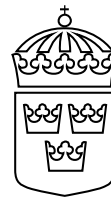

Regeringens proposition

2022/23:42

Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

Prop.
2022/23:42

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 december 2022

Ulf Kristersson

Camilla Waltersson Grönvall
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet).

Lagen innebär att vissa produkter och tjänster ska uppfylla vissa krav på tillgänglighet. De produkter som omfattas är datormaskinvarusystem med generella användningsområden, terminalutrustning med interaktiv datorkapacitet som används vid elektronisk kommunikation eller för åtkomst till audiovisuella medietjänster, läsplattor och självbetjäningautomater. De tjänster som omfattas är tjänster som tillhandahålls konsumenterna och avser elektroniska kommunikationstjänster, e-handelstjänster, banktjänster, e-böcker, tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster samt vissa passagerartransporttjänster. Lagen innehåller bestämmelser om CE-märkning, marknadskontroll och tillsyn.

Lagen syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka tillgängligheten till produkter och tjänster, framför allt för personer med funktionsnedsättning.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 28 juni 2025.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet	5
3	Ärendet och dess beredning	17
4	Bestämmelser om tillgänglighet	17
4.1	Vad är tillgänglighet?	17
4.2	FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och det nationella målet för funktionshinderspolitiken	18
4.3	Passagerarförordningarna	19
4.4	Regeringsformen	19
4.5	Förvaltningslagen	20
4.6	Förordning om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken	20
4.7	Diskrimineringslagen	21
4.8	Lagen om elektronisk kommunikation	21
4.9	Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service	22
4.10	Radio- och tv-lagen	22
4.11	Plan- och byggregelverket	22
4.12	Tillgänglighetsdirektivet	23
4.12.1	Tillgänglighetsdirektivets övergripande innehåll	23
5	Nya regler om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet	25
5.1	En ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet	25
5.2	Lagens förhållande till tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen	31
5.3	Produkter som omfattas	39
5.4	Tjänster som omfattas	44
5.5	Undantag för vissa tjänster	53
5.6	Särskilt om upphovsrätt	55
5.7	Nödkommunikation	57
5.8	Tillgänglighetskrav	58
5.9	Bebyggd miljö	63
5.10	Undantag för vissa produkter och tjänster	65
5.11	Undantag för mikroföretag	71
5.12	Skyldigheten för ekonomiska aktörer som hanterar produkter att kontrollera produkten	73
5.13	Skyldigheter vid misstanke om bristande överensstämmelse av produkter	81
5.14	Tjänsteleverantörens skyldigheter	86
5.15	Marknadskontroll och tillsyn	93
5.15.1	Marknadskontroll av produkter	93
5.15.2	Tillsyn av tjänster	105

5.16	Gemensamma bestämmelser om föreläggande, granskning av undantag, sanktionsavgifter och överklagande	111
5.16.1	Åtgärder vid marknads kontroll och tillsyn ...	111
5.16.2	Åtgärder vid granskning av oproportionerligt stor börda.....	114
5.16.3	Förelägganden ska kunna förenas med vite	115
5.16.4	Sanktionsavgifter	117
5.16.5	Överklagande av beslut	122
5.17	Tillgänglighetskrav i andra unionsakter	123
5.17.1	Offentlig upphandling.....	123
5.17.2	Andra unionsakter	124
5.18	Sekretess och behandling av personuppgifter vid marknads kontroll eller tillsyn.....	125
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	127
7	Konsekvenser	132
7.1	Konsekvenser för företag	132
7.2	Konsekvenser för privatpersoner	134
7.3	Kostnader för staten.....	136
8	Författningskommentar	139
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.....	187
Bilaga 2	Sammanfattning av betänkandet Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44)	255
Bilaga 3	Betänkandets lagförslag.....	263
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	278
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag.....	279
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	291
Utdrag ur	protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 2022	299

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet.

2 Förslag till lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Prop. 2022/23:42

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om krav på vissa produkter och tjänster i fråga om deras tillgänglighet. Lagen syftar till att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens och att främja personers jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Ord och uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

audiovisuella medietjänster: beställ-tv och tv-sändningar enligt 3 kap.

1 § 6 och 22 radio- och tv-lagen (2010:696),

banktjänster för konsumenter: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:

– kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846),

– tjänster som anges i 2 kap. 1 § 1, 2, 4 och 5 samt 2 § 1, 2, 4 och 5 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

– betaltjänster enligt 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster,

– tjänster med anknytning till öppnande, användning och avslutande av ett betalkonto, däribland betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster samt kontokrediter och tjänster som tillåter överskridande av behållningen på ett bankkonto, och

– elektroniska pengar enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

betalningsterminal: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt 1 kap. 4 § lagen om betaltjänster vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö,

distributör: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden,

e-bok: tjänst som innefattar ett tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form,

e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal,

ekonomisk aktör: tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, i den ursprungliga lydelsen.

elektroniska biljetter: system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett,

elektroniska biljettförsäljningstjänster: system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet onlineköp med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, för leverans till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet,

elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

harmoniserad standard: harmoniserad standard enligt artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG,

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden,

interaktiv datorkapacitet: funktion till stöd för interaktion mellan människor och utrustning som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav,

konsument: fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler,

mikroföretag: företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro,

operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras,

passagerartransporttjänster med buss: tjänster som anges i artikel 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004,

passagerartransporttjänster med fartyg: persontrafiktjänster enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen,

passagerartransporttjänster med luftfartyg: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt artikel 2 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag,

passagerartransporttjänster med tåg: persontrafik på järnväg enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer,

produkt: ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter eller djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter eller djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning,

regionaltransporter: regional trafik enligt artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

representant: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

släppa ut på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden,

stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafik enligt artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

tekniska specifikationer: tekniska specifikationer enligt artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst,

tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke,

tjänst: tjänst enligt 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden,

tjänsteleverantör: fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen,

tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via ett elektroniskt kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt använda sådana audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner (såsom undertexter för döva eller hörselskadade personer, syntolkning, talad

textning eller teckenspråkstolkning) som följer av att tjänsterna tillgängliggörs i enlighet med 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen.

Lagens tillämpningsområde

3 § Följande produkter omfattas av denna lag:

1. datorsystem med generella användningsområden som är avsedda för konsument- och operativsystem till dessa maskinvarusystem,
2. betalningsterminaler,
3. kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
4. interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, med undantag för terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
5. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster,
6. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster, och
7. läsplattor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka produkter som avses i första stycket.

4 § Följande tjänster omfattas av denna lag när de är avsedda för konsument-:

1. elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskintjänster,
2. tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster,
3. inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg eller tåg, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter, som avser:
 - a) webbplatser,
 - b) tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer,
 - c) tillhandahållande av elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster,
 - d) förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid; när det gäller tjänster som förmedlas via interaktiva informationsskärmar gäller lagen endast för skärmar som är belägna inom unionens territorium, och
 - e) tjänster som förmedlas via interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafik-tjänster,
4. inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg eller tåg i stads-, förorts- och regionaltransport där tjänsterna förmedlas via interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafik-tjänster,

5. banktjänster för konsumenter,
6. tillhandahållande av e-böcker, och
7. e-handelstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka tjänster som avses i första stycket.

5 § Denna lag är inte tillämplig på innehåll på sådana webbplatser och mobila applikationer som utgörs av

1. kartor som inte är avsedda för navigering, eller
2. kartor som är avsedda för navigering, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Lagen är inte heller tillämplig på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som kommer från tredje part och som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

Tillgänglighetskrav

6 § Produkter och tjänster som omfattas av denna lag får släppas ut på marknaden respektive tillhandahållas endast om de uppfyller

1. krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning (tillgänglighetskrav),

2. krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882, och

3. krav enligt 11–13, 15, 16 eller 25 § och de föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillgänglighetskraven enligt första stycket 1.

7 § Ett tillgänglighetskrav gäller inte om kravet

1. innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär, eller

2. medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören.

Trots första stycket 2 ska ett tillgänglighetskrav tillämpas om den ekonomiska aktören har tagit emot externa medel i syfte att göra den berörda produkten eller tjänsten mer tillgänglig och ett undantag från tillgänglighetskravet därför skäligen inte bör gälla.

8 § Om en ekonomisk aktör bedömer att ett tillgänglighetskrav inte gäller enligt 7 §, ska aktören på ett lämpligt sätt dokumentera och spara sin bedömning tillsammans med en motivering av sitt ställningstagande.

Den ekonomiska aktören ska underrätta marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om myndigheten begär det, ska den ekonomiska aktören lämna en kopia av den bedömning som avses i första stycket till myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kriterier för den ekonomiska aktörens bedömning,

2. hur länge underlaget för bedömningen ska sparas, och
3. när en bedömning om undantag behöver förnyas.

Presumtion om överensstämmelse med tillgänglighetskraven

9 § Produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med en harmoniserad standard, till vilken hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller med en teknisk specifikation, ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i den utsträckning kraven följer av standarden eller specifikationen.

Undantag för mikroföretag

10 § Tjänster som tillhandahålls av mikroföretag behöver inte uppfylla tillgänglighetskraven.

Ett mikroföretag som hanterar produkter behöver inte dokumentera sin bedömning av om förutsättningarna för undantag enligt 7 § är uppfyllda. Inte heller behöver företaget underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om marknadskontrollmyndigheten begär det, ska företaget dock till myndigheten lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av om det finns förutsättningar för undantag.

Tillverkarens skyldigheter

11 § Innan en produkt släpps ut på marknaden ska tillverkaren utföra eller låta utföra en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven och, i förekommande fall, förutsättningarna för undantag enligt 7 §. Tillverkaren ska i samband med det utarbeta och spara teknisk dokumentation till grund för bedömningen.

Tillverkaren ska se till att det finns rutiner som säkerställer att alla tillverkade produkter överensstämmer med tillgänglighetskraven och med krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förfarandet enligt första stycket samt om rutiner enligt andra stycket.

12 § Om en sådan bedömning av överensstämmelse som avses i 11 § innebär att produkten uppfyller tillgänglighetskraven, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och förse produkten eller dess märkskylt med CE-märkning innan den släpps ut på marknaden. Om tillverkaren har åberopat undantag enligt 7 §, ska det framgå av EU-försäkran vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

För CE-märkning gäller de allmänna principer som finns i artikel 30 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillverkarens skyldigheter och ansvar i samband med att EU-försäkran om överensstämmelse upprättas och CE-märkning av produkter.

13 § Tillverkaren ska säkerställa att produkten förses med informationstext om

1. produktens spårbarhet,
2. tillverkarens kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och

3. hur konsumenten ska använda produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i den informationstext som tillverkaren ska förse produkten med samt om placeringen och utformningen i övrigt av informationstexten.

14 § En tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på fullmaktens innehåll.

Importörens och distributörens skyldigheter

15 § Importören ska säkerställa att tillverkaren har utfört de åtgärder som avses i 11 och 12 §§ samt i 13 § första stycket 1 och 2 innan en produkt släpps ut på marknaden.

Importören ska förse produkten med informationstext om sina kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och om hur konsumenten ska använda produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om importörens skyldigheter enligt första och andra styckena.

16 § Distributören ska, innan produkten tillhandahålls på marknaden, kontrollera att produkten har försetts med CE-märkning enligt 12 § och informationstext enligt 13 § och 15 § andra stycket och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omfattningen av distributörens ansvar att kontrollera produkter enligt första stycket.

17 § En importör och en distributör ska, så länge denne har ansvar för en produkt, säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven.

18 § Om en importör eller en distributör släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med tillgänglighetskraven kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882.

Skyldigheter vid misstanke om produkters bristande överensstämmelse

19 § Om en tillverkare eller importör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska tillverkaren eller importören omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

Tillverkare och importörer ska föra ett register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över klagomål som tillverkaren eller importören har mottagit och som har gjorts med åberopande av sådan bristande överensstämmelse.

20 § Om en distributör anser, eller har anledning att anta, att en produkt inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, får distributören inte tillhandahålla produkten förrän denne har försäkrat sig om att åtgärder har vidtagits för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

21 § Om en tillverkare, importör eller distributör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut eller tillhandahållit på marknaden inte uppfyller tillgänglighetskraven, ska marknadskontrollmyndigheterna i de medlemsstater där produkten har tillhandahållits omedelbart underrättas. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

Information, dokumentation och uppgifter som ska lämnas på begäran

22 § Tillverkare, representanter, importörer och distributörer ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna all information som den berörda ekonomiska aktören har och som behövs för bedömningen av om en produkt uppfyller tillgänglighetskraven. Tillverkaren och importören ska lämna sådan information på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten.

Tillverkaren, representanten, importören och distributören ska samarbeta med marknadskontrollmyndigheten om de åtgärder som ska vidtas för att en produkt ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den period under vilken handlingar enligt första stycket ska sparas och på vilket språk som information enligt första stycket ska lämnas till marknadskontrollmyndigheten.

23 § En tillverkare, representant, importör eller distributör som har levererat en produkt till eller tagit emot en produkt från en annan tillverkare, representant, importör eller distributör ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna uppgift om detta.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur länge uppgiftsskyldigheten enligt första stycket ska gälla.

Tjänsteleverantörens skyldigheter

24 § En tjänsteleverantör som tillhandahåller en tjänst till en konsument ska fortlöpande säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

Om en tjänst inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska leverantören vidta de åtgärder som krävs för att få tjänsten att överensstämma med kraven samt omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater där tjänsten tillhandahålls om bristen. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

25 § Tjänsteleverantören ska ta fram nödvändig information om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Om tjänsteleverantören har åberopat undantag enligt 7 §, ska det av informationen även framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

Tjänsteleverantören ska säkerställa att de tjänster som denne utformar och tillhandahåller marknaden åtföljs av sådan information som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i den information som tjänsteleverantören enligt denna paragraf ska ta fram, på vilket sätt informationen ska lämnas och hur länge den ska sparas.

26 § Tjänsteleverantören ska på begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för bedömningen av om en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven.

Tjänsteleverantören ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Tillhandahållande av e-böcker

27 § Den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om denne inte är en tjänsteleverantör.

Bestämmelser i denna lag som gäller för en tjänsteleverantör, med undantag för bestämmelserna om sanktionsavgift, är tillämpliga även i fråga om ansvar enligt första stycket.

Marknadskontroll av produkter

28 § Den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Vid marknadskontroll av produkter som omfattas av denna lag tillämpas följande bestämmelser om marknadskontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011:

1. artikel 2.3 om tillämpningsområde vid marknadskontrollmyndighetens åtgärder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet,

2. artikel 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6 om utseende av marknadskontrollmyndigheter och det centrala samordningskontoret,

3. artikel 11.2, 11.3, 11.5 och 11.7 om marknadskontrollmyndigheternas verksamhet,
4. artikel 13 om nationella strategier för marknadskontroll,
5. artikel 14.1 och 14.2 om marknadskontrollmyndigheternas befogenheter,
6. artikel 16.3 g och 16.5 om åtgärder för marknadskontroll,
7. artikel 17 om användning av information samt yrkes- och affärshemligheter,
8. artikel 18 om processuella rättigheter för ekonomiska aktörer,
9. artikel 22 om ömsesidig assistans,
10. artikel 25.2–25.4 om kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden,
11. artikel 26.1 och 26.2 om uppskjutande av övergång till fri omsättning,
12. artikel 27 om övergång till fri omsättning,
13. artikel 28.2 och 28.3 om vägrad övergång till fri omsättning,
14. artikel 31.2 f, 31.2 g, 31.2 m och 31.2 o om unionsnätverkets roll och uppgifter, samt
15. artikel 34.3 a och 34.4 om informations- och kommunikationssystemet.

29 § Vid marknadskontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 har marknadskontrollmyndigheten befogenhet att

1. enligt artikel 14.4 a och 14.4 b kräva att ekonomiska aktörer som hanterar produkter ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. enligt artikel 14.4 e få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel, och
3. enligt artikel 14.4 j införskaffa, inspektera och demontera varuprover.

Tillsyn av tjänster

30 § Den myndighet som regeringen bestämmer är tillsynsmyndighet i fråga om tjänster som omfattas av denna lag och utövar tillsyn över att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

31 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Gemensamma bestämmelser för marknadskontroll och tillsyn

32 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner att en produkt eller tjänst inte uppfyller krav enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets

och rådets direktiv (EU) 2019/882, ska myndigheten uppmana den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att inom en viss tid åtgärda bristen.

Om den ansvariga ekonomiska aktören inte har åtgärdat bristen inom föreskriven tid, får myndigheten besluta de förelägganden som behövs för att bristen ska avhjälpas.

Beslut som en marknadskontrollmyndighet fattar med stöd av andra stycket ska omprövas efter tre månader.

33 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner brister i en bedömning av undantag enligt 7 §, ska myndigheten uppmana den ekonomiska aktören att inom viss tid åtgärda bristerna.

Om inte den ekonomiska aktören avhjälpes bristerna, får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom en viss angiven tid göra en ny bedömning.

34 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att krav enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 ska följas.

35 § Ett beslut om föreläggande enligt 32–34 §§ får förenas med vite.

36 § Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten lämna den hjälp som behövs för att myndigheten ska kunna vidta åtgärder enligt 29 eller 30 §.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Sanktionsavgifter

37 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om den ekonomiska aktören har åsidosatt någon av 6, 8, 11–13, 15–17, 19–26 §§ eller 28 § andra stycket 6 eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa paragrafer.

I ringa fall ska någon sanktionsavgift inte beslutas.

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från den tidpunkt då åsidosättandet upphörde.

38 § En sanktionsavgift får inte beslutas om åsidosättandet omfattas av ett föreläggande om vite och åsidosättandet ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

39 § Sanktionsavgiften får tas ut med ett belopp som bestäms med hänsyn till allvaret och omfattningen av åsidosättandet samt till omständigheterna i övrigt. Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

Om det finns särskilda skäl eller om det annars är påkallat med hänsyn till omständigheterna får sanktionsavgiften sättas ned helt eller delvis.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

40 § Sanktionsavgiften ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas inom denna tid, ska beslutande myndighet lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Avgiften faller bort i den utsträckning som verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Överklagande

41 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 32 § första stycket och 33 § första stycket får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.
 2. Lagen tillämpas inte på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som avser:
 - förinspelade tidsberoende medier som har offentliggjorts före ikraftträdandet,
 - filformat för dokument som har offentliggjorts före ikraftträdandet, eller
 - innehåll som kan klassificeras som arkiv och som inte har uppdaterats eller redigerats efter ikraftträdandet.
 3. En tjänsteleverantör får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantören för att tillhandahålla liknande tjänster, dock längst till och med den 27 juni 2030.
 4. En tjänsteleverantör, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande tillhandahåller tjänster enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, får fortsätta att tillhandahålla tjänsterna till dess att avtalstiden löper ut, dock längst till och med den 27 juni 2030, även om tjänsterna i fråga inte får tillhandahållas enligt 6 §.
 5. Självbetjäningsterminaler som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster under en period av 20 år efter det att terminalerna togs i bruk.

Den 17 april 2019 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet). Tillgänglighetsdirektivet finns i *bilaga 1*.

Regeringen beslutade den 16 april 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att ta ställning till hur tillgänglighetsdirektivet ska genomföras i Sverige (dir. 2020:39). I uppdraget ingick att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktivet och lämna nödvändiga författningsförslag. Utredningen antog namnet Utredningen om genomförandet av tillgänglighetsdirektivet (S 2020:05).

I maj 2021 överlämnade utredningen betänkandet Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 3*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2021/04731).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 augusti 2022 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Lagrådet kan inte tillstyrka att lagen utformas på ett sådant sätt att domstolar och myndigheter behöver utföra normprövning vid tillämpning av den. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.1, 5.2, 5.12, 5.13, 5.14, 5.16.4 och 6 samt i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Bestämmelser om tillgänglighet

4.1 Vad är tillgänglighet?

Det finns ingen legaldefinition av vad som avses med tillgänglighet men enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är utgångspunkten att personer med funktionsnedsättning ska ha tillträde och tillgång till samhället på lika villkor som andra. Det gäller både den fysiska miljön, transporter och anläggningar och tillgång till information, kommunikation, varor, produkter och tjänster. Krav på tillgänglighet styrs i flera olika nationella regelverk och skiljer sig åt beroende på vad som ska regleras. Av förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken framgår exempelvis att myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det framgår dock inte vad det innebär i form av specifika tillgänglighetskrav utan är enbart en hänvisning till att konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska vara vägledande i detta arbete. Bristande tillgänglighet är också en form av diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567). Lagen gäller inom arbetsliv, utbildning, hälso- och sjukvård, varor, tjänster och flera andra samhällsområden.

Innebörden av tillgänglighet beskrivs vanligen i den lagstiftning där begreppet förekommer. De olika lagarna behandlar också tillgänglighet på olika områden. I plan- och bygglagen (2010:900) avses med tillgänglighet t.ex. tillgång till en fysisk miljö, i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service regleras tillgängligheten på myndigheters webbplats och i radio- och tv-lagen (2010:696) finns krav på tillgänglig utformning av bl.a. tv-sändningar. Det finns också internationella konventioner och EU-rättsliga bestämmelser som reglerar tillgänglighet.

Nedan i avsnitt 4 behandlas FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, EU-förordningar om passagerares rättigheter och ett urval av relevant svensk lagstiftning som rör tillgänglighet. Slutligen beskrivs regleringen av tillgänglighet i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet).

4.2 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och det nationella målet för funktionshinderspolitiken

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll antogs 2006. Sverige ratificerade konventionen och dess fakultativa protokoll 2008. Konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter utan tydliggör mänskliga rättigheter i relation till personer med funktionsnedsättning. Dess syfte är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Enligt artikel 9 i konventionen ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till den fysiska miljön och transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik och system, samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bl.a. gälla information, kommunikation och annan service, däribland elektronisk service och service i nödsituationer. Vidare ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att bl.a. utveckla, utfärda och övervaka tillämpning av miniminormer och riktlinjer för tillgänglighet till anläggningar och service som är öppna för eller erbjuds allmänheten. Konventionsstaterna ska också främja tillgången till ny informations- och kommunikationsteknik och nya system, däribland internet, för personer med funktionsnedsättning. Konventionsstaterna ska dessutom främja utformning, utveckling, tillverkning och distribution av tillgänglig informations- och kommunikationsteknologi och system på ett tidigt stadium, så att dessa blir tillgängliga till lägsta möjliga kostnad för personer med funktionsnedsättning. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att

barnrättsperspektivet ska beaktas. Genomförandet av det nationella målet för funktionshinderspolicen ska inriktas mot följande fyra områden: principen om universell utformning, befintliga brister i tillgängligheten, individuella stöd och lösningar för individens självständighet och att förebygga och motverka diskriminering. Syftet är att dessa områden tillsammans ska bidra till ett tillgängligt och jämlikt samhälle för alla människor oavsett funktionsförmåga.

4.3 Passagerarförordningarna

Passagerarförordningarna är fyra EU-förordningar som reglerar passagerares rättigheter. De innehåller bestämmelser om tillgänglighet och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De fyra förordningarna är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (tågpassagerarförordningen), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid buss-transport. Gemensamt för alla fyra förordningarna är rätten till assistans. Ett annat gemensamt krav är också att information om resorna ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. I tågpassagerarförordningen finns krav på att järnvägsföretag och stationsförvaltare ska se till att stationer, perronger och andra inrättningar är tillgängliga enligt EU:s tekniska specifikationer för driftskompatibilitet (TSD). I artikel 20 finns bestämmelser om information till personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet. I artikeln föreskrivs att järnvägsföretaget, biljettutfärdaren eller researrangören på begäran ska informera personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om tågtrafiktjänsternas tillgänglighet och om förutsättningarna för att kunna ta sig in i och ut ur vagnarna i enlighet med reglerna för befordran i artikel 19.1 samt informera personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet om vilka hjälpmedel som finns ombord på tågen.

Den 7 juni 2021 trädde Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer i kraft. Den nya förordningen ska tillämpas fr.o.m. den 7 juni 2023 och 2007 års tågpassagerarförordning upphör att gälla samma dag. Den nya förordningen innehåller motsvarande bestämmelser som redogörs för ovan.

4.4 Regeringsformen

Enligt 1 kap. 2 § första stycket regeringsformen ska den offentliga makten utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Av femte stycket samma paragraf följer

att det allmänna dels ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara, dels motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person. Bestämmelserna i paragrafen är att betrakta som program- och målsättningsstadganden som ger uttryck för vissa särskilt viktiga mål eller riktlinjer för den samhälleliga verksamheten. Bestämmelserna riktar sig till alla som utövar offentlig makt, dvs. både normgivande organ och rättstillämpande myndigheter. Eftersom bestämmelserna inte är rättsligt bindande ger de inte heller upphov till några rättigheter för den enskilde på samma sätt som t.ex. bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. regeringsformen.

4.5 Förvaltningslagen

Enligt bestämmelserna om service i 6 § förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska även lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. I förarbetena till 6 § förvaltningslagen anges bl.a. att när en myndighet ska bedöma den enskildes behov av hjälp i ett visst fall kan den behöva beakta om den enskilde har särskilda behov till följd av en funktionsnedsättning (prop. 2016/17:180 s. 67). Av 13 § andra stycket förvaltningslagen följer vidare, i fråga om tolkning och översättning, att en myndighet ska göra innehållet i handlingar tillgängligt när den har kontakt med någon som har en funktionsnedsättning som allvarligt begränsar förmågan att se, höra eller tala, om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt. Bestämmelsen innebär att myndigheterna ska underlätta för enskilda med vissa funktionsnedsättningar att medverka i ett ärende. Det kan t.ex. vara fråga om att göra innehållet i handlingar tillgängligt genom att använda punktskrift eller talsyntes (prop. 2016/17:180 s. 299).

4.6 Förordning om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken

Enligt 1 § första stycket förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Av 1 § andra stycket i förordningen framgår att myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Myndigheterna ska vidare särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska konventionen om rättigheter för personer

med funktionsnedsättning vara vägledande. Av 2 § samma förordning följer att myndigheterna ska genomföra inventeringar och utarbeta handlingsplaner i arbetet med att göra myndigheternas lokaler, verksamhet och information mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

4.7 Diskrimineringslagen

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering enligt diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses enligt 1 kap. 4 § 3 diskrimineringslagen att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Av bestämmelsen framgår att de åtgärder för tillgänglighet ska vidtas som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde samt andra omständigheter av betydelse. Förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet gäller enligt 2 kap. diskrimineringslagen inom samhällsområdena arbetsliv, utbildning, arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag, start eller bedrivande av näringsverksamhet, yrkesbehörighet, medlemskap i vissa organisationer, tillhandahållande av varor och tjänster, allmän sammankomst, offentlig tillställning, hälso- och sjukvård, socialtjänst, socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, statligt studiestöd, värn- och civilplikt samt offentlig anställning. Från diskrimineringsförbudet finns vissa undantag. Exempelvis gäller enligt 2 kap. 1 § andra stycket diskrimineringslagen förbudet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet inte i fråga om den som gör en förfrågan om arbete.

4.8 Lagen om elektronisk kommunikation

I lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation framgår det bl.a. att den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster i samma utsträckning som flertalet slutanvändare. I 7 kap. 37 § lagen om elektronisk kommunikation framgår att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster i samma utsträckning som flertalet slutanvändare. Det inkluderar även den avtalsinformation om tjänsterna i fråga. Hänsyn ska vidare tas till att slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

4.9 Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service

Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service innebär att tjänster och information som en offentlig aktör tillhandahåller genom en webbplats eller mobilapplikation ska vara tillgänglig. Enligt lagen ska digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör genom en teknisk lösning som står under aktörens kontroll vara tillgänglig i enlighet med tillgänglighetskraven i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Därutöver ska även digital service som tillhandahålls av en offentlig aktör genom en teknisk lösning som står under tredje parts kontroll, så långt det är möjligt, uppfylla samma krav. Sådan digital service ska uppfylla kraven att vara möjlig att uppfatta, hanterbar, begriplig och robust. Genom att följa en särskild europeisk standard (EN 301 549 V2.1.2), som i sin tur bygger på WCAG 2.1, kan webbplatser och mobila applikationer leva upp till kraven. Samma krav finns i tillgänglighetsdirektivet avseende webbplatser, inklusive tillhörande nätapplikationer, och tjänster för mobila enheter, inklusive mobilapplikationer.

4.10 Radio- och tv-lagen

Radio- och tv-lagen innehåller bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv, beställradio, videodelningsplattformar och ljudradiosändningar. I 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen ställs krav på att leverantörer av tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv utformar medietjänsten så att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller annan teknik. Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst, och av Myndigheten för press, radio och tv i övriga fall. Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas

4.11 Plan- och byggregelverket

I plan- och bygglagen finns ett övergripande krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Av plan- och bygglagen följer bl.a. att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål, ha en god form, färg- och materialverkan och vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. En byggnad ska vidare ha vissa tekniska egenskaper, däribland de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. I plan- och byggförordningen (2011:338) och i Boverketsbyggregler (BFS 2011:6) ställs vidare detaljerade krav på tillgänglighet av den fysiska miljön vid nybyggnad och ändring av byggnader. I plan- och bygglagen finns

därutöver krav på att hinder mot tillgänglighet till eller användbarhet av allmänna platser och lokaler dit allmänheten har tillträde, alltid ska avhjälpas om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpas. Ett föreläggande om att åtgärda ett sådant hinder ska riktas mot den som har rådighet över hindret och om inget annat visats ska det anses vara ägaren av byggnaden respektive den allmänna platsens huvudman.

4.12 Tillgänglighetsdirektivet

Tillgänglighetsdirektivet innehåller krav för att göra det digitala samhället tillgängligt för alla. Direktivet ställer krav på hur produkter och tjänster ska vara utformade för att göras mer tillgängliga samt på vilka åtgärder som ekonomiska aktörer ska vidta för att säkerställa att berörda produkter och tjänster uppfyller kraven. Direktivet rör huvudsakligen sex olika områden: informations- och kommunikationsteknik, persontransporter, bank och finans, medier, e-böcker samt e-handel. Därutöver erbjuder direktivet möjlighet för medlemsstaterna att ställa krav på tillgänglighet till den bebyggda miljö som används av konsumenter till de tjänster som omfattas av direktivet. Direktivet föreskriver också krav på tillgänglighet för mottagande av nödkommunikation till larmnumret 112.

Syftet med direktivet är att skapa en europeisk standard för tillgänglighet och därigenom undanröja hinder på den inre marknaden. Direktivet är ett led i EU:s handikappsstrategi 2010–2020 och innebär en mer enhetlig tillämpning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enhetliga regler och större utbud av tillgängliga produkter och tjänster på den inre marknaden förväntas i sin tur även leda till bättre förutsättningar för personer med någon form av funktionsbegränsning att vara delaktiga på lika villkor inom hela EU. Tillgänglighetsdirektivet har genomförts med stöd av artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Artikel 114 finns i avdelning VII i fördraget och innefattar gemensamma regler om konkurrens, beskattning och tillnärmning av lagstiftning. Denna artikel ska, om inte annat föreskrivs i fördraget, tillämpas för att nå de mål som anges i artikel 26 i fördraget.

Förutom det huvudsakliga syftet att undanröja hinder på den inre marknaden, syftar tillgänglighetsdirektivet även till att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla de åtaganden om tillgänglighet som åläggs konventionsstaterna i artikel 9 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Medlemsstaterna ska ha införlivat direktivet i sina nationella lagstiftningar senast den 28 juni 2022 och bestämmelserna ska börja tillämpas från och med den 28 juni 2025.

4.12.1 Tillgänglighetsdirektivets övergripande innehåll

Personer med funktionsnedsättning definieras i artikel 3.1 i tillgänglighetsdirektivet som personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika

hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra. Direktivets krav på tillgänglighet och rekommendationer om universell utformning väntas emellertid gynna även andra personer med funktionsbegränsningar, såsom äldre och personer med tillfälligt nedsatt funktionsförmåga. Av direktivets ingress framgår det att tillgänglighet bör uppnås vid genomförandet av direktivet genom ett systematiskt undanröjande och förebyggande av hinder, främst genom universell utformning och design för alla. Detta innebär att produkter och tjänster så långt som möjligt bör utformas så att de i största möjliga utsträckning ska kunna användas av alla, utan behov av anpassning eller specialutformning.

Tillgänglighetsdirektivet ska tillämpas på produkter och tjänster som skulle kunna anses fylla centrala funktioner för ett fungerande digitaliserat samhälle och som tillhandahålls eller släpps ut på marknaden efter den 28 juni 2025.

De produkter som omfattas är datormaskinvarusystem med generella användningsområden och terminalutrustning med interaktiv datorkapacitet som används vid elektronisk kommunikation eller för åtkomst till audiovisuella medietjänster. I övrigt omfattas läsplattor och självbetjäningssystem såsom bankomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater.

De tjänster som omfattas är tjänster som tillhandahålls konsumenterna och avser elektroniska kommunikationstjänster, e-handelstjänster, banktjänster, e-böcker, tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster samt vissa passagerartransporttjänster.

Tillgänglighetsdirektivet innehåller harmoniserande tillgänglighetskrav. Direktivets krav på tillgänglighet är som utgångspunkt funktionella. Det innebär att de anger den funktion som en produkt eller tjänst ska tillgodose. Funktionella krav innebär att kraven inte styr exakt hur en produkt eller tjänst utformas, utan ger möjlighet till innovativa sätt att möta kraven. Krav på tillgänglighet kommer till uttryck i artikel 4 i direktivet, vilken hänvisar till de standarder som slås fast i bilagorna till direktivet. Bilaga I är uppdelad mellan tillgänglighetskrav för produkter och tillgänglighetskrav för tjänster. Tillgänglighetskraven i direktivets bilaga I är obligatoriska för de produkter och tjänster som omfattas av direktivet, med undantag för vad som föreskrivs för bebyggd miljö. Avsnitt I i bilaga I avser tillgänglighetskrav för samtliga produkter, medan avsnitt II avser tillgänglighetskrav för samtliga produkter med undantag för självbetjäningsterminaler. Avsnitt III innehåller allmänna tillgänglighetskrav för alla tjänster som omfattas av direktivet. Avsnitt IV och V innehåller kompletterande och särskilda tillgänglighetskrav för vissa specifika tjänster. Utöver de tillgänglighetskrav som anges i bilaga I ger artikel 15 i direktivet i uppdrag till kommissionen att se till att harmoniserande standarder utarbetas för de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I. Produkter och tjänster som lever upp till harmoniserade standarder som omfattar direktivets krav ska förutsättas överensstämma med direktivets krav.

För att på ett enkelt sätt verifiera att en produkt som omfattas av direktivet uppfyller direktivets tillgänglighetskrav ska produkten vara CE-märkt. CE-märkningen får endast anbringas av tillverkaren eller tillverkarens bemyndigade företrädare.

Tillgänglighetsdirektivet riktar sig framför allt till ekonomiska aktörer, främst företag inom näringslivet, och delas i direktivet upp i tillverkare, importörer och distributörer respektive tjänsteleverantörer, som tillhandahåller de produkter och tjänster som omfattas av direktivet. Det är dessa ekonomiska aktörer som direktivet ålägger att vidta nödvändiga åtgärder för att deras produkter och tjänster ska kunna leva upp till direktivets krav på tillgänglighet. Produkter och tjänster som inte lever upp till kraven får inte släppas ut eller tillhandahållas på marknaden.

En produkt eller tjänst får undantas från kraven i direktivet om kraven skulle nödvändiggöra en så omfattande förändring av produkten eller tjänsten att dess grundläggande karaktär ändras eller om ett uppfyllande av kraven skulle leda till en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören. Även s.k. mikroföretag är undantagna från direktivets krav på tillgänglighet vad gäller tjänster.

Medlemsstaterna ska säkerställa att myndigheter på nationell nivå genom marknadskontroller ska kunna kontrollera och försäkra sig om att produkter som omfattas av direktivet uppfyller direktivets tillgänglighetskrav. Medlemsstaterna ska även inrätta lämpliga förfaranden för att kontrollera och följa upp att de tjänster som omfattas av direktivet överensstämmer med tillgänglighetskraven i direktivet. Medlemsstaterna ska även säkerställa att det finns övriga lämpliga och effektiva medel för att säkerställa att bestämmelserna i direktivet följs. Bland annat ska det finnas regler om sanktioner vid överträdelse av nationella regler, och konsumenter ska kunna begära att en domstol eller en nationell förvaltningsmyndighet vidtar åtgärder för att säkerställa att de nationella bestämmelser som införlivar direktivet följs.

I detta syfte ska medlemsstaterna utse vilka myndigheter som ska ansvara för sådana förfaranden och kontroller.

5 Nya regler om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

5.1 En ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Regeringens förslag: Tillgänglighetsdirektivet ska genomföras genom en ny lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Lagens syfte är att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om de produkter och tjänster som omfattas av lagen och att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Centrala begrepp ska definieras i lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att namnet på lagen ska vara lag om digital tillgänglighet för produkter och tjänster. Vidare föreslår utredningen vissa andra uttryck för de tjänster som avser passagerartransporttjänster.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget om en ny lag. *Funktionsrätt Sverige* och *Bankföreningen* anser att ordet ”digital” ska strykas ur namnet på lagen då lagen även omfattar tillgänglighet som inte är digital. Samtliga remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget om en syftesbestämmelse i lagen. Funktionsrätt Sverige framhåller att syftesparagrafen i lagen ska vara i linje med både direktivets artikel 1 och skäl 103. *TechSverige* anser att flera av kraven i direktivet, och i den nu föreslagna lagen, är svårtolkade vilket gör det svårt att bedöma dess fulla innebörd men också dess konsekvenser. Det kan enligt TechSverige bli svårt för tillhandahållare att avgöra om de lever upp till kraven eftersom lagtexten inte ger tydliga instruktioner om vad kraven innebär. Otydligheten får betydelse bl.a. ur rättssäkerhetssynpunkt då bristande efterlevnad kan medföra höga sanktionsavgifter och vite samtidigt som det är svårt att veta när kraven är uppfyllda. TechSverige efterfrågar mer överskådlighet i regleringsförslaget och en mer tydlig beskrivning av de konkreta åtgärder som ska vidtas och också kring processen för var och hur de (senare) ska fastslås.

Skälen för regeringens förslag

En ny lag

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet) innehåller bestämmelser som omfattar en rad sektorer i samhället och berör därmed speciallagstiftning inom respektive sektor. Tillgänglighetsdirektivet är ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna inte, på grund av skäl som har att göra med tillgänglighetskraven, får förhindra att produkter eller tjänster som överensstämmer med direktivets krav tillhandahålls på marknaden inom medlemsstaten (artikel 6).

Tillgänglighetsdirektivet uppställer krav som i stor utsträckning rör digital tillgänglighet för ett stort antal produkter och tjänster kopplade till flera sektorer inom samhälle och näringsliv. Produkter och tjänster som inte överensstämmer med direktivets krav får inte tillhandahållas på den inre marknaden. Tillgänglighetsdirektivet ställer också krav på kontroll av produkter och tjänster för att säkerställa att tillgänglighetsdirektivet följs. Vidare uppställs krav på att det ska finnas lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnad och att konsumenter ska kunna vända sig till domstol eller behörig förvaltningsmyndighet om de nationella regler som införlivar direktivet inte följs.

Tillgänglighetsdirektivet kommer att ha stor betydelse både för företag och för enskilda personer. Företag som inte lever upp till direktivets krav riskerar vite och sanktionsavgifter. Ett vitesföreläggande i det enskilda fallet måste vara preciserat på ett sådant sätt att det står helt klart för adressaten vad denne ska göra för att slippa drabbas av vite, vilket Högsta förvaltningsdomstolen slagit fast i flera avgöranden (se t.ex. HFD ref. 28). För enskilda innebär bestämmelserna att de får enklare att delta i det digitala samhället. Med hänsyn till de konsekvenser som kraven på tillgänglighet får för både företag och enskilda personer är det nödvändigt att det regelverk som genomför direktivet ger en förutsebarhet och enhetlig tillämpning. Det mest lämpliga sättet att genomföra tillgänglighets-

direktivet på är därför genom en samlad reglering. *TechSverige* framför att flera av kraven i direktivet, och i den av utredningen föreslagna lagen, är svårtolkade vilket gör det svårt att bedöma deras fulla innebörd men också deras konsekvenser. Regeringen anser att en samlad reglering ger goda förutsättningar för förutsebarhet genom enhetliga bestämmelser som anger ett tydligt tillämpningsområde, en tydlig ansvarsfördelning för berörda ekonomiska aktörer och ett sammanhållet regelverk för sanktioner, ärendehandläggning och rättsliga processer. Det leder i sin tur till en mer enhetlig rättstillämpning. På detta sätt blir det dessutom ett mer lättöverskådligt regelverk, vilket underlättar både för företag och för enskilda personer att veta vad som ska gälla i en given situation. Det finns enligt regeringens bedömning inte någon enskild befintlig lag som fullt ut tillgodoser direktivets krav eller där de bestämmelser som krävs naturligt skulle passa in. I likhet med utredningens förslag anser regeringen därför att den lagreglering som är nödvändig med anledning av tillgänglighetsdirektivet bör samlas i en ny lag. En samlad reglering innebär att direktivet genomförs genom en gemensam lag för samtliga produkter och tjänster som omfattas av direktivet.

Den nya lagen utformas som en ramlag och innehåller grundläggande bestämmelser samt bemyndiganden för regeringen att meddela de föreskrifter som behövs. Regeringen bör också få möjlighet att vidaredelegera sin föreskriftsrätt till den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer. I övrigt bör lagen innehålla de bestämmelser om kontroll, sanktioner m.m. som kräver lagstiftning. Reglering på lägre nivå kan tillkomma genom att regeringen eller de myndigheter som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter på området.

Lagens namn

Utredningen har föreslagit att namnet på den föreslagna lagen ska vara ”lag om digital tillgänglighet för produkter och tjänster”. *Funktionsrätt Sverige* och *Bankföreningen* anser att ordet ”digital” ska strykas ur namnet på lagen då lagen även omfattar tillgänglighet som inte är digital.

Namnet på en författning ska återspegla innehållet i författningen så långt det är möjligt. Lagen reglerar i huvudsak digital tillgänglighet till såväl produkter som tjänster. Det finns dock vissa inslag som omfattas av lagen som inte innebär att tillgängligheten är digital. Ett exempel är kravet på tillhandahållandet av information om användandet av produkten som ska tillhandahållas på själva produkten eller på en webbplats, t.ex. en bruksanvisning. Även om de flesta kraven på produkter och tjänster i tillgänglighetsdirektivet avser digital tillgänglighet, anser regeringen i likhet med *Funktionsrätt Sverige* och *Bankföreningen* att ordet ”digital” i lagens namn bör strykas. För att inte namnet ska uppfattas som alltför brett, bör det dock framgå att det endast är vissa produkter och tjänster som omfattas av lagen. I lagrådsremissen föreslås lagens namn vara lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster. Det namnet har *Lagrådet* synpunkter på. Regeringen delar Lagrådets synpunkt om att det språkligt är bättre att namnet på lagen är ”lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet”.

Den föreslagna lagen ska enligt regeringens bedömning ha samma syfte som tillgänglighetsdirektivet. Syftet bör framgå av 1 § den nya lagen.

Syftet med tillgänglighetsdirektivet är enligt artikel 1 att bidra till en väl fungerande inre marknad genom en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster, särskilt genom att undanröja och förebygga de hinder för den fria rörligheten för de produkter och tjänster som omfattas av direktivet och som uppstår på grund av de olika tillgänglighetskraven i medlemsstaterna. *Funktionsrätt Sverige* framför att ändamålet ska vara i linje med direktivets artikel 1 och skäl 103. I skäl 103 anges att direktivet är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. I artikel 1 anges att syftet med tillgänglighetsdirektivet är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster, särskilt genom att undanröja och förebygga de hinder för den fria rörligheten för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv som uppstår på grund av de olika tillgänglighetskraven i medlemsstaterna. Enligt regeringens mening ska skäl 103 i tillgänglighetsdirektivet inte tolkas så att syftet med direktivet även är att ta bort hinder på marknaden för andra produkter och tjänster än just de som regleras i tillgänglighetsdirektivet. Skäl 103 i tillgänglighetsdirektivet anger inte ett utvidgat syfte utan förtydligar endast att direktivet inte strider mot annan EU-rättslig reglering. Regeringen delar därför utredningens bedömning i fråga om utformningen av syftesbestämmelsen.

Uttryck i lagen och hänvisningsteknik

Den nya lagen bör innehålla en bestämmelse som definierar centrala uttryck. Uttryck i lagen föreslås därför framgå av 2 § den nya lagen. Det är nödvändigt för förståelsen av lagen. Uttrycken ska i allt väsentligt följa definitionerna i artikel 3 i tillgänglighetsdirektivet. Endast de uttryck i artikel 3 som också används i den nya lagen tas med i 2 §. Definitionerna i artikel 3 hänvisar i vissa fall vidare till andra unionsrättsakter. Om hänvisningarna avser andra direktiv, bör definitionen förhålla sig till direktivets genomförande i svensk rätt. Således ska uttrycken i den nya lagen definieras på det sätt som framgår av svensk författning. Det svenska genomförandet av begreppen i fråga motsvarar i princip underliggande direktivs lydelse, varför regeringen anser att hänvisningen till svensk författning inte påverkar genomförandet av tillgänglighetsdirektivet.

När det gäller uttrycket *kreditavtal* som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG eller av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) 1093/2010 kan det emellertid noteras att det svenska genomförandet i konsumentkreditlagen (2010:1846) innebär att begreppet kreditavtal har ett något bredare tillämpningsområde jämfört med de underliggande direktiven. Skälet till detta är att Sverige vid genomförandet av dessa

direktiv utgick från att lagarna i fråga med hänsyn till konsumentskyddet i huvudsak skulle ha samma breda tillämpningsområde som tidigare gällande lagar på området (se prop. 2009/10:242 s. 38 f. och prop. 2015/16:197 s. 66 f.). Då den något bredare svenska definitionen av begreppet kreditavtal syftar till bibehållit konsumentskydd och med hänsyn till att tillgänglighetsdirektivet syftar till att främja konsumenters tillgång till banktjänster för konsumenter som bl.a. omfattar kreditavtal, anser regeringen att det inte är ändamålsenligt att göra en snävare definition av begreppet kreditavtal i den nya lagen jämfört med gällande definitioner i kreditavtalslagen. Det skulle leda till att banktjänster för konsumenter avseende kreditavtal skulle delas upp i dels kreditavtals-tjänster som skulle omfattas av den nya lagens tillgänglighetskrav, dels kreditavtals-tjänster som inte skulle omfattas av den nya lagens tillgänglighetskrav. Det skulle medföra ett försämrat utbud av kreditavtals-tjänster för de personer som efterfrågar tillgänglighetsanpassning av sådana tjänster och också medföra ökad administrativ börda för de företag som erbjuder kreditavtals-tjänster.

Tillgänglighetsdirektivet innehåller också begrepp för transporttjänster för passagerare, som tillhandahålls med hjälp av olika transportslag. Utredningen föreslår att tjänsterna benämns på samma sätt som de gör i den svenska översättningen av tillgänglighetsdirektivet, se artikel 3.31, 3.32, 3.33 och 3.34. Regeringen anser dock att det inte tydligt framgår av utredningens förslag vilka slags konsumentrelaterade transporttjänster det är fråga om. De föreslagna begreppen för de olika transportslagen blandar också fordon (buss) med sektor (luftfart) och infrastruktur (järnväg). Regeringen föreslår därför att begreppen för transporttjänsterna i fråga i stället ska uttryckas utifrån vilka konsumentrelaterade transporttjänster det är fråga om i kombination med genom vilket fordon tjänsten tillhandahålls. Det innebär att transporttjänsterna i 2 § den nya lagen bör beskrivas som passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg respektive tåg. Den föreslagna ändringen av begreppen påverkar inte definitionen av tjänsterna i fråga.

När det gäller begreppen *stads- och förortstransporter* och *regionaltransporter* i artikel 3.35 och 3.36 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar artikelbestämmelserna vidare till artikel 3.6 respektive 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde. Definitionerna i artikel 3.6 och 3.7 i sistnämnda direktiv har emellertid inte genomförts i svensk rätt, eftersom det inte har bedömts nödvändigt. Därför hänvisar den nya lagen till direktiv 2012/34/EU när det gäller definitionen av dessa två begrepp. Hänvisningen är statisk, dvs. hänvisningen avser den lydelse direktivets artikel har i dag. Denna hänvisningsteknik har valts eftersom ändringar i nämnda direktiv bör föranleda överväganden av lagstiftaren om huruvida lagtexten behöver ändras.

I tillgänglighetsdirektivets definitioner finns också hänvisningar till fem EU-förordningar. Då dessa unionsrättsakter är direkt tillämpliga i Sverige hänvisar den nya lagen till dessa förordningar. Det gäller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG,

2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG när det gäller definitionen av begreppen *harmoniserad standard* respektive *tekniska specifikationer*, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 om rättigheter och skyldigheter för bussresenärer när det gäller begreppet *passagerartransporttjänster med buss*, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 när det gäller begreppet *passagerartransporttjänster med fartyg*, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet när det gäller begreppet *passagerartransporttjänster med luftfartyg* samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer när det gäller begreppet *passagerartransporttjänster med tåg*. Det är ändamålsenligt att hänvisningen till dessa fem EU-förordningar i detta fall är dynamisk, dvs. avser den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av respektive förordning. Regeringen föreslår dock en ändring av definitionen av begreppet *passagerartransporttjänster med tåg*, eftersom hänvisningen i artikel 3.33 i tillgänglighetsdirektivet till förordning (EG) 1371/2007 har ersatts av förordning (EU) 2021/782. Den nya förordningen ska tillämpas fr.o.m. den 7 juni 2023 och förordning (EG) nr 1371/2007 upphör att gälla samma dag. Eftersom den nu föreslagna lagen träder i kraft den 28 juni 2025 anser regeringen att hänvisning i stället ska göras till förordning (EU) 2021/782.

Slutligen anser regeringen, på samma sätt som utredningen, att benämningen representant bör användas i stället för tillgänglighetsdirektivets företrädare med hänvisning till att det för svensk rätt är mer bekant, jfr artikel 3.18 i tillgänglighetsdirektivet. Någon skillnad i sak avses inte. Benämningen representant används bl.a. i radioutrustningslagen (2016:392) som till viss del omfattar samma produkter som dem i den nu föreslagna lagen.

Den nya lagen omfattas inte av anmälningsskyldighet

Av artikel 6 i tillgänglighetsdirektivet framgår att direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv. Det innebär att det inte får förhindras att produkter och tjänster som uppfyller direktivets tillgänglighetskrav tillhandahålls på den svenska marknaden. Direktivets krav på tillgänglighet är också obligatoriska och något utrymme för nationella särlösningar finns således inte. I arbetet med att utarbeta de nationella bestämmelser som föreslås i denna proposition har utgångspunkten varit att inte införa mer krävande bestämmelser än vad som anges i direktivet. Bestämmelserna i den nya lagen är därmed inte mer långtgående än vad som krävs för att genomföra tillgänglighetsdirektivet. Regeringen bedömer därför att förslaget till den nya lagen inte behöver anmälas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska

föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, Världshandelsorganisationens avtal om tekniska handelshinder, The World Trade Organizations Agreement on Technical Barriers to Trade (TBT-avtalet) respektive Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

5.2 Lagens förhållande till tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen

Regeringens bedömning: Det saknas behov av en uttrycklig bestämmelse som upplyser om att bestämmelserna i den nya lagen inte ska tillämpas i den utsträckning en tillämpning av dessa skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen bedömer att det troligen kommer att krävas grundlagsändringar innan direktivet kan genomföras fullt ut.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser delar utredningens bedömning och understryker behovet att vidare utreda frågan om grundlagsändringar. *Myndigheten för digital förvaltning* och *Specialpedagogiska skolmyndigheten* instämmer i bedömningen att frågan om eventuellt behov av grundlagsändringar bör utredas vidare i den fortsatta beredningen. *Justitiekanslern* delar utredningens bedömning att ett genomförande av direktivet i vissa delar kan utgöra en begränsning i den grundlagsfästa tryck- och yttrandefriheten. *Justitiekanslern* förordar att frågan om eventuella grundlagsändringar utreds i särskild ordning. *Myndigheten för press, radio och tv* uttalar att det faktum att det finns en osäkerhet kring vissa förslags förenlighet med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen gör det svårt att bedöma vilka effekter den föreslagna lagstiftningen får för myndighetens, övriga myndigheters och andra aktörers verksamhet på kort och lång sikt. *Statskontoret* anser att det är en förutsättning för att genomföra utredningens förslag att grundlagen inte innebär några hinder. *Statskontoret* delar utredningens uppfattning att de eventuella konflikterna mellan tillgänglighetsdirektivet och tryckfrihetsförordningen respektive yttrandefrihetsgrundlagen behöver utredas i god tid innan direktivets krav ska tillämpas. *TV4 Media* anser att direktivets krav på utformningen av t.ex. grundlagsskyddade videoplattformar innebär ett åsidosättande av den grundläggande principen om redaktionell självständighet enligt yttrandefrihetsgrundlagen.

Skälen för regeringens bedömning

Yttrandefrihetsgrundlagen och tryckfrihetsförordningen

Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet och informationsfrihet. Med detta förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor liksom att inhämta och ta emot

upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. I fråga om yttrandefriheten som brukas i vissa medier gäller i stället regleringen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Tryckfrihetsförordningen reglerar rätten att uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt sprida information i vilket ämne som helst genom framför allt tryckta skrifter. Yttrandefrihetsgrundlagen reglerar motsvarande rätt avseende vissa sändningar och andra tillhandahållanden som görs genom andra medier, såsom radio, tv och vissa överföringar som sker genom tillgängliggörande över t.ex. internet samt filmer, videogram och andra tekniska upptagningar.

Yttrandefrihetsgrundlagen är under vissa förutsättningar tillämplig bl.a. på sändningar och andra tillhandahållanden till allmänheten av program. Med program avses i yttrandefrihetsgrundlagen innehållet i radio och tv eller andra sådana överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas (1 kap. 2 §). En sändning omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde om den riktas till allmänheten och är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel. Yttrandefrihetsgrundlagen gäller under vissa förutsättningar även för tillhandahållande av s.k. webb-sändningar samt för program som förmedlas via satellit, när sändningarna utgår från Sverige (1 kap. 3 §).

Enligt den s.k. databasregeln ska yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelser om sändningar av program under närmare angivna förutsättningar också tillämpas när information ur databaser tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor (1 kap. 4 §). Med databas avses enligt lagen en samling av information som är lagrad för automatiserad behandling (1 kap. 2 §). Frågan om huruvida yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig eller inte beror bl.a. på vem som tillhandahåller informationen och på vilket sätt det sker. Det krävs bl.a. att innehållet i databasen kan ändras endast av den som driver verksamheten. Databasregeln omfattar t.ex. dagstidningars webbplatser på internet. Regeln tillämpas också på databaser med s.k. frivilligt grundlagsskydd, dvs. databaser för vilka utgivningsbevis utfärdats av Myndigheten för press, radio och tv efter ansökan av den som tillhandahåller databasen (1 kap. 4 och 5 §§). Beställ-tv och beställradio, s.k. playtjänster, omfattas också av regeln. Det är då fråga om ett tillhandahållande på särskild begäran, där användaren har möjlighet att själv bestämma vilket tv- eller radioprogram han eller hon vill ta del av och när programmet ska starta. Grundlagsskyddet enligt databasregeln gäller även i fråga om framställningar på begäran av tekniska upptagningar, skrifter eller bilder, s.k. beställtryck. I sådana fall rör det sig om framställning av enstaka exemplar genom överföring av innehållet från en databas, t.ex. ett fysiskt exemplar av en skrift.

I första hand omfattar databasregeln verksamhet som bedrivs av traditionella massmedieföretag. Hit räknas redaktioner för periodiska skrifter och radio- och tv-program samt förlag, tryckerier och nyhetsbyråer. Dessa aktörer har s.k. automatiskt grundlagsskydd, vilket innebär att någon särskild åtgärd inte behövs vidtas för att skyddet ska uppkomma, t.ex. för webbplatser som dessa aktörer tillhandahåller. Som nämns ovan öppnar databasregeln också för andra aktörer än traditionella massmedieföretag att få grundlagsskydd för t.ex. en webbplats på internet efter en ansökan om utgivningsbevis. För att utgivningsbevis ska utfärdas

ställs vissa krav. Till att börja med måste verksamheten bedrivas enligt de förutsättningar som gäller generellt för att databasregeln ska tillämpas. Vidare ska överföringarna utgå från Sverige, databasen ha en behörig utgivare som åtagit sig uppdraget och verksamheten ha ett namn som är sådant att det inte lätt kan förväxlas med namnet på en annan verksamhet som omfattas av databasregeln (1 kap. 5 §). Någon prövning görs inte av innehållet i databasen eller av verksamhetens karaktär utan kraven är av formellt slag.

E-böcker

Tillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde omfattar e-böcker (digital text) men inte ljudböcker. Utvecklingen på marknaden för digitala böcker har inneburit att böcker numera ofta är tillgängliga via abonnemang där boken är tillgänglig såväl i skriftlig form som via uppläsning. E-böcker som träffas av direktivets reglering kan efter omständigheterna komma att omfattas av antingen tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen eller, beroende på hur verksamheten bedrivs, falla helt utanför dessa grundlagars tillämpningsområde.

När information som lagras digitalt tillhandahålls allmänheten ur en databas kan databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen i vissa fall vara tillämplig (se närmare under föregående rubrik). En e-bok kan beskrivas som en samling av information som är lagrad för automatiserad behandling. Databasregeln ger, som framgår ovan, ett automatiskt grundlagsskydd för verksamhet som bedrivs av traditionella massmedieföretag, t.ex. förlag. Om ett företag som har automatiskt eller frivilligt grundlagsskydd tillhandahåller e-böcker i en databas, kommer de digitala böckerna att omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen. Detsamma torde gälla om böckerna tillhandahålls via en mellanhand eller distributör (jfr SOU 2016:58 s. 293 och SOU 2020:45 s. 391).

E-böcker som har en tryckt förlaga kommer, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda, i stället att omfattas av den s.k. bilageregeln i 1 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen och därmed skyddas av regleringen i den grundlagen. För att bilageregeln ska vara tillämplig krävs bl.a. att e-boken har en tryckt förlaga och att e-boken återger det tryckta innehållet oförändrat samt att det anges att e-boken är en bilaga enligt den bestämmelsen. Om dessa krav i ett enskilt fall inte är uppfyllda, kan många gånger i stället databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen vara tillämplig.

Utanför grundlagsskyddet faller t.ex. e-böcker som ges ut direkt av författaren, om denne inte har frivilligt grundlagsskydd. Denna typ av e-böcker faller vanligen även utanför direktivets tillämpningsområde då det finns ett undantag för s.k. mikroföretag.

Grundlagsregleringens utformning och de former under vilka tillhandahållande av e-böcker sker innebär sammantaget att de flesta e-böcker omfattas av antingen tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster

Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster definieras i artikel 3.6 i tillgänglighetsdirektivet. Det kan t.ex. vara fråga om tjänster som tillhandahålls via webbplatser, webbaserade applikationer, digital-

boxbaserade applikationer, nedladdningsbara applikationer eller tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare samt internetanslutna televisionstjänster (jfr skäl 31 i tillgänglighetsdirektivet). Sådana tjänster kan tillhandahållas från en databas som tillhör ett medieföretag eller en distributör som ingått avtal med medieföretag. Om tillhandahållandet görs av någon som räknas upp i databasregeln i 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen och det sker på det sätt som anges där, kommer webbplatsen eller applikationen att omfattas av det skydd yttrandefrihetsgrundlagen säkerställer. För databaser som skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen skulle ett krav på tillgänglighetsanpassning kunna innebära en begränsning i skyddet för rätten att sända program genom tråd enligt 3 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Det är svårt att uppskatta i hur stor omfattning tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster som regleras i tillgänglighetsdirektivet tillhandahålls på ett sätt som omfattas av databasregeln i yttrandefrihetsgrundlagen. Redan i dag finns vissa möjligheter att genom lag ställa upp vissa krav på bl.a. tillgänglighet i förhållande till den som tillgängliggör information genom tråd med stöd av 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen.

En elektronisk programguide (EPG) ska enligt tillgänglighetsdirektivet vara uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust samt tillhandahålla information om tillgänglighetsmöjligheterna (jfr bilaga I avsnitt IV b i). Som exempel på lösning anges att EPG:n ser till att en blind person kan välja program på televisionen, (bilaga II avsnitt IV b i). En EPG i sin enklaste form är en programtablå på tv-skärmen med översikt över pågående och kommande program som informerar om och ger tittaren möjlighet att söka efter tv-program. Det finns två typer av EPG, de kan ha lokal eller central interaktivitet.

Vid lokal interaktivitet sänds informationen ut kontinuerligt och sparas i tv-mottagarens minne. Med hjälp av fjärrkontrollen eller knappar på mottagaren går det att söka i den lagrade informationen och välja program. Denna typ av interaktivitet är dock skenbar, eftersom den inte innebär att tittaren kommunicerar med den som sänder. En EPG med lokal interaktivitet anses vara en sändning som omfattas av radio- och tv-lagen (2010:696).

En EPG med central interaktivitet har en returkanal från konsumentens mottagare tillbaka till den som sänder. En modern EPG erbjuder oftast sådan central interaktivitet, vilket möjliggör användning av fler och individanpassade funktioner.

I 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen finns ett undantag från etableringsfriheten som gör det möjligt att lagstifta om att den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom en databas ska göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Sådana krav har införts genom bestämmelser i 5 kap. radio- och tv-lagen. Eftersom en EPG med lokal interaktivitet omfattas av radio- och tv-lagen kan det alltså ställas krav på att denna ska göras tillgänglig på detta sätt. Kraven som ställs på en EPG i tillgänglighetsdirektivet är i huvudsak att den ska vara uppfattningsbar, hanterbar, robust och begriplig samt tillhandahålla information om tillgänglighetsmöjligheterna. Uttryckssättet i direktivet skiljer sig därmed något åt från regleringen i 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen.

När det gäller EPG:er med central interaktivitet konstaterar utredningen att sådana tjänster inte kan räknas som program som sänds genom tv. Motsvarande bedömning har även regeringen nyligen gjort i propositionen Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten i frågan om s.k. HbbTV (prop. 2021/22:59 s. 62 och 64). I den propositionen föreslår regeringen också att vidareändningsplikten för tekniska tillgänglighetstjänster ska utvidgas något. Den ytterligare begränsning i etableringsfriheten som föreslås omfattar enbart tillgänglighetstjänster som tillhandahålls av public service-bolagen (a. prop. s. 64–68). Grundlagsändringen, som förutsätter att riksdagen röstar för förslaget både före och efter riksdagsvalet hösten 2022, föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Riksdagen har antagit förslaget som vilande genom ett första beslut den 11 maj 2022 (bet. 2021/22:KU14, rskr. 2021/22:283).

Överföring av tekniska tillgänglighetstjänster

Radio- och tv-lagen ställer krav på tillgänglighet till tv-sändningar och beställ-tv för personer med funktionsnedsättning. En leverantör av medietjänster ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik (5 kap. 12 § radio- och tv-lagen). Bestämmelsen genomför artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster, förkortat AV-direktivet, och avser endast tillgängliggörande genom tekniska tillgänglighetstjänster. Skyldigheten gäller oavsett om tjänsten tillhandahålls genom tråd eller på annat sätt. Omfattningen av skyldigheten beslutas av regeringen när det gäller public service-bolagen och av Myndigheten för press, radio och tv när det gäller övriga svenska programföretag. Den skyldighet som finns i radio- och tv-lagen för leverantörer av medietjänster att utforma tjänsten så att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning motsvaras i dag inte av någon uttrycklig bestämmelse om att nätoperatören ska vara skyldig att överföra de tekniska tillgänglighetstjänster som erbjuds.

Tekniska tillgänglighetstjänster är tjänster som med tekniska medel syftar till att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Sådana tjänster omfattas inte i sig av tillgänglighetsdirektivet. Tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster ska dock ”säkerställa att tillgänglighetskomponenterna (tillgänglighetstjänster) hos de audiovisuella medietjänsterna såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning överförs fullt ut med adekvat kvalitet för en korrekt visning som är synkroniserad med ljud och video, och göra det möjligt för användaren att kontrollera visningen och användningen av dem” (bilaga I avsnitt IV b till tillgänglighetsdirektivet). Det innebär alltså en skyldighet att överföra dessa tekniska tillgänglighetstjänster tillsammans med den audiovisuella medietjänsten, det vill säga tjänsteverantören ska se till att undertexter och syntolkning etcetera överförs med adekvat kvalitet tillsammans med medietjänsten.

Regeringen har i propositionen Ett ändamålsenligt skydd för tryck- och yttrandefriheten ansett att tekniska tillgänglighetstjänster i form av t.ex.

textning och syntolkning kan anses utgöra en del av ett program och därför omfattas av grundlagens programbegrepp (prop. 2021/22:59 s. 63–64). Det innebär bl.a. att de begränsningar i etableringsfriheten som görs i förhållande till nätinnehavare i fråga om skyldigheten att lämna utrymme i nätet för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning även gäller sådana tjänster. Regeringen har ändå föreslagit att yttrandefrihetsgrundlagens bestämmelse om vidaresändningsplikt ska tydliggöras på denna punkt och att regleringen därutöver utvidgas till att omfatta tjänster som underlättar tillgången till textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik som syftar till att göra ett vidaresändningspliktigt program tillgängligt för personer med funktionsnedsättning (a. prop. s. 64–67). I samma proposition har regeringen bedömt att vidaresändningsplikten inte bör sträckas ut till att omfatta kommersiellt programutbud (a. prop. s. 67–68).

Regleringen i yttrandefrihetsgrundlagen innebär alltså att det är möjligt att ställa krav på att vissa program vidaresänds av exempelvis kabel-tv-leverantörer och kommer alla tittare till del. Vidaresändningsplikten regleras i 9 kap. radio- och tv-lagen och medför skyldighet för den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät att vidaresända tv-sändningar och text-tv där tillståndshavaren måste följa villkor om opartiskhet och saklighet samt villkor om att ha ett mångsidigt programutbud där det ska ingå nyheter. Numera är det bara tv-sändningar och text-tv från SVT som är förenade med sådana villkor.

E-handelstjänster på webbplatser med frivilligt grundlagsskydd

Som framgått ovan är det möjligt att ansöka om s.k. frivilligt grundlagsskydd för en databas genom att ansöka om utgivningsbevis hos Myndigheten för press, radio och tv. Om utgivningsbevis beviljas kommer grundlagsskyddet under närmare angivna förutsättningar att omfatta publicering som görs i verksamheten på en i beviset namngiven webbplats. I och med möjligheten att ansöka om frivilligt grundlagsskydd kan yttrandefrihetsgrundlagens skydd komma att omfatta inte bara databaser som tillgängliggör produkter i form av t.ex. e-böcker utan även databaser där tjänster tillhandahålls som omfattas av direktivets krav, t.ex. e-handelstjänster.

När ordningen med utgivningsbevis infördes var det grundläggande motivet att ge de verksamheter som har massmedial karaktär ett motsvarande grundlagsskydd som det som gällde för de traditionella massmedieföretagens databasanvändning (jfr prop. 2001/02:74 s. 48). I dag utnyttjas möjligheten att publicera information med frivilligt grundlagsskydd av många fler olika slags aktörer än de som ursprungligen åsyftats. I december 2021 fanns det 1 562 utgivningsbevis. En betydande majoritet av utgivningsbevisen användes för offentliggörande av uppgifter genom s.k. söktjänster och tillhandahållanden av uppgifter av branschorganisationer, vårdtjänster, spel och casino samt utbildningsrelaterade sidor. Rena e-handelsbutiker med utgivningsbevis är dock sällsynta.

Ett krav på anpassning för att göra en tjänst tillgänglig på det sätt som krävs enligt tillgänglighetsdirektivet som riktas mot en tillhandahållare av en e-handelstjänst skulle kunna innebära begränsningar i etablerings-

Finns ett behov av ytterligare utredning?

Flera remissinstanser har framfört att det finns ett behov av att utreda frågan om behovet av grundlagsändringar. Av redogörelsen under föregående rubriker i detta avsnitt framgår att det finns tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde som kan komma att tillhandahållas i Sverige i former som innebär att tillhandahållandet omfattas av mediegrundlagarnas tillämpningsområde. På yttrandefrihetsgrundlagens område gäller som utgångspunkt etableringsfrihet för sändningar genom tråd (3 kap. 1 §). Etableringsfriheten innefattar både en rätt för programföretag att sända egna program genom tråd och en rätt för andra, nätt innehavare och operatörer, att sända andras program genom tråd. För sändningar på annat sätt än genom tråd gäller inte etableringsfrihet. I sådana fall gäller i stället vad som föreskrivs i lag om tillstånd och villkor att sända (3 kap. 3 §). Bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen om sändningar av program tillämpas enligt den så kallade databasregeln också på tillhandahållanden ur databaser om vissa förutsättningar är uppfyllda. Etableringsfriheten innebär att det i annan författning bara får ställas upp sådana krav som har stöd i yttrandefrihetsgrundlagen. Etableringsfriheten begränsas bl.a. genom de möjligheter som ges enligt yttrandefrihetsgrundlagen att ställa krav på vidare sändning av vissa program och på att göra program tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Räckvidden av dessa undantag begränsas dock bl.a. av inskränkningar i fråga om vilka typer av program som kraven kan göras gällande för, exempelvis för public service-företagens programutbud men inte andra aktörers sändningar genom tråd.

Som framgår av redogörelsen ovan omfattar tillgänglighetsdirektivets böcker som görs tillgängliga i digital form i form av text. Ljudböcker omfattas däremot inte av direktivet. Eftersom e-böcker i mycket stor utsträckning för närvarande kan antas omfattas av det skydd för yttrandefriheten som ges genom mediegrundlagarna, kommer direktivets krav följaktligen inte att fullt ut kunna genomföras för sådana e-böcker. Enligt regeringen kan det, som utredningen och flera remissinstanser pekar på, finnas anledning att överväga om mediegrundlagarna bör ändras för att möjliggöra att ytterligare krav på tillgänglighet ska kunna ställas vid tillhandahållande av e-böcker.

Det förefaller vidare inte vara helt givet att man med stöd av de undantag i etableringsfriheten som redan finns i 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen genom vanlig lag närmare kan specificera hur en EPG eller andra liknande tjänster ska vara utformade för att vara tillgängliga. Det går å andra sidan inte heller att utesluta att det i delegationsbestämmelsen i 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen lämnas visst utrymme för detaljreglering som sker uteslutande för att uppnå själva syftet med tillgänglighetskravet. Det kan mot bakgrund av direktivets krav även finnas anledning att utreda om det finns behov av att utvidga vidare sändningsplikten när det gäller tillgänglighetstjänster med anknytning till program som sänds av andra än public service-bolagen.

Det kan också finnas skäl att utreda frågan om huruvida det finns behov av att begränsa etableringsfriheten i förhållande till tillhandahållare av e-handelstjänster.

För de tjänster som omfattas av grundlagsskydd enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska den nya lagen inte tillämpas. Det förhållandet att bestämmelser i vanlig lag inte får tillämpas om de strider mot bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är en konsekvens av principen om normhierarki, dvs. att grundlagarna har företräde framför vanlig lag.

Lagrådet, som konstaterar att de nu aktuella kraven på dem som tillhandahåller de nämnda tjänsterna kan utgöra en begränsning i tryck- och yttrandefriheten, anser att det inte är lämpligt att utforma den nya lagen på ett sådant sätt att domstolar och myndigheter behöver utföra normprövning vid tillämpning av lagen. Lagrådet kan inte tillstyrka att lagen utformas på detta sätt. En lösning skulle enligt Lagrådet kunna vara att undanta tillämpningen av de ifrågasatta bestämmelserna genom en reglering i form av ikraftträdande- och övergångsbestämmelser i avvaktan på en översyn av grundlagsbestämmelserna. Enligt regeringens uppfattning framstår en sådan lösning dock som mindre lämplig. En lagbestämmelse som övergångsvis ges en utformning som Lagrådet är inne på skulle i praktiken innebära att lagstiftaren föregriper både initiativ och förslag till grundlagsändring men också grundlagsstiftarens beslut om sådan ändring.

Regeringen kan dessutom konstatera att det ingår som en naturlig del i rättstillämparens uppdrag att pröva hur normer förhåller sig till varandra och att, i de fall det finns en reell konflikt mellan normer, ta ställning till vilken norm som ska ges företräde. Regeringen gör sammantaget bedömningen att det mest ändamålsenliga i nuläget är att överlämna frågan till rättstillämpningen.

I lagen bör det inte införas någon upplysningsbestämmelse

Som framgår ovan ska den nya lagen inte tillämpas för de tjänster som omfattas av grundlagsskydd enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Detta är en konsekvens av principen om normhierarki, dvs. att grundlagarna har företräde framför vanlig lag. Det finns normalt sett därför inte något behov av att i vanlig lag ta in en upplysning om grundlagarnas företräde. Undantagsvis kan en upplysningsbestämmelse av sådant slag dock framstå som betydelsefull när det finns ett särskilt behov av att tydligt markera en begränsning i fråga om tillämpningsområdet för en viss lag. Så kan t.ex. vara fallet när det annars av sammanhanget skulle kunna framstå som naturligt att en lag kan omfatta informationsspridning som sker med användning av den teknik och på de sätt som regleras i mediegrundlagarna. Inte minst i samband med genomförande av en EU-rättsakt kan det framstå som betydelsefullt att denna lagtolkningsprincip markeras, dvs. i sammanhang där lagtolkningen kompliceras av att ytterligare ett skikt av normer i normhierarkin behöver beaktas vid rättstillämpningen. Det får dock som utgångspunkt anses mindre lämpligt att ta in sådana bestämmelser i en lag när de inte har någon egentlig materiell funktion. I tidigare lagstiftningssammanhang har det diskuterats om det, för att uppmärksamma tillämparen på grundlagarna,

bör göras en uttrycklig hänvisning till att dessa gäller. Det har emellertid ansetts att det som regel inte är lämpligt att tynga lagstiftningen med en upplysning om vad som gäller enligt grundlagarna (se exempelvis prop. 2010/11:158 s. 65).

Regeringen bedömer att övervägande skäl talar emot att i den nya lagen ta in en upplysningsbestämmelse som hänvisar till mediegrundlagarna. För berörda aktörer får det antas stå klart att den nya lagen bara kan tillämpas om utrymme ges för det genom de undantag som medges i etableringsfriheten enligt grundlagarna.

5.3 Produkter som omfattas

Regeringens förslag: Följande produkter ska omfattas av den nya lagen:

1. datormaskinvarusystem med generella användningsområden avsedda för konsumenter och operativsystem till maskinvarusystemen,
2. betalningsterminaler,
3. kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av sådana tjänster som omfattas av lagen,
4. interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, med undantag för terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, och som är avsedda för tillhandahållande av sådana tjänster som omfattas av lagen,
5. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster,
6. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster, och
7. läsplattor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka produkter som omfattas av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår en delvis annorlunda terminologi.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Bankomat AB* påpekar att Bankomat® är ett registrerat varumärke tillhörande Bankomat AB. Vidare ser Bankomat AB en reell risk i att användandet av termen ”bankomat” leder till en oklarhet i vilka självbetjäningautomater som ska omfattas av direktivet. Det finns i dag inga bankautomater i Sverige, samtliga kontantautomater ägs och hanteras av företag som inte är banker. Att använda termen ”bankomat” skulle då innebära att dessa automater inte omfattas av direktivet. För att undvika oklarheter föreslår Bankomat AB att termen ”kontantautomat” (definierad som ”automat för uttag och insättning av kontanter”) ersätter termen ”bankomat” i utredningens förslag. *Transportföretagen* påpekar att det i förslaget inte anges att de interaktiva självbetjäningsterminaler som avses ska vara belägna ”inom unionens territorium” (direktivets artikel 2.2 c v). Det är enligt Transportföretagen viktigt att den här skrivningen ur direktivet inte faller bort i det svenska

Prop. 2022/23:42 genomförandet då den har betydelse för kommersiella aktörer med internationell verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Produkter som ska omfattas av lagen

Den nya lagen föreslås omfatta samma produkter som tillgänglighetsdirektivet. Det föreslås framgå av 3 § den nya lagen.

Nedan beskrivs vilka produkter som omfattas av tillgänglighetsdirektivet och därmed lagen.

Datormaskinvarusystem med generella användningsområden avsedda för konsumenter samt operativsystem till dessa maskinvarusystem

I artikel 3.39 i tillgänglighetsdirektivet definieras datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter som en maskinvarukombination som utgör en komplett dator. Den kännetecknas av att den har många olika funktioner och har förmågan att med lämplig programvara utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedd att användas av konsumenter. Definitionen inkluderar persondatorer, i synnerhet stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor.

Det som avses är hårdvara, dvs. en dators fysiska delar. Det innebär att bl.a. datorer, smarttelefoner och datorplattor omfattas. Även operativsystem som hör till datormaskinvarusystem omfattas. Definitionen av operativsystem finns i artikel 3.38 i tillgänglighetsdirektivet. Med operativsystem avses programvara som bl.a. hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter. Operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras omfattas inte av definitionen.

Det som utmärker operativsystemet är att det bestämmer regler för andra program som användaren vill köra på sin dator. Det är en länk mellan de övriga program som användaren vill använda och datorns hårdvara, t.ex. mellan ett webbläsarprogram och datorn eller mellan ett ordbehandlingsprogram och datorn. Operativsystemet är därför viktigt för vilka tillgänglighetsfunktioner som ska kunna användas tillsammans med hårdvaran. Däremot omfattas inte program som används för att installera operativsystemet eller starta datorn.

Av skäl 25 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att specialiserade datorer som är inbyggda i elektroniska konsumentprodukter inte utgör datormaskinvarusystem i direktivets mening. Direktivet omfattar inte heller enskilda komponenter med särskilda funktioner i sig, t.ex. moderkort eller minneskort, som används eller kan användas i ett sådant system.

Betalningsterminaler

I artikel 3.29 i tillgänglighetsdirektivet definieras betalningsterminal som en anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 4.14 i direktiv 2015/2366/EU, vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö. Med betalningsinstrument avses en personlig anordning och/eller rutiner som betaltjänstanvändaren och betaltjänstleverantören har träffat avtal om och som används för att initiera en betalningsorder. Till exempel kontokort är ett sådant betalningsinstrument men även en rad andra betalningsinstrument har utvecklats, exempelvis har allt fler produkter, såsom mobiltelefoner och smarta klockor, också funktionen betalningsinstrument.

Av skäl 26 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att det är både maskinens maskinvara (hårdvara) och programvara som omfattas av kraven i tillgänglighetsdirektivet. Det innebär alltså att såväl den fysiska utformningen som de program som ”styr” terminalen ska möjliggöra de funktioner som framgår av direktivet. Vidare framgår att huvudsyftet ska vara att genomföra betalningar.

Kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av lagen

Av artikel 2.1 b ii i tillgänglighetsdirektivet framgår vilka självbetjäningsterminaler som omfattas. I skäl 26 i ingressen preciseras ytterligare vad som inbegrips. Där framgår att direktivet bör omfatta såväl maskinvara som programvara på ovannämnda terminaler. Om terminalerna tillhandahåller tjänster som omfattas av direktivet ska de alltså vara tillgängliga, och det gäller både hårdvaran och programvaran. Även terminaler som ger tillgång till fysiska biljetter som i sin tur ger tillgång till tjänster omfattas. I samma skäl ges exempel på att resebiljettautomater och könummerautomater på bankkontor, incheckningsautomater och interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, inbegripet interaktiva informationsskärmar, omfattas.

När det gäller kontantautomater föreslog utredningen att dessa skulle benämnas bankomater. Det är också benämningen som används i den svenska översättningen av tillgänglighetsdirektivet. Regeringen kan konstatera att även om ordet bankomat är ett vedertaget ord för kontantautomater så används inte alltid den benämningen på uttags- och insättningsautomater. Dessutom är bankomat ett i Sverige registrerat varumärke som Bankomat AB är innehavare av. Det är inte osannolikt att användningen av ordet bankomat med tiden kommer att bli alltmer sällsynt. Regeringen anser att det i en lagstiftning krävs benämningar som är hållbara över tid. I tillgänglighetsdirektivets engelska lydelse används benämningen ”automated teller machines”, i den tyska ”Geldautomaten” och i den danska ”pengeautomater”. Regeringen anser därför, i enlighet med vad *Bankomat AB* föreslår, att benämningen kontantautomater bör användas i den föreslagna lagen.

Interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, med undantag för terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel

Av artikel 2.1 b ii i tillgänglighetsdirektivet följer att direktivet omfattar interaktiva självbetjäningsautomater som tillhandahåller information och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av direktivet. Av samma bestämmelse framgår att direktivet inte omfattar interaktiva självbetjäningsterminaler för det fall de har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel. Med rullande materiel avses alla anordningar som kan rulla längs en räls, såsom lok, vagnar och motorvagnar. *Transportföretagen* påpekar att det i utredningens förslag inte anges att de interaktiva självbetjäningsterminaler som avses ska vara belägna ”inom unionens territorium”. Regeringen konstaterar att direktivet inte innehåller någon sådan skrivning för produkter, till skillnad från vad som är fallet när det gäller tillämpliga tjänster (jfr avsnitt 5.4).

Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster

Med interaktiv datorkapacitet avses funktion till stöd för interaktion mellan människa och enhet som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination av dessa. Det innebär att det ska vara möjligt för en människa att styra maskinen eller produkten. Av skäl 30 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att terminalutrustningen innefattar utrustning som används som en del av systemet för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis en router eller ett modem. Utrustningens primära användningsområde ska vara åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster. I artikel 3.8 i tillgänglighetsdirektivet definieras elektroniska kommunikationstjänster genom en hänvisning till definitionen i artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (kodexen). Elektronisk kommunikationstjänst definieras i kodexen som en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som omfattar internetanslutningstjänst enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2015/2120, interpersonell kommunikationstjänst och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster och för utsändningstjänster. Undantagna är tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll.

En grundläggande förutsättning är alltså att tjänsten vanligen ska tillhandahållas mot ersättning. Det innebär att den ska tillhandahållas kommersiellt. Sker tillhandahållandet på rent ideell basis omfattas tjänsten inte av definitionen. I vissa fall tillhandahålls kommersiella tjänster gratis till slutkunden. Det kommersiella inslaget manifesteras då på något annat sätt, t.ex. genom reklam riktad till kunden. Kravet på tillhandahållande mot ersättning bör vara uppfyllt även när tillhandahållaren får pengar från tredje part genom att samla in och sälja personuppgifter eller andra data.

Tjänsterna som omfattas ska vidare tillhandahållas genom elektroniska kommunikationsnät. Internetanslutningstjänst är en tjänst som erbjuder anslutning till internet och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används. Interpersonella kommunikationstjänster är tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer. De personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna. Kodexen inbegriper inte tjänster som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst. Dessa tjänster kan vara både nummerbaserade och nummeroberoende. Som framgår av beskrivningen avses alltså en tjänst som möjliggör för kommunikation mellan två eller flera och som sker genom ett elektroniskt kommunikationsnät. Deltagarna ska också själva bestämma vilka som får vara med i diskussionen. Exempel på sådana tjänster är telefonsamtal, sms, mms, e-post, meddelandetjänster (WhatsApp, Facebook Messenger) och videosamtalstjänster (Skype, MS Teams, Zoom). Undantaget för tjänster som enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst gäller t.ex. chattkanaler som är kopplade till online-spel. Dessa omfattas därmed inte heller av tillgänglighetsdirektivet. Tillgänglighetsdirektivet undantar också maskin-till-maskin-tjänster. Det innebär att kraven på tillgängliga funktioner inte gäller dessa.

Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster

Med terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster avses all utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster, det vill säga till tv-program. Det är typiskt sett digitalboxar och set-top-boxar, men även smarta tv-apparater och liknande. Däremot omfattas inte persondatorer eller smarta telefoner eftersom dessa produkter inte har som huvudsyfte att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster, även om de kan användas för att se på tv.

Med audiovisuella medietjänster avses enligt tillgänglighetsdirektivet detsamma som i artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (AV-direktivet). Tjänsten eller en särskiljbar del av den har som huvudsakligt syfte att tillhandahålla allmänheten tv-program, antingen som tv-sändningar (en linjär audiovisuell medietjänst) eller i form av audiovisuella medietjänster på begäran (icke-linjära audiovisuella medietjänster, eller så kallad beställ-tv).

Av skäl 31 i tillgänglighetsdirektivets ingress framgår att med åtkomst till audiovisuella medietjänster avses att tillgång till audiovisuellt innehåll tillhandahålls, liksom mekanismer som gör det möjligt för användare med funktionsnedsättning att använda tekniska hjälpmedel.

Läsplattor är enligt definitionen i artikel 3.42 i tillgänglighetsdirektivet en särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler. Det är i och för sig många produkter som kan användas för att läsa e-bokfiler, men enligt definitionen är läsplattan en särskild utrustning för detta ändamål. En typisk läsplatta har få eller inga andra viktiga funktioner än att tillhandahålla e-boksfiler.

Bemyndigande

Frågan om vilka produkter som omfattas regleras i artikel 2.1 i tillgänglighetsdirektivet. Enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen meddelas föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna genom lag, under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Med enskilda i 8 kap. 2 § regeringsformen avses bl.a. fysiska och juridiska personer. Eftersom artikel 2.1 i tillgänglighetsdirektivet rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna föreslås att bestämmelsen genomförs i lag. Det kan dock finnas behov av att precisera eller avgränsa de produkter som omfattas av bestämmelsen i syfte att underlätta tillämpningen, t.ex. för sådana produkter som ändras eller utvecklas över tid. Det kan också finnas behov av att beskriva avgränsningen av när en produkt ska anses användas för konsumentbruk och därmed omfattas av lagens tillämpning. Av 8 kap. 3 § regeringsformen följer att riksdagen kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter enligt 8 kap. 2 § första stycket 2. Med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen kan riksdagen medge att regeringen bemyndigar en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter. Förtydliganden om de produkter som omfattas av lagen görs lämpligen i förordning eller myndighetsföreskrift med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen med möjlighet för regeringen att vidaredelegera föreskrifträtten till en förvaltningsmyndighet, 8 kap. 10 § regeringsformen. Det föreslås därför att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar de produkter som omfattas av lagen.

5.4 Tjänster som omfattas

Regeringens förslag: Följande tjänster avsedda för konsumenter ska omfattas av den nya lagen:

1. elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskintjänster,
2. tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster,
3. vissa inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg eller tåg,
4. banktjänster för konsumenter,
5. tillhandahållande av e-böcker, och
6. e-handelstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka tjänster som omfattas av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens lagförslag är mer övergripande än direktivet när det gäller vilka passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg och tåg som omfattas av lagen. Vad gäller banktjänster föreslår inte utredningen att det anges i lagen att den gäller banktjänster för konsumenter.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Afasiförbundet* och *Hörselskadades Riksförbund* framför att kraven på tjänster som ger tillgång till audiovisuella medier i svensk lagstiftning behöver tydliggöras, företrädesvis i radio- och tv-lagen. *Transportstyrelsen* anser att tillämpningsområdet för persontransporttjänster inte är tillräckligt tydligt eftersom det endast hänvisas till ”vissa inslag”.

Skälen för regeringens förslag

Tjänster som ska omfattas av lagen

Den nya lagen föreslås omfatta samma tjänster som tillgänglighetsdirektivet. Det föreslås framgå av 4 § den nya lagen.

Nedan beskrivs vilka tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet och därmed lagen.

Elektroniska kommunikationstjänster, undantaget maskin-till-maskintjänster

I artikel 3.8 i tillgänglighetsdirektivet definieras elektroniska kommunikationstjänster genom en hänvisning till definitionen i artikel 2.4 i kodexen. Elektronisk kommunikationstjänst definieras i kodexen som en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som omfattar, med undantag av tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll, tjänstetyper såsom internetanslutningstjänst, interpersonell kommunikationstjänst samt tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskintjänster och för utsändningstjänster. Artikel 2.4 i kodexen har genomförts i 1 kap. 7 § lagen om elektronisk kommunikation.

En grundläggande förutsättning är alltså att tjänsten vanligen ska tillhandahålls mot ersättning. Det innebär att den ska tillhandahållas kommersiellt. Sker tillhandahållandet på rent ideell basis omfattas tjänsten inte av definitionen. I vissa fall tillhandahålls kommersiella tjänster gratis till slutkunden. Det kommersiella inslaget manifesteras då på något annat sätt, t.ex. genom reklam riktad till kunden. Kravet på tillhandahållande mot ersättning bör vara uppfyllt även när tillhandahållaren får pengar från tredje part genom att samla in och sälja personuppgifter eller andra data. Tjänsterna som omfattas ska vidare tillhandahållas genom elektroniska kommunikationsnät. Dessa utgörs av system för överföring, oberoende av om det bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad

kapacitet. I tillämpliga fall innefattas även utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser. I detta inbegrips nätelement som inte är aktiva, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet internet), mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, nät för radio- och tv-utsändning samt kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs.

En internetanslutningstjänst är en tjänst som erbjuder anslutning till internet och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används.

Interpersonella kommunikationstjänster är tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer. De personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna. Kodexen inbegriper inte tjänster som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst. Exempel på sådana tjänster är telefonsamtal, sms, mms, e-post, meddelandetjänst (WhatsApp, Facebook Messenger) och videosamtaltjänst (Skype, MS Team, Zoom). Undantaget för tjänster som enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst, gäller t.ex. chattkanaler som är kopplade till online-spel. Om den interpersonella kommunikationstjänsten i ett spel bara är en extrafunktion av mindre betydelse för spelet omfattas den inte av definitionen och således inte heller av tillgänglighetsdirektivet. Vad som är en ”extrafunktion av mindre betydelse” får avgöras från fall till fall. Tillgänglighetsdirektivet undantar också maskin-till-maskin-tjänster. Det innebär att kraven på tillgängliga funktioner inte gäller dessa.

Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster

Audiovisuella medietjänster är ett begrepp i AV-direktivet som inte används i svensk lagstiftning. Det som avses är tv-sändningar och beställ-tv. AV-direktivets definition omfattar även textbaserat innehåll som åtföljer programmen, såsom undertextningstjänster och elektroniska programguider. Separata textbaserade tjänster omfattas däremot inte. Med audiovisuella medietjänster avses enligt tillgänglighetsdirektivet det samma som i AV-direktivet. Regeringen föreslår emellertid att den nya lagen hänvisar till de begrepp som används i svensk lag, dvs. tv-sändningar och beställ-tv enligt definitionen i radio- och tv-lagen.

Själva tjänsterna som ger tillgång till audiovisuella medietjänster definieras i artikel 3.6. i tillgänglighetsdirektivet. Det är tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt använda sådana audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner (såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning) som följer av att tjänsterna tillgängliggörs i enlighet med vad som avses i artikel 7 i direktiv 2010/13/EU. Uttrycket omfattar enligt artikel 3.6 även elektroniska programguider

(EPG). I skäl 31 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet ges exempel på sådana tjänster. Där nämns webbplatser, webbaserade applikationer, digitalboxbaserade applikationer, nedladdningsbara applikationer, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare samt internetanslutna televisionstjänster.

Tillgänglighetsdirektivet ställer inga krav på att audiovisuella medietjänster ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättningar – sådana krav finns i AV-direktivet – utan det är just tjänsterna som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster som ska vara tillgängliga. *Afasiförbundet* och *Hörselskadades Riksförbund* framför att kraven på tjänster som ger tillgång till audiovisuella medier i svensk lagstiftning behöver tydliggöras, företrädesvis i radio- och tv-lagen. Regeringen anser att behovet av tydliggörande kan tillgodoses genom att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om krav på tillgänglighet för tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster.

Vissa inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg och tåg

Som framgår av avsnitt 5.1 har regeringen valt att använda uttrycken passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg och tåg. Dessa skiljer sig något från direktivets uttryck. Av artikel 2.2 c i tillgänglighetsdirektivet framgår att tillgänglighetskraven omfattar ett antal närmare beskrivna inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare. Av artikeln framgår att de inslag som omfattas är webbplatser, tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer, elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster samt förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid. Informationsskärmar ska begränsas till interaktiva skärmar som är belägna inom unionens territorium. Slutligen omfattar artikeln interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som används vid tillhållandet av sådana persontrafiktjänster. Stads-, förorts- och regionaltransporter omfattas endast av artikelns bestämmelse om interaktiva självbetjäningsterminaler. Se mer om detta nedan.

Vad som avses med passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg och tåg definieras i artikel 3.31–3.34. Med passagerartransporttjänster med buss avses de tjänster som omfattas av artikel 2.1. och 2.2 i förordning (EU) 181/2011, det vill säga passagerare som reser med linjetrafik för icke specificerade passagerarkategorier när passagerarens påstigningsplats eller avstigningsplats är belägen inom en medlemsstats territorium. Med passagerartransporttjänster med fartyg avses de persontrafiktjänster som omfattas av artikel 2.1 i förordning (EU) 1177/2010, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen. Det innebär att det som omfattas är passagerartransporter där ombordstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium, passagerartransporter där ombordstigningshamnen är belägen utanför en medlemsstats territorium och landstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium, förutsatt att transporten genomförs av en

unionstransportör, samt kryssningar där ombordstigningshamnen är belägen inom en medlemsstats territorium. Dock undantas fartyg som är certifierade för högst 12 passagerare, som har en besättning med ansvar för fartygets drift som inte uppgår till fler än tre personer eller när sträckan för den totala passagerartransporten understiger 500 meter enkel resa. Vidare undantas andra utflykts- och sightseeingturer än kryssningar, fartyg som inte drivs mekaniskt samt historiska passagerarfartyg eller kopior av sådana, till övervägande del byggda i de ursprungliga materialen och certifierade för högst 36 passagerare. Det som undantas är alltså typiskt sett fartyg som är till för kortare transporter, eller fartyg som inte i första hand syftar till att transportera passagerare från en punkt till en annan.

Med passagerartransporttjänster med luftfartyg avses kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt definitionen i artikel 2 l i förordning (EG) nr 1107/2006 i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag. Med passagerartransporttjänster med tåg avses all persontrafik på järnväg som avses i artikel 2.1 i förordning (EU) 2021/782, det vill säga alla tågresor och järnvägstjänster i hela gemenskapen som tillhandahålls av ett eller flera järnvägsföretag som har tillstånd att bedriva järnvägsverksamhet.

Stads-, förorts- och regionaltransporter omfattas endast av bestämmelsen i artikel 2.1 c v i tillgänglighetsdirektivet, dvs. interaktiva självbetjäningsterminaler. Artikel 3.35 i tillgänglighetsdirektivets definierar stads- och förortstrafik i enlighet med definitionen i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU och artikel 3.36 i tillgänglighetsdirektivet definierar regionaltransporter som regional trafik enligt definitionen i artikel 3.7 i direktiv 2012/34/EU. I avsnitt 5.1 har beskrivits att begreppen inte finns i svensk författning, varför regeringen föreslår att den nya lagen hänvisar till artikel 3.6 och 3.7 i direktiv 2012/34/EU. Stads- och förortstransporter är transporter vars huvudsyfte är att tillgodose transportbehoven inom en stadskärna eller en storstadsregion, inklusive gränsöverskridande storstadsregioner, samt transportbehov mellan en sådan stadskärna eller storstadsregion och omgivande områden. Regionaltransporter är regional trafik, det vill säga transporter vars huvudsyfte är att tillgodose transportbehoven i en region, inklusive gränsöverskridande regioner. I tillgänglighetsdirektivet avses med stads-, förorts- och regionaltransporter uttryckligen bara järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss. Utredningen bedömer att även kollektivtrafik per båt bör ingå. Regeringen delar inte denna bedömning då direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv och något undantag för lokaltrafik med fartyg inte uttryckligen har gjorts i direktivet. Kollektivtrafik per båt bör vanligen inte heller omfattas av definitionen av passagerartransporttjänster med fartyg – i vart fall när de har en besättning med ansvar för fartygets drift som inte uppgår till fler än tre personer. Kollektivtrafik med fartyg kan ändå komma att omfattas av direktivets tillgänglighetsbestämmelser då biljetter till sådan trafik många gånger säljs i samma interaktiva självbetjäningsterminaler som övriga kollektivtrafikbiljetter. Det inslag i transporttjänsten som omfattar stads-, förorts-

och regionaltransporter är alltså begränsat till vissa interaktiva självbetjäningsterminaler. Att det är på det viset förklaras i skäl 35 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet. Där konstateras att det redan genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser (webbtillgänglighetsdirektivet) ställs krav på att offentliga webbplatser ska vara tillgängliga, vilket träffar lokaltrafiktjänster som tillhandahålls av offentliga aktörer eller av offentligt upphandlade privata aktörer samt att det i tillgänglighetsdirektivet ställs krav på att privata aktörer ska göra sina webbplatser för e-handel tillgängliga. Eftersom tillgänglighetsdirektivet innehåller skyldigheter för en stor majoritet av de privata leverantörerna av transporttjänster att göra sina webbplatser tillgängliga när de säljer biljetter online har det inte ansetts nödvändigt att införa ytterligare krav för webbplatser för leverantörer av stads-, förorts- och regionaltransporter.

Transportstyrelsen anser att utredningens förslag inte är tillräckligt tydligt när det gäller tillämpningsområdet för persontransporttjänster. Regeringen delar Transportstyrelsens uppfattning och föreslår därför att det i lagen regleras vilka tjänster som omfattas. Dessa kan dock behöva förtydligas på lägre författningsnivå. Såväl mer detaljerade bestämmelser om vilka tjänster som omfattas som tillgänglighetskraven på dessa tjänster kan sedan regleras på föreskriftsnivå. Se förslag till bemyndigande nedan.

Banktjänster för konsumenter

Av artikel 2.2 d i tillgänglighetsdirektivet följer att banktjänster för konsumenter omfattas av de krav som ställs i direktivet. Konsument definieras i artikel 3.21 i tillgänglighetsdirektivet som fysisk person som köper produkten i fråga eller är mottagare av tjänsten i fråga för ändamål som ligger utanför dennes handel, företag, hantverksverksamhet eller yrke. Samma definition föreslås i lagen om tillgänglighet till produkter och tjänster på vissa områden.

De banktjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet definieras i artikel 3.28 a–3.28 e. Samtliga definitioner hänvisar till andra direktiv som i sin tur definierar de olika banktjänsterna. De olika banktjänsterna är följande:

Artikel 3.28 a: Kreditavtal som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU

Med kreditavtal som omfattas av direktiv 2008/48/EG eller direktiv 2014/17/EU avses ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller förbinder sig att lämna en konsument en kredit i form av betalningsansånd, lån eller annan liknande finansieringsform, både som säkerhet vid belåning av bostadsfastighet med mera och andra konsumentkreditavtal. Hänvisningen till de nämnda direktiven innebär att vissa kreditavtal undantas, bl.a. ränte- och avgiftsfria kreditavtal som ska betalas inom tre månader och kreditavtal som avser ett sammanlagt belopp under 200 euro eller över 75 000 euro. Även om en del kredittjänster inte ingår i denna definition kan de ändå komma att omfattas av krav men då i form av betaltjänster.

Artikel 3.28 b: Tjänsterna i avsnitt A punkterna 1, 2, 4 och 5 och avsnitt B punkterna 1, 2, 4 och 5 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU

Hänvisningen till direktiv 2014/65/EU innebär att vissa delar av den investeringsverksamhet som bedrivs av banker och andra finansiella institut ingår och därmed ställs krav på att dessa ska göras tillgängliga på det sätt som framgår av tillgänglighetsdirektivet. När det gäller investeringstjänster och investeringsverksamhet ingår följande verksamheter:

– Mottagande och vidarebefordran av order beträffande ett eller flera finansiella instrument.

– Utförande av order på kunders uppdrag.

– Portföljförvaltning.

– Investeringsrådgivning.

Även följande sidotjänster ingår i definitionen:

– Förvaring och administration av finansiella instrument för kunders räkning, bl.a. värdepappersförvaring och liknande tjänster, såsom handhavande av kontanta medel/finansiella säkerheter, med undantag av förvaltning av värdepapper på högsta nivå.

– Lämnande av kredit eller lån till en investerare för att göra det möjligt för denne att genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument, när det företag som ger krediten eller lånet deltar i transaktionen.

– Valutatjänster som har samband med investeringstjänster.

– Investerings- och finansanalys samt andra former av allmänna rekommendationer som rör handel med finansiella instrument.

Artikel 3.28 c: Betaltjänster enligt definitionen i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2015/2366/EU

Av artikel 4.3 i direktiv 2015/2366/EU framgår att följande utgör betaltjänster:

– Tjänster som möjliggör kontantinsättningar på ett betalkonto samt alla åtgärder som krävs för förvaltningen av ett betalkonto.

– Tjänster som möjliggör kontantuttag från ett betalkonto samt alla åtgärder som krävs för förvaltningen av ett betalkonto.

– Genomförande av betalningstransaktioner, däribland överföring av medel på ett betalkonto hos användarens betaltjänstleverantör eller någon annan betaltjänstleverantör.

– Genomförande av autogireringar, inklusive engångsautogireringar.

– Genomförande av betalningstransaktioner med kontokort eller liknande utrustning.

– Genomförande av betalningar, inklusive stående betalningsorder.

– Genomförande av betalningstransaktioner, när medlen täcks av en betaltjänstanvändares kreditrymme.

– Genomförande av autogireringar, inklusive engångsautogireringar.

– Genomförande av betalningstransaktioner med kontokort eller liknande utrustning.

– Genomförande av betalningar, inklusive stående betalningsorder.

– Utgivande av betalningsinstrument och/eller förvärv av betalningstransaktioner.

– Penningöverföring.

– Betalningsinstitieringstjänster.

– Kontoinformationstjänster.

De betaltjänster som omfattas är som framgår i stort sett alla betalnings-tjänster från ett betalkonto, men även tjänster som tillhandahålls för att överföra pengar till eller från ett betalkonto eller sätta in pengar på ett betalkonto – eller för den delen ta ut pengar från ett betalkonto. Dessutom ingår den information som ges om kontotillgodohavande.

Artikel 3.28 d: Tjänster som är knutna till betalkontot enligt definitionen i artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU

Hänvisningen till direktiv 2014/92/EU innebär att alla tjänster som är knutna till ett betalkonto omfattas av kraven i tillgänglighetsdirektivet. Det gäller med andra ord alla tjänster med anknytning till öppnandet, användandet och avslutandet av ett betalkonto. Det innefattar även bl.a. papperscheckar och pappersbaserade kuponger och pappersbaserade resecheckar samt kontokrediter. Många av tjänsterna som omfattas genom hänvisningen till nämnda direktiv täcks redan av ”betaltjänster” så som ordet kommit att definieras i tillgänglighetsdirektivet. Men det tydliggörs här att även öppnandet och avslutandet av ett betalkonto ingår, det vill säga inte enbart betalningar och överföringar till och från ett betalkonto och förvaltningen av ett betalkonto.

Artikel 3.28 e: Elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG

Elektroniska pengar ingår i definitionen av banktjänster för konsumenter. Elektroniska pengar är enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv 2009/110/EG varje elektroniskt eller magnetiskt lagrat penningvärde i form av en fordran på utgivaren som ges ut mot erhållande av medel i syfte att genomföra betalningstransaktioner i enlighet med artikel 4.5 i direktiv 2007/64/EG och som godtas av en annan fysisk eller juridisk person än utgivaren av elektroniska pengar. Definitionen finns, något omformulerad, i 2 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar som i Sverige genomför det nämnda direktivet. Betalningstransaktion definieras i artikel 4.5 i direktiv 2007/64/EG som en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid placering, överföring eller uttag av medel, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren. Betalningstransaktion är därmed en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid placering, överföring eller uttag av medel.

E-böcker

Artikel 3.41 i tillgänglighetsdirektivet definierar e-böcker och ändamåls-enlig programvara som en tjänst som inbegriper tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som en person kan disponera, navigera i, läsa och använda, samt den särskilda programvaran, inklusive tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, för att disponera, navigera i, läsa och använda dessa digitala filer. I skäl 41 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges att e-bokfiler bygger på en elektronisk datorkodning som möjliggör spridning av och sökning i ett intellektuellt verk som mestadels föreligger som text eller i grafisk form. Programvaran i en läsplatta är dock uttryckligen undantagen,

den omfattas i stället av produkten, det vill säga av läsplattan. Att programvaran ingår i tillgänglighetsdirektivets definition innebär att den som tillhandahåller e-böcker, genom en strömningstjänst eller på annat sätt, ska göra det med en programvara som kan användas för att tillgängliggöra de digitala filerna.

E-handelstjänster

Av tillgänglighetsdirektivets artikel 2.2 f framgår att e-handelstjänster omfattas av direktivets krav. I artikel 3.30 definieras e-handelstjänster som tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal. Motsvarande definition föreslås i 2 § den nya lagen.

Definitionen utvecklas ytterligare i skäl 42 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet. Där framgår att e-handelstjänster definieras som en tjänst som tillhandahålls på distans genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal. Med avseende på den definitionen avses med ”på distans” en tjänst som tillhandahålls utan att parterna är närvarande samtidigt, ”på elektronisk väg” en tjänst som sänds vid utgångspunkten och tas emot vid slutpunkten med hjälp av utrustning för elektronisk behandling (inbegripet digital signalkomprimering) och lagring av uppgifter, och som i sin helhet sänds, befordras och tas emot genom tråd, radio, optiska medel eller andra elektromagnetiska medel, och ”på individuell begäran av en konsument” en tjänst som tillhandahålls på individuell begäran.

Det innebär att med e-handel avses all handel som bedrivs på internet eller annars på elektronisk väg. Det kan t.ex. vara på webbplatser eller genom mobilapplikationer som vänder sig till konsumenter. Med konsument, som definieras i artikel 3.21 i tillgänglighetsdirektivet, avses fysisk person som köper produkten i fråga eller är mottagare av tjänsten i fråga för ändamål som ligger utanför dennes handel, företag, hantverksverksamhet eller yrke. En ytterligare förutsättning är att det sker på distans, det vill säga köpare och säljare eller tillhandahållare av tjänster inte ska befinna sig på samma plats. Det innebär att webbplatser där konsumenter sluter avtal om att köpa produkter eller tjänster ingår, och det alldeles oavsett om webbplatsen huvudsakligen eller till alldeles övervägande del vänder sig till företagare för att få avsättning för produkter och tjänster. Om e-handelsplatsen uteslutande vänder sig till företag eller till offentlig sektor, kommer den däremot inte att omfattas av tillgänglighetsdirektivets krav. I ingressens skäl 43 förtydligas att skyldigheterna i direktivet beträffande e-handelstjänsternas tillgänglighet bör gälla internetförsäljning av alla produkter och tjänster, och därför även bör gälla försäljning av en produkt eller tjänst som i sig omfattas av detta direktiv.

Bemyndigande

Frågan om vilka tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet regleras i artikel 2.2 i direktivet. Artikel 2.2 i direktivet föreslås genomföras i lag, eftersom bestämmelsen rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna, 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen. Som tidigare har angetts i detta

avsnitt kan det finnas behov av att precisera eller avgränsa de tjänster som omfattas av lagen i syfte att underlätta tillämpningen, t.ex. för sådana tjänster som ändras eller utvecklas över tid. Det kan också finnas behov av att beskriva avgränsningen av när en tjänst är avsedd för en konsument och därmed omfattas av lagens tillämpning. Sådana preciseringar och avgränsningar görs lämpligen i förordning med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen med möjlighet för regeringen att vidaredelegera föreskriftsrätten till en förvaltningsmyndighet, 8 kap. 10 § regeringsformen. Det föreslås därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka tjänster som omfattas av lagen.

5.5 Undantag för vissa tjänster

Regeringens förslag: Lagen ska inte tillämpas på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som utgörs av kartor som inte är avsedda för navigering. Kartor som är avsedda för navigering ska inte heller omfattas av lagen, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Vidare ska lagen inte tillämpas på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som kommer från tredje part och som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock en annan författningsteknisk lösning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Undantag från krav på tillgänglighet

I artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet anges ett antal undantag från direktivets krav på tillgänglighet vad gäller innehåll på webbplatser och mobilapplikationer. Dessa undantag är:

– Förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025.

– Filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025.

– Kartor och karttjänster på nätet, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering.

– Innehåll från tredje part som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

– Webbplatser och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv, det vill säga endast innehåller innehåll som inte uppdaterats eller redigerats efter den 28 juni 2025.

Utredningen föreslår att samtliga undantag i artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet tas in som en gemensam bestämmelse i den nya lagen. Regeringen anser dock att undantagen som gäller förinspelade tids-

beroende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025, filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025 och webbplatser och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv har karaktär av övergångsbestämmelser och behandlas därför i avsnitt 6.

Undantag för kartor som inte är avsedda för navigering och för kartor som är avsedda för navigering om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt

Undantaget för kartor och karttjänster i artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet är formulerat på i stort sett samma vis som i webbtillgänglighetsdirektivet. Dock formuleras detta något tydligare i artikel 1.4 d i webbtillgänglighetsdirektivet då undantaget beskrivs som onlinekartor och onlinekarttjänster, så länge som väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering. Det innebär att såväl tillgänglighets- som webbtillgänglighetsdirektivet gör undantag för kartor och karttjänster på nätet, bortsett från kartor som är avsedda för navigering. För dessa kartor gäller endast undantaget om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Innebörden i undantaget behandlades i förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Regeringen gjorde i propositionen Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet (prop. 2017/18:299 s. 42) följande bedömning. Webbtillgänglighetsdirektivets undantag för kartor gäller så länge som väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering. Vad som exakt avses med kartor avsedda för navigering klargörs inte och de flesta kartor kan i någon utsträckning användas för att navigera. Fokus för bedömningen av om en karta är avsedd för navigering bör rimligen läggas på själva syftet med kartan. Är ett av syftena med kartan att denna ska användas för navigering måste väsentlig information tillhandahållas på ett tillgängligt digitalt sätt. Om kartan kan användas för navigering, men detta inte utgör ett avsett syfte, bör det inte finnas någon sådan skyldighet. Vad kartan är avsedd att användas för är således det avgörande för bedömningen och inte vad kartan rent objektivt kan användas till. Vad som i sammanhanget utgör väsentlig information är inte möjligt att ge en generell definition av då det av naturliga skäl måste avgöras utifrån t.ex. vad den aktuella kartan avbildar och vilka karttecken den innehåller.

Som framgår ovan är avgränsningen av om en karta är avsedd för navigering inte helt enkel att göra, vilket regeringen också konstaterade i nämnda proposition. Det kan även i vissa fall vara förenat med stora svårigheter att göra en karta tillgänglig i enlighet med tillgänglighetsdirektivets krav utan att det medför en förändring av kartans grundläggande karaktär, vilket är ett undantag i sig som anges när det gäller tillgänglighetskraven i artikel 14.1 a i tillgänglighetsdirektivet.

Begreppen kartor och karttjänst

I såväl webbtillgänglighetsdirektivet som tillgänglighetsdirektivet undantas, förutom kartor, även karttjänster från direktivens tillämpningsområden. Karttjänster kan utgöras av viss sökbar information som, utifrån det önskemål om information användaren har, på begäran kan visas på en karta.

Något uttryckligt undantag för karttjänster finns inte i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Regeringen, som ser en fördel i att de nationella bestämmelserna utformas på ett likartat sätt, föreslår därför att karttjänster inte uttryckligen anges i den nya lagen. Med lagens begrepp kartor avses dock även karttjänster.

Innehåll som kommer från tredje part och som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören

Undantaget för information från tredje part finns även i webbtillgänglighetsdirektivet. Någon definition finns inte i tillgänglighetsdirektivet. Däremot ges exempel i skäl 30 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet. Där anges följande. Ibland skapas emellertid webbplatser och mobila applikationer där ytterligare innehåll kan komma att läggas till senare, t.ex. ett e-postprogram, en blogg, en artikel med möjlighet för användare att lägga till kommentarer, eller applikationer som stöder innehåll som användare bidrar till. Ett annat exempel kan vara en sida, t.ex. en portal eller nyhetswebbplats som består av innehåll som sammanfogas från flera bidragslämnare, eller webbplatser som automatiskt för in innehåll från andra källor efterhand, t.ex. när reklamannonser genereras dynamiskt.

Av samma skäl i ingressen framgår att en förutsättning för att undantaget ska vara tillämpligt är att det varken har finansierats eller tagits fram av den berörda aktören eller står under dess kontroll. Därmed undantas inte innehåll som den ekonomiska aktören beställer av tredje part och som står under den ekonomiska aktörens kontroll. Undantaget fungerar alltså inte som en möjlighet att undkomma kraven genom att anlita underleverantörer.

5.6 Särskilt om upphovsrätt

Regeringens bedömning: Svensk rätt överensstämmer med tillgänglighetsdirektivets bestämmelser om att rätten att framställa exemplar av böcker och andra skrifter i ett format som är tillgängligt för en person med syn- eller annan läsnedsättning inte ska påverkas av tillgänglighetskraven.

Utredningen gör ingen bedömning av behovet av författningsändring med anledning av artikel 2.5 i tillgänglighetsdirektivet.

Remissinstanserna: Svenska Förläggareföreningen påpekar att för personer med en funktionsnedsättning som påverkar förmågan att ta del av en tryckt bok finns sedan många år i Sverige en laglig möjlighet att få del av boken i anpassad form. Med stöd av 17 § upphovsrättslagen får särskilt anpassade exemplar av ett upphovsrättsligt skyddat verk framställas och tillgängliggöras utan samtycke från upphovsrättsinnehavaren och utan ekonomisk kompensation. I och med att Marrakechfördraget införlivades i svensk rätt 2018 utökades inskränkningen i upphovsrättslagen ytterligare. För en upphovsperson är bestämmelsen en ingripande inskränkning i den upphovsrättsliga ensamrätten till ett verk. Enligt Svenska Förläggareföreningen kan inskränkningen av upphovsrätten i 17 § upphovsrättslagen

endast anses befogad om behovet av särskilt anpassade format inte tillgodoses av marknaden. I och med införandet av tillgänglighetsdirektivet i svensk lag ställs krav på förlagen att producera tillgänglighetsanpassade e-böcker. Svenska Förläggareföreningen påtalar vidare att det finns en risk för överlappning mellan 17 § upphovsrättslagen och införlivandet av tillgänglighetsdirektivet i svensk rätt som noggrant måste utredas.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 2.5 i tillgänglighetsdirektivet anges att direktivet inte ska påverka tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 av den 13 september 2017 om viss tillåten användning av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället eller tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563 av den 13 september 2017 om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning.

Direktivet och förordningen genomför sammantaget de skyldigheter som EU och dess medlemsstater måste uppfylla enligt Marrakechfördraget. Fördraget syftar till att förbättra tillgången till framför allt böcker och andra skrifter för personer med syn- eller annan läsnedsättning. Fördraget reglerar rätten att framställa exemplar av böcker m.m. i en sådan form att en person med syn- eller annan läsnedsättning enkelt ska kunna ta del av dem, s.k. exemplar i tillgängligt format. Fördraget innehåller också bestämmelser om överföring och spridning av exemplaren samt utbyte av exemplar mellan konventionsstaterna.

Direktiv 2017/1564/EU och förordning (EU) 2017/1563 har i svensk rätt genomförts genom ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Bestämmelserna innehåller bl.a. en inskränkning i upphovsrätten som medför att en person med syn- eller annan läsnedsättning, eller någon som handlar på dennes vägnar, får framställa exemplar av böcker och andra skrifter i ett för honom eller henne tillgängligt format utan att först behöva inhämta godkännande från rättighetshavare. Även så kallade behöriga organ, t.ex. bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet, får framställa sådana exemplar samt överföra och sprida exemplaren inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Upphovsmannen har rätt till ersättning i vissa fall.

Svenska Förläggareföreningen påtalar att det finns en risk för överlappning mellan 17 § upphovsrättslagen och införlivandet av tillgänglighetsdirektivet i svensk rätt. Regeringen konstaterar att 17 § upphovsrättslagen ger en rätt att framställa tillgängliga verk utan upphovsmannens samtycke, trots att upphovsmannen har upphovsrätt till verket och därmed ensamrätt till det. Den nu föreslagna lagen innehåller bestämmelser om krav på tillgänglighet till vissa produkter och tjänster. Dessa två regelverk överlappar inte varandra. Regeringen bedömer därför, i motsats till Svenska Förläggareföreningen, att det inte behövs några författningsändringar för att genomföra artikel 2.5 i tillgänglighetsdirektivet.

Regeringens bedömning: Kraven i tillgänglighetsdirektivet som ställs på tillgänglighet till nödkommunikation för personer med funktionsnedsättning bör tillgodoses inom ramen för avtalskrivning (alarmeringsavtalet) mellan staten och SOS Alarm Sverige AB.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En övervägande del av remissinstanserna har inga synpunkter på bedömningen. *Afasiförbundet*, *Hörselskadades Riksförbund (HRF)* och *Sveriges Dövas Riksförbund (SDR)* anser att det inte ska krävas förhandsregistrering för att ringa eller skicka sms till nödnumret. *Funktionsrätt Sverige*, HRF och SDR anser att det inte är tillräckligt att direktivets krav ska regleras genom avtal.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 109 i kodexen innehåller bestämmelser om nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret 112. Av artikel 109.5 i kodexen framgår att slutanvändare med funktionsnedsättning ska ha samma tillgång som övriga slutanvändare till alarmeringstjänster via nödkommunikation. Av artikel 109.7 i kodexen följer att slutanvändare ska få tillräcklig information om nödnumret 112, om hur numret används och om dess tillgänglighetsfunktioner. Informationen ska bl.a. ges i lättillgängliga format och ta hänsyn till olika typer av funktionsnedsättningar.

Av artikel 4.8 i tillgänglighetsdirektivet följer att medlemsstaterna ska säkerställa att mottagandet av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112, genom den lämpligaste alarmeringscentralen, ska uppfylla de särskilda tillgänglighetskraven i avsnitt V i bilaga I på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem. I bilaga I avsnitt IV till tillgänglighetsdirektivet ställs kompletterande krav på vissa tjänster. Ett exempel på sådan tjänst är nödkommunikation som avses i artikel 109.2 i kodexen. Syftet är att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning. Det innebär att tjänsteleverantören ska vidta vissa angivna åtgärder för att inkludera funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden, liksom ändringar av utförandet av berörda tjänster, som ska tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning och säkerställa interoperabilitet med tekniska hjälpmedel (att tjänsten ska fungera tillsammans med tekniska hjälpmedel). I tillgänglighetsdirektivets bilaga I avsnitt V ställs krav på att nödkommunikation ska tillhandahållas på ett tillgängligt sätt för personer med funktionsnedsättningar. Av bestämmelsen framgår att kraven ska tillgodoses på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystemen. Detta understryks också i skäl 44 i ingressen till direktivet, där det framgår att de åtgärder som avser tillgängligheten för mottagandet av nödkommunikation bör antas utan att det påverkar organisationen av alarmeringstjänsterna, vilket fortsatt omfattas av medlemsstaternas exklusiva befogenhet. Av artikel 31.3 i tillgänglighetsdirektivet följer att medlemsstaterna får besluta att bestämmelserna om nödkommunikation ska tillämpas senast från och med den 28 juni 2027. I den svenska översättningen har det dock felaktigt gjorts en hänvisning i artikel 31.3 till

artikel 4.4. Hänvisningen ska rätteligen vara till artikel 4.8 som reglerar nödkommunikation.

SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) ägs till hälften av staten och till hälften av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). SOS Alarms samhällsuppdrag regleras i ett avtal (alarmeringsavtalet) mellan staten och bolaget. Det första alarmeringsavtalet tecknades 1994 och har sedan dess reviderats några gånger. Över tid har avtalet kompletterats med olika bilagor för t.ex. informationsnumret 113 13 för större eller extraordinära händelser. Nuvarande avtal löper från januari 2021 och gäller tills vidare. Alarmeringsavtalet innebär bl.a. att SOS Alarm ska ansvara för det nationella nödnumret 112 och att funktionen 112 kan ta emot nödkommunikation via sms från personer med funktionsnedsättning i fråga om tal eller hörsel, eller andra motsvarande totalconversationstjänster förutsatt att förregistrering har skett. Personer med funktionsnedsättning kan nå SOS Alarm även via texttelefoni. Tjänsten 112 via texttelefoni är tillgänglig från fasta texttelefoner. Tjänsterna är tillgängliga dygnet runt utan avbrott på samma sätt som vanliga nödsamtal till 112. Slut användare från andra medlemsstater som använder sin mobiltelefon genom internationell roaming i Sverige kan på samma villkor som svenska användare få tillgång till tjänsten sms till 112. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är tillsynsmyndighet och bedriver tillsyn över att SOS Alarm uppfyller avtalsvillkoren. Detta inbegriper även villkoret om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Det är möjligt för enskilda att vända sig till myndigheten med synpunkter på tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

Det nuvarande alarmeringsavtalet uppfyller inte tillgänglighetsdirektivets krav på att samtal och sms ska kunna tas emot utan förhandsregistrering. Regeringen delar inte *Funktionsrätt Sveriges*, *HRF:s* och *SDR:s* uppfattning att bestämmelserna ska tas in i lag. I Sverige finns en fungerande ordning för nödkommunikation genom en avtalslösning och dessutom finns en utsedd tillsynsmyndighet som det är möjligt för enskilda att framställa klagomål till. Artikel 2.3 i tillgänglighetsdirektivet kan därför genomföras i denna del genom att avtalet mellan staten och SOS Alarm AB omförhandlas så att tjänsterna ska uppfylla tillgänglighetsdirektivets krav.

5.8 Tillgänglighetskrav

Regeringens förslag: Produkter och tjänster som omfattas av denna lag ska få släppas ut på marknaden respektive tillhandahållas endast om de

1. uppfyller krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning (tillgänglighetskrav),
2. uppfyller krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av tillgänglighetsdirektivet, och
3. i övrigt uppfyller vissa formella krav enligt den nya lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om tillgänglighetskraven.

Produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med en harmoniserad standard eller med tekniska specifikationer ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i den utsträckning kraven framgår av standarden eller specifikationen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att produkter och tjänster som omfattas av lagen ska vara utformade så att de uppfyller föreskrivna krav på tillgänglighet.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller har inga synpunkter. *Sveriges Dövas Riksförbund* och *Funktionsrätt Sverige* framför att bilagorna till tillgänglighetsdirektivet utgör grunden för tillgänglighetskraven och när dessa tillgänglighetskrav införlivas i svensk lagstiftning ska de ligga så högt upp i lagstiftningshierarkin som möjligt, medan undantagen bör regleras på en lägre författningsnivå. Flera remissinstanser lyfter fram vikten av harmoniserade standarder. *Svenska institutet för standarder (SIS)* framför att standarden SS-EN 301549 är viktig i genomförandet av tillgänglighetsdirektivet och att SS-EN 301549 redan är harmoniserad mot webbtillgänglighetsdirektivet. I praktiken innebär detta att man kan använda SS-EN 301549 för att visa att man lever upp till specifika krav i webbtillgänglighetsdirektivet. Därmed ser SIS positivt på att SS-EN 301549 i framtiden även harmoniseras mot tillgänglighetsdirektivet och ger presumtion om överensstämmelse med tillgänglighetskraven som ställs i direktivet. SIS påpekar att det inte är den enda standard som föreslås kopplas till tillgänglighetsdirektivet genom harmonisering och att Europeiska kommissionen föreslår totalt sex standarder, varav tre nya.

Skälen för regeringens förslag: Det står medlemsstaterna fritt att välja formen för reglering vid genomförande av tillgänglighetsdirektivet förutsatt att resultatet blir ett korrekt genomförande av direktivet. Det är i stället nationell lagstiftning som ger vägledning för hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Regeringen delar utredningens bedömning att regleringen bör ske på så låg författningsnivå som möjligt, dels för att de materiella kraven för produkters och tjänsters tillgänglighet är mycket detaljerat reglerade i tillgänglighetsdirektivet, dels för att det kommer att ske en ständig revidering av tillämpliga bestämmelser som reglerar tillgänglighet.

De materiella tillgänglighetskraven regleras i artikel 4 med vidare hänvisning till bilaga I till tillgänglighetsdirektivet. Av artikel 4.1 framgår att det åligger medlemsstaterna att säkerställa att de ekonomiska aktörerna endast släpper ut produkter på marknaden och endast tillhandahåller tjänster som uppfyller föreskrivna tillgänglighetskrav. Med ekonomisk aktör avses enligt artikel 3.21 i tillgänglighetsdirektivet tillverkaren, den bemyndigade representanten, importören, distributören eller tjänsteleverantören. Samma definition föreslås i 2 § den nya lagen. De materiella tillgänglighetskraven är således obligatoriska och de påverkar ekonomiska aktörers förutsättningar att släppa ut produkter som är avsedda för konsumenter och att tillhandahålla produkter och tjänster till konsumenter. Det är fråga om krav som påverkar förhållandet mellan enskilda och det allmänna och som därför i enlighet med 8 kap. 2 § första stycket 2 regleringsformen ska regleras i lag. Regeringen föreslår därför att skyldig-

heten för en ekonomisk aktör att uppfylla de materiella tillgänglighetskraven regleras i den nya lagen.

De materiella tillgänglighetskrav som ska uppfyllas av de ekonomiska aktörerna preciseras i bilaga I till tillgänglighetsdirektivet. Det rör sig om omfattande och detaljerade krav på att viss information, vissa användargränssnitt och viss funktionell utformning ska finnas tillgänglig på produkten eller när tjänsten tillhandahålls så att personer med funktionsnedsättning kan få tillgång till, uppfatta, hantera, begripa och kontrollera produkten eller tjänsten. Kraven är som utgångspunkt funktionella, vilket innebär att de anger den funktion som en produkt eller tjänst ska tillgodose. Funktionella krav innebär att kraven inte styr exakt hur en produkt eller tjänst utformas, utan ger möjlighet till innovativa sätt att möta kraven. Bilaga I innehåller sju avsnitt där avsnitt I–V anger särskilda krav för produkter respektive tjänster. Avsnitt VI anger vad som ska gälla för att det ska finnas en presumtion om överensstämmelse enligt artikel 24. Avsnitt VII innehåller krav för funktionsprestanda avseende produkter och tjänster i den del sådana specifika krav inte anges på annat sätt. Avsnittet innebär att om det finns funktioner som inte omfattas av avsnitt I–VI ska funktionerna leva upp till de angivna kraven på funktionsprestanda, det vill säga kraven som räknas upp i avsnitt VII. Dessa kriterier kan även användas som ett alternativ till tillgänglighetskraven i avsnitt I–VI. Men det gäller bara om detta leder till lika eller ökad tillgänglighet jämfört med kriterierna i de övriga avsnitten. Denna omfattade uppräkningslämning lämpar sig bäst enligt regeringens bedömning att reglera i en förordning och inte i den nya lagen. Därutöver finns det i bilaga II till tillgänglighetsdirektivet vägledande, icke bindande, exempel på möjliga lösningar som bidrar till att uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga I. Kommissionen har också i artikel 4.9 bemyndigats att anta delegerade akter för att komplettera bilaga I med ytterligare specifikationer. Det gäller specifikationer avseende tillgänglighetskrav, som enligt artikeln genom sin beskaffenhet inte kan ge den avsedda effekten såvida de inte specificeras ytterligare i bindande unionsrättsakt. Det kan t.ex. vara krav som rör interoperabilitet. Det innebär att tillgänglighetskraven kan behöva ändras i de fall kommissionen antar en icke-bindande rättsakt med kompletterande specificering av tillgänglighetskraven i bilaga I. Även denna omständighet talar för att regleringen av tillgänglighetskraven bör ske i förordning och inte i den nya lagen. Antar kommissionen en bindande rättsakt med kompletterande specificering av tillgänglighetskraven i bilaga I är den direkt tillämplig och behöver inte genomföras på nationell nivå, jfr artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt artikel 26.4 i tillgänglighetsdirektivet ska kommissionen inför beslutet att anta en delegerad akt först samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning. En delegerad akt kan som regel inte träda i kraft om Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den inom två månader från den dag då akten delgavs dem.

Sveriges Dövas Riksförbund och Funktionsrätt Sverige framför att bilagorna till tillgänglighetsdirektivet utgör grunden för tillgänglighetskraven och när dessa tillgänglighetskrav införlivas i svensk lagstiftning ska de ligga så högt upp i lagstiftningshierarkin som möjligt, medan undantagen bör regleras på en lägre författningsnivå än lag. Med hänsyn

till de materiella tillgänglighetskravens detaljeringsgrad och till att kommissionen kan specificera dessa krav ytterligare genom delegerade akter, bedömer regeringen att det är lämpligt att bilaga I och eventuella specifikationer av kommissionen avseende tillgänglighetskraven genomförs på lägre författningsnivå än lag. Det föreslås därför att regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen får meddela föreskrifter om krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt och funktionell utformning av de produkter och tjänster som omfattas av lagen. Det föreslås också att regeringen med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen ska få vidaredelegera denna föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet. Genom bemyndigandet genomförs materiella krav på tillgängligheten för de produkter och tjänster som omfattas av den nya lagen avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning som framgår av bilaga I avsnitt I, II, III, IV och VII till tillgänglighetsdirektivet samt även sådana ytterligare specifikationer av dessa tillgänglighetskrav som kommissionen med stöd av artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet beslutar om i bindande delegerade rättsakter.

I bilaga I avsnitt IV och V till tillgänglighetsdirektivet finns särskilda tillgänglighetskrav för nödkommunikation, en tjänst som i Sverige regleras genom avtal och inte i lag, se avsnitt 5.7. De delar i dessa avsnitt som avser nödkommunikation omfattas således inte av bemyndigandet. Inte heller omfattas bilaga I avsnitt VI, som reglerar bedömning av en presumtion av överensstämmelse för produkters och tjänsters egenskaper, delar eller funktioner som omfattas av annan författning och inte av den nya lagen. Eftersom bilaga II till tillgänglighetsdirektivet ger icke-bindande exempel på möjliga lösningar för produkter eller tjänster som bidrar till att uppfylla tillgänglighetskraven i den nya lagen, bör bilagan inte genomföras i någon bindande föreskrift. Denna bilaga II omfattas således inte heller av bemyndigandet.

Utöver de tillgänglighetskrav som anges i bilaga I till tillgänglighetsdirektivet ger artikel 15 i direktivet uppdrag till kommissionen att se till att harmoniserande standarder utarbetas för de produkttillgänglighetskrav som fastställs i direktivets bilaga I. Produkter och tjänster som lever upp till harmoniserade standarder som omfattar direktivets krav samt till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, ska förutsättas överensstämma med direktivets krav, artikel 15.1 i tillgänglighetsdirektivet. Även produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med tekniska specifikationer ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven, artikel 15.4 i tillgänglighetsdirektivet. En motsvarande presumptionsbestämmelse föreslås i 9 § den nya lagen. För det fall det inte finns en tillämplig harmoniserad standard eller tekniska specifikationer är presumptionsbestämmelsen inte tillämplig och kraven i direktivet ska uppfyllas på annat sätt.

Kommissionen ska begära att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer utarbetar harmoniserade standarder för de produkttillgänglighetskrav som fastställs i direktivets bilaga I. Regeringen konstaterar att det ännu inte finns några harmoniserade tillämpliga standarder för tillgänglighetsdirektivet. Däremot finns en harmoniserad standard på området tillgänglighetskrav för informations- och kommunikationsteknologi, benämnd EN 301 549. Denna standard gäller för tillgänglighetskraven i webbtillgänglighetsdirektivet. Standarden har omarbetats ett antal

gång. Det ligger nära till hands att de nya harmoniserade standarder som tas fram för tillgänglighetsdirektivet kommer att bygga på redan befintliga, det vill säga i huvudsak på standarden EN 301 549, och den är av intresse eftersom den i mångt och mycket behandlar samma typ av varor och tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet. Standarden är inte uttryckligen applicerbar på kraven som ställs i tillgänglighetsdirektivet, men i avsaknad av antagna harmoniserade standarder som uttryckligen bygger på tillgänglighetsdirektivet kan denna standard vara vägledande. Myndigheten för digital förvaltning har med stöd av 3–5 §§ förordningen (2018:1938) om tillgänglighet till digital offentlig service beslutat föreskriften (MDFFS 2019:2) om tillgänglighet till digital offentlig service. Dessa bygger i sin tur på ett bemyndigande i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, som genomför webbtillgänglighetsdirektivet. Av 5 § myndighetsföreskrifterna framgår att digital offentlig service som överensstämmer med de krav som anges i annex A (bilaga A) i den europeiska standarden EN 301 549 uppfyller kraven på tillgänglighet.

De formella kraven på tillgänglighet gäller framför allt krav på dokumentation och märkning av produkters överensstämmelse med de materiella kraven samt information om produkters eller tjänsters avsändare, innehåll eller användning. Dessa krav gäller tillverkare, importörer och tjänsteleverantörer och de framgår av artiklarna 7, 9 och 13 i tillgänglighetsdirektivet. Av artiklarna 22 och 23 följer att medlemsstaternas kontrollmyndigheter ska kontrollera att även dessa krav följs för de produkter och tjänster som omfattas av den nya lagen, vilket innebär att de är obligatoriska. Regeringen föreslår att de regleras i 11–13, 15, 16 och 25 §§ den nya lagen. Förslaget beskrivs närmare i avsnitt 5.12–14 nedan.

Sammanfattningsvis föreslår således regeringen att det i 6 § den nya lagen anges att kraven för tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning av de produkter eller tjänster som omfattas av den nya lagen får fastställas av regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar. Mot bakgrund av att tillgänglighetskraven i bilaga I till tillgänglighetsdirektivet är omfattande och detaljerade samt att de harmoniserade standarder som kommer att utvecklas även kommer att revideras löpande är det lämpligt att regeringen bemyndigas att i förordning meddela föreskrifter som mer detaljerat reglerar tillgänglighetskraven. Regeringen bör ha möjlighet att vidaredelegera sin föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet. Vidare föreslås det att det i lagen regleras att en ekonomisk aktör endast får släppa ut produkter på marknaden och tillhandahålla tjänster som uppfyller såväl de materiella som formella kraven på tillgänglighet.

5.9 Bebyggd miljö

Regeringens bedömning: Sverige behöver inte använda optionen i tillgänglighetsdirektivet som ställer krav på bebyggd miljö. Den reglering som finns är i huvudsak tillräcklig för att den bebyggda miljö som används av kunder till tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet till stor del uppfyller tillgänglighetskraven i direktivets bilaga III.

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen bedömer att den reglering som finns är tillräcklig för att den bebyggda miljö som används av kunder till tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet uppfyller tillgänglighetskraven i direktivets bilaga III.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Afasiförbundet* och *Funktionsrätt Sverige* anser att optionen som ställer krav inom fler områden ska användas. *Sveriges Dövas Riksförbund (SDR)* menar att den reglering som finns i dag inte kan anses vara tillräcklig och att tillgänglighetsdirektivet skulle kunna förstärka och vara ytterligare ett verktyg vid anmälningar av brister. *Boverket* är tveksamt till utredningens uppfattning att Boverkets föreskrifter och allmänna råd samt plan- och bygglagen (2010:900) väl räcker till för att Sverige ska anses leva upp till de krav som tillgänglighetsdirektivet ställer på bebyggd miljö. Boverket uppmärksammar också att det endast finns ett fåtal fall med retroaktiva krav i bygglagstiftningen. Boverket påpekar att enkelt avhjälpta hinder (8 kap. 2 och 12 §§ plan- och bygglagen) enligt Boverket är begränsat till att gälla lokaler dit allmänheten har tillträde och allmänna platser, det gäller inte för tomter och områden för andra anläggningar än byggnader.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 4.4 i tillgänglighetsdirektivet får medlemsstaterna, mot bakgrund av nationella förhållanden, besluta att den bebyggda miljö som används av kunder till tjänster som omfattas av direktivet ska uppfylla vissa krav. Dessa krav anges i bilaga III och föreskriver att för den bebyggda miljö, där en tjänst tillhandahålls och som en tjänsteleverantör ansvarar för, ska tillgängligheten bl.a. inkludera följande aspekter:

- a) Användning av tillhörande utomhusutrymmen och faciliteter.
- b) Tillfartsvägar till byggnader.
- c) Användning av ingångar.
- d) Framkomlighet vid förflyttning i horisontell riktning.
- e) Framkomlighet vid förflyttning i vertikal riktning.
- f) Allmänhetens användning av lokaler.
- g) Användning av utrustning och faciliteter vid tillhandahållandet av tjänsten.
- h) Användning av toaletter och sanitetsutrymmen.
- i) Användning av utgångar, evakueringsvägar och principer för beredskapsplanering.
- j) Kommunikation och orientering som kan uppfattas med mer än ett sinne.

k) Användning av faciliteter och byggnader för deras förutsebara ändamål.

l) Skydd mot faror i både inomhus- och utomhusmiljön.

Av 8 kap. 1 § plan- och bygglagen följer bl.a. att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål, ha en god form, färg- och materialverkan och vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Enligt 8 kap. 4 § 8 plan- och bygglagen ska en byggnad vidare ha vissa tekniska egenskaper, däribland de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. I plan- och byggförordningen (2011:338) och i Boverkets byggregler (BFS 20116) ställs vidare detaljerade krav på den fysiska miljöns tillgänglighet vid nybyggnad och ändring av byggnader. I 8 kap. 2 och 12 §§ plan- och bygglagen finns krav på att hinder mot tillgänglighet till eller användbarhet av allmänna platser och lokaler dit allmänheten har tillträde, alltid ska avhjälpas om hindret med hänsyn till de praktiska och ekonomiska förutsättningarna är enkelt att avhjälpa. När reglerna om enkelt avhjälpna hinder infördes angav regeringen att målsättningen var att alla enkelt avhjälpna hinder skulle vara åtgärdade senast vid utgången av 2010 (prop. 2000/01:48 s. 8–12). Boverket har meddelat föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2011:13).

Reglerna för enkelt avhjälpna hinder har följts upp av Boverket och länsstyrelserna vid flera tillfällen. Regeringen beslutade den 22 oktober 2020 att ge Boverket i uppdrag att bl.a. utreda ansvaret för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet och lämna författningsförslag. Boverket redovisade uppdraget i rapporten Ansvaret för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder (rapport 2021:10). I propositionen En effektivisering av byggnadsnämndens tillsyn (prop. 2021/22:149) behandlade regeringen Boverkets förslag om att det ska tydliggöras att ett föreläggande om att åtgärda ett enkelt avhjälpna hinder ska riktas mot den som har rådighet över hindret och att det ska införas en presumtion för att detta ska anses vara ägaren av byggnaden respektive den allmänna platsens huvudman om inte annat visas. Förslaget förväntas öka takten i åtgärdandet av enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet. Lagändringen trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Även i kommissionens förordning (EU) nr 1300/2014 av den 18 november 2014 om tekniska specifikationer för driftskompatibilitet avseende tillgängligheten till Europeiska unionens järnvägssystem för personer med funktionsnedsättningar och personer med nedsatt rörlighet, som gäller som lag i Sverige, ställs långtgående krav på den fysiska miljön på järnvägsanläggningar inom EU.

Regeringen delar i och för sig Boverkets bedömning att det råder viss tveksamhet om huruvida Sverige ska anses leva upp till de krav som tillgänglighetsdirektivet ställer på bebyggd miljö. Regeringen kan dock konstatera att gällande regelverk i huvudsak uppfyller kraven i tillgänglighetsdirektivets bilaga III. Mot bakgrund av det regelverk som redan finns bedömer regeringen att Sverige inte behöver använda optionen i tillgänglighetsdirektivet som ställer krav på bebyggd miljö.

Regeringens förslag: Ett tillgänglighetskrav ska inte gälla om kravet innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär eller om kravet medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören.

Ett tillgänglighetskrav ska dock tillämpas om den ekonomiska aktören har tagit emot externa medel i syfte att göra den aktuella produkten eller tjänsten mer tillgänglig och ett undantag från tillgänglighetskravet därför skäligen inte bör gälla.

Den ekonomiska aktören ska dokumentera och spara sin bedömning av undantag och också motivera sitt ställningstagande. Den ekonomiska aktören ska även underrätta den myndighet som bedriver marknads kontroll eller tillsyn om att undantag åberopas och, om myndigheten begär det, lämna en kopia av bedömningen till myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om kriterier för den bedömning av oproportionerligt stor börda som den ekonomiska aktören ska göra, hur länge underlaget för bedömningen ska sparas och när en bedömning om undantag behöver förnyas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att tillgänglighetskraven inte ska gälla om kravet är oskäligt betungande för den berörda ekonomiska aktören.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Finansiell ID-Teknik BID AB* påpekar att BankID utgör en identifieringsmetod som banker tillhandahåller sina kunder och som faller inom de tjänster som träffas av direktivet. Finansiell ID-Teknik BID AB ser en risk kring tolkningen av undantaget avseende en tjänsts grundläggande karaktär. Finansiell ID-Teknik BID AB understryker att den viktigaste grundläggande karaktären hos en banks identifieringsmetod är säkerhet. Identifieringsmetoden skyddar användarens tillgångar på banken och det ställs i andra direktiv och förordningar olika tekniska krav på en banks olika identifieringsmetoder för att dessa ska vara säkra. Skäl 40 i direktivet tar tydligt hänsyn till detta då de anger att ”lämpliga tillgänglighetskrav bör gälla för identifieringsmetoder”. *Svenska Bankföreningen* framför att den grundläggande karaktären hos en säkerhetsfunktion, som en identifieringsmetod, är att tjänsten ska upprätthålla en säker kommunikation mellan konsument och bank. *Svenska Bankföreningen* påpekar att syftet med en identifieringsmetod är att skydda kundens och bankens tillgångar och att detsamma gäller för övriga banktjänster. *Bankföreningen* anser att formuleringen ”större ändring av en produkt eller en tjänsts grundläggande karaktär” är av stor vikt, och bör finnas med i lagtexten i enlighet med utredningens förslag. Med formuleringen kommer en identifieringsmetod eller banktjänst att kunna tillgänglighetsanpassas utan att det behöver innebära att produkten eller tjänsten inte är säker att använda för konsumenten och banken.

Flera remissinstanser, däribland *Diskrimineringsombudsmannen (DO)*, *Funktionsrätt Sverige*, *Hörselskadades Riksförbund (HRF)*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Myndigheten för delaktighet, SJ*, *Svensk Handel*, *Sveriges Dövas Riksförbund*, *Transportföretagen* och *Tågöretagen*, anser att

direktivets begrepp ”oproportionerligt stor börda” ska användas i stället för ”oskäligt betungande” som utredningen föreslår. DO, Funktionsrätt Sverige, HRF, Näringslivets Regelnämnd, Svensk Handel och Transportföretagen påtalar att om begreppet oskäligt betungande används finns en risk för en sammanblandning med diskrimineringslagstiftningen. DO menar att den skälighetsbedömning som syftar till att pröva skyldigheten att uppfylla vissa generella tillgänglighetskrav riskerar att blandas ihop med diskrimineringslagens krav på skäliga åtgärder för tillgänglighet, vilket avser särskilda anpassningsåtgärder i ett enskilt fall. Begreppet ”oproportionerligt stor börda” gör det enligt DO:s mening mycket tydligare att det handlar om att bedöma proportioner mellan kostnad och nytta, varför DO förespråkar detta begrepp. Myndigheten för digital förvaltning påpekar att det inte är rimligt att anta att alla aktörer har full insikt i sina produkters och tjänsters tillgänglighet och att det vore önskvärt med bättre vägledning för att beräkna de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning. *Myndigheten för digital förvaltning* anser att en myndighet bör få ett uttryckligt uppdrag att ta fram sådan vägledning. *PTS* ser positivt på att det tas fram ett verktyg eller vägledning för att ekonomiska aktörer ska kunna göra vederbörliga skattningar av de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning eftersom detta kan utgöra ett värdefullt kunskapsunderlag för ekonomiska aktörer i deras bedömning av om kriteriet oskäligt betungade föreligger. *PTS* bedömer att myndigheten kan utforma och tillhandahålla ett sådant verktyg eller en sådan vägledning.

Skälen för regeringens förslag

Undantag från tillgänglighetskraven

Från tillgänglighetskrav som uppställs i artikel 4 i tillgänglighetsdirektivet och som mer i detalj regleras i direktivets bilaga I finns undantag i två situationer. Dessa regleras i artikel 14.1 i tillgänglighetsdirektivet. Artikel 14.1 har följande lydelse. De tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 ska endast gälla i den utsträckning som överensstämmer a) inte kräver någon större förändring av produkten eller tjänsten, vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, och b) inte leder till en oproportionerligt stor börda för de berörda ekonomiska aktörerna. Undantaget föreslås regleras i 7 § den nya lagen.

Båda förutsättningarna behöver inte vara uppfyllda för att den ekonomiska aktören ska få åberopa undantaget, vilket framgår av skäl 66 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet. Det förtydligas även av skäl 68 i ingressen där det framgår att den som vill åberopa undantagen bl.a. ska förklara varför produkten eller tjänsten inte är fullt tillgänglig och tillhandahålla bevis på att det föreligger en oproportionerligt stor börda eller en grundläggande ändring, eller både och. De båda undantagen behandlas nedan.

Av artikel 14.2 framgår att de ekonomiska aktörerna ska utföra en bedömning av huruvida tillgänglighetskraven skulle leda till en grundläggande ändring eller innebära en oproportionerligt stor börda. Av artikel 14.3 följer att de ekonomiska aktörerna ska dokumentera den bedömningen. Om den ekonomiska aktören åberopar något av undan-

Större förändring av en produkts eller tjänsts grundläggande karaktär

Enligt artikel 14.1 a i tillgänglighetsdirektivet ska tillgänglighetskraven endast gälla om överensstämelsen inte kräver någon större förändring av produkten eller tjänsten, vilket innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär. Det framgår inte av direktivet hur man ska göra bedömningen av om en överensstämmelse skulle innebära en större förändring och leda till en ändring av produktens eller tjänstens grundläggande karaktär. Bedömningen måste därför göras från fall till fall. Som framgår av bestämmelsen är det den enskilda överensstämelsen som är avgörande för om undantaget ska vara tillämpligt. Det innebär att om en överensstämmelse med kraven skulle innebära en större förändring av produkten eller tjänsten, vilket innebär en ändring av dess grundläggande karaktär, ska kraven inte gälla. Med grundläggande karaktär avses produktens eller tjänstens grundläggande egenskaper, t.ex. att en betalningsterminal ska vara konstruerad så att den kan genomföra en betalning på ett säkert sätt eller att en karta kan förmedla den information som kartan är avsedd att visa. För vissa produkter och tjänster uppställs höga säkerhetskrav. *Finansiell ID-Teknik BID AB* påpekar att tjänsten BankID är en identifieringsmetod där den viktigaste grundläggande karaktären hos en banks identifieringsmetod är säkerhet. Regeringen kan konstatera att tillgänglighetsdirektivet i skäl 40 i ingressen behandlar frågan om bl.a. identifieringsmetoder. Av dessa skäl framgår att lämpliga tillgänglighetskrav bör gälla också för identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster, eftersom de är nödvändiga för att utföra konsumenternas banktransaktioner. Även av bilaga I till direktivet (avsnitt IV om kompletterande tillgänglighetskrav rörande specifika tjänster) framgår att bankerna ska tillhandahålla konsumenter identifieringsmetoder, elektroniska signaturer, säkerhetsfunktioner och betaltjänster som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta. Som *Svenska Bankföreningen* framhåller ska alltså en identifieringsmetod eller banktjänst kunna tillgänglighetsanpassas utan att det behöver innebära att produkten eller tjänsten inte är säker att använda för konsumenten och banken.

Oproportionerligt stor börda för en berörd ekonomisk aktör

Artikel 14.1 b i tillgänglighetsdirektivet gör undantag även för den situationen att tillgänglighetskraven leder till en oproportionerligt stor börda för de berörda ekonomiska aktörerna.

Om en ekonomisk aktör ska tillåtas återöppna bestämmelserna om oproportionerligt stor börda eller inte måste avgöras genom en proportionalitetsbedömning. Ekonomisk aktör definieras i artikel 3.21 i tillgänglighetsdirektivet som tillverkaren, den bemyndigade företrädaren, importören, distributören eller tjänsteleverantören. Samma definition föreslås i huvudsak i den nya lagen. Regeringen föreslår dock uttrycket representant i stället för tillgänglighetsdirektivets företrädare med hänvisning till att det för svensk rätt är mer bekant. Någon skillnad i sak avses inte.

Produkten eller tjänsten måste under alla omständigheter göras så tillgänglig som möjligt. Efterlevnaden av ett visst tillgänglighetskrav kan innebära en oproportionerligt stor börda, men det innebär inte att den ekonomiska aktören kan bortse från andra tillgänglighetskrav avseende samma produkt eller tjänst. Av skäl 65 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att särskild hänsyn bör tas till små och medelstora företags situation. En marknadskontrollmyndighet bör även agera proportionerligt i förhållande till företagets storlek och den berörda tillverkningens inriktning på små serier och produkter som inte tillverkas seriemässigt. Av skäl 66 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att den ekonomiska aktören bör göra en tjänst eller produkt som omfattas av direktivets tillämpningsområde så tillgänglig som möjligt. Det ska ske genom att den ekonomiska aktören tillämpar kraven i den utsträckning som de inte medför en oproportionerligt stor börda. Tillgänglighetskrav som inte medför en oproportionerligt stor börda bör därför vara fullständigt tillämpliga. Sammantaget bör alltså inte, och som ett undantag, ett krav på tillgänglighet som skulle leda till en oproportionerligt stor börda för en berörd ekonomisk aktör behöva tillämpas på en produkt eller tjänst. Övriga krav som inte leder till en sådan börda bör dock fortfarande tillämpas för den aktuella produkten eller tjänsten.

I bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet finns en modell med kriterier som beskriver hur en ekonomisk aktör ska göra en proportionalitetsbedömning. Enligt bilagan ingår tre huvudsakliga områden med kriterier som ska beaktas vid proportionalitetsbedömningen. Dessa kan sammanfattas enligt följande:

1. Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och de ekonomiska aktörernas totala kostnader för tillverkning, distribution eller import av produkten eller tillhandahållandet av tjänsten.

2. Uppskattade kostnader och fördelar för de ekonomiska aktörerna, inklusive tillverkningsprocesser och investeringar, i förhållande till den uppskattade fördelen för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till antalet specifika produkter eller tjänster och hur ofta de används.

3. Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och den ekonomiska aktörens nettoomsättning.

Den ekonomiska aktören ska således göra sin bedömning utifrån kriterier som gäller ekonomiska förhållanden med anknytning till företaget och utifrån en uppskattning av fördelen för personer med funktionsnedsättning. För att kunna möjliggöra för en ekonomisk aktör att göra en bedömning av den uppskattade fördelen för personer med funktionsnedsättning behöver dock behörig kontrollmyndighet bistå med skattningar för att bedöma samhällsnyttan av att produkter och tjänster som omfattas av direktivet görs tillgängliga i olika avseenden. I avsaknad av sådana skattningar och tydliga riktlinjer på området är det enligt regeringen tillräckligt att den ekonomiska aktörens bedömning görs med utgångspunkt i antalet specifika produkter och tjänster och hur ofta de används, det vill säga den bedömning som ordagrant framgår av bilaga VI.

Kommissionen har i artikel 14.7 i tillgänglighetsdirektivet bemyndigats att anta delegerade akter för att komplettera bilaga VI. Kompletteringarna ska ytterligare specificera de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen av undantag enligt artikel 14.2.

Kommissionen ska därvid enligt artikeln inte bara ta hänsyn till de potentiella fördelarna för personer med funktionsnedsättning, utan också till de potentiella fördelarna för personer med funktionsbegränsning, t.ex. äldre personer, gravida kvinnor och personer som reser med bagage, se skäl 4 i ingressen till direktivet. Vid genomförandet av kommissionens delegerade akter ska marknadskontrollmyndigheten och tillsynsmyndigheterna beakta proportionalitetsprincipen och verka för att regelbördan och administrationen för företagen minimeras. Detta kan exempelvis ske genom att myndigheterna tar fram tydliga instruktioner om tillämpningen av regelverket.

Undantagen från tillgänglighetskraven påverkar ekonomiska aktörers förutsättningar att släppa ut produkter och tillhandahålla produkter och tjänster till konsumenter. Möjligheten till undantag enligt artikel 14.1 i tillgänglighetsdirektivet föreslås därför genomföras i lag, jfr 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen. Utredningen föreslog att det nu aktuella undantaget skulle formuleras på samma sätt som undantaget i webbtillgänglighetsdirektivet genomfördes i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, nämligen genom att uttrycket oskäligt betungande används i stället för uttrycket oproportionell börda. Flera remissinstanser, däribland *Diskrimineringsombudsmannen (DO)*, *Funktionsrätt Sverige*, *Hörselskadades Riksförbund*, *Näringslivets Regelnämnd*, *Myndigheten för delaktighet*, *SJ*, *Svensk Handel*, *Sveriges Dövas Riksförbund*, *Transportföretagen* och *Tåg företagen*, anser att den nu aktuella lagen bör ha samma lydelse som direktivet. Regeringen delar denna bedömning av flera skäl. Även om oskäligt betungande används i webbtillgänglighetsdirektivet skiljer sig tillgänglighetsdirektivet från webbtillgänglighetsdirektivet då tillgänglighetsdirektivet uttryckligen i bilaga VI reglerar kriterierna för en proportionalitetsbedömning. Dessutom kan uttrycket oskäligt betungande i sig ge det felaktiga intrycket att bedömningen är ensidig och att endast nackdelarna för en ekonomisk aktör ska beaktas. Med direktivets uttryck oproportionerlig börda framgår det i stället tydligt att en proportionalitetsbedömning ska göras när den eventuella bördan bedöms, dvs. man ska väga kostnader för tillgänglighetsanpassningen mot fördelarna för såväl den ekonomiska aktören som för personer med funktionsnedsättning. Regeringen delar DO:s uppfattning och anser att med en användning av uttrycket oproportionerlig börda minskar risken för en sammanblandning med diskrimineringslagstiftelsens bestämmelser. I 7 § den nya lagen ska därför det senare uttrycket användas.

Undantagets tillämplighet vid extern finansiering

Enligt artikel 14.6 i tillgänglighetsdirektivet har en ekonomisk aktör, som får medel från andra källor för att förbättra tillgängligheten, inte rätt att åberopa bestämmelsen med undantag vid oproportionerligt stor börda. Det gäller oavsett om det är medel från offentliga eller privata finansierare. Bestämmelsen i artikel 14.6 föreslås regleras i 7 § tredje stycket i den nya lagen. En skälighetsbedömning ska göras i de fall en ekonomisk aktör tagit emot externa medel i syfte att göra produkten eller tjänsten mer tillgänglig. Detta innebär att för det fall en ekonomisk aktör visserligen tagit emot externa medel för att anpassa en produkt eller tjänst men ändå inte lyckats göra den mer tillgänglig kan det vara oskäligt att en ekonomisk aktör inte

Prop. 2022/23:42 får åberopa undantagen från tillgänglighetskraven. Vid skälighetsbedömningen kan det även beaktas hur mycket medel en ekonomisk aktör tagit emot i relation till vad förbättringarna av tillgängligheten kostat.

Dokumentations- och underrättelseskyldighet

En ekonomisk aktör som vill åberopa undantag ska dokumentera och spara sin bedömning av undantaget och också underrätta marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten i den medlemsstat på vars marknad produkten släpps ut respektive tjänsten tillhandahålls att undantag åberopas, artikel 14.3 och 14.8. Den ekonomiska aktören ska bevara relevanta resultat av bedömningen av undantag under fem år och ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet kunna tillhandahålla myndigheten en kopia av bedömningen, artikel 14.3. Skyldigheten för den ekonomiska aktören att dokumentera sin bedömning och underrätta myndigheten föreslås regleras i 8 § första och andra stycket den nya lagen. För det fall en tjänsteleverantör åberopar undantag på grund av en oproportionerligt stor börda ska en förnyad bedömning av undantaget göras när tjänsten ändras, på begäran av tillsynsmyndigheten eller senast vart femte år, se artikel 14.5.

Bemyndigande

De ekonomiska aktörernas skyldigheter när de vill använda sig av undantag från tillgänglighetskraven är sådana att de rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna. Det är därmed sådana krav som ska regleras i lag, jfr 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen. Med hänsyn till detaljeringsgraden av bedömningskriterierna för undantag på grund av oproportionerligt stor börda i bilaga VI och till att kommissionen kan specificera de relevanta kriterierna för undantag enligt artikel 14.2 ytterligare, är det lämpligt att bilaga VI och kommissionens delegerade akter avseende dessa kriterier genomförs på lägre författningsnivå än lag. Detsamma gäller skyldigheten att spara och förnya bedömningen av undantag. *Myndigheten för digital förvaltning* har också i sitt remissyttrande påpekat att det vore önskvärt med bättre vägledning för att beräkna de uppskattade fördelarna för personer med funktionsnedsättning. Regeringen delar den bedömningen. Det föreslås därför att regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen får meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av undantag samt att regeringen med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen ges möjlighet att vidaredelegera sin föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet. Vidare föreslås det att regeringen också bemyndigas att meddela föreskrifter om hur länge underlaget för den ekonomiska aktörens bedömning av undantag ska sparas och när en tjänsteleverantör behöver förnya sin bedömning om undantag. Regeringen föreslås kunna vidaredelegera även denna föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet.

5.11 Undantag för mikroföretag

Regeringens förslag: Krav på tillgänglighet ska inte gälla för tjänster som mikroföretag tillhandahåller.

Ett mikroföretag som hanterar produkter och som åberopar undantag med hänsyn till en större förändring av en produkts grundläggande karaktär eller en oproportionerligt stor börda ska inte behöva dokumentera sin bedömning och inte heller underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att undantag åberopas. Om marknadskontrollmyndigheten begär det, ska företaget dock lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av undantaget till myndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Statens kulturråd* anser att det är viktigt att små producenter av e-böcker kan undantas från direktivets krav. Förlagsbranschen i Sverige är heterogen med både mindre och större aktörer. *Svenska Förläggareföreningen* välkomnar utredningens val att undanta mikroföretag på tjänsteområdet från lagens tillämpningsområde. Föreningen påpekar att gränsen mellan ett förlag som kategoriseras som ett mikroföretag och ett förlag som inte gör det, inte är lika knivskarp i verkligheten som i lagens mening. Föreningen anser att de motiv som berättigar ett undantagande av vissa förlag, kan vara lika giltiga för förlag som omfattas av lagens skyldigheter och att det därför är viktigt att berörda myndigheter erbjuder alla förlag stöd i form av riktlinjer och verktyg för att underlätta anpassningen till lagens krav. Föreningen framhåller att det bör vara möjligt att få statligt ekonomiskt stöd för att inte vissa förlag ska riskera att halka efter konkurrensen på marknaden för att de saknar resurser att tillmötesgå lagens krav.

Skälen för regeringens förslag: Tillgänglighetsdirektivet innehåller ett undantag för mikroföretag. Undantag gäller dels för mikroföretag som tillhandahåller tjänster, dels för mikroföretag som hanterar produkter när de åberopar undantag från tillgänglighetskraven. Regeringen föreslår att dessa undantag regleras i 10 § den nya lagen.

Mikroföretag definieras i artikel 3.24 som ett företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller en årlig balansomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro. Samma definition föreslås i den nya lagen. Motsvarande definition finns i kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Av artikel 5 i bilagan till kommissionens rekommendation framgår att med anställda avses antalet årsarbetskrafter, det vill säga antalet personer som på heltid arbetat i företaget eller för företagets räkning under hela referensåret. Det arbete som utförs av personer som inte har arbetat hela året, som har arbetat deltid, oberoende av varaktighet, eller som utfört säsongarbete ska beräknas som delar av årsarbetskrafter.

Undantaget från tillgänglighetskraven gäller mikroföretag som tillhandahåller tjänster. Dessa företag är helt undantagna från tillgänglighetskraven, vilket framgår av artikel 4.5 i tillgänglighetsdirektivet. I skäl 70 i

ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges att alla företag ska göra en bedömning av huruvida det skulle vara oproportionerligt att uppfylla tillgänglighetskraven. För ett mikroföretag som tillhandahåller tjänster skulle det dock innebära en oproportionerlig börda bara att göra en sådan bedömning. Därför bör, enligt skäl 70 i ingressen, krav och skyldigheter i direktivet inte gälla mikroföretag som tillhandahåller tjänster inom ramen för tillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde. Det framhålls dock i skäl 72 i ingressen till direktivet att även om vissa mikroföretag är undantagna från skyldigheterna i direktivet, bör alla mikroföretag uppmanas att tillverka, importera eller distribuera produkter och tillhandahålla tjänster som uppfyller tillgänglighetskraven i direktivet så att deras konkurrenskraft och tillväxtpotential på den inre marknaden ökar. Medlemsstaterna bör därför tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka tillgänglighetsdirektivet införlivas. Detta kommer också till uttryck i artikel 4.6 där det framgår att medlemsstaterna ska tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka direktivet införlivas. Regeringen avser att inkludera detta i uppdraget för den eller de myndigheter som kommer att ha främjandeuppdrag på området.

Utredningen gjorde bedömningen att undantaget för mikroföretag inte ska förstås så att större företag inte ska tillämpa kraven på tillgänglighet om en tjänsteleverantör i produktions- eller distributionskedjan är ett mikroföretag. Regeringen delar denna bedömning. Undantaget är därför inte tillämpligt om en tjänsteleverantör använder sig av ett mikroföretag som underleverantör avseende delar av sitt tjänsteutbud, t.ex. en e-handlare som tillhandahåller betallosningar. Även den omvända situationen kan uppstå, det vill säga att den tjänsteleverantör som distribuerar en tjänst till en konsument är ett mikroföretag medan den huvudsakliga tjänsteleverantören är ett större eller medelstort företag. Inte heller i dessa fall är avsikten att det större företaget ska vara befriat från kraven på tillgänglighet.

Mikroföretag som hanterar produkter omfattas fullt ut av tillgänglighetskraven, men de har vissa lättnader i sina skyldigheter när det gäller kraven på att dokumentera och informera om sin bedömning av undantag för större förändring eller oproportionerligt stor börda, jfr avsnitt 5.10. Åberopar mikroföretaget undantag behöver det inte dokumentera och tydligt redogöra för och motivera det, men företaget ska på begäran av en behörig marknadskontrollmyndighet kunna förse myndigheten med de uppgifter som är relevanta för bedömningen av undantag, artikel 14.4 i tillgänglighetsdirektivet. Företaget behöver vidare inte informera behörig myndighet om att de åberopar undantag, artikel 14.8 andra stycket.

5.12 Skyldigheten för ekonomiska aktörer som hanterar produkter att kontrollera produkten

Regeringens förslag: Innan en produkt släpps ut på marknaden ska tillverkaren se till att en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven görs, alternativt att det görs en bedömning av om det finns förutsättningar för undantag från tillgänglighetskraven. Tillverkaren ska i samband med det utarbete och spara teknisk dokumentation till grund för bedömningen.

Om bedömningen innebär att produkten uppfyller tillgänglighetskraven, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och förse produkten eller dess märkskylt med CE-märkning. Det ska göras innan produkten släpps ut på marknaden. Om en tillverkare har åberopat undantag, ska det av försäkran framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget. Tillverkaren ska säkerställa att det finns rutiner som säkerställer att alla tillverkade produkter överensstämmer med tillgänglighetskraven.

De allmänna principer som finns i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 ska gälla för CE-märkningen av produkter.

Tillverkaren ska förse produkten med informationstext om produktens spårbarhet, tillverkarens kontaktuppgifter och konsumentens användning av produkten.

Importören och distributören ska kontrollera att tillverkaren har försett produkten med CE-märkning och informationstext innan den släpps ut eller tillhandahålls på marknaden. Importören ska också kontrollera att tillverkaren har låtit utföra en bedömning om överensstämmelse och ska också förse produkten med informationstext om de egna kontaktuppgifterna och konsumentens användning av produkten innan produkten släpps ut på marknaden. Importören och distributören ska även säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven under den tid de har ansvar produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om förfarandet för bedömning av produkters överensstämmelse och rutiner i samband med serietillverkning, tillverkarens skyldigheter och ansvar i fråga om EU-försäkran och CE-märkning, innehåll, placering och utformning av informationstext samt importörens och distributörens kontroll innan en produkt släpps ut på marknaden.

En tillverkare ska genom skriftlig fullmakt få utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på fullmaktens innehåll.

En importör eller distributör ska överta tillverkarens skyldigheter om denne släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden

på ett sådant sätt att överensställelsen med föreskrivna krav kan påverkas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen lämnar inte något förslag om att direktivets bestämmelse om bedömning av överensstämmelse eller informationsskyldighet avseende spårbarhet, kontaktuppgifter eller användning ska tas in i den nya lagen.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Formella krav

Utöver materiella tillgänglighetskrav innehåller tillgänglighetsdirektivet även vissa formella krav på dokumentation av tillgänglighetskraven. För produkter regleras dessa formella krav i artiklarna 7–12 i tillgänglighetsdirektivet och rör dokumentation av bedömning av överensstämmelse, EU-försäkrar, CE-märkning, att produkten ska förses med viss informationstext samt att information ska kunna ges om leveranskedjan. I dessa bestämmelser finns också språkrav, krav på att handlingar och underlag ska sparas under viss tid samt att berörda ekonomiska aktörer ska informera och samarbeta med marknadskontrollmyndigheterna.

Nedan följer en genomgång av innebörden av dessa formella krav för de berörda ekonomiska aktörerna tillsammans med förslag på hur direktivets krav bör genomföras.

Bedömning av överensstämmelse och EU-försäkrar

När tillverkarna släpper ut sina produkter på marknaden ska de enligt artikel 7 i tillgänglighetsdirektivet se till att dessa har konstruerats och tillverkats i enlighet med de tillämpliga materiella tillgänglighetskraven i direktivet. Tillverkarna ska därför utarbeta en teknisk dokumentation och utföra eller låta utföra nödvändiga bedömningar av överensstämmelse som anges i tillgänglighetsdirektivets bilaga IV. Kravet att tillverkaren ska utarbeta den tekniska dokumentationen framgår av artikel 7.2 första stycket och av bilaga IV. Uppgiften får enligt artikel 8.2 inte delegeras till tillverkarens representant, se nedan.

Om en bedömning av överensstämmelse innebär att produkten uppfyller tillgänglighetskraven, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkrar om överensstämmelse, artikel 7.2 andra stycket. Tillverkaren ska även upprätta en skriftlig EU-försäkrar om överensstämmelse för en produktmodell. I en sådan försäkrar ska det anges för vilken produktmodell den har upprättats. En EU-försäkrar om överensstämmelse ska enligt artikel 16.2 i direktivet utformas enligt förlagan i bilaga III till beslut nr 768/2008/EG och innehålla de delar som anges i direktivets bilaga IV. Den ska fortlöpande uppdateras. Beslut 768/2008/EG fastställer en gemensam ram med allmänna principer och referensbestämmelser för utarbetandet av gemenskapslagstiftningen om harmonisering av villkoren för saluföring av produkter. Av de allmänna principer som uttrycks i beslutet framgår att de produkter som släpps ut på gemenskapsmarknaden ska uppfylla kraven i all tillämplig lagstiftning. När ekonomiska aktörer släpper ut produkter på gemenskapsmarknaden ska de, i förhållande till sina respektive roller i leveranskedjan, vara ansvariga för att deras produkter uppfyller kraven i

all tillämplig lagstiftning. De ekonomiska aktörerna ska bära ansvaret för att all den information som de lämnar om sina produkter är korrekt, fullständig och i överensstämmelse med gällande gemenskapsbestämmelser. Beslutets bilaga III utgör en mall för utformningen av en EU-försäkran. I tillgänglighetsdirektivets bilaga IV beskrivs det förfarande som ska ligga till grund för utfärdandet av en EU-försäkran. Förfarandet är utformat utifrån förfarandet Intern tillverkningskontroll i Modul A, som anges i bilaga II till beslut 768/2008/EG. Detta innebär att förfarandet ska bygga på att det är tillverkaren som på eget ansvar säkerställer och försäkrar att berörda produkter uppfyller direktivets tillgänglighetskrav. Tillverkaren utarbetar den tekniska dokumentationen, vilken ska göra det möjligt att bedöma om produkten överensstämmer med de relevanta tillgänglighetskraven. I de fall där tillverkaren har åberopat att det föreligger en oproportionerligt stor börda att uppfylla ett krav eller att ett krav kräver en större förändring av produkten vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, ska dokumentationen även visa att det berörda tillgänglighetskravet innebär detta. Den tekniska dokumentationen ska endast innehålla de tillämpliga kraven och, om det krävs för bedömningen, en beskrivning av produktens utformning, tillverkning och funktion. I tillämpliga fall ska den tekniska dokumentationen även innehålla en allmän beskrivning av produkten samt en förteckning över de harmoniserade standarder, till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, samt till tekniska specifikationer som följts helt eller delvis. Dokumentationen ska även i tillämpliga fall innehålla beskrivningar av de lösningar som har valts för att uppfylla de relevanta tillgänglighetskraven när de harmoniserade standarderna eller tekniska specifikationerna inte har följts. Om harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer har använts delvis, ska det anges i den tekniska dokumentationen vilka delar som har tillämpats. Den tekniska dokumentationen ska enligt artikel 7.3 i tillgänglighetsdirektivet sparas i fem år från det att produkten släpptes ut på marknaden.

Vid serietillverkning ska tillverkaren enligt artikel 7.4 se till att det finns rutiner som säkerställer att alla tillverkade produkter överensstämmer med tillgänglighetskraven eller med krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av tillgänglighetsdirektivet. Hänsyn ska också tas till ändringar som görs i produktens konstruktion eller egenskaper och till ändringar i de harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer som tillverkaren hänvisar till i sin försäkran om överensstämmelse.

För det fall produkten omfattas av fler än en unionsakt där det ställs krav på EU-försäkran om överensstämmelse, ska endast en EU-försäkran om överensstämmelse upprättas för samtliga dessa unionsakter. Regeringen föreslår att det i den föreslagna lagen tas in bestämmelser om tillverkarens skyldighet att utföra eller låta utföra en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven, utarbeta teknisk dokumentation till grund för bedömningen samt upprätta en EU-försäkran.

Enligt artikel 4 i tillgänglighetsdirektivet får endast produkter som uppfyller tillgänglighetskraven i bilaga I släppas ut på marknaden. Produkter som bedöms uppfylla kraven ska därför CE-märkas av tillverkaren enligt artikel 7.2 i tillgänglighetsdirektivet. I skäl 82 i ingressen till tillgänglighetsdirektivets uttrycks att CE-märkningen, som visar att en produkt överensstämmer med tillgänglighetskraven i detta direktiv, är det synliga resultatet av en hel process av bedömning av överensstämmelse i vid bemärkelse. I samma skäl betonas att tillgänglighetsdirektivet bör följa de allmänna principer för CE-märkning som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93. Av skäl 83 i tillgänglighetsdirektivet följer att tillverkaren, genom att anbringa CE-märkningen på en produkt försäkrar, i enlighet med förordning (EG) nr 765/2008, att produkten överensstämmer med alla tillämpliga tillgänglighetskrav och att tillverkaren tar på sig det fulla ansvaret för det. I artikel 17 i tillgänglighetsdirektivets påminns om de allmänna principer om CE-märkning som fastställs i förordning (EG) nr 765/2008. Förordning (EG) nr 765/2008 är direkt tillämplig i Sverige och fastställer bl.a. allmänna principer om CE-märkning. CE-märkning definieras i artikel 2.20 i förordningen som en märkning genom vilken tillverkaren visar att produkten överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i harmoniserad gemenskapslagstiftning som föreskriver om märkningen.

Hur CE-märkningen ska placeras

Enligt artikel 18 i tillgänglighetsdirektivet ska CE-märkningen anbringas på produkten eller dess märkskylt så att den är synlig, läsbar och outplånlig. Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av produktens art, ska märket anbringas på förpackningen och i de medföljande dokumenten. Av artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 framgår att CE-märkningen endast får anbringas av tillverkaren eller tillverkarens representant. Övriga ekonomiska aktörer har i stället en skyldighet att försäkra sig om att produkten är försedd med en korrekt CE-märkning, jfr artiklarna 9.2 och 10.2 i tillgänglighetsdirektivet.

Av artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 framgår bl.a. följande. CE-märkningen ska anbringas endast på produkter för vilka anbringande av märkningen föreskrivs i specifik harmoniserad gemenskapslagstiftning och får inte anbringas på någon annan produkt. Genom att anbringa eller låta anbringa CE-märkningen visar tillverkaren att denne tar ansvaret för att produkten överensstämmer med alla tillämpliga krav som fastställs i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning som föreskriver om märkningen. CE-märkningen ska vara den enda märkning som intygar att produkten överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i relevant harmoniserad gemenskapslagstiftning som föreskriver om märkningen. Det ska vara förbjudet att på produkter anbringa märkning, symboler och inskriptioner som kan vara vilseledande för tredje part i fråga om CE-märkets innebörd eller utformning. Annan märkning får anbringas på produkterna, förutsatt att den inte försämrar CE-märkningens synlighet eller läsbarhet eller ändrar dess innebörd. Medlemsstaterna ska se till att bestämmelserna om CE-märkning tillämpas korrekt och vidta lämpliga

åtgärder i händelse av otillbörlig användning av märkningen. Medlemsstaterna ska också vidta sanktioner för överträdelse, vilka får inbegripa straffrättsliga sanktioner för allvarliga överträdelse. Dessa sanktioner ska stå i proportion till överträdelsen och effektivt avskräcka från otillbörlig användning. I förordning (EG) nr 765/2008 bilaga II anges hur CE-märkningen ska vara utformad. Förordningen kompletteras i svensk rätt med lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll samt förordningen (2011:811) om ackreditering och teknisk kontroll. Av 15 § i nämnda lag framgår att en produkt enbart får CE-märkas om föreskrifter om märkningen finns i lag eller annan författning som genomför ett EU-direktiv. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse om hur CE-märkningen ska anbringas på produkter tas in i den nya lagen.

Ytterligare information om produkten

I artiklarna 7.5, 7.6, 7.7, 9.4, 9.5 och 10.2 i tillgänglighetsdirektivet finns ytterligare krav på information avseende produkten, tillverkaren eller importören och på anvisningar om hur konsumenterna ska använda produkten. Det rör uppgifter om produktens spårbarhet, kontaktuppgifter till tillverkaren eller importören samt bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter till slutanvändarna. Det är uppgifter som ska framgå på produkten.

Genomförande av kraven på produkter

Frågan om tillverkarens, representantens, importörens och distributörens skyldigheter avseende bedömning av överensstämmelse, EU-försäkringen och CE-märkning regleras i kapitel III i tillgänglighetsdirektivet. De övergripande skyldigheterna för vad som åligger tillverkaren, representanten, importören och distributören föreslås genomföras i lag, eftersom bestämmelserna rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna, jfr 8 kap. 2 § regeringsformen. Bestämmelserna i artiklarna 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7, 8.1 andra stycket, 8.2, 9.3, 9.6, 9.7, 10.1, 10.3, 10.4, 16.2–4, 18.1 samt bilaga IV om förfaranden för bedömning av överensstämmelse, teknisk dokumentation och EU-försäkringen är detaljerade avseende de ekonomiska aktörernas skyldigheter och också av teknisk eller administrativ natur. De bör därför med stöd av 8 kap. 3 § och 10 §§ regeringsformen genomföras i föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Tillverkarens skyldigheter att kontrollera tillgänglighetskraven för produkter

Tillverkarnas skyldigheter redogörs huvudsakligen för i artikel 7 i tillgänglighetsdirektivet. I artikel 3.17 i tillgänglighetsdirektivet definieras tillverkare som fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke. Samma definition föreslås i den nya lagen.

Tillverkarna ska se till att deras produkter är konstruerade och tillverkade för att uppfylla direktivets tillgänglighetskrav. Tillverkarens ansvar enligt lagen gäller även om tillverkare lägger ut hela eller delar av verksamheten på underentreprenad. Tillverkaren kan således inte lägga

över ansvaret i denna del på sin representant eller på en distributör, användare eller underleverantör. En tillverkare får endast släppa ut produkter på marknaden om de uppfyller tillgänglighetskraven, se avsnitt 5.8. När en produkt uppfyller nödvändiga tillgänglighetskrav ska tillverkare göra ovan beskrivna bedömning av överensstämmelse, upprätta nödvändig teknisk dokumentation, utfärda en EU-försäkran om överensstämmelse samt förse produkten med en CE-märkning. I bilaga IV till tillgänglighetsdirektivet beskrivs detta förfarande. Enligt bilagan är det tillverkaren som genom intern tillverkningskontroll bedömer samt på eget ansvar försäkrar att produkterna uppfyller nödvändiga krav. Den tekniska dokumentationen och EU-försäkran ska bevaras i fem år efter att produkten har släppts ut på marknaden. Det ska även finnas rutiner som säkerställer att kraven i direktivet uppfylls även vid serietillverkning. När rutiner för serietillverkning tas fram behöver tillverkaren även beakta ändringar som kan komma att göras i produktens konstruktion och tekniska egenskaper.

Tillverkaren ska även beakta att de tekniska specifikationer och harmoniserade standarder som det hänvisas till i en EU-försäkran kan komma att ändras. Produkterna ska vara försedda med spårbarhets- eller identifieringsmärkning, antingen på produkten, förpackningen eller medföljande dokument. Identifieringsmärkning kan t.ex. vara ett typnummer eller serienummer. Produkten ska även förses med kontaktuppgifter till tillverkaren och åtföljas av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter som är tydliga och lättbegripliga. Kontaktuppgifterna, bruksanvisningen och säkerhetsföreskrifterna ska finnas på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter. Vad gäller bruksanvisningen och säkerhetsföreskrifterna är det upp till berörd medlemsstat att ange vilket språk som dessa ska vara författade på.

Tillverkarens skyldigheter föreslås regleras i 11–13 §§ den nya lagen. Då vissa skyldigheter regleras i detalj i bilaga IV till tillgänglighetsdirektivet föreslås sådana detaljerade föreskrifter meddelas på lägre författningsnivå än lag med stöd av bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Bemyndigandena i 11–13 §§ innebär exempelvis att mer detaljerade bestämmelser om vad den tekniska dokumentationen ska innehålla, hur en EU-försäkran om överensstämmelse ska upprättas samt vilken typ av kontaktuppgifter och vilket språk som ska användas för informationstexter kommer att meddelas i förordning eller myndighetsföreskrift.

Tillverkarens representant

Enligt artikel 8 i tillgänglighetsdirektivet får tillverkaren utse en bemyndigad företrädare. Med bemyndigad företrädare avses enligt artikel 3.18 en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter.

Enligt artikel 8.1 första stycket i tillgänglighetsdirektivet utser tillverkaren företrädaren genom en skriftlig fullmakt. Skyldigheterna för en tillverkare att konstruera och tillverka produkter så att de överensstämmer med tillgänglighetskraven samt att upprätta den tekniska dokumentationen

får dock inte delegeras till företrädaren, artikel 8.1 andra stycket i tillgänglighetsdirektivet.

I artikel 8.2 i tillgänglighetsdirektivets regleras de uppgifter som den bemyndigade företrädaren får utföra. De uppgifter som tillverkaren ger till företrädaren ska framgå av fullmakten. Fullmakten ska bl.a. ge företrädaren rätt att under en femårsperiod kunna uppvisa EU-försäkran för produkten, på motiverad begäran ge en nationell behörig myndighet all information och dokumentation som behövs för att uppvisa att en produkt överensstämmer med direktivets krav samt att på begäran samarbeta med behöriga nationella myndigheter om alla åtgärder som behöver vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med direktivets krav för de produkter som omfattas av fullmakten.

Med bemyndigad företrädare avses enligt artikel 3.18 en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter. Utredningen valde att använda benämningen representant med hänvisning till att det för svensk rätt är mer bekant. Utredningen avsåg ingen skillnad i sak. Regeringen delar utredningens bedömning.

Bestämmelser om tillverkarens möjlighet att genom skriftlig fullmakt bemyndiga en representant föreslås framgå av 14 § den nya lagen, då det innebär att ansvar för produkters överensstämmelse också läggs på ytterligare en aktör i leveranskedjan. *Lagrådet* anser att inskränkningen i representantens behörighet, som innebär att en tillverkare inte får delegera skyldigheten att kontrollera produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven eller att utarbeta teknisk dokumentation, bör framgå direkt av lagtexten. Regeringen konstaterar att samma inskränkning finns i annan marknadskontrollagstiftning. I 6 § lagen (2011:57) om leksakers säkerhet regleras en fullmakts innehåll tillsammans med ett bemyndigande där inskränkningen av fullmakten reglerats i en myndighetsföreskrift. Det är enligt regeringens mening en fördel att utforma regleringarna på ett likartat sätt. Inskränkningen i behörighet bör därför regleras i förordning. Detsamma gäller i fråga om fullmaktens innehåll. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i sådana fullmakter. Eftersom kraven avseende hur fullmakten ska upprättas samt representantens behörigheter och befogenheter är obligatoriska, kommer föreskrifterna att vara desamma som framgår av artikel 8.

Importörens skyldigheter att kontrollera tillgänglighetskraven för produkter

Importörernas skyldigheter framgår främst av artikel 9 i tillgänglighetsdirektivet. Skyldigheterna motsvarar i stort sett de skyldigheter som tillverkaren har. Definitionen av importör i artikel 3.1 begränsas till fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden. En motsvarande definition föreslås i den nya lagen. Om en person för in varor från en medlemsstat, omfattas personen i stället av de skyldigheter som gäller för distributörer.

En importör får endast släppa ut produkter på den inre marknaden som överensstämmer med tillgänglighetskraven. Innan en importör får släppa

ut en produkt på marknaden ska importören därför säkerställa att tillverkaren har gjort den bedömning av produktens överensstämmelse med de tillgänglighetskrav som beskrivs i direktivets bilaga IV. Importören ska försäkra sig om att tillverkaren har upprättat en bedömning om överensstämmelse med tillhörande nödvändig teknisk dokumentation, har upprättat en EU-försäkran om överensstämmelse, att produkten är försedd med CE-märkning, identifieringsmärkning och med tillverkarens kontaktuppgifter på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndighet, samt att produkten åtföljs av övriga nödvändiga dokument.

Utöver tillverkarens kontaktuppgifter ska importören förse produkten med de egna kontaktuppgifterna. Kontaktuppgifterna ska vara på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter. Importören ska också säkerställa att produkten åtföljs av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenter och andra slutanvändare och som bestämts av den berörda medlemsstaten. Till skillnad mot vad som gäller för tillverkare finns däremot inget krav att kontrollera att dessa dokument är tydliga och lättförståeliga.

Under den tid då importören ansvarar för en produkt ska denne även säkerställa att lagrings- och transportförhållandena är sådana att dessa inte påverkar produktens överensstämmelse med kraven på tillgänglighet.

Importörens ovan beskrivna skyldigheter föreslås regleras i 15 och 17 §§ den nya lagen.

Importören ska under fem års tid kunna uppvisa EU-försäkran och säkerställa att marknadskontrollmyndigheter får tillgång till den tekniska dokumentationen till en produkt om detta begärs. Regeringen föreslår att detta är krav som tillsammans med krav på vilken typ av kontaktuppgifter, användaranvisning och språk som ska ställas på informationstexten bör regleras på lägre författningsnivå än lag med stöd av bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Distributörens skyldigheter att kontrollera tillgänglighetskraven för produkter

Distributörernas skyldigheter regleras främst i artikel 10 i tillgänglighetsdirektivet. I artikel 3.20 definieras en distributör som fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden. Samma definition föreslås tas in i den nya lagen. Av artikel 10.1 i tillgänglighetsdirektivet följer att distributören ska iakta vederbörlig omsorg i förhållande till direktivets tillgänglighetskrav, när den tillhandahåller en produkt på marknaden. Innebörden av detta utvecklas i artikel 10.2–10.6 i tillgänglighetsdirektivet. Av dessa bestämmelser följer att distributören, innan denne tillhandahåller en produkt på marknaden, ska kontrollera att produkten är CE-märkt samt åtföljs av de dokument, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter som fordras. Distributören ska även säkerställa att tillverkaren och importören har försett produkten med identifikationsmärkning och kontaktuppgifter till både tillverkare och importör. Så länge en distributör ansvarar för en produkt ska denne även säkerställa att lagrings- och transportförhållandena är sådana att dessa inte påverkar produktens

överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Distributörens skyldigheter föreslås regleras i 16 och 17 §§ den nya lagen. Prop. 2022/23:42

Distributörens skyldighet att iaktta vederbörlig omsorg i förhållande till tillgänglighetskraven när denne tillhandahåller en produkt på marknaden rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna och ska därför regleras i lag, jfr 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen. Kraven är emellertid av sådan art att de lämpligen förtydligas och beskrivs i förordning eller myndighetsföreskrift. Regeringen föreslår därför att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter som förtydligar distributörens skyldighet att iaktta vederbörlig omsorg i förhållande till tillgänglighetskraven när distributören kontrollerar produkter som denne tillhandahåller marknaden samt att regeringen också ges möjlighet att vidaredelegera denna föreskriftsrätt till den myndighet som regeringen bestämmer.

Importörers och distributörens övertagande av ansvar

Av artikel 11 i tillgänglighetsdirektivet följer att en importör eller en distributör ska anses vara en tillverkare och ha samma skyldigheter som en sådan om importören släpper ut en produkt på marknaden under eget namn eller varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att produktens överensstämmelse med direktivets krav kan påverkas. Motsvarande bestämmelse föreslås tas in i 18 § den nya lagen. Bestämmelsen innebär att samtliga krav som ställs på en tillverkare enligt tillgänglighetsdirektivet i den nya lagen också gäller för importörer och distributörer i dessa fall.

5.13 Skyldigheter vid misstanke om bristande överensstämmelse av produkter

Regeringens förslag: Om en tillverkare eller importör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska denne omedelbart vidta åtgärder för att åtgärda den bristande överensstämmelsen eller för att dra tillbaka produkten. En distributör som anser, eller har anledning att anta, att en produkt brister i överensstämmelse ska inte få tillhandahålla den förrän denne har försäkrat sig om att bristen har åtgärdats eller, om så är lämpligt, åtgärder vidtagits för att dra tillbaka produkten.

En tillverkare, importör eller distributör som har anledning att anta att en produkt som denne har släppt ut eller tillhandahållit på marknaden inte uppfyller tillgänglighetskraven ska omedelbart underrätta behöriga marknadskontrollmyndigheter i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten. Underrättelsen ska innehålla detaljerad information om den bristande överensstämmelsen med tillgänglighetskraven och vidtagna åtgärder.

Tillverkare och importörer ska föra ett register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över klagomål som mottagits och gjorts med åberopande av sådana brister.

En tillverkare, representant, importör och distributör ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna information till myndigheten

som behövs för bedömningen av om produkten är förenlig med tillgänglighetskraven. Aktörerna ska samarbeta med myndigheten om de åtgärder som ska vidtas för att en produkt ska uppfylla tillgänglighetskraven. Vidare ska de på begäran av myndigheten lämna uppgift om leveranskedjan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om på vilket språk och under vilken period information ska lämnas till marknadskontrollmyndigheten respektive sparas samt hur länge uppgiftsskyldigheten om leveranskedjan ska gälla.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att skyldigheten enligt tillgänglighetsdirektivet för ekonomiska aktörer att vidta åtgärder och att lämna information och dokumentation till en marknadskontrollmyndighet ska genomföras genom en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, nedan kallad EU:s marknadskontrollförordning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller har inga synpunkter. *TechSverige* anser att gränsen mellan tjänstleverantörers och produktleverantörers ansvar inte är helt tydligt. *TechSverige* önskar en större tydlighet kring t.ex. hur långt operatörers undersökningsplikt sträcker sig avseende produkter som återförsäljs av dem och används för elektroniska kommunikationstjänster. En längre gående kontroll av produkter än kontroll av CE-märkning skulle förta syftet med CE-märkningen, som är en garanti att produkten uppfyller många fler krav än endast tillgänglighetskraven. Kravet på rapporteringsskyldighet vid misstanke bör därför begränsas till situationer som t.ex. efter påpekande från kund eller liknande. Någon generell undersökningsplikt ska inte krävas av distributören så länge distributören kontrollerat CE-märkningen. Med hänsyn till att det är tillverkarens ansvar att tillgänglighetsanpassa produkterna samt säkerställa CE-märkning på produkterna bör det vara tillräckligt för distributören att ställa krav på produkttillverkaren om CE-märkning samt få detta bekräftat av tillverkaren genom exempelvis avtalsförhållandet.

Skälen för regeringens förslag

Skyldigheter för tillverkare vid misstanke om bristande överensstämmelse

Om en tillverkare anser eller har skäl att tro att en produkt inte överensstämmer med kraven i tillgänglighetsdirektivet, ska denne enligt artikel 7.8 i tillgänglighetsdirektivet omedelbart åtgärda detta genom att korrigera produkten eller dra tillbaka produkten från marknaden. Av samma artikel framgår att tillverkaren ska föra ett register över produkter som inte överensstämmer med tillgänglighetskraven och över tillhörande klagomål. Bestämmelsen regleras i 19 § den nya lagen. *Lagrådet* uppfattar att det är underförstått att det också rent faktiskt måste vara fråga om bristande överensstämmelse och att lagtexten bör omformuleras så att detta framgår. Regeringen kan konstatera att artikel 7.8 i tillgänglighetsdirektivet inte

uppställer ett krav på att det ska föreligga en konstaterad bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven för att artikeln ska vara tillämplig. Motsvarande bestämmelser finns i annan marknadskontrolllagstiftning (jfr 21 § lagen om leksakers säkerhet och 18 § lagen [2016:96] om fritidsbåtar och vattenskotrar). I syfte att bibehålla en enhetlig marknadskontrolllagstiftning anser regeringen att 19 § den nya lagen bör utformas i enlighet med motsvarande bestämmelser i annan marknadskontrolllagstiftning. Regeringen gör samma bedömning när det gäller Lagrådets synpunkter i fråga om importörer och distributörer, se mer om importörers och distributörers skyldigheter nedan.

Hur ett tillbakadragande av en produkt ska ske regleras inte i direktivet. För det fall det finns en risk för människors hälsa och säkerhet kan det förfarande som regleras i 15–18 §§ produktsäkerhetslagen (2004:451) tillämpas. Om en produkt visar sig inte överensstämma med nödvändiga krav på tillgänglighet, ska tillverkaren dessutom omedelbart underrätta behöriga myndigheter i de medlemsstater där produkten tillhandahålls. Tillverkaren ska informera om bristerna och de åtgärder som vidtagits för att korrigera dessa brister. Slutligen ska tillverkaren också föra ett register över de produkter som inte överensstämmer med tillgänglighetskraven och över de klagomål som tillverkaren mottagit och som gjorts med åberopande av den bristande överensstämmelsen.

Artikel 7.9 föreskriver att tillverkaren måste samarbeta med den behöriga myndigheten. Tillverkarna ska på begäran samarbeta med de behöriga myndigheterna på nationell nivå om alla åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven hos de produkter som tillverkaren har släppt ut på marknaden. På motiverad begäran av myndigheten ska tillverkaren lämna all information och dokumentation som behövs för bedömning av om produkten är förenlig med kraven på tillgänglighet. Den information och dokumentation som ska tillhandahållas ska vara på ett språk som kan förstås av den myndighet som har begärt ut dokumenten.

Tillverkarens skyldighet att vidta åtgärder vid bristande överensstämmelse samt att lämna viss dokumentation och information till marknadskontrollmyndigheten och att också samarbeta med myndigheten rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen och föreslås därför regleras i 19, 21 och 22 §§ den nya lagen.

Skyldigheter för importörer vid misstanke om bristande överensstämmelse

En importör får enligt artikel 9.3 i tillgänglighetsdirektivet inte släppa ut en vara på marknaden om importören har anledning att anta att produkten inte uppfyller nödvändiga krav. Om produkten inte överensstämmer med nödvändiga krav, ska importören informera tillverkaren och marknadskontrollmyndigheterna om detta. Av artikel 9.8 framgår att om en importör misstänker att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med kraven på tillgänglighet, ska importören vidta nödvändiga korrigerande åtgärder och, om så behövs, dra tillbaka produkten. Om produkten befins inte leva upp till direktivets krav, ska importören omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de

medlemsstater där importören tillhandahåller produkten. Importören ska vidare liksom tillverkaren föra ett register över de produkter som inte överensstämmer med tillgänglighetskraven och över de klagomål som uppstått till följd av detta.

Enligt artikel 9.9 ska importören, om det begärs, samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att korrigera och undanröja brister hos produkter som importören har släppt ut på marknaden. En importör ska också, på motiverad begäran från en nationell myndighet, kunna lämna all nödvändig dokumentation och information som krävs för bedömningen av om en produkt överensstämmer med kraven i direktivet. Dokumentationen ska vara på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten.

Importörens skyldigheter att vidta åtgärder vid bristande överensstämmelse samt att lämna viss dokumentation och information till marknadskontrollmyndigheten och att också samarbeta med myndigheten rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen och föreslås därför regleras i 19, 21 och 22 §§ den nya lagen.

Skyldigheter för distributörer vid misstanke om bristande överensstämmelse

Har en distributör anledning att anta att produkten inte överensstämmer med direktivets krav, får distributören enligt artikel 10.3 i tillgänglighetsdirektivet inte tillhandahålla produkten på marknaden förrän denne har försäkrat sig om att produkten överensstämmer med kraven. Om produkten inte uppfyller nödvändiga tillgänglighetskrav, ska distributören dessutom informera tillverkaren, alternativt importören, samt marknadskontrollmyndigheterna om detta. Om en distributör misstänker att en produkt som denne har tillhandahållit på marknaden inte överensstämmer med kraven på tillgänglighet, ska denne enligt artikel 10.5 försäkra sig om att nödvändiga korrigerande åtgärder vidtas så att produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven eller dras tillbaka från marknaden. Om produkten befins inte leva upp till direktivets krav, ska distributören dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater där distributören har tillhandahållit produkten.

TechSverige efterfrågar tydlighet kring distributörers ansvar. Regeringen anser att distributören är skyldig att bl.a. kontrollera att CE-märkning och övrig dokumentation är tydlig, även om delar av bestämmelserna regleras i en förordning eller i myndighetsföreskrifter. Någon egen undersökningsplikt finns dock inte utan en distributör ska kunna utgå från att en CE-märkt produkt som åtföljs av föreskrivna dokument uppfyller tillgänglighetskraven. Distributören ska, om detta begärs, samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att korrigera och undanröja brister hos produkter som distributören har tillhandahållit på marknaden, även med behöriga myndigheter i en annan medlemsstat. *TechSverige* föreslår även att kravet på rapporterings-skyldighet vid misstanke bör begränsas till vissa situationer som t.ex. efter påpekande från kund eller liknande. När det gäller kravet på att distributörer och andra ekonomiska aktörer ska rapportera om de har anledning att anta att produkten inte lever upp till kraven instämmer

regeringen med TechSveriges synpunkter på så sätt att ”har anledning att anta” ska ha samma innebörd som i 21 § lagen om leksakers säkerhet. Tillgänglighetsdirektivets formulering i bestämmelserna om de ekonomiska aktörernas medvetenhet är ”anser eller har skäl att tro”. Motsvarande begrepp används i artiklarna 4.8, 6.2 och 7.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet, varför regeringen instämmer med TechSverige att begreppen bör ha samma lydelse i den nya lagen. Av förarbetena till lagen om leksakers säkerhet sägs att ”anledning att anta” innebär att tillverkaren eller importören har fått tydliga signaler om en leksaks bristande överensstämmelse genom t.ex. konsumentklagomål eller myndighetskontakter (prop. 2010/11:65 s. 109).

På begäran från en nationell myndighet ska distributören lämna all nödvändig dokumentation och information som krävs för bedömningen av om en produkt överensstämmer med kraven i direktivet.

Distributörens skyldighet att vidta åtgärder vid bristande överensstämmelse samt att lämna viss dokumentation och information till marknadskontrollmyndigheten och att också samarbeta med myndigheten rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen och föreslås därför regleras i 20–22 §§ den nya lagen.

Samtliga ekonomiska aktörer som hanterar produkter ska kunna lämna uppgifter om leveranskedjan

På begäran av en marknadskontrollmyndighet ska en ekonomisk aktör som hanterar produkter enligt artikel 12.1 i tillgänglighetsdirektivet lämna information om vilka andra ekonomiska aktörer som levererat produkter till denne samt till vilka andra ekonomiska aktörer som levererans har skett. Skyldigheten gäller tillverkaren, dennes representant, importören och distributören. Sådan information ska kunna lämnas upp till fem år efter det att den ekonomiska aktören har fått produkten levererad respektive har levererat en produkt, artikel 12.2. Kommissionen kan med stöd av artikel 12.3 dock anta delegerade akter för att ändra denna tidsperiod för särskilda produkter. Eftersom skyldigheten att kunna påvisa leveranskedjan rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen, föreslås den regleras i 23 § den nya lagen. Då kommissionen kan anta delegerade akter om förändring av den period under vilken en ekonomisk aktör ska kunna lämna information om leveranskedjan, föreslås emellertid att regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen får meddela föreskrifter om den tid uppgiftsskyldigheten i fråga gäller. Regeringen föreslår också att föreskriftsrätten med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen kan vidaredelegeras till en förvaltningsmyndighet.

5.14 Tjänsteleverantörens skyldigheter

Regeringens förslag: En tjänsteleverantör som tillhandahåller en tjänst till en konsument ska fortlöpande säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Vid bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven ska tjänsteleverantören vidta de åtgärder som krävs för att få tjänsten att överensstämma med tillgänglighetskraven och omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater där tjänsten har tillhandahållits om bristen. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

Tjänsteleverantören ska ta fram nödvändig information om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Om tjänsteleverantören har åberopat undantag med hänvisning till större förändring av tjänstens grundläggande karaktär eller oproportionerligt stor börda, ska det av informationen även framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget. Tjänsteleverantören ska säkerställa att de tjänster som denne utformar och tillhandahåller marknaden är försedda med denna information.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i den information som ska tas fram, på vilket sätt informationen ska lämnas och hur länge den ska sparas.

Tjänsteleverantören ska på begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för bedömningen av om en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven.

Tjänsteleverantören ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om denne inte är en tjänsteleverantör. De bestämmelser som gäller för en tjänsteleverantör är tillämpliga för den som ansvarar för innehållet i en e-bok, med undantag för bestämmelserna om sanktionsavgift.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I utredningens lagförslag anges att en utgivare av e-böcker ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller har inga synpunkter. *Funktionsrätt Sverige* anser att kraven i direktivets bilaga V behöver lyftas fram och framhåller att det finns enkla lösningar på hur ekonomiska aktörer öppet deklarerar tillgänglighet till webbaserade tjänster på liknande sätt som krävs i webbtillgänglighetsdirektivet i andra länder. Funktionsrätt Sverige anser vidare att texterna med bedömningar och förslag om ansvar i en kedja av tjänster i relation till e-handel, beställning, betalning och distribution behöver förtydligas. Det är svårt för en konsument att förstå vem som har ansvar och vem man ingått avtal med. Det i sig utgör hinder för tillgänglighet. *Riksföreningen JAG* ställer sig bakom förslaget att ansvaret för att tjänst eller produkt uppfyller tillgänglighetskraven ligger på den part som en konsument sluter avtal

med. Det är tydligt var anpassningen ska ske och vem som står kostnaden för anpassningen. *Myndigheten för digital förvaltning* delar bedömningen att den som tillhandahåller webbplatsen där ett konsumentköp genomförs ansvarar för tillgängligheten för hela köpprocessen.

Vidare tillstyrker Myndigheten för digital förvaltning förslaget att utgivaren ska ansvara för att en e-bok uppfyller kraven på tillgänglighet. Myndigheten för digital förvaltning tillstyrker också förslaget att en e-boksdistributör som inte är utgivare är skyldig att säkerställa att den programvara som används för att tillhandahålla e-boken uppfyller relevanta krav på tillgänglighet. *Myndigheten för tillgängliga medier* tillstyrker förslaget att ansvaret för att kraven i tillgänglighetsdirektivet följs åvilar den som ger ut boken, samt att ansvaret för att programvaran som används för att tillhandahålla (den tillgängliga) e-boken stöder formatet åvilar den som levererar boken till konsumenten.

Skälen för regeringens förslag

Ansvarig tjänsteleverantör

Precis som för produkter är det den ekonomiska aktören som tillhandahåller tjänsten som ska bära ansvaret för att tjänsten lever upp till kraven. Mikroföretag är undantagna från denna skyldighet vilket behandlas i avsnitt 5.11. Till skillnad från vad som gäller för produkter identifierar direktivet endast ett slags ekonomisk aktör som ansvarar för tillhandahållandet av tjänster, nämligen tjänsteleverantören. Tjänsteleverantör definieras i artikel 3.4 i tillgänglighetsdirektivet som en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen. En motsvarande definition föreslås i 2 § den nya lagen.

En tjänst definieras i artikel 3.3 i tillgänglighetsdirektivet med en hänvisning till artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden. Där framgår att med tjänst avses all förvärvsverksamhet som egenföretagare utövar, i regel mot ekonomisk ersättning, enligt artikel 57 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Definitionen av tjänst föreslås vara densamma som i 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden, som genomför direktiv 2009/123/EG.

En tjänsteleverantör kan alltså vara både den som skapar och levererar själva tjänsten och den som distribuerar tjänsten för någon annans räkning. Det är inte ovanligt att flera leverantörer som faller under definitionen tjänsteleverantör ingår i en produktions- eller distributionskedja. När det gäller produkter är ansvaret tydligt fördelat. Det är som huvudregel tillverkaren som ska se till att produkten är tillgänglighetsanpassad och som visar att så är fallet genom att anbringa CE-märkningen på produkten. Distributören och importören har i sin tur en skyldighet att kontrollera CE-märkning och även en skyldighet att agera vid misstanke om att produkterna inte lever upp till kraven i direktivet, t.ex. genom att dra in produkten. Någon motsvande uppdelning för tjänster görs inte i tillgänglighetsdirektivet. Det är tjänsteleverantörerna som ska säkerställa att de utformar och tillhandahåller tjänster i enlighet med tillgänglighetskraven i direktivet. Det är tjänsteleverantörerna som enligt artikel 13 i tillgänglighetsdirektivet ska ta fram all nödvändig information i enlighet

med bilaga V till tillgänglighetsdirektivet och som ska förklara hur tjänsterna uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven samt säkerställa att den tjänst som tillhandahålls uppfyller relevanta tillgänglighetskrav.

Begreppet tjänsteleverantör i tillgänglighetsdirektivet träffar rent språkligt både den som ursprungligen är tjänsteleverantör, det vill säga den ekonomiska aktör som ger tjänsten dess utformning, och den som saluför tjänsten till konsumenten. Tillgänglighetsdirektivet omfattar dock enbart tjänster som tillhandahålls konsumenterna. Därav följer att det endast torde vara den som tillhandahåller en tjänst som ska nyttjas av en konsument som är tjänsteleverantör i direktivets mening. Den som driver en e-handelsplats riktad till konsumenterna är alltid tjänsteleverantör. Det spelar ingen roll om det som erbjuds på webbplatsen är tjänster och produkter som omfattas av direktivet eller inte. Den som på en e-handelsplats tillhandahåller tjänster och produkter till konsumenterna har alltså en skyldighet att se till att webbplatsen eller applikationen där e-handeln bedrivs lever upp till tillgänglighetskraven som ställs på webbplatser och applikationer i direktivets bilaga I. En tjänsteleverantör som förmedlar eller distribuerar en tjänst som omfattas av direktivets krav bör också kontrollera att tjänsten som tillhandahålls lever upp till kraven på tillgänglighet i övrigt. Den aktör som är en part av ett konsumentavtal har det huvudsakliga ansvaret för att den tjänst som tillhandahålls till konsumenten överensstämmer med tillgänglighetskraven. Det innebär att en aktör som levererar t.ex. en elektronisk kommunikationstjänst eller en tjänst som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster, och som i den egenskapen sluter ett avtal om att tillhandahålla tjänsten till en konsument, har ansvaret för att tjänsten lever upp till de tillgänglighetskrav som framgår av tillgänglighetsdirektivet. Detta gäller oavsett om det är ”distributören” som i eget namn sluter konsumentavtalet eller om det är den ursprungliga tjänsteleverantören som står som avtalspart. Det innebär att den som driver en e-handelsplats som riktas till konsumenterna är ansvarig för tillgängligheten på webbplatsen eller applikationen som sådan och att den som sluter avtal med konsumenten är ansvarig för tillgängligheten av den avtalade tjänsten. Det kan vara samma aktör, men det kan också vara två olika. Det är dessa tjänsteleverantörer som på olika sätt kan åläggas att vidta åtgärder för att rätta till bristande överensstämmelse. Den tjänsteleverantör som utvecklar och tillhandahåller själva huvudtjänsten kan åläggas både att rätta till en bristande överensstämmelse och att dra tillbaka tjänsten från marknaden. Däremot kan inte den som tillhandahåller huvudtjänsten åläggas att rätta till brister i e-handelsplatsen där den tillhandahålls, om e-handelsplatsen tillhandahålls av en annan ekonomisk aktör. En tjänsteleverantör som på sin e-handelsplats enbart tillhandahåller andra aktörers tjänster kan med samma resonemang inte åläggas att korrigera tjänstens bristande överensstämmelse. E-handlaren kan däremot åläggas förbud mot att fortsätta sälja eller distribuera en tjänst som inte är förenlig med kraven på tillgänglighet. Den tjänsteleverantör som driver e-handelsplatsen kan dock givetvis åläggas att rätta till bristande överensstämmelse av just denna, det vill säga e-handelsplatsen. Det innebär att en tjänsteleverantör kan åläggas att vidta åtgärder för att förmedla eller distribuera en tjänst på ett sätt som uppfyller kraven i tillgänglighetsdirektivet liksom förbjudas att fortsätta förmedla tjänster på

ett sätt som inte överensstämmer med direktivets krav. Samtliga berörda tjänsteleverantörer kan också bli föremål för sanktioner.

I vissa situationer kan gränsdragningsproblem uppstå. Ett exempel är när den som tillhandahåller en tjänst, t.ex. en e-handelstjänst, erbjuder betalningslösningar som tillhandahålls av en annan ekonomisk aktör. I dessa fall har den som erbjuder tjänsten ansvaret för att också betaltjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Detta grundar sig på skäl 20 i tillgänglighetsdirektivets ingress där det framgår att även om en tjänst eller en del av en tjänst lagts ut på underentreprenad till tredje part bör inte den tjänstens tillgänglighet äventyras, och tjänsteleverantörerna bör uppfylla skyldigheterna i direktivet. En annan situation uppstår när kreditavtal erbjuds av e-handlare som en del av en betallösning. I de fall någon annan än e-handlarna erbjuder kreditavtalet har denne ansvaret för att avtalet lever upp till tillgänglighetskraven, men e-handlaren ansvarar för tillgängligheten av e-handlaren erbjudande om kreditavtalet. För det fall en e-handlare erbjuder krediter utanför en betallösning har e-handlaren ansvar för erbjudandet av kredit och kreditgivaren för avtalet och den information som ges i samband med avtalet med konsumenten.

Tjänsteleverantörens ansvar för dokumentation och information om tillgänglighet

Det regelverk som gäller för CE-märkning av produkter är inte tillämpligt på tjänster. I stället föreskriver tillgänglighetsdirektivet att tjänsteleverantören ska ta fram och tillhandahålla sådan information som förklarar hur tjänsten uppfyller relevanta tillgänglighetskrav. Informationen ska finnas tillgänglig för allmänheten på ett sätt som är tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Direktivets bilaga V beskriver vilken information som tjänsteleverantören ska redogöra för. Informationen ska bl.a. innehålla beskrivningar av tjänsten och hur denna fungerar samt beskrivningar av relevanta tillgänglighetskrav och på vilket sätt tjänsten uppfyller dessa krav. Informationen ska sparas hos tjänsteleverantören så länge tjänsten tillhandahålls.

Tjänsteleverantörerna är även skyldiga enligt artikel 14 i tillgänglighetsdirektivet att dokumentera bedömningar av de fall där ett krav på tillgänglighet bedöms innebära en större förändring av tjänsten, vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, eller att uppfyllande av ett visst krav innebär en oproportionerligt stor börda för tjänsteleverantören. Det är rimligt att även upplysningar om detta framgår av informationen ovan. Skyldigheten att informera om tjänsten rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen och föreslås därför regleras i 25 § den nya lagen. Regeringen delar *Funktionsrätt Sveriges* uppfattning att kraven i bilaga V behöver lyftas fram. Det görs lämpligen i förordning eller myndighetsföreskrifter. Det föreslås därför att regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen ska få meddela föreskrifter om hur krav på dokumentation ska uppfyllas avseende innehåll och det sätt på vilket informationen ska ges samt att regeringen ges möjlighet att med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen vidaredelegera denna föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet. En sådan uppgift kan även lämpligen genomföras inom ramen för berörda myndigheters främjandearbete. Det innebär att

exakt vad informationen ska innehålla och på vilket sätt den ska ges kommer att framgå av förordning eller myndighetsföreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet. Det kommer bl.a. att avse sättet på vilket informationen ska ges till allmänheten enligt artikel 13.2 andra och tredje meningen. Även de närmare beskrivningarna till bilaga V i tillgänglighetsdirektivet om vilken information som ska dokumenteras kommer att regleras i förordning eller myndighetsföreskrift. Av bilagan framgår att informationen ska omfatta vad som ligger till grund för bedömningen av hur tjänsten uppfyller lagens krav på tillgänglighet i de allmänna villkoren för tjänsten. Av bilagan framgår vidare att den dokumenterade informationen bl.a. ska innehålla en allmän beskrivning av tjänsten i tillgängliga format, beskrivningar och förklaringar som behövs för att förstå hur tjänsten fungerar, vilka krav på tillgänglighet som finns samt en beskrivning av hur tjänsten uppfyller de krav på tillgänglighet som gäller för tjänsten. Av bilaga V framgår också att det, när det gäller vilken information som ska lämnas, är tillräckligt att i förekommande fall helt eller delvis tillämpa de harmoniserade standarder och tekniska specifikationer till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Tjänsteleverantören ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls

En tjänsteleverantör ska säkerställa att den utformar och tillhandahåller tjänster i enlighet med direktivets krav på tillgänglighet. Detta beskrivs närmare i avsnitt 5.8. Tjänsteleverantörerna ska försäkra sig om att det finns förfaranden som säkerställer att tillhandahållandet av tjänster överensstämmer med tillgänglighetskraven. I detta ingår att ta hänsyn till ändringar och uppdateringar av tjänster, tillgänglighetskrav, harmoniserade standarder och tekniska specifikationer. Om tjänsten inte överensstämmer med föreskrivna tillgänglighetskrav, ska tjänsteleverantören enligt artikel 13.4 i tillgänglighetsdirektivet vidta nödvändiga korrigerande åtgärder så att tjänsten uppfyller nödvändiga tillgänglighetskrav. Om tjänsten befins inte leva upp till föreskrivna krav, ska tjänsteleverantören dessutom omedelbart underrätta de behöriga myndigheterna i de medlemsstater där tjänsteleverantören har tillhandahållit tjänsten. Då detta krav rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen, föreslås det regleras i 24 § den nya lagen.

Tjänsteleverantören ska på begäran lämna information som visar att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven

Tjänsteleverantören ska, om detta begärs, samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att tjänsten ska uppfylla nödvändiga krav. På begäran från en nationell myndighet ska tjänsteleverantören lämna all information som behövs för bedömningen av om en tjänst överensstämmer med kraven i direktivet. Skyldigheten att samarbeta med tillsynsmyndigheten och på begäran lämna ut information regleras i artikel 13.5 i tillgänglighetsdirektivet. Skyldigheten att samarbeta med den behöriga myndigheten är sådan att den rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket

Den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls

Enligt tillgänglighetsdirektivet kan en tjänsteleverantör vara både den som skapar och levererar själva tjänsten och den som distribuerar tjänsten för någon annans räkning. När det gäller e-böcker utvecklas dock begreppet tjänsteleverantör något i tillgänglighetsdirektivet. I skäl 41 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges bl.a. att när det gäller e-böcker skulle begreppet tjänsteleverantör kunna inbegripa utgivare och andra ekonomiska aktörer som distribuerar dessa. Formuleringen i skäl 41 öppnar för att någon annan än tjänsteleverantören kan göras ansvarig för att e-boken lever upp till tillgänglighetsdirektivets krav. Om den som ansvarar för innehållet i en e-bok, t.ex. utgivaren, själv tillhandahåller tjänsten e-bok, omfattas denne av tillgänglighetsdirektivets definition av tjänsteleverantör. Om någon annan än utgivaren distribuerar boken, skulle emellertid även den aktören enligt skäl 41 i direktivet kunna bli ansvarig.

E-böcker omfattas, förutom av tillgänglighetsdirektivet, även av andra regelverk, såsom tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen pekar i första hand ut författaren eller utgivaren som ansvarig för innehållet. Upphovsrättslagen innebär begränsningar av e-boksdistributörens möjligheter att förfoga över verket. När det gäller e-böcker bör därför ansvaret för att dessa lever upp till de krav som ställs i tillgänglighetsdirektivet läggas på den som har ett ansvar för e-bokens innehåll (se dock även nedan och avsnitt 5.2). Med en sådan skrivning får bestämmelsen ett mer allmängiltigt innehåll och kan tillämpas på de skiftande fall av ansvar som kan föreligga vid bokutgivning, exempelvis författarsvar, förläggarsvar och utgivaransvar. Om lagen skulle begränsas till att lägga ansvaret på en utgivare, riskerar det att medföra osäkerhet kring vilka krav som kan ställas mot tillhandahållanden enligt bilageregeln i 1 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen och vad som gäller om det saknas utgivare.

Det bör således i lagen anges att den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls. Aktören har möjlighet att genom avtal ge e-boksdistributören rätt att förfoga upphovsrättsligt över verket även vad avser de gränssnitt etc. som krävs för en tillgänglig utgivning.

Lagrådet anser att kravet på tillgänglighet inte kan rikta sig mot författaren utan i stället bör ta sikte på den som tillhandahåller innehållet i en e-bok och att lagtexten bör omformuleras i enlighet med detta. Regeringen konstaterar att huvudregeln är att det är den som tillhandahåller en tjänst som är ansvarig för att tillgänglighetskraven är uppfyllda. Dock är det, som anges ovan, inte möjligt att lägga ett sådant ansvar på en tjänsteleverantör som tillhandahåller en e-bok om denne inte har rätt att påverka innehållet i e-boken. Därför behövs det enligt regeringens mening en särskild bestämmelse som pekar ut att den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls. Regeringen

konstaterar även att den som tillhandahåller en e-bok har ett ansvar enligt 6 § den nya lagen för att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

Med undantag för bestämmelserna om sanktionsavgift ska de bestämmelser som gäller för en tjänsteleverantör vara tillämpliga för den som ansvarar för innehållet i en e-bok. Den som ansvarar för innehållet i en e-bok kan därmed precis som en tjänsteleverantör åberopa undantag från tillgänglighetskraven, exempelvis om tillgänglighetskravet innebär en större förändring av e-bokens grundläggande karaktär alternativt medför en oproportionerligt stor börda. Även undantaget som gäller för mikro-företag som tillhandahåller tjänster är möjligt att åberopa. Utifrån de synpunkter som Lagrådet har lämnat finns det anledning att framhålla, och även förtydliga i lagtexten, att den som ansvarar för innehållet i en e-bok, så länge som denne inte även är en tjänsteleverantör, inte kan bli skyldig att betala en sanktionsavgift.

Som framgår av redogörelsen i avsnitt 5.2 innebär regleringen i mediegrundlagarna, däribland bestämmelserna om etableringsfrihet och de ansvarsprinciper som följer av dessa lagar, att tillgänglighetsdirektivets krav i nuläget sannolikt inte kommer att kunna genomföras fullt ut i fråga om alla former av tillhandahållande av e-böcker. Vissa tillgänglighetsanpassningskrav kan visserligen riktas mot den som sänder program i tv eller tillhandahåller program med stöd av den s.k. databasregeln (jfr 3 kap. 2 § 4 yttrandefrihetsgrundlagen). Sådana krav kan avse textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Principen om ensamansvar, den särskilda ansvarsordningen och exklusivitetsprincipen innebär samtidigt begränsningar bl.a. i fråga om hur överträdelse kan beivras. Det kan därför, som framhålls i avsnitt 5.2, finnas anledning att i annat sammanhang överväga om mediegrundlagarna bör ändras för att möjliggöra ytterligare krav vid tillhandahållande av e-böcker på det grundlags-skyddade området.

Även den ändamålsenliga programvara som hör till e-boken omfattas av de krav som ställs i tillgänglighetsdirektivet och den nya lagen. Att programvaran uppfyller kraven bör den som levererar boken till konsumenten ansvara för. Är det någon annan som ger ut e-boken, vilket ofta är fallet, har den aktören ansvaret eftersom den aktören ansvarar för innehållet i e-boken. Det innebär att ansvaret för att e-boken har rätt format och lever upp till kraven enligt tillgänglighetsdirektivet åvilar den som ger ut boken. Ansvaret för att programvaran, som används för att tillhandahålla den tillgängliga e-boken, stöder formatet åvilar den som levererar boken till konsumenten, även om det skulle vara någon annan än utgivaren. Eftersom en reglering av detta ansvar rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen föreslår regeringen att det i 27 § den nya lagen förs in en bestämmelse om att den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om utgivaren inte är tjänsteleverantör samt att det även ska ges anges att de bestämmelser som gäller för en tjänsteleverantör också gäller för den som ansvarar för innehållet i en e-bok, med undantag för bestämmelserna om sanktionsavgift.

5.15.1 Marknadskontroll av produkter

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara marknadskontrollmyndighet.

Vid marknadskontroll av produkter ska följande bestämmelser om marknadskontroll i EU:s marknadskontrollförordning tillämpas:

- tillämpningsområde vid marknadskontrollmyndigheters åtgärder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet vid marknadskontroll (artikel 2.3),
- utseende av marknadskontrollmyndigheter (artikel 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6),
- marknadskontrollmyndigheternas verksamhet (artikel 11.2, 11.3, 11.5 och 11.7),
- nationella strategier för marknadskontroll (artikel 13),
- befogenheter för marknadskontrollmyndigheterna (artikel 14.1 och 14.2),
- åtgärder för marknadskontroll (artikel 16.3 g och 16.5),
- användning av information samt yrkes- och affärshemligheter (artikel 17),
- ekonomiska aktörers processuella rättigheter (artikel 18),
- ömsesidig assistans (artikel 22),
- kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden (artikel 25.2–25.4),
- uppskjutande av övergång till fri omsättning (artikel 26.1 och 26.2),
- övergång till fri omsättning (artikel 27),
- vägrad övergång till fri omsättning (artikel 28.2 och 28.3),
- unionsnätverkets roll och uppgifter (artikel 31.2 f, 31.2 g, 31.2 m och 3.1.2 o),
- informations- och kommunikationssystemet (artikel 34.3 a och 34.4).

Vid marknadskontroll har myndigheten befogenhet att enligt EU:s marknadskontrollförordning

- kräva att ekonomiska aktörer ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter (artikel 14.4 a och 14.4 b),
- få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel (artikel 14.4 e), och
- införskaffa, inspektera och demontera varuprover (artikel 14.4 j).

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att ytterligare bestämmelser om marknadskontroll än de som hänvisas till i tillgänglighetsdirektivet ska tillämpas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Funktionsrätt Sverige* anser att det saknas viss text från direktivet i utredningens förslagstexter. I direktivet (artiklarna 20 och 21) står det att marknadskontrollmyndigheter har befogenheter att ta bort en produkt från marknaden. Det måste framgå av lagtext.

Syftet med marknadskontroll

En av hörnstenarna inom EU är principen om den fria rörligheten för varor på den inre marknaden. Principen innebär att varor ska kunna cirkulera fritt på den inre marknaden utan att hindras av tullar, avgifter, diskriminering eller nationella krav. Genom EES-avtalet omfattas inte bara EU:s medlemsstater av den inre marknaden, utan även EFTA-länderna Island, Liechtenstein och Norge. För att uppnå fri rörlighet för varor har EU bl.a. antagit ett stort antal gemensamma regler med produktkrav som gäller i alla medlemsstater. Reglerna bygger oftast på tillämpning av gemensamma standarder. Sådana enhetliga regler finns för bl.a. radioutrustning, leksaker och personlig skyddsutrustning. Reglerna är tänkta att underlätta för t.ex. produkttillverkare som bara behöver förhålla sig till gemensamma produktstandarder för att kunna sälja sin produkt på hela den inre marknaden. Detta kan i sin tur gynna konsumenter som får tillgång till ett större utbud av produkter, vilket även ökar konkurrensen.

Det är som huvudregel tillverkarens ansvar att en produkt uppfyller gällande krav och det krävs inte någon förhandskontroll av produkten från en myndighet innan den får släppas ut på marknaden. För att säkerställa att produkter på marknaden överensstämmer med gällande krav används i stället marknadskontroll. Marknadskontroll syftar inte bara till att upptäcka och undvika farliga produkter och produkter som inte uppfyller vissa funktionskrav, utan även till att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Genom att tillverkare vars produkter inte uppfyller gällande krav kan hindras från att sälja sina produkter, motverkas osund konkurrens samtidigt som slutanvändare skyddas från farliga produkter. För att säkerställa att produkter uppfyller en hög skydds nivå och för att förhindra en snedvriden konkurrens inom EU är det nödvändigt att marknadskontroll också sker likvärdigt inom hela unionen.

Enligt tillgänglighetsdirektivet ska marknadskontroll i framtiden även utföras för att kontrollera att produkter uppfyller kraven på tillgänglighet.

Hänvisning till EU:s bestämmelser om marknadskontroll

Från och med den 16 juli 2021 tillämpas EU:s marknadskontrollförordning. Förordningen innebär att artiklarna 15–29 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 tas bort och ersätts med bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning. Tillgänglighetsdirektivets hänvisning i artikel 19 till förordning (EG) 765/2008 ska därför ersättas med hänvisningar till motsvarande bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning, dvs. artikel 39.2 i EU:s marknadskontrollförordning. De bestämmelser som artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar till rör bl.a. marknadskontrollmyndighetens befogenheter, vilka förfarandebestämmelser som myndigheten ska tillämpa i sin verksamhet avseende marknadskontroll, informationsutbyte och gränskontroll av produkter som förs in till EU.

Hänvisningar till unionsrättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser unionsrättsakten i en viss angiven lydelse. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser unionsrättsakten i den vid varje tidpunkt gällande

lydelsen. I arbetet med att komplettera svenska sektorsbestämmelser om marknadskontroll till EU:s marknadskontrollförordning har en dynamisk hänvisning valts i de nationella sektorsförfattningarna vid tilldelning av befogenheter, upplysningsbestämmelser och bestämmelser om förelägganden (propositionen Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2, prop. 2021/22:238 s. 141). Regeringen har angett att den avgränsning av den tilldelade befogenheten som följer av den hänvisade artikeln är tillräcklig för att säkerställa att eventuellt tillkommande befogenheter som kräver ytterligare överväganden inte automatiskt tillförs marknadskontrollmyndigheterna.

Det saknas skäl att i den nya lagen använda en annan hänvisningsteknik till EU:s marknadskontrollförordning än den som har valts i den angivna propositionen. Marknadskontrollen blir mer effektiv om behöriga marknadskontrollmyndigheter tillämpar bestämmelserna i EU:s marknadskontrollförordning på ett enhetligt sätt. I de fall hänvisningar görs till EU:s marknadskontrollförordning i förslaget till den nya lagen bör dessa därför vara dynamiska till sin karaktär. Detsamma gäller hänvisningar till förordning (EG) nr 765/2008.

Hänvisningen kommer således att omfatta även eventuella ändringar i EU:s marknadskontrollförordning efter dess ikraftträdande. Det hindrar dock inte att den nationella lagstiftningen kan komma att behöva ändras om innehållet i EU:s marknadskontrollförordning förändras. När det gäller t.ex. att utse behörig myndighet finns anledning att i samband med eventuella förändringar av EU:s marknadskontrollförordning uppmärksamma om ändringen i förordningen innebär att myndigheten ges nya uppgifter och överväga om de uppgifterna lämpligen kan och bör anförtros den utpekade myndigheten i fråga.

Tillgänglighetsdirektivets krav på vad marknadskontrollen omfattar

Av artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet framgår att marknadskontroll ska utövas över de produkter som omfattas av direktivet. Vid marknadskontroll ska enligt artikeln vissa bestämmelser i kapitel III i förordning (EG) nr 765/2008 tillämpas, bestämmelser som enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning motsvaras av artiklarna 2.3, 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6, 11.2, 11.3, 11.5, 11.7, 13, 14.1, 14.2, 14.4 a, b, e och j, 16.3 g, 16.5, 17, 18, 22, 25.2, 25.3, 25.4, 26.1, 26.2, 27, 28.2, 28.3, 31.2 f, 31.2 g, 31.2 m, 31.2 o, 33 i, 33 k, 34.1, 34.3 a samt 34.4 i EU:s marknadskontrollförordning. Många av dessa bestämmelser riktar sig till marknadskontrollmyndigheten, men några av dem rör kommissionen, medlemsstaterna eller vissa utpekade nätverk eller myndigheter som t.ex. tullmyndigheten.

Marknadskontrollmyndigheten ska kontrollera att produkten lever upp till direktivets tillgänglighetskrav. Åberopar den ekonomiska aktören undantag från tillgänglighetskraven med hänsyn till att kravet innebär en större förändring av produktens grundläggande karaktär eller medför en oproportionerligt stor börda ska marknadskontrollmyndigheten även kontrollera och granska denna bedömning. Det inbegriper kontroll av den ekonomiska aktörens tillämpning av de beräkningskriterier som anges i bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet.

Marknadskontrollmyndigheten ska också säkerställa att den information som den har om de ekonomiska aktörernas efterlevnad av tillgänglighetskraven och eventuella återopande av undantag på begäran tillhandahålls konsumenter i ett tillgängligt format. Det får dock endast ske om ett utlämnande inte hindras av konfidentialitetsskäl i enlighet med artikel 19.5 förordning (EG) nr 765/2008, som enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning har ersatts av artikel 17 i EU:s marknadskontrollförordning. Artikel 17 ställer krav på att marknadskontrollmyndigheternas verksamhet ska utföras med hög grad av öppenhet, men med respekt för principen om konfidentialitet samt om yrkes- och affärshemligheter. Av artikeln följer också att myndigheterna ska skydda personuppgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

Marknadskontrollmyndighetens utredningsåtgärder och beslut

Artikel 20 i tillgänglighetsdirektivet innehåller bestämmelser om hur marknadskontrollmyndigheten ska handlägga ärenden vid kontroll av produkter som inte uppfyller tillämpliga krav på tillgänglighet. Enligt förfarandet ska en marknadskontrollmyndighet inledningsvis, i de fall myndigheten har tillräckliga skäl att anta att en produkt inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven, göra en utvärdering av produkten utifrån alla de krav som fastställs i tillgänglighetsdirektivet. Enligt artikeln ska de berörda ekonomiska aktörerna samarbeta fullt ut med marknadskontrollmyndigheten för detta ändamål. Om marknadskontrollmyndigheten vid en sådan utvärdering konstaterar att produkten inte uppfyller direktivets krav, ska myndigheten gå vidare och utan dröjsmål ålägga den berörda ekonomiska aktören att vidta alla lämpliga korrigerande åtgärder för att produkten ska uppfylla dessa krav. Åtgärderna ska vidtas inom en rimlig tidsperiod som myndigheten fastställer i förhållande till typen av bristande överensstämmelse. För det fall att den berörda ekonomiska aktören inte har vidtagit lämpliga korrigerande åtgärder inom angiven tidsperiod, ska marknadskontrollmyndigheten därefter kräva att den berörda ekonomiska aktören drar tillbaka produkten från marknaden. Tillbakadragandet ska ske inom en förlängd rimlig tidsperiod.

Enligt artikel 20.1 fjärde stycket i tillgänglighetsdirektivet ska marknadskontrollmyndigheten i sin handläggning av marknadskontrollärenden tillämpa artikel 21 i förordning (EG) nr 765/2008, som enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning har ersatts av artikel 18 i EU:s marknadskontrollförordning. Det innebär att marknadskontrollmyndigheten vid handläggning av ärenden som rör marknadskontroll av tillgänglighetskraven ska beakta proportionalitetsprincipen samt att den ekonomiska aktören utan dröjsmål ska underrättas om förfarandet och också ges möjlighet att yttra sig innan myndigheten fattar beslut om åtgärd. Bestämmelsen motsvarar vad som regleras i dessa delar i 5 och 25 §§ förvaltningslagen.

Om marknadskontrollmyndigheten anser att den bristande överensstämmelsen inte bara gäller det nationella territoriet, ska den enligt artikel 20.2 i tillgänglighetsdirektivet informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om utvärderingsresultaten och om de åtgärder som den har ålagt den ekonomiska aktören att vidta. Den berörda ekonomiska aktören åläggs å sin sida enligt artikel 20.3 att säkerställa att alla lämpliga

korrigerande åtgärder vidtas i fråga om alla berörda produkter som den har tillhandahållit på unionsmarknaden.

Om den berörda ekonomiska aktören inte vidtar lämpliga korrigerande åtgärder inom den av marknadskontrollmyndigheten föreskrivna tidsperioden, ska marknadskontrollmyndigheten slutligen enligt artikel 20.4 dels ha befogenhet att vidta de tillfälliga åtgärder som bedöms vara nödvändiga för att förbjuda eller begränsa tillhandahållandet av produkterna på den nationella marknaden alternativt att helt dra tillbaka produkterna från marknaden, dels också utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om dessa åtgärder. I informationen till kommissionen och medlemsstaterna ska alla tillgängliga detaljer ingå, särskilt de uppgifter som krävs för att kunna identifiera produkten i fråga, produktens ursprung, vilken typ av bristande överensstämmelse som görs gällande och vilka tillgänglighetskrav produkten inte överensstämmer med, vilken typ av nationell åtgärd som vidtagits och dess varaktighet samt slutligen den berörda ekonomiska aktörens synpunkter, artikel 20.5. Det ska särskilt anges om den bristande överensstämmelsen beror på antingen att produkten inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven eller att de harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer som utgör underlag för presumtion om överensstämmelse bedöms vara bristfälliga. När en medlemsstat får denna information från den informerande medlemsstaten ska den enligt artikel 20.6 i tillgänglighetsdirektivet utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstater om alla vidtagna åtgärder och om eventuella kompletterande uppgifter som den har tillgång till när det gäller den berörda produktens bristande överensstämmelse. En medlemsstat ska även informera om eventuella invändningar mot den informerande nationella åtgärden. Om inga invändningar har inkommit inom tre månader ska de vidtagna provisoriska åtgärder som den informerande medlemsstaten har vidtagit anses vara berättigade. Medlemsstaten ska i så fall i enlighet med artikel 20.8 i tillgänglighetsdirektivet säkerställa att lämpliga begränsande åtgärder utan dröjsmål vidtas i fråga om den berörda produkten, t.ex. att produkten dras tillbaka från marknaden.

Artikel 21 reglerar ett unionsförfarande avseende skyddsåtgärder, enligt vilket medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av ett beslut från kommissionen avseende om en produkt uppfyller tillgänglighetskraven. Förfarandet initieras av kommissionen i de fall invändningar har gjorts mot en nationell åtgärd som en medlemsstat har informerat om enligt artikel 20.4 eller kommissionen har rimliga bevis för att en nationell åtgärd strider mot unionsrätten. I sådant fall inleder kommissionen ett samråd med medlemsstaterna och berörda ekonomiska aktörer för att utvärdera den nationella åtgärden. Utifrån detta samråd kan kommissionen besluta om den åtgärd som medlemsstaten har informerat om är berättigad eller inte. Kommissionens beslut ska rikta sig mot alla medlemsstater och det ska omedelbart delges medlemsstaterna samt de berörda ekonomiska aktörerna. För det fall beslutet innebär att åtgärden var berättigad, ska övriga medlemsstater enligt artikel 21.2 vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att produkten i fråga dras tillbaka från deras marknad och sedan underrätta kommissionen om detta. Innebär beslutet att den informerade nationella åtgärden inte är berättigad, ska den berörda medlemsstaten upphäva åtgärden.

Därutöver innehåller artikel 22 i tillgänglighetsdirektivet skyldigheter för marknadskontrollmyndigheten att granska formell bristande överensstämmelse och vid behov ålägga ekonomiska aktörer att åtgärda sådana formella brister. Det kan vara brister avseende CE-märkning, EU-försäkran, teknisk dokumentation, information om kontaktuppgifter eller andra brister i formella krav.

Slutligen innebär hänvisningen i artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet till artikel 24.1 och 24.2 i förordning (EG) 765/2008, som enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning har ersatts av artikel 22 i EU:s marknadskontrollförordning, att marknadskontrollmyndigheterna inom EU ska ge varandra ömsesidig assistans. En marknadskontrollmyndighet ska således på begäran av en marknadskontrollmyndighet i en annan medlemsstat tillhandahålla relevant information i syfte att fastställa en produkts överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Skyldigheten att lämna denna information inkluderar utredning eller andra lämpliga åtgärder för att inhämta den begärda informationen. Om den tillfrågade myndigheten samtycker till det, kan den överta ansvaret för utredningen från den begärande myndigheten. En tillfrågad myndighet har rätt att avslå en begäran om assistans om den begärande myndigheten inte har visat att begärd information är nödvändig för att fastställa bristande överensstämmelse eller om den tillfrågade myndigheten kan visa att det finns rimliga skäl för att ett tillmötesgående av begäran avsevärt skulle försämra utförandet av dess egen verksamhet.

Genomförandet av vissa bestämmelser om marknadskontroll som i dag finns i EU:s marknadskontrollförordning

EU:s marknadskontrollförordning gäller endast de produkter som omfattas av den harmoniserade unionslagstiftning som har förtecknats i bilaga I till förordningen (artikel 2.1). Regeringen konstaterar att tillgänglighetsdirektivet inte har förtecknats i denna bilaga och att EU:s marknadskontrollförordning därmed inte är direkt tillämplig på de produkter som omfattas av tillgänglighetsdirektivet. Eftersom EU:s marknadskontrollförordning inte är direkt tillämplig vid marknadskontroll enligt tillgänglighetsdirektivet behöver bestämmelserna göras tillämpliga på annat sätt.

För att bestämmelserna om marknadskontroll i artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet ska kunna tillämpas av en svensk marknadskontrollmyndighet avseende tillgänglighetskraven behöver det även i svensk författning anges dels att regeringen utser marknadskontrollmyndigheter, dels vilka bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning som ska tillämpas vid marknadskontroll. EU-förordningar är direkt tillämpliga i alla medlemsstater utan att något genomförande behövs i nationell författning. En EU-förordning får inte införlivas i eller transformeras till nationell lag och medlemsstaterna får inte heller införa bestämmelser i sådana frågor som redan regleras av förordningen. I aktuellt fall görs emellertid förordningsbestämmelser tillämpliga genom en hänvisning i ett EU-direktiv, som i sig kräver genomförande i nationell rätt. Regeringen anser att det är mest ändamålsenligt att i 28 § den nya lagen upplysa om att regeringen utser marknadskontrollmyndigheter samt att ange vilka bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning som ska tillämpas i stället för att återge vad som framgår i de tillämpliga bestämmelserna i

förordningen. Som tidigare sagts ska hänvisningen till EU:s marknadskontrollförordning vara dynamisk. Endast artiklar som riktar sig till medlemsstaterna eller behöriga myndigheter anges, då övriga artiklar saknar relevans för den svenska tillämpningen.

När det gäller tilldelning av marknadskontrollmyndighetens befogenheter föreslår regeringen att befogenheterna tilldelas genom hänvisning till artikel 14.4 a, b, e och j i EU:s marknadskontrollförordning. Eftersom befogenheterna beskrivs i en artikel i en direkt tillämplig EU-förordning, saknas skäl att återge bestämmelsen i sin helhet i den nya lagen.

Medlemsstaten ska enligt artikel 10.2 i EU:s marknadskontrollförordning underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om kontrollmyndighetens behörighetsområde. Sådan underrättelse ska enligt artikel 34.3 a i EU:s marknadskontrollförordning göras av Swedac i egenskap av centralt samordningskontor enligt 4 a § förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Både artikel 10.2 och artikel 34.3 a i EU:s marknadskontrollförordning omfattas av tillgänglighetsdirektivets hänvisning till förordning (EG) 765/2008 i artikel 19, utifrån jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning.

Utredningen föreslår att hänvisningar till artiklar i förordning (EG) 765/2008 som görs i artikel 19 och 20 i tillgänglighetsdirektivet ska genomföras genom att en bestämmelse i den nya lagen hänvisar till motsvarande bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning. Anledningen till detta är att en tillämpande marknadskontrollmyndighet ska kunna tillämpa en och samma bestämmelse i syfte att ha ett enhetligt förfarande vid marknadskontroll. Regeringen delar denna bedömning, särskilt mot den bakgrunden att marknadskontroll enligt tillgänglighetsdirektivet kommer att utövas av en myndighet som redan är marknadskontrollmyndighet och därmed får antas känna till hur EU:s marknadskontrollförordning ska tillämpas i ärenden som rör marknadskontroll. Till skillnad från utredningen anser dock regeringen att det i den nya lagen kort bör framgå vad de artiklar det hänvisas till reglerar.

De artiklar som artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar till för marknadskontroll motsvarar enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning artiklarna 2.3, 10.1, 10.2, 10.5, 10.6, 11.2, 11.3, 11.5, 11.7, 13, 14.1, 14.2, 14.4 a, b, e och j, 16.3 g, 16.5, 17, 18, 22, 25.2, 25.3, 25.4, 26.1, 26.2, 27, 28.2, 28.3, 31.2 f, g, m och o, 33 i och k, 34.1, 34.3 a samt 34.4 i EU:s marknadskontrollförordning. Artiklarna 33 i och k samt 34.1 hänvisar emellertid till åtgärder som ska vidtas av kommissionen. Övriga bestämmelser riktar sig till medlemsstaterna eller myndigheter som bedriver marknadskontroll, gränskontroll eller på annat sätt har en uppgift enligt EU:s marknadskontrollförordning. Eftersom EU:s marknadskontrollförordning inte är direkt tillämplig vid marknadskontroll enligt tillgänglighetsdirektivet, behöver dessa bestämmelser göras tillämpliga på annat sätt. Det föreslås ske genom 28 § andra stycket den nya lagen.

Regeringen anser att den nya lagen ska hänvisa till de bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning som reglerar skyldigheter och rättigheter för enskilda, bestämmelser som rör organisationen och av arbete med marknadskontroll i Sverige samt förfarandet hos den marknadskontrollmyndighet eller gränskontrollmyndighet som utövar marknadskontroll

respektive gränskontroll. Regeringen föreslår därför att den nya lagen ska hänvisa till artiklarna 2.3, 10.1, 10.2, 10.5, 10.6, 11.2, 11.3, 11.5, 11.7, 13, 14.1, 14.2, 14.4 a, b, e och j, 16.3 g och 16. 5, 17, 18, 22, 25.2, 25.3, 25.4, 26.1, 26.2, 27, 28.2, 28.3, 31.2 f, g, m och o, 34.3 a samt 34.4 i EU:s marknadskontrollförordning. Eftersom de befogenheter som anges i artikel 14.4 a, b, e och j behöver tilldelas en myndighet, ska denna artikel inte omfattas av uppräkningsavsnittet av tillämpliga bestämmelser. I stället tilldelas marknadskontrollmyndigheten befogenheter att besluta om de åtgärder som följer av 29 § den nya lagen.

Genomförande av vissa bestämmelser om samarbetskyldigheter för ekonomiska aktörer avseende deras hantering av produkter

Av samma skäl som redovisats ovan föreslog utredningen att även skyldigheten för ekonomiska aktörer att samarbeta med marknadskontrollmyndigheten och på begäran av den myndigheten tillhandahålla nödvändig information enligt tillgänglighetsdirektivets artiklar 7.9, 9.9 och 10.6 ska genomföras genom hänvisning till motsvarande bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning. I den nya lagen föreslogs därför en hänvisning även till artikel 4.3 b och d i EU:s marknadskontrollförordning. Regeringen konstaterar att denna skyldighet att samarbeta också regleras i artikel 7.1 i EU:s marknadskontrollförordning.

Regeringen delar inte utredningens bedömning i denna del. Artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet innehåller inte någon hänvisning till artiklar som enligt jämförelsetabellen i bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning motsvarar artiklarna 4.3 b och d eller 7.1. Av detta skäl anser regeringen att artikel 4.3 b och d i EU:s marknadskontrollförordning inte ska ersätta artiklarna 7.9, 9.9 och 10.6 i tillgänglighetsdirektivet, utan att direktivets bestämmelser ska genomföras i svensk rätt utifrån tillgänglighetsdirektivets lydelse. Dessa åligganden föreslås regleras genom en bestämmelse om samarbetskyldighet i 22 § den nya lagen, se avsnitt 5.13.

Av skäl 97 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG redan föreskriver en befintliga rättslig ram när det gäller rättsmedel inom de områden som omfattas av direktiven. Den nya lagens bestämmelser om efterlevnadsåtgärder avseende produkter gäller därför inte de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i den nya lagen gäller, jfr artikel 29.3 i tillgänglighetsdirektivet.

Kontroll av produkter som förs in till EU

Artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet anger att de bestämmelser i förordning (EG) nr 765/2008 som behandlar kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden även ska gälla för de produkter som omfattas av direktivet. Bestämmelserna i förordning (EG) nr 765/2008 har numera ersatts av artikel 25–28 i EU:s marknadskontrollförordning. Av artikel 2 i förordningen framgår att artikel 25–28 är tillämpliga på samtliga produkter

som omfattas av unionsrätten, det vill säga inte enbart produkter som omfattas av unionsrättsakterna i förordningens bilaga I. Artiklarna 25–28 i EU:s marknadskontrollförordning om övervakning av EU:s yttre gräns och övergång till fri omsättning ska därför tillämpas även för de produkter som omfattas av tillgänglighetskraven i den nya lagen. Tullverket har i enlighet med artikel 25.1 i EU:s marknadskontrollförordning utsetts till nationell tullmyndighet med ansvar för kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden, 4 kap. 19 § tullförordningen (2016:287). Kontrollen ska ske bl.a. utifrån EU:s marknadskontrollförordning, 1 kap. 1 § tullförordningen. Det är därmed inte nödvändigt att ytterligare i svensk lag reglera förfarandet för kontroll av produkter från tredjeland samt övergången till fri omsättning. Det innebär att Tullverket i enlighet med artikel 26.1 i EU:s marknadskontrollförordning ska skjuta upp övergången till fri omsättning, om det bl.a. konstateras att tillämpliga krav i den nya lagen avseende dokumentation, märkning eller kontaktpuppgifter eller om det av andra skäl finns anledning att tro att produkten inte överensstämmer med den tillämpliga unionsrätten. I sådant fall ska Tullverket också omedelbart underrätta marknadskontrollmyndigheterna om att man har skjutit upp övergången till fri omsättning, artikel 26.2. Produkten i fråga får övergå till fri omsättning först när kraven är uppfyllda och Tullverket har fått besked från marknadskontrollmyndigheten att produkten får övergå till fri omsättning, artikel 27 i EU:s marknadskontrollförordning. Tullverkets ansvar avseende gränskontrollen av de produkter som omfattas av den nya lagen regleras lämpligen i tullförordningen.

Omfattningen av marknadskontrollen enligt de tillämpliga bestämmelserna i EU:s marknadskontrollförordning

Nedan följer en genomgång av de bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning som regeringen föreslår ska gälla vid marknadskontroll enligt tillgänglighetsdirektivet och som föreslås bli tillämpliga genom en hänvisning i den nya lagen till relevanta bestämmelser i förordningen.

– Artikel 2.3 anger att tillämpningen av EU:s marknadskontrollförordning inte får hindra marknadskontrollmyndigheterna från att vidta mer specifika åtgärder som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet (produktsäkerhetsdirektivet). Det innebär att marknadskontrollmyndigheterna har möjlighet att vidta mer specifika åtgärder som är tillgängliga för dem genom produktsäkerhetslagen (2004:541), som genomför produktsäkerhetsdirektivet.

– Artikel 10.1 anger att medlemsstaterna ska organisera och genomföra marknadskontroll i enlighet med förordningen. Hänvisningen till denna artikel innebär att Sverige har en skyldighet att bestämma hur marknadskontrollen av de produkter som omfattas av den nya lagen ska organiseras och genomföras.

– Artikel 10.2 anger att medlemsstaten ska utse en kontrollmyndighet samt underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om kontrollmyndighetens behörighetsområde. I den nya lagen ges upplysning om att regeringen utser marknadskontrollmyndigheterna. Regeringens möjlighet att utse marknadskontrollmyndigheter följer av regeringens kompetens i 8 kap. 7 § regeringsformen att besluta om uppgifter för statliga myndigheter

under regeringen, varför bestämmelsen i den nya lagen är utformad som en upplysningsbestämmelse. Marknadskontrollmyndigheterna och deras respektive behörighetsområden avseende produkter som omfattas av den nya lagen kommer således att framgå av bestämmelser på förordningsnivå.

– Artikel 10.5 anger att medlemsstaterna ska säkerställa att en marknadskontrollmyndighet har de resurser som krävs för att kunna utföra sina uppgifter. Inom ramen för den årliga budgetprocessen föreslår regeringen hur statens resurser ska fördelas bl.a. för de myndigheter som utövar marknadskontroll av de produkter som omfattas av den nya lagen. Riksdagen beslutar därefter hur fördelningen ska ske.

– Artikel 10.6 innebär att en uppdraget till en marknadskontrollmyndighet är tydligt definierat och att det finns lämpliga kommunikations- och samordningsmekanismer för samarbete när en medlemsstat utser flera marknadskontrollmyndigheter. Som har beskrivits ovan utser regeringen genom förordning de myndigheter som kommer att utöva marknadskontroll av de produkter som omfattas av lagen. Regeringen ska härvid också säkerställa att myndighetens uppdrag beskrivs tydligt, t.ex. i regeringens instruktion till myndigheten. Statliga myndigheter har vidare en generell skyldighet att fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt och att inom ramen för sina respektive verksamhetsområden samarbeta med andra myndigheter.

– Artikel 11.2 föreskriver att en marknadskontrollmyndighet utövar sina uppgifter oberoende, objektivt och opartiskt. Principen om statliga myndigheters oberoende, saklighet och opartiskhet är etablerad inom svensk förvaltning och följer därmed redan av grundläggande bestämmelser i svensk lag om förvaltningsmyndigheters verksamhet.

– Artikel 11.3 beskriver marknadskontrollmyndigheternas verksamhet, såsom utförandet av kontroller, betydelsen av provtagningsrapporter och skyldigheten att införa förfaranden för uppföljning av klagomål och kontroll av att ekonomiska aktörer vidtagit åtgärder. Bestämmelsen innebär att marknadskontrollmyndigheterna ska tillämpa en riskbaserad metod när de utövar marknadskontroll. Regeringen har tidigare bedömt att metoden innebär att myndigheten kan vara proaktiv och själv initiera ärenden om marknadskontroll, utan att det utesluter att ärenden kan initieras även efter anmälan (prop. 2021/22:238 s. 150 f).

– Artikel 11.5 ålägger en marknadskontrollmyndighet att ta vederbörlig hänsyn till rapporter och intyg som har utfärdats av ett ackrediterat organ för bedömning av överensstämmelse. Marknadskontrollmyndighetens utredningsansvar utövas inom ramen för 23 § förvaltningslagen. Ett marknadskontrollärende inleds som regel på myndighetens eget initiativ, vilket innebär att det formellt sett inte finns något krav på den ekonomiska aktören att medverka i utredningen. Däremot kan det dock ligga i den ekonomiska aktörens intresse att ändå ge in utredning till stöd för sin inställning för att undvika att i onödan bli föremål för ingripande beslut. Ger den ekonomiska aktören in rapporter eller intyg om produktens överensstämmelse med harmoniserade tillgänglighetskrav som har utfärdats av organ som är ackrediterade i enlighet med förordning (EG) 756/2008, ska myndigheten således inom ramen för sitt utredningsansvar och enligt artikel 11.5 i EU:s marknadskontrollförordning ta vederbörlig hänsyn till dem.

– Artikel 11.7 ålägger en marknadskontrollmyndighet att inrätta förfaranden för uppföljning av klagomål eller rapporter om risker eller bristande överensstämmelse samt förfaranden för kontroll av att korrigerade åtgärder vidtas.

– Artikel 13 ålägger skyldigheter för medlemsstaten att upprätta en övergripande nationell strategi för marknadskontroll samt anger vad en sådan strategi ska omfatta. Swedac lämnar åtminstone vart fjärde år ett förslag till den nationella strategin till regeringen, vilket framgår av 4 b § förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Bestämmelsen innebär att Swedacs uppdrag i denna del även innefattar en nationell strategi för marknadskontroll enligt den nya lagen.

– Artikel 14.1, 14.2 samt 14.4 a, b, e och j anger medlemsstaternas skyldighet att tilldela sina marknadskontrollmyndigheter befogenheter samt vad dessa befogenheter åtminstone ska omfatta. Myndigheterna föreslås tilldelas befogenheterna i den nya lagen. Det följer av artikel 14.2 att befogenheterna ska utövas i enlighet med unionsrätten och svensk rätt på ett effektivt och ändamålsenligt sätt i enlighet med proportionalitetsprincipen. Således ska myndigheternas verksamhet med marknadskontroll utövas i enlighet med tillämpliga bestämmelser i bl.a. tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förvaltningslagen samt arkivlagen (1990:782). Även EU-förordningar som EU:s allmänna dataskyddsförordning, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, ska tillämpas i myndigheternas verksamhet för marknadskontroll enligt den nya lagen. Kraven på att befogenheterna ska utövas med beaktande av proportionalitetsprincipen är något som redan i dag gäller för myndigheternas verksamhet, 5 § tredje stycket förvaltningslagen. De befogenheter som ska tilldelas marknadskontrollmyndigheterna framgår av artikel 14.4 a, b, e och j och de omfattar möjligheten att kräva handlingar, specifikationer, data eller uppgifter, få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel samt införskaffa, inspektera och demontera varuprover.

– Artikel 16.3 g och 16.5 exemplifierar åtgärder som en marknadskontrollmyndighet kan vidta gentemot den ekonomiska aktören för att varna slutanvändare som är utsatta för risk bl.a. genom offentliggörande av särskilda varningar. De åtgärder som myndigheten ålägger den ekonomiska aktören ska enligt artikel 16.2 i EU:s marknadskontrollförordning vara lämpliga och proportionella korrigerande åtgärder som syftar till att korrigera en bristande överensstämmelsen eller att undanröja en identifierad risk.

– Artikel 17 anger att marknadskontrollmyndigheten ska utföra verksamheten med hög grad av öppenhet och göra informationen tillgänglig samtidigt som principen om konfidentialitet och yrkes- och affärshemligheter ska respekteras liksom skyddet för personuppgifter.

– Artikel 18 anger vilka processuella rättigheter marknadskontrollmyndigheten ska tillförsäkra den ekonomiska aktören. I åtgärder och beslut ska de exakta grunder som de baseras på anges. Den ekonomiska aktören ska utan dröjsmål underrättas om en åtgärd och om vilka rättsmedel som står till dennes förfogande. Innan ett beslut fattas ska den

ekonomiska aktör som berörs av beslutet ha rätt att yttra sig. Bestämmelsen är av central betydelse för marknadskontrollmyndigheternas ärendehandläggning. I den utsträckning som den avviker från förvaltningslagens bestämmelser om kommunikation (25 §), motivering av beslut (32 §) och underrättelse av beslut (33 §), har hänvisningen till artikel 18 företräde framför förvaltningslagen, vilket framgår av 4 § förvaltningslagen.

– Artikel 22 reglerar samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaternas kontrollmyndigheter och med kommissionen. Artikeln föreskriver också ett förfarande för ömsesidig assistans, som innebär att en marknadskontrollmyndighet på begäran av en marknadskontrollmyndighet i en annan medlemsstat ska bistå med att inhämta information eller göra utredningar.

– Artikel 25.2–25.4 anger att den nationella tullmyndighetens befogenheter och uppgifter enligt unionsrätten och som rör tullförfarandet för övergång till fri omsättning ska vara föremål för myndighetskontroll. Tullverkets uppgifter och befogenheter avseende gränskontroll framgår av myndighetens instruktion samt av tullagen (2016:253) och tullförordningen (2016:287).

– Artikel 26.1 och 26.2 föreskriver att tullmyndigheten, för svenskt vidkommande Tullverket, ska skjuta upp övergången till fri omsättning om det konstateras att produkten inte åtföljs av korrekt dokumentation, märkning eller kontaktuppgifter till relevanta ekonomiska aktörer, eller om det av andra skäl finns anledning att tro att produkten inte överensstämmer med den tillämpliga unionsrätten eller att produkten utgör en allvarlig risk för t.ex. hälsa, säkerhet eller miljö. Tullverket ska omedelbart underrätta marknadskontrollmyndigheterna om att man har skjutit upp övergången till fri omsättning. Tullverket tillämpar sina befogenheter på eget initiativ i samband med gränskontroll i enlighet med 19 § tullförordningen.

– Artikel 27 anger villkor för att Tullverket ska låta en produkt övergå till fri omsättning.

– Artikel 28.2 reglerar märkningskrav som en marknadskontrollmyndighet ska begära att Tullverket gör om marknadskontrollmyndigheten anser att en produkt, för vilken Tullverket har beslutat skjuta upp övergången till fri omsättning, inte ska få släppas ut på marknaden.

– Artikel 31.2 f, g, m och o reglerar vissa uppgifter för nätverket för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaternas myndigheter och kommissionen som syftar till att få marknadskontrollrutinerna inom EU enhetliga. Nätverket består av representanter från varje medlemsstat och representanter från kommissionen, artikel 30.1. Nätverket sammanträder regelbundet eller vid behov och dess beslut är inte rättsligt bindande, artikel 30.4 och 7.

– Artikel 34.3 a och 34.4 reglerar kommissionens ansvar för ett informationssystem för frågor som rör tillsyn i syfte att förbättra utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna. I detta system ska marknadskontrollmyndigheterna föra in uppgifter om bl.a. åtgärder som vidtagits vid bristande överensstämmelse, rapporter om provtagningar och korrigerande åtgärder som ekonomiska aktörer vidtagit. Det centrala samordningskontoret för in uppgifter om namn på marknadskontrollmyndigheter i landet och deras behörighetsområden. Swedac har utsetts till centralt

samordningskontor i Sverige och administrerar informations- och kommunikationssystemet, 4 a och 4 d §§ förordningen om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Funktionsrätt Sverige har framfört att det saknas viss text från direktivet i utredningens förslagstexter och att det i direktivet (artiklarna 20 och 21) står att marknadskontrollmyndigheter har befogenheter att ta bort en produkt från marknaden. Regeringen bedömer att bestämmelserna i 32 och 34 §§ den nya lagen ger marknadskontrollmyndigheten befogenheten att kräva att den ekonomiska aktören drar tillbaka produkten från marknaden och att någon ytterligare bestämmelse inte behöver införas för att genomföra artikel 20 i tillgänglighetsdirektivet. När det gäller artikel 21 i tillgänglighetsdirektivet riktar sig denna i huvudsak till kommissionen, men kommissionens beslut enligt artikel 21.2 kommer att rikta sig direkt till medlemsstaterna och de ekonomiska aktörerna. Ett kommissionsbeslut är dock direkt tillämpligt gentemot dem det riktar sig till. I artikel 22.1 i EU:s marknadskontrollförordning, som även denna föreslås föras in i den nya lagen, regleras samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen. Regeringen finner därför att artikel 21 i tillgänglighetsdirektivet inte behöver regleras särskilt i den nya lagen.

Marknadskontrollmyndigheten får inte återkräva kostnader för marknadskontroll

Utredningen har föreslagit att artikel 15 i EU:s marknadskontrollförordning ska bli tillämplig genom en hänvisning till artikeln i den nya lagen. Artikeln innebär att medlemsstaterna får ge marknadskontrollmyndigheten rätt att återkräva kostnader av den ekonomiska aktören vid bristande överensstämmelse. Motsvarande bestämmelse finns emellertid inte i tillgänglighetsdirektivet och inte heller hänvisar tillgänglighetsdirektivet till denna bestämmelse. Bestämmelsen finns inte heller med i anpassningen av de svenska sektorsförfattningarna till EU:s marknadskontrollförordning. Regeringen anser därför att det inte finns skäl att föreslå en sådan bestämmelse i den nya lagen.

5.15.2 Tillsyn av tjänster

Regeringens förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara tillsynsmyndighet i fråga om tjänster som omfattas av den nya lagen och utöva tillsyn över att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har antagits med stöd av tillgänglighetsdirektivet följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om tillsyn och om avgifter för tillsynen enligt lagen och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att myndigheten får besluta om föreläggande och förbud. Utredningen föreslår även en bestämmelse med innebörden att proportionalitetsprincipen ska beaktas vid tillsyn över krav på tillgänglighet av tjänster.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Myndigheten för tillgängliga medier* delar bedömningen att hur en tillsynsinsats ska bedrivas bör avgöras från fall till fall, och att det är den aktuella tillsynsmyndigheten som är bäst lämpad att avgöra hur tillsynen i olika ärenden ska utföras. Myndigheten för tillgängliga medier vill framhålla vikten av att den myndighet som ansvarar för tillsynen för respektive tjänst har den kunskap som krävs avseende tillgänglighet. *Funktionsrätt Sverige* anser att det är viktigt med transparens kring åtgärder vid bristande överensstämmelse och återkoppling av om klagomål leder till någon åtgärd. En mer öppen ärendehantering skulle underlätta att misstag inte upprepas och att klagomål kan utgöra ett stöd i regelefterlevnad.

Skälen för regeringens förslag

Tillsyn av tjänster

Bestämmelser om kontroll över tjänsters överensstämmelser regleras i huvudsak i artikel 23 i tillgänglighetsdirektivet. Till skillnad från de detaljerade redogörelserna i både tillgänglighetsdirektivet och EU:s marknadskontrollförordning om vad som gäller vid konstaterad bristande överensstämmelse för produkter saknas motsvarande redogörelser om vad som gäller vid konstaterad bristande överensstämmelse för tjänster. Tillgänglighetsdirektivets bestämmelser om kontroll av tjänster behöver därför regleras i den nya lagen och efter bemyndigande i förordning. Regeringen delar utredningens bedömning att det är rimligt att förfarandet för tjänster ska likna det som gäller för produkter.

Av skäl 97 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att direktiv 2014/24/EU och direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 redan föreskriver en befintlig rättslig ram för rättsmedel inom de områden (upphandling) som omfattas av direktiven. Den nya lagens bestämmelser om efterlevnadsåtgärder avseende tjänster gäller därför inte de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i den nya lagen gäller, jfr artikel 29.3 i tillgänglighetsdirektivet.

När det gäller kontroll på andra områden av de tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivet används vanligen begreppet tillsyn i svenska författningar, t.ex. i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, lagen (2010:751) om betaltjänster, konsumentkreditlagen (2010:1846) och lagen om elektronisk kommunikation. Begreppet tillsyn används dock inte i tillgänglighetsdirektivet, utan i stället används uttrycket kontroll av tjänster. Tillsyn används emellertid också ibland som begrepp för kontroll av produkter, t.ex. i miljöbalken och lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter. Någon enhetlig och vedertagen definition av begreppet tillsyn finns inte i svensk rätt. Regeringen har i skrivelsen En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr. 2009/10:79 s. 14) uttalat att begreppet bör användas för att beskriva myndigheters självständiga kontroll av att tillsynsobjektet uppfyller krav i lag eller andra bindande föreskrifter och vid behov kan leda till beslut om åtgärder som syftar till rättelse av tillsynsobjektet. Begreppet marknadskontroll används för kontroll av produkter, jfr definitionen i artikel 3.3 i EU:s marknadskontrollförordning. I svenska författningar kan tillsyn således avse vitt skilda verksamheter som vanligtvis riktas mot ett föremål, en anläggning,

en verksamhet eller en typ av vara, så kallade tillsynsobjekt, medan marknadskontroll är en mer avgränsad form av tillsyn (prop. 2021/22:238 s. 128 f.). Eftersom begreppet tillsyn redan används för kontroll av de tjänster som föreslås omfattas av den nya lagen, föreslår regeringen att begreppet tillsyn också används i den nya lagen för kontroll av de tjänster som omfattas av den nya lagen.

I artikel 23.1 i tillgänglighetsdirektivet anges att det ska finnas regelbundna och lämpliga förfaranden för att kontrollera att de tjänster som omfattas av direktivet överensstämmer med kraven. I den mån en ekonomisk aktör har valt att inte tillämpa ett tillgänglighetskrav med hänvisning till att uppfyllande av ett tillgänglighetskrav innebär en större förändring av tjänsten, vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, eller att uppfyllande av ett visst krav innebär en oproportionerligt stor börda, ska förfarandet även omfatta kontroll av den dokumentation som krävs för en sådan bedömning. Kontrollen i dessa fall ska också omfatta en granskning av bedömningen och dess resultat, inbegripet att användningen av de kriterier som anges i direktivets bilaga VI är korrekt. Av bestämmelsen framgår att tillsynen både ska omfatta granskning av krav på tillgänglighet och viss dokumentation. Enligt direktivet finns dock ytterligare krav på dokumentation än vad som nämns i artikel 23.1. Andra dokumentationskrav som finns är t.ex. sådan nödvändig information som beskrivs i direktivets bilaga V och som ska förklara hur tjänsterna uppfyller kraven på tillgänglighet. Den tillsyn som ska utföras bör därför kunna avse såväl att en tjänst uppfyller de faktiska kraven på tillgänglighet som den formalia och de krav på dokumentation som är kopplade till dessa krav. Det bör vara upp till den tillämpande myndigheten att avgöra om ett aktuellt tillsynsärende ska avse samtliga krav som gäller för en produkt eller tjänst eller om granskningen ska vara mer inriktad mot ett mer begränsat antal krav.

I tillsynsuppdraget ska det även ingå att följa upp de klagomål och rapporter om bristande tillgänglighet som kommer in till myndigheten. För att allmänheten ska kunna framföra klagomål eller anmäla bristande överensstämmelse hos en specifik tjänst behöver det finnas en funktion hos tillsynsmyndigheten som kan ta emot sådana anmälningar. Regeringen anser att det faller inom behörig myndighets ansvar att på lämpligt sätt organisera sin verksamhet utifrån sitt uppdrag. I det ingår att hantera ärenden om tillsyn oavsett om de initieras på myndighetens eget initiativ eller efter anmälan från t.ex. en konsument. Behöriga tillsynsmyndigheter kan också upprätta en gemensam funktion som gör det möjligt att ta emot klagomål från enskilda, om de bedömer att det skulle vara ett ändamålsenligt sätt att hantera klagomål.

Möjligheten att anmäla brister innebär emellertid inte att det per automatik skapas ett granskningsförfarande hos den behöriga myndigheten. En marknadskontroll- eller tillsynsmyndighet fattar själv beslut om vilka granskningar som ska genomföras. I detta förfarande medför anmälningar om brister viktig information som läggs till grund för analyser om vilka granskningar som ska prioriteras.

Funktionsrätt Sverige påpekar att det är viktigt med transparens kring åtgärder vid bristande överensstämmelse och att den som anmäler får återkoppling om ett klagomål leder till någon åtgärd. Regeringen delar uppfattningen att myndigheter ska vara transparenta, men med beaktande

av att uppgifter t.ex. kan omfattas av sekretess. Något som enligt tillgänglighetsdirektivet gäller vid marknadskontroll. Någon skyldighet för en myndighet att ge återkoppling regleras inte i tillgänglighetsdirektivet. I förvaltningslagen finns regler om handläggning av ärenden. Enligt 19 § förvaltningslagen kan en enskild inleda ett ärende hos en myndighet efter anmälan. När ett granskningsärende har inletts följer det av 9 § förvaltningslagen att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Den som är part i ett ärende har enligt 10 § förvaltningslagen rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Det finns dock ingen definition i förvaltningslagen av vem som är part. Utanför partsbegreppet faller som regel en anmälare i ett tillsynsärende. Det hindrar dock inte att den som anmält ett ärende också kan tillföra information till ärendet. Enligt offentlighetsprincipen har även den som inte är part i ärendet, t.ex. en anmälare, rätt att ta del av de handlingar som finns i ärendet, förutsatt att de inte omfattas av sekretess. I det enskilda fallet är det dock berörd tillsynsmyndighet som avgör hur inkomna anmälningar om bristande tillgänglighet ska hanteras och på vilket sätt kommunikation med anmälaren bör ske. Det kan vara lämpligt att tillsynsmyndigheten tillgängliggör sina vägledande beslut på myndighetens webbplats.

Hur omfattande en tillsynsinsats ska vara bör myndigheten bedöma från fall till fall. Det är tillsynsmyndigheten som beslutar om en tillsyn ska inledas och i vilken omfattning tillsynen utförs. Den som är bäst lämpad att avgöra hur tillsynen i olika ärenden bör utformas är den aktuella tillsynsmyndigheten. Denna är den som bäst kan väga den information om tillsynsbehovet inom olika sektorer som finns hos myndigheten samt allmänhetens intresse av en effektiv tillsyn mot de resurser som myndigheten har att förfoga över. Det finns inte heller någon skyldighet för tillsynsmyndigheten att till anmälaren återkoppla vilka överväganden som myndigheten gjort vad gäller om en anmälan inneburit att ett tillsyns- eller marknadskontrollärende har inletts eller inte.

Av 5 § förvaltningslagen följer att en myndighet endast får vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. Paragrafen ger uttryck för den så kallade legalitetsprincipen. För att en myndighet ska ha befogenhet att utöva tillsyn behöver det därmed framgå av författning vad myndighetens tillsyn ska omfatta och vilka ingripanden som myndigheten har rätt att vidta.

Åtgärder vid bristande överensstämmelse

Enligt artikel 23.1 c i tillgänglighetsdirektivet ska tillsynen, utöver en granskning av huruvida en tjänst lever upp till kraven, även omfatta en uppföljning av att den ekonomiska aktören har vidtagit nödvändiga korrigerande åtgärder. Sådana kontroller kan ske genom att myndigheten följer upp de åtgärder myndigheten har uppmanat tjänsteleverantören att vidta eller att tjänsteleverantören har ålagts att inkomma med information till myndigheten om på vilket sätt tjänsten överensstämmer med tillgänglighetskraven. Tillsynsmyndigheten ska först uppmana tjänsteleverantören att vidta vissa korrigerande åtgärder och därefter formellt förelägga tjänsteleverantören att vidta vissa korrigerande åtgärder. Föreläggandet

kan avse rättelse eller förbud och det kan förenas med vite, se avsnitt 5.16.3.

Hur tillsynsmyndigheten utför tillsynsarbetet är inte närmare reglerat i tillgänglighetsdirektivet. Samma nationella bestämmelser som gäller för marknadskontrollmyndigheternas marknadskontroll gäller emellertid även för tillsynsmyndigheternas tillsyn. Det innebär att gällande bestämmelser för svenska myndigheter om bl.a. opartiskhet, effektivitet och proportionalitet gäller även för en tillsynsmyndighet, se avsnitt 5.15.1. Vidare följer det av offentlighetsprincipen att myndighetens verksamhet omfattas av krav på öppenhet och transparens. Men det kommer att vara upp till tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet välja den tillsynsåtgärd som är lämpligast för att säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Det följer av de allmänna principerna om rättssäkerhet och transparens att tjänsteleverantören har getts goda förutsättningar till rättelse innan mer ingripande åtgärder vidtas, se avsnitt 5.16.1.

Tillsynsuppdraget innebär att tillsynsmyndigheten har rätt att ingripa i tjänsteleverantörernas ekonomiska förhållanden. Det bör därför enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen regleras i den nya lagen. När det däremot gäller de närmare detaljerna kring hur tillsynsarbetet ska läggas upp anser regeringen att det bör vara en fråga för reglering på en lägre författningsnivå än lag. Det föreslås därför att regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen bemyndigas att meddela föreskrifter om tillsyn av tillgänglighetskrav enligt den nya lagen och enligt föreskrifter som är meddelade med stöd av lagen. För tillsyn gäller de föreskrifter som har meddelats med stöd 6, 8 eller 25 § den nya lagen. Liksom för marknadskontroll kommer tillsyn att kunna initieras av tillsynsmyndigheten själv, men även efter klagomål, artikel 23.1 i tillgänglighetsdirektivet. Eftersom tillsynsmyndigheten ansvarar för att utforma en ändamålsenlig verksamhet för sin tillsyn, föreslås att regeringen med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen ges rätt att vidaredelegera sin föreskriftsrätt till en förvaltningsmyndighet. Det ger tillsynsmyndigheten möjlighet att utforma tillsynen på ett sätt som bäst passar myndighetens verksamhet. Tillsynsmyndigheten kan då anpassa sin tillsyn efter vad som bäst lämpar sig utifrån tillgänglighetskraven för den tjänst tillsynen avser och utifrån myndighetens bedömning av hur tillsynen kan bedrivas ändamålsenligt. Det kan vara att myndigheten tar eget initiativ till tillsyn med viss regelbundenhet utifrån en fastställd tidsplan eller utifrån en riskbedömning. Vid initiering av tillsyn efter klagomål kan tillsynsärendet koncentreras på det förhållande som myndigheten gjorts uppmärksam på av t.ex. en konsument som anser att en tjänsteleverantör bryter mot ett tillgänglighetskrav.

Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn

Av artikel 23.2 första stycket i tillgänglighetsdirektivet följer att medlemsstaterna ska utse tillsynsmyndigheter. I den nya lagen föreslås därför en bestämmelse i 30 § om att regeringen utser den myndighet som ska utöva tillsyn.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 23.2 andra stycket i tillgänglighetsdirektivet säkerställa att allmänheten är informerad om förekomsten av de nationella tillsynsmyndigheterna samt om deras ansvarsområden, arbete

och beslut. Tillsynsmyndigheterna ska också på begäran tillhandahålla denna information i lättillgängligt format. Här kan det konstateras att regeringens beslut att utse tillsynsmyndigheter och deras uppdrag kommer att offentliggöras genom publicering i Svensk författningssamling. På så sätt kommer allmänheten att informeras om vilka tillsynsmyndigheter som utses och vad deras uppdrag är. Vidare följer det av offentlighetsprincipen att tillsynsmyndigheternas beslut liksom de allmänna handlingar som hör till beslutet är offentliga, i den utsträckning som de inte omfattas av sekretess. Regeringen bedömer därför att det inte behövs någon särskild reglering i den nya lagen för att genomföra denna skyldighet.

Finansieringen av tillsynsmyndighetens verksamhet

Tillgänglighetsdirektivet föreskriver inte hur de nationella myndigheterna ska finansiera sin verksamhet avseende vare sig marknadskontroll eller tillsyn. EU:s medlemsstater har som regel stor frihet att organisera sin kontroll av produkter och tjänster liksom hur myndigheternas verksamhet finansieras. Enligt svensk rätt är det viktigt att avgränsa frågan om huruvida finansiering sker genom avgift eller skatt, eftersom en avgränsning rent praktiskt är nödvändig för bedömningen av de situationer då riksdagen överväger att delegera beslutskompetensen enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen till regeringen eller en kommun. Enligt 8 kap. 3 och 7 §§ regeringsformen får sådan delegering ske i fråga om avgifter men inte skatt.

I många sektorslagar som rör kontroll av produkter eller tjänster finns det i flera fall möjlighet för myndigheterna att ta ut en avgift för kontroll av överensstämmelse med gällande krav. Avgiftsuttaget ser olika ut, det förekommer såväl årsavgifter som särskilda timtaxor vid kontrolltillfället. Exempelvis finansieras Transportstyrelsens tillsyn, handläggning av ärenden och registerhantering genom myndighetens bemyndigande att ta ut avgifter för sin verksamhet. Ordningen innebär att den som är föremål för tillsynen, ärendehandläggningen eller registerhanteringen betalar en avgift som enligt huvudregeln får uppgå till myndighetens självkostnad för arbetet. Ordningen med avgifter för delar av Transportstyrelsens verksamhet antogs av riksdagen 2011 och har gällt sedan dess, se propositionen Avgifter i Transportstyrelsens verksamhet (prop. 2010/11:30).

Regeringen har ännu inte utsett behöriga tillsynsmyndigheter, men utredningen föreslår att bl.a. Transportstyrelsen tilldelas visst tillsynsansvar avseende den nya lagen. För att möjliggöra för en behörig tillsynsmyndighet att i framtiden kunna finansiera kontrollen av tjänster bör det därför finnas en möjlighet för myndigheten att, vid sidan av statlig finansiering och i de fall det är aktuellt, ta ut en avgift från ekonomiska aktörer. För att tillgodose att det finns förutsättningar att ta ut avgifter för kontrollen av samtliga tjänster som omfattas av den nya lagen – såväl i fråga om årsavgifter, som timtaxa eller andra uttag av avgift för tillsyn – är det lämpligt att införa ett bemyndigande i den nya lagen.

Med hänsyn till ovanstående bör regeringen med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn enligt den nya lagen och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Regeringen bör också med stöd av 8 kap. 10 § regeringsformen ha möjlighet att vidaredelegera denna föreskriftsrätt till en

förvaltningsmyndighet. Bemyndigandet gör det möjligt för regeringen att föreskriva om avgifter för tillsyn av tjänster uppfyller gällande tillgänglighetskrav, krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som tas med stöd av tillgänglighetsdirektivet eller övriga formella krav på tillgänglighet av tjänster enligt den nya lagen. Sådana föreskrifter kan avse skyldighet att betala en årsavgift för att finansiera tillsynen eller skyldighet att betala en avgift för kostnader som uppkommer i samband med en tillsyn. I dessa föreskrifter om avgifter som får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer finns det således utrymme att bl.a. sätta ramar och närmare specificera vilka avgifter som kan tas ut av ekonomiska aktörer för tillsyn av tjänster. Föreskrifterna bör inte omfatta avgifter från andra än ekonomiska aktörer enligt definitionen i 2 § den nya lagen.

5.16 Gemensamma bestämmelser om föreläggande, granskning av undantag, sanktionsavgifter och överklagande

5.16.1 Åtgärder vid marknads kontroll och tillsyn

Regeringens förslag: Om en marknads kontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet finner att en produkt eller tjänst inte uppfyller tillgänglighetskraven, ska myndigheten uppmana den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att åtgärda bristen. Om en ansvarig ekonomisk aktör inte har åtgärdat bristen inom föreskriven tid, får myndigheten besluta de förelägganden som behövs för att få den bristande överensstämmelsen att upphöra.

Marknads kontrollmyndigheten ska ompröva ett beslut om föreläggande efter tre månader.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att myndigheterna får besluta om föreläggande och förbud.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser delar utredningens förslag eller har inga synpunkter på förslaget. *Funktionsrätt Sverige* framför att det saknas viss text från tillgänglighetsdirektivet i utredningens förslagstexter. I direktivet (artiklarna 20 och 21) står det att marknads kontrollmyndigheter har befogenheter att ta bort en produkt från marknaden. Det måste framgå av lagtexten.

Skälen för regeringens förslag: Det följer av artiklarna 20 och 23 i tillgänglighetsdirektivet att medlemsstaterna ska se till att tillgänglighetskraven för produkter och tjänster följs och att korrigerande åtgärder för att åtgärda brister vidtas. Artiklarna ska ses mot bakgrund av artikel 4, nämligen att medlemsstaterna ska se till att de ekonomiska aktörerna endast tillhandahåller produkter och tjänster som uppfyller tillgänglighetskraven i bilaga I. I bilaga I avsnitt I–VII finns allmänna och specificerade tillgänglighetskrav som rör de produkter och tjänster som omfattas av direktivet.

Den kontroll av produkter och tjänster som ska ske enligt tillgänglighetsdirektivet bör ske i två steg. Den ekonomiska aktören bör först ges möjlighet att korrigera bristen så att produkten eller tjänsten lever upp till kraven. Det ska ske genom att myndigheten uppmanar berörd ekonomisk aktör att vidta vissa specificerade åtgärder. Marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten ska ange när åtgärderna ska ha vidtagits. En sådan uppmaning är inte rättsligt bindande och därmed inte heller ett överklagbart beslut. De åtgärder som ska vidtas ska emellertid vara av sådan art att de leder till att produkten eller tjänsten lever upp till kraven på tillgänglighet när åtgärderna har vidtagits. Vilken tidsram som åtgärderna ska vidtas inom kan variera stort och det får därför bli upp till myndigheten att i det enskilda fallet ange en rimlig tidsram. Om rättelse inte sker ges myndigheten i ett andra steg möjlighet att vidta mer långtgående åtgärder för att den bristande överensställelsen ska upphöra. Det ingripande som kan göras i det andra steget kan, förutsatt att det anses proportionerligt, innebära stora ekonomiska konsekvenser för berörd ekonomisk aktör. Kravet på rättssäkerhet och transparens förutsätter att den ekonomiska aktören har getts goda förutsättningar till rättelse i det första ledet innan mer ingripande åtgärder vidtas i steg två. Marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten behöver därför ange tydligt vilka korrigerande åtgärder som ska vidtas i det första steget och ge den ekonomiska aktören rimlig tid inom vilken dessa åtgärder ska vidtas.

Vilka åtgärder som kan komma i fråga kan variera stort mellan olika produkter och tjänster och kan även bero på allvarlighetsgraden av den identifierade bristen. En produkt eller tjänst som släpps ut eller tillhandahålls på marknaden, trots att den inte lever upp till kraven på tillgänglighet, innebär en risk för snedvriden konkurrens i förhållande till de produkter och tjänster som lever upp till kraven. Den medlemsstat som tillåter ett sådant fortsatt tillhandahållande av en tjänst skulle även kunna anses medvetet agera i strid med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. De åtgärder som ska kunna vidtas i steg två behöver därför vara mer långtgående än vad som anges i steg ett och ska syfta till att tvinga den ekonomiska aktören att snarast vidta rättelse eller att produkten eller tjänsten tas bort från marknaden. De åtgärder som ska vidtas behöver därför vägas mot de konsekvenser som åtgärden får för den ekonomiska aktören och vilka konsekvenserna blir för övriga konsumenter och samhället i stort.

Eftersom ett beslut om föreläggande kan innebära antingen ett krav på att någon ska vidta en viss åtgärd (påbud) eller avstå från att vidta en viss åtgärd (förbud) behöver det inte särskilt nämnas i lagtexten att det är fråga om både föreläggen och förbud. Med förbud avses t.ex. möjligheten att förbjuda en viss verksamhet, tillhandahållandet av en produkt eller tjänst eller att en produkt eller tjänst inte får säljas efter ett visst datum. Som *Funktionsrätt Sverige* påpekar gäller detta såväl för produkter som för tjänster.

En grundläggande princip inom unionsrätten är proportionalitetsprincipen. En åtgärd får därför inte vara mer långtgående än vad som är nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet. I en proportionalitetsbedömning ingår även att väga motstående intressen mot varandra. Om inte annat uttryckligen anges i en unionsrättsakt, ska principen alltid beaktas innan det vidtas åtgärder som innebär en inskränkning av den fria

rörligheten på den inre marknaden. Principen finns även i svensk rätt, bl.a. i 5 § förvaltningslagen enligt vilken en åtgärd från det allmännas sida aldrig får vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Tillgänglighetsdirektivet är ett inre marknadsdirektiv och principen är av samma relevans vid genomförandet av detta direktiv som för övriga inre marknadsdirektiv. Proportionalitetsprincipen ska därför beaktas även vid den tillsyn som ska utföras över krav på tillgänglighet av tjänster. Vid marknads kontroll av produkter följer det av artikel 14.2 i EU:s marknads kontrollförordning att marknads kontrollmyndigheterna ska tillämpa sina befogenheter effektivt och ändamålsenligt och i enlighet med proportionalitetsprincipen, i den utsträckning detta stämmer överens med föremålet för och syftet med åtgärderna samt den övergripande karaktären hos den faktiska eller potentiella skada som följer av bristande överensstämmelse. Det innebär att även marknads kontrollmyndigheterna har en skyldighet att tillförsäkra sig om att deras åtgärder i det enskilda ärendet sett till innehåll och form inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå målet med åtgärderna. Kan målet nås med för den ekonomiska aktören lindrigare åtgärder ska dessa väljas. Artikel 14.2 i EU:s marknads kontrollförordning motsvarar enligt jämförelsetabellen i bilaga III till förordningen den numera upphävda artikel 18.4 i förordning (EG) 765/2008, till vilken artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar. Skyldigheten att beakta proportionalitetsprincipen gäller vid tillämpningen av de befogenheter som marknads kontrollmyndigheten ska tilldelas enligt artikel 14.4 a, b, e och j i EU:s marknads kontrollförordning. Enligt jämförelsetabellen i bilaga III till förordningen motsvarar artikel 14.4 a, b, e och j den numera upphävda artikel 19.1 andra stycket i förordning (EG) 765/2008, till vilken artikel 19 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar, jfr avsnitt 5.15.1 om marknads kontrollmyndighetens befogenheter. Eftersom det redan finns regleringar för att beakta proportionalitetsprincipen vid marknads kontroll eller tillsyn, bedömer regeringen att någon särskild bestämmelse om proportionalitetsprincipen inte behövs i den nya lagen.

Regeringen föreslår att det i 32 § den nya lagen regleras att för det fall en produkt eller tjänst konstateras inte uppfylla ett eller flera krav på tillgänglighet får marknads kontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten uppmana den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att vidta nödvändiga korrigerande åtgärder för att rätta till identifierade brister. I den nya lagen ska det också regleras att myndigheten ska ange en tidsram inom vilken åtgärderna ska ha vidtagits samt att myndigheten, för det fall åtgärderna inte vidtagits inom föreskriven tid, får besluta om föreläggande för att få en bristande överensstämmelse att upphöra.

I detta sammanhang föreslås också att en marknads kontrollmyndighet efter tre månader ska ompröva ett beslut om att förbjuda eller begränsa tillhandahållandet av en produkt i Sverige i syfte att kunna bedöma om beslutet fortfarande är berättigat enligt artikel 20.7 i tillgänglighetsdirektivet. Myndigheten kan exempelvis inom ramen för det informationsförfarande som följer av artikel 20.5 och 20.6 i tillgänglighetsdirektivet ha tagit del av sådan kompletterande information från andra medlemsstater eller kommissionen som påverkar bedömningen av beslutet. Skyldigheten

för en marknadskontrollmyndighet att ompröva sitt beslut föreslås regleras i 32 § tredje stycket i den nya lagen.

Det informationsförfarande som beskrivs i artikel 20.5–20.7 i tillgänglighetsdirektivet är sådant att det enligt 8 kap. 7 och 11 §§ regeringsformen kan regleras i förordning eller myndighetsföreskrift.

5.16.2 Åtgärder vid granskning av oproportionerligt stor börda

Regeringens förslag: Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner felaktigheter i en bedömning om undantag från tillgänglighetskraven, får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom viss tid åtgärda de identifierade bristerna.

Om den ekonomiska aktören inte vidtar de angivna åtgärderna, får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom en viss angiven tid göra en ny bedömning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Vid marknadskontroll finns bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens förfarande för kontroll av åberopat undantag och dokumentationen, därav de föreslagna bestämmelserna i 7 och 8 §§ den nya lagen, se artiklarna 19.2 a och b samt 20.1 i tillgänglighetsdirektivet. Tillgänglighetsdirektivet beskriver emellertid inte vilka förfaranden som ska gälla om en tillsynsmyndighet identifierar brister i en sådan bedömning som ska göras av en aktör om undantag från ett tillgänglighetskrav på grund av att det bedöms medföra en större förändring av produktens grundläggande karaktär eller medföra en oproportionerligt stor börda för den ekonomiska aktören. Enligt 5 § förvaltningslagen får en myndighet endast vidta åtgärder som har stöd i rättsordningen. För att en myndighet ska kunna ingripa mot en ekonomisk aktör i ett ärende som avser kontroll av en sådan bedömning behöver det därför anges i lag vilka ingripandemöjligheter som ska finnas.

Enligt artikel 14.8 i tillgänglighetsdirektivet är den ekonomiska aktören skyldig att informera berörda marknadskontrollmyndigheter eller tillsynsmyndigheter om att den inte kommer att tillämpa ett visst krav med hänvisning till att det skulle utgöra en större förändring av produktens eller tjänstens grundläggande karaktär eller en oproportionerligt stor börda för den ekonomiska aktören. Det krävs däremot inte något aktivt godkännande från myndigheten i fråga och en granskning av den bedömning som ligger till grund för ställningstagandet skulle därmed kunna komma att aktualiseras först i samband med en marknadskontroll. En sådan kan dock aktualiseras först flera år senare då förhållandena kan ha blivit andra än de som låg till grund för den ursprungliga bedömningen.

Samtidigt som myndigheten ska kunna utöva en effektiv marknadskontroll bör det undvikas att skapa ett regelverk som hämmar de ekonomiska aktörerna i deras verksamhet. Ingripandemöjligheterna bör därför inte vara utformade på ett sådant sätt att den ekonomiska aktören ständigt ska behöva vara orolig för att ha gjort fel. Om den ekonomiska aktören vid tidpunkten för bedömningen har gjort vad som krävs för att

åstadkomma en korrekt bedömning, ska denne inte heller behöva vara orolig för senare sanktioner. Det är emellertid inte osannolikt att det har uppstått ändrade omständigheter som gör att bedömningen skulle ha blivit en annan om den hade gjorts vid tidpunkten för kontrollen. Det kan också vara så att myndigheten inte instämmer i bedömningen i sak och därmed inte anser att det funnits skäl att tillämpa undantaget. I ett första skede torde det inte behöva leda till att aktören måste göra en helt ny bedömning. Den ekonomiska aktören bör i stället inledningsvis ges möjlighet att korrigera eller komplettera sin bedömning utifrån myndighetens anvisningar. Om den ekonomiska aktören inte genomför de korrigeringar som den anvisats att göra eller om den ekonomiska aktören och myndigheten inte är överens i själva bedömningen, kan myndigheten förelägga aktören att göra en helt ny bedömning. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite för att få önskad effekt. Beslutet kan därefter överklagas i vanlig ordning till allmän förvaltningsdomstol.

När det finns ett beslut som har fått laga kraft om att en aktör ska göra en ny bedömning och en sådan inte har gjorts inom anvisad tid, kan myndigheten gå vidare och göra en vanlig kontroll avseende det aktuella kravet. Utgångspunkten är då att det inte längre finns en sådan bedömning som krävs för att kunna tillämpa undantaget. Om produkten eller tjänsten i fråga inte uppfyller kravet, finns därmed en bristande överensstämmelse.

Regeringen föreslår därför att detta förfarande vid marknads kontroll och tillsyn regleras i den nya lagen.

5.16.3 Förelägganden ska kunna förenas med vite

Regeringens förslag: En marknads kontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att krav enligt den nya lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Polismyndigheten ska på begäran av marknads kontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten lämna den hjälp som behövs för att myndigheten ska kunna utöva marknads kontroll respektive tillsyn. Hjälp får endast begäras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Föreläggande i enskilt fall

Utöver de bestämmelser som reglerar förfarandet vid identifierade bristande överensstämmelser behövs en övrig bestämmelse om att myndigheten ska få meddela de förelägganden som är nödvändiga för en effektiv marknads kontroll och tillsyn. Bestämmelsen kompletterar övriga bestämmelser om marknads kontroll och tillsyn och innebär att en myndighet även i övriga fall har befogenhet att meddela de förelägganden

som är nödvändiga för en effektiv marknadskontroll eller tillsynsverksamhet. Bestämmelsen är tillämplig när en myndighet t.ex. har begärt uppgifter om överensstämmelse eller uppgift om leveranskedjan. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen förs in en kompletterande bestämmelse om tillsynsmyndigheters och marknadskontrollmyndigheters befogenheter.

Förelägganden ska kunna förenas med vite

Marknadskontrollen avser kontroll av en produkt, inte en ekonomisk aktör. Marknadskontrollmyndigheten kan därför behöva vända sig mot flera ekonomiska aktörer i ett granskningsärende. Som utgångspunkt bör myndigheten rikta ett föreläggande mot den eller de aktörer som kan antas ha bäst förutsättningar att rätta sig efter föreläggandet och där föreläggandet kan väntas ge störst effekt. Ett föreläggande kan innebära en skyldighet för en ekonomisk aktör att vidta en viss åtgärd eller att avstå från att vidta en åtgärd, t.ex. genom förbud att tillgängliggöra en produkt. De ekonomiska aktörerna har en skyldighet att fullt ut samarbeta med marknadskontrollmyndigheten. Skulle den ekonomiska aktören ändå välja att inte samarbeta behöver marknadskontrollmyndigheten kunna ha tillgång till effektiva medel för att kunna genomföra sitt uppdrag. Myndigheten bör därför kunna förena ett föreläggande med vite.

Av 2 § lagen (1985:206) om viten framgår att ett vitesföreläggande kan riktas mot såväl en juridisk som fysisk person. Om föreläggandet innebär en skyldighet för den ekonomiska aktören att vidta en viss åtgärd, ska det av föreläggandet framgå vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist åtgärden ska vidtas. Vidare framgår det av 3 § lagen om viten att vitet ska fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antas förmå denne att följa föreläggandet. Vitet ska alltså bestämmas så att det blir verkningfullt och därmed avhåller adressaten från att bryta mot det föreläggande som har meddelats. Bestämmelsen i 6 § lagen om viten innebär att talan om utdömande av vite som huvudregel ska föras vid förvaltningsrätt. Det behövs därför inte föras in någon särskild regel om detta i den nya lagen. Inte heller behövs någon bestämmelse om förfarandet vid prövningen av en sådan talan, då lagen om viten och förvaltningsprocesslagen (1971:291) innehåller bestämmelser om detta.

Hjälp av Polismyndigheten

Tillgänglighetsdirektivet saknar bestämmelser om möjligheten att ta hjälp av en polismyndighet. Bestämmelser om möjlighet att begära hjälp av Polismyndigheten finns dock i flera andra författningar som reglerar marknadskontroll, bl.a. i 14 § radioutrustningslagen (2016:392) och 25 § lagen om leksakers säkerhet. I samband med anpassningarna till EU:s marknadskontrollförordning har samtliga marknadskontrollmyndigheter getts en möjlighet att när så är nödvändigt ta hjälp av Polismyndigheten för att effektivt kunna använda sig av de befogenheter som anges i artikel 14.4 i EU:s marknadskontrollförordning (prop. 2021/22:238 s. 162). En förutsättning för en begäran bör vara att det kan befaras att en åtgärd inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 §

polislagen (1984:387) behöver användas, eller om det annars finns synnerliga skäl. Prop. 2022/23:42

Med beaktande av att marknadskontrollmyndigheten kommer att utöva vissa befogenheter som anges i artikel 14.4 i EU:s marknadskontrollförordning och att även tillsynsmyndigheten kommer att t.ex. rekvirera dokumentation och annat material eller vidta andra åtgärder som är nödvändiga för att genomföra tillsyn, anser regeringen att marknadskontrollmyndigheten och tillsynsmyndigheten bör kunna ta hjälp av Polismyndigheten för att genomföra sitt uppdrag. Det behöver i sådant fall framgå av lag. Möjligheten att ta hjälp av Polismyndigheten bör aktualiseras när det handlar om att vidta åtgärder med stöd av en polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen eller om det finns andra synnerliga skäl. För att hjälp ska kunna begäras bör det därför krävas att det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenheter. Exempel på synnerliga skäl kan vara att det finns en överhängande risk att utrustning eller handlingar kommer att förstöras om ett ingripande skulle ske på annat sätt.

Regeringen föreslår därför att en bestämmelse införs i den nya lagen som möjliggör för tillsynsmyndigheten och marknadskontrollmyndigheten att begära hjälp av Polismyndigheten. Bestämmelsen bör utformas enligt motsvarande bestämmelse i de sektorslagar som har anpassats till EU:s marknadskontrollförordning, se propositionen Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2 (prop. 2021/22:238).

5.16.4 Sanktionsavgifter

Regeringens förslag: En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet ska få ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om den ekonomiska aktören har åsidosatt vissa angivna krav i lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

I ringa fall ska någon sanktionsavgift inte beslutas.

En sanktionsavgift ska inte få beslutas senare än fem år från den tidpunkt då åsidosättandet upphörde.

Sanktionsavgift får inte beslutas om åsidosättandet omfattas av ett föreläggande om vite och åsidosättandet ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Sanktionsavgiften ska få tas ut med ett belopp som bestäms med hänsyn till allvaret och omfattningen av åsidosättandet samt till omständigheterna i övrigt. Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

Avgiften ska få sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl eller om det annars är påkallat med hänsyn till omständigheterna.

Sanktionsavgifter ska tillfalla staten.

Sanktionsavgiften ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om sanktionsavgiften inte betalas inom denna tid, ska beslutande myndighet lämna den obetalda avgiften för indrivning.

Avgiften faller bort om betalning inte har skett inom fem år.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att en marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om aktören har överträtt en bestämmelse som ställer krav på en produkt eller tjänst eller en bestämmelse som medför skyldigheter för den ekonomiska aktören.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Sanktionsavgifter

Av artikel 30 i tillgänglighetsdirektivet följer att regler om sanktioner vid överträdelse av nationella bestämmelser ska fastställas och att sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. I relation till vitesförelägganden är sanktioner bakåtblickande och avser ett otillåtet handlande som har skett. Vid valet av om ett åsidosättande av en bestämmelse ska medföra en sanktion eller föreläggande med vite behöver myndigheten således överväga om en framtida förändring av ett handlande eftersträvas eller om det är ett förflutet handlande som behöver åtföljas av en sanktion.

Tillgänglighetsdirektivet reglerar inte vilken typ av sanktioner som ska användas. En sanktion kan vara straffrättslig eller administrativ, till exempel i form av en sanktionsavgift. Straffrättsliga sanktioner – mot såväl fysiska som juridiska personer – förutsätter att det kan bevisas att ett brott har begåtts. Åsidosättande av tillgänglighetskraven utgör inte ett brottsligt agerande. Det är därför mest ändamålsenligt att införa en möjlighet att ta ut en sanktionsavgift från den som åsidosätter sina skyldigheter enligt direktivet. Såväl fysiska som juridiska personer ska kunna åläggas sanktionsavgift. Sanktionsavgiften ska kunna tas ut oavsett om åsidosättandet skett uppsåtligen eller av oaktsamhet. I ringa fall ska myndigheten inte ta ut en sanktionsavgift. Det är marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten som avgör om åsidosättandet ska beaktas som ringa. Vad som är ringa måste bedömas utifrån situationen i det enskilda fallet, men typiskt sett kan det vara fråga om åsidosättande som har haft mindre allvarliga konsekvenser, t.ex. att den bristande produkten eller tjänsten har tillhandahållits på marknaden endast i begränsad omfattning eller att register över klagomål inte har förts på korrekt sätt.

Med hänsyn till sanktionsbestämmelsernas straffliknande karaktär anser regeringen att det klart behöver framgå av den nya lagen vilket otillåtet åsidosättande av en bestämmelse som kan medföra en sanktion. Regeringen föreslår att det är underlåtenheten att följa tillgänglighetskraven inför det att en produkt eller tjänst tillhandahålls på marknaden och att vidta åtgärder för att säkerställa att tillgänglighetskraven är uppfyllda även efter det att produkten har släppts ut på marknaden som ska kunna medföra sanktionsavgift. Det innebär att åsidosättande av de materiella eller formella tillgänglighetskraven bör kunna medföra sanktion. De materiella tillgänglighetskraven kommer att framgå av föreskrifter som regeringen meddelar och som i sin tur genomför bilaga I till tillgänglighetsdirektivet. Kommissionen kan också med stöd av artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet anta direkt tillämpliga delegerade rättsakter som

ytterligare specificerar de materiella tillgänglighetskraven. De formella brister som bedöms behöva kunna föranleda sanktionsavgift är tillverkarens, importörens eller distributörens skyldigheter att dokumentera, märka eller kontrollera produkter och tjänsteleverantörens skyldighet att förse sina tjänster med information innan de släpps ut på marknaden. Även importörens eller distributörens åsidosättande av att säkerställa att lagrings- eller transportförhållanden inte äventyrar produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven bör omfattas. Liksom i det fall en ekonomisk aktör underlåtit att dokumentera och spara en bedömning om undantag från tillgänglighetskraven eller underlåtit att informera en marknadskontroll- eller tillsynsmyndighet att undantag åberopas.

En ekonomisk aktör ska också säkerställa att produkter och tjänster överensstämmer med tillgänglighetskraven även efter det att produkten eller tjänsten har släppts ut på marknaden. Den nya lagen ställer krav på att en tillverkare, importör, distributör eller tjänsteleverantör ska vidta vissa åtgärder när denne anser, eller har anledning att anta, att en produkt eller tjänst som den ekonomiska aktören i fråga tillhandahåller marknaden brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Brister i denna skyldighet bör också kunna medföra sanktionsavgift. Tillverkaren och importören har vidare en skyldighet att föra register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över konsumenters klagomål på bristande överensstämmelse av produkter. Detta är ett sätt för tillverkare och importörer att få information om att produkter brister i överensstämmelse och det kan därmed förhindra att bristande produkter finns på marknaden. En tillverkares eller importörs brist i att föra sådant register bör därför kunna medföra sanktionsavgift. Även en ekonomisk aktörs bristande samarbete med kontrollmyndigheten bör kunna medföra sanktionsavgift, liksom om en ekonomisk aktör som hanterar produkter inte vidtar åtgärder för att omedelbart och på lämpligt sätt varna berörda konsumenter enligt artikel 16.3 g i EU:s marknadskontrollförordning vars tillämplighet regleras i 28 § andra stycket 6 den nya lagen. *Lagrådet* ifrågasätter att ett åsidosättande av denna bestämmelse ska kunna leda till en sanktionsavgift eftersom de bestämmelserna primärt ger handlingsregler för marknadskontrollmyndigheten och bara indirekt för den ekonomiska aktören. Regeringen delar inte *Lagrådets* bedömning eftersom artikel 16.3 g innebär en plikt för en ekonomisk aktör att handla såsom marknadskontrollmyndigheten anger. I bestämmelsen regleras bl.a. en skyldighet för en ekonomisk aktör att vidta åtgärder för att varna slutanvändare utsatta för risk genom offentliggörande av särskilda varningar. Slutligen bör vissa krav på ekonomiska aktörer att spara vissa handlingar och att information och dokumentation ska tillhandahållas på ett visst språk också omfattas av sanktionsmöjlighet, då det utgör ett viktigt underlag för myndigheternas arbete med marknadskontroll och tillsyn.

Omfattningen av sanktionsbestämmelsen innebär exempelvis att sanktionsavgift ska kunna beslutas i de fall en produkt inte har fått en korrekt CE-märkning, när en ekonomisk aktör inte samarbetar med en myndighet som utövar marknadskontroll eller tillsyn eller när en tjänst eller produkt har släppts ut på marknaden trots att den inte uppfyller föreskrivna krav på exempelvis funktionell tillgänglighet. Sanktionsavgift kan beslutas i samband med ett beslut om föreläggande, men myndigheten

kan också välja att bara besluta om en sanktionsavgift. Sanktionsavgiften ska avse ett bestämt åsidosättande av ett krav som har inträffat i förfluten tid. Om den ekonomiska aktören efter ett beslut om sanktionsavgift ändå fortsätter med att åsidosätta kravet i fråga, kan en ny sanktionsavgift beslutas men då för den tid som avser tiden efter det första åsidosättandet av kravet. Innan en ny sanktionsavgift beslutas bör emellertid den ekonomiska aktören få skälig tid på sig att vidta rättelse.

Utredningen har föreslagit att sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Då åsidosättanden av den nya lagen kan antas vara av varierande art och karaktär, från allvarliga fall som att under en längre tid släppa ut produkter på marknaden utan att de överensstämmer med tillgänglighetskraven till mindre allvarliga som gäller t.ex. märkning och klagomålshantering, anser regeringen att det är effektivt om beslutande myndighet kan besluta om såväl lägre som högre nivåer på sanktionsavgiften. Utredningen har i sitt förslag till avgiftens storlek utgått från marknadsföringslagens (2008:486) bestämmelser om marknadsstörningsavgift, där avgiften fastställs till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor (31 §). Regeringen instämmer i utredningens bedömning att tillgänglighetsdirektivet reglerar situationer som är viktiga, men som vid bristande överensstämmelse inte kan anses medföra någon risk för människors hälsa eller för miljön. Det finns därför inte någon anledning att bestämma en annan avgift än den utredningen har föreslagit.

Myndigheten bör fastställa avgiften utifrån omständigheter i det enskilda fallet. Enligt artikel 30.4 i tillgänglighetsdirektivet ska sanktionerna ta hänsyn till omfattningen av den bristande efterlevnaden, inbegripet hur allvarlig den är, och hur många enheter av de berörda produkterna eller tjänsterna som inte uppfyller kraven samt hur många personer som påverkas. Vid bedömningen ska myndigheten därför väga in varaktighet, omfattning, hur många som påverkas av att kravet har åsidosatts samt vilka åtgärder som den ekonomiska aktören har vidtagit för att lindra eller avhjälpa bristen. Myndigheten ska också väga in om åsidosättandet skett uppsåtligt och om den ekonomiska aktören tidigare har åsidosatt kravet. Regeringen anser att även övriga omständigheter bör beaktas, t.ex. den ekonomiska aktörens omsättning och vinst. I gränsöverskridande situationer bör också sanktioner som näringsidkaren har ålagts i andra medlemsstater inom EU kunna beaktas.

Sanktionsavgiften bör få sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl eller om det annars är påkallat med hänsyn till omständigheterna i övrigt. Särskilda skäl kan finnas om åsidosättandet legat utanför den ekonomiska aktörens kontroll. Även vad den ekonomiska aktören har gjort för att undvika att åsidosätta kravet bör beaktas i bedömningen. Bristande betalningsförmåga, att verksamheten är nystartad, okunskap om gällande regler, glömska, tidsbrist och dåliga rutiner är sådana omständigheter som inte bör medföra befrielse från avgiften.

En särskild preskriptionsbestämmelse föreslås som innebär att en sanktionsavgift inte får beslutas senare än fem år från den dag då åsidosättandet upphörde. En sanktionsavgift ska betalas inom 30 dagar från den dag beslutet vann laga kraft. Enligt regeringens mening innebär det att den avgiftsskyldiga ekonomiska aktören som regel bör delges beslutet, för att kunna få veta när beslutet får laga kraft och därmed kan verkställas.

Av 3 kap. 1 § 6 utsökningsbalken följer att förvaltningsmyndigheters beslut som avser betalningsskyldighet är direkt verkställbara. Det innebär att en marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet inte behöver ansöka om betalningsföreläggande eller föra talan vid allmän domstol för att kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för verkställighet av ett beslut om sanktionsavgift. Det förutsätter dock att beslutet har fått laga kraft, vilket följer av 3 kap. 20 § utsökningsbalken. Sanktionsavgifter bör tillfalla staten.

Även vad gäller själva sanktionsavgiften föreslås en preskriptionsregel. Den innebär att om sanktionsavgiften inte har verkställts inom fem år från det beslutet om sanktionsavgift vann laga kraft förfaller avgiften.

Sanktionsavgifter bedöms ofta vara att betrakta som straff i den mening som avses med begreppet i Europakonventionen. En prövning av sanktionsavgift innefattar i sådana fall en prövning av en anklagelse för brott, vilket medför att artikel 6 i Europakonventionen är tillämplig och att reglerna ska utformas på ett sådant sätt att de rättssäkerhetsgarantier som följer av artikeln är uppfyllda. Det innebär bl.a. att den enskilde ska underrättas om vilken gärning som läggs honom eller henne till last, ha rätt att inte vara verksam i förfarandet till egen nackdel, ha rätt att vara tyst och ges tillfälle att yttra sig över anklagelsen. Det finns därmed inte någon möjlighet att tvinga en ekonomisk aktör att delta i utredningen av förutsättningarna för att påföra en sanktionsavgift. Oskuldspresumtionen ska också beaktas. Den medför bl.a. att det är marknadskontrollmyndighetens ansvar att visa att det finns förutsättningar för att besluta om en sanktionsavgift. Principen innebär även att tveksamma omständigheter ska tolkas till den enskildes fördel och att beviskraven som sådana är högt satta.

Av skäl 97 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att direktiv 2014/24/EU och direktiv 2014/25/EU redan föreskriver en befintlig rättslig ram för rättsmedel inom de områden som omfattas av direktiven. Den nya lagens bestämmelser om sanktioner avseende produkter och tjänster gäller därför inte de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i den nya lagen gäller, jfr artikel 30.5 i tillgänglighetsdirektivet.

Förbudet mot dubbelprövning

Tillgänglighetsdirektivet hanterar inte frågan om huruvida en ekonomisk aktör kan föreläggas eller förbjudas vid vite och påföras en sanktionsavgift för samma överträdelse. I artikel 4 i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll föreskrivs att ingen får lagföras eller straffas på nytt för ett brott för vilket han redan har blivit slutligt frikänd eller dömd. Även artikel 50 i EU:s rättighetsstadga innehåller en liknande bestämmelse. Denna rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma överträdelse brukar oftast benämnas dubbelprövningsförbudet. Förbudet kan vara tillämpligt även när något av de två förfarandena, eller båda, avser åtgärder eller sanktioner som inte betecknas som straff enligt den nationella rätten, t.ex. administrativa sanktioner. Att påföra både ett vite och en sanktionsavgift för samma överträdelse eller åsidosättande av en bestämmelse kan alltså strida mot dubbelprövningsförbudet. Om det finns ett tillräckligt nära materiellt och tidsmässigt samband mellan två förfaranden, kan de

emellertid anses utgöra ett straff. Vid åsidosättande av produktrelaterade krav bör varje åsidosättande som självständigt kan leda till en sanktion anses utgöra ett enskilt åsidosättande. En ekonomisk aktör som hanterar en produkt som brister i överensstämmelse i förhållande till flera produktrelaterade krav kan alltså begå flera olika åsidosättanden. Att då ålägga den ekonomiska aktören en sanktionsavgift för varje åsidosättande kan inte anses innebära dubbelprövning. Avgörande för om två brister utgör samma åsidosättande är alltså om bristerna var för sig skulle kunna leda till en sanktion. Exempelvis kan en produkt sakna produktbruksanvisningar och brister i förhållande till kravet på funktionell utformning vilket innebär två olika brister som var för sig kan leda till en sanktion. Det är ett stort antal krav som de ekonomiska aktörerna har att leva upp till. Det innebär att det finns en stor potentiell mängd åsidosättanden som de kan göra sig skyldiga till. Det är dock viktigt att tillsynsmyndigheter och myndigheter som bedriver marknads kontroll kan återkomma till samma produkter eller tjänster om det visar sig finnas ytterligare brister än de redan konstaterade. Om myndigheten i det läget beslutar om ett vitesföreläggande eller en sanktionsavgift, bör hänsyn tas till eventuella sanktioner som tidigare beslutats mot den ekonomiska aktören för åsidosättanden avseende samma produkter eller tjänst. Det kan i så fall vara en omständighet som leder till att en sanktionsavgift sätts ned. De beslutsfattande myndigheterna måste också beakta dubbelprövningsförbudet när de söker om utdömmande av vitet, så att ett beslut om utdömmande inte får effekten av bestraffning av ett åsidosättande som redan på annat sätt har bestraffats. Förelägganden får enligt de föreslagna bestämmelserna i den nya lagen förenas med vite. Det finns i princip inte något hinder mot att förena ett föreläggande med vite trots att underlåtenhet att vidta den åtgärd som avses med föreläggandet också kan föranleda någon annan sanktion, t.ex. sanktionsavgift. Detta gör att en handling eller underlåtenhet att agera kan komma att omfattas av såväl ett vitesföreläggande som en bestämmelse om sanktionsavgift.

Av svensk rättspraxis följer att det inte bara är ett slutligt avgörande som innebär ett hinder mot en andra prövning utan även en pågående prövning (se t.ex. NJA 2013 s. 502). Det innebär att det som avgör när ett hinder mot ett andra förfarande för samma gärning, överträdelse eller åsidosättande uppkommer får anses vara den tidpunkt när det inleds en domstolsprocess om utdömmande om vite. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen införs en bestämmelse om att sanktionsavgift inte ska kunna påföras en ekonomisk aktör, om åsidosättandet har föranlett straff eller om åsidosättandet omfattas av ett föreläggande med vite och samma åsidosättande ligger till grund för en ansökan om utdömmande av vitet.

5.16.5 Överklagande av beslut

Regeringens förslag: Ett beslut av en marknads kontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En uppmaning från myndigheterna att åtgärda bristande överensstämmelse eller bristande bedömning av undantag ska inte få överklagas.

Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 29 i tillgänglighetsdirektivet ålägger medlemsstaterna att säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa direktivets efterlevnad. I förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen finns bestämmelser om vad som ska gälla för överklagande av beslut, vem som har rätt att klaga och vilka beslut som får överklagas. Bestämmelserna ska tillämpas om inte annat anges i annan lag eller förordning (4 § förvaltningslagen samt 2 § förvaltningsprocesslagen). Av förarbetena till förvaltningslagen framgår att syftet med överklagandeinstitutet är att ge den som på ett visst sätt påverkas av ett beslut en möjlighet att få beslutet upphävt eller ändrat för att på så sätt undvika de oönskade verkningar som beslutet annars skulle innebära (prop. 2016/17:180 s. 248). Vidare uttalas att enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer ska beslut som har en påvisbar effekt kunna överklagas, dock inte beslut som enbart i mycket begränsad utsträckning kan påverka någons faktiska situation. Till dessa bestämmelser finns en väl utvecklad rättspraxis. Det är en mängd olika typer av beslut som kan fattas av en marknadskontrollmyndighet och av tillsynsmyndigheter med stöd av den nya lagen. Dessa beslut kan få avsevärda konsekvenser för de berörda ekonomiska aktörerna. Även andra personer som berörs av beslutet kan ha intresse av att det kan överklagas. Regeringen anser att det är upp till domstolarna att pröva vem som har rätt att överklaga ett beslut. I lagen bör det anges att beslut som endast innehåller en uppmaning till en ekonomisk aktör att åtgärda en brist inte får överklagas, jfr 32 och 33 §§ den nya lagen. Beslut som kan överklagas ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol och prövningstillstånd ska krävas för att ett beslut ska tas upp till prövning i kammarrätten.

5.17 Tillgänglighetskrav i andra unionsakter

5.17.1 Offentlig upphandling

Regeringens bedömning: Författningar om offentlig upphandling behöver inte ändras med anledning av tillgänglighetsdirektivet.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna delar bedömningen eller har inga synpunkter. *Upphandlingsmyndigheten* instämmer i att genomförandet av det här aktuella direktivet inte behöver föranleda några ändringar av upphandlingslagarna.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 24.1 i tillgänglighetsdirektivet förtydligar att direktivets krav på produkter och tjänster utgör obligatoriska krav i den mening som avses i artikel 42.1 i Europaparlamentets och rådets direktivet 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG och artikel 60.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

Tillgänglighetsdirektivets krav har samma innebörd som 9 kap. 2 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling och 9 kap. 2 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna. Dessa regleringar innebär att om EU i en rättsakt har antagit obligatoriska krav på tillgänglighet ska de tekniska specifikationerna på området bestämmas med hänvisning till den rättsakten. Regeringen bedömer därför att det inte behövs några författningsändringar för att genomföra tillgänglighetsdirektivet i denna del.

I artiklarna 29.3 och 30.5 i tillgänglighetsdirektivet anges att tillgänglighetsdirektivets bestämmelser om efterlevnadsåtgärder och sanktioner inte ska tillämpas på upphandlingsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU. Regeringen bedömer att inte heller dessa bestämmelser kräver några författningsändringar för att genomföra tillgänglighetsdirektivet.

5.17.2 Andra unionsakter

Regeringens bedömning: Frågan hur tillgänglighetsdirektivets bestämmelse om att produkter och tjänster som omfattas av krav på tillgänglighet i andra unionsakter i vissa fall bör presumeras överensstämma med dessa krav om de uppfyller vissa av tillgänglighetskraven bör beredas vidare. Detsamma gäller frågan om presumtion av överensstämmelse för produkter och tjänster som överensstämmer med harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer som gäller för tillgänglighetskraven.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inga synpunkter på utredningens bedömning. *Funktionsrätt Sverige* avstyrker utredningens tolkning av direktivets artikel 24.2. Om regering och riksdag beslutar att inte införa en bestämmelse i svensk författning som motsvarar artikel 24, har direktivet inte genomförts fullt ut, och i praktiken riskerar det svenska näringslivet att fortsätta halka efter andra länder när det gäller att veta hur det är möjligt att visa på överensstämmelse med krav på tillgänglighet. *Myndigheten för delaktighet* uttalar att tillgänglighetskrav utgör grunden till tillgänglighetsdirektivet som bl.a. syftar till att skapa produkter och tjänster som inte funktionshindrar utan snarare förbättrar för många fler. Genom artikel 24 i direktivet ska de tillgänglighetskrav som ställs få en bredare tillämpning genom att de ska kunna användas där det behöver förtydligas hur tillgänglighetsskyldigheter ska verka. Denna koppling till annan unionsrätt är enligt *Myndigheten för delaktighet* ett viktigt grundsyfte med direktivet och artikel 24 kan betraktas som en nyckel eller ett kugghjul för att klargöra tillämpningen av tillgänglighetskraven i direktivets bilaga I i förhållande till nuvarande tillgänglighetsskyldighet i EU-lagstiftningen. Enligt *Myndigheten för delaktighet* behövs det tydliga och effektiva legala verktyg för att visa på möjligheten att använda tillgänglighetskraven i bilaga 1 även för andra varor och tjänster än för dem som definieras i direktivet. Enligt *Myndigheten för delaktighet* kan utredningens bedömning och förslag innebära en risk för att direktivets syfte som det uttrycks i artikel 24 inte följs när direktivet genomförs i

Sverige. *Post- och telestyrelsen* anser att frågan om det är juridiskt lämpligt eller inte att införa artikel 24.2 i svensk författning behöver belysas ytterligare för att säkerställa att direktivet genomförs fullt ut i Sverige.

Skälen för regeringens bedömning: Av artikel 24.2 i tillgänglighetsdirektivet följer att om det finns en unionsakt där det anges att produkter eller tjänster ska leva upp till tillgänglighetskrav ska det anses att kraven på tillgänglighet uppfylls om produkterna eller tjänsterna lever upp till tillgänglighetsdirektivets krav eller harmoniserade standarder på området. Detta gäller under förutsättning att inte annat föreskrivs i akterna.

Tillämpningen av artikel 24.2 specificeras i direktivets bilaga I avsnitt VI där det anges vad som krävs för den presumtion om uppfyllande av relevanta skyldigheter som fastställs i andra unionsakter avseende egenskaper, delar eller funktioner hos produkter och tjänster.

Artikel 24.2 och bilaga I avsnitt VI reglerar vad som ska gälla i förhållande till krav på tillgänglighet i andra unionsrättsakter. Bestämmelsen har ingen betydelse för vad som ska gälla avseende krav på tillgänglighet för de produkter och tjänster som direkt omfattas av tillgänglighetsdirektivets tillämpningsområde. Bestämmelsen innebär att de produkter och tjänster som enligt en annan unionsakt ska uppfylla tillgänglighetskrav kan göra det genom att uppfylla de krav som anges i bilaga I avsnitt VI till tillgänglighetsdirektivet. Uppfylls dessa krav presumeras således överensstämmelse även med krav som framgår i den andra rättsakten, om inte annat föreskrivs där. Bestämmelsen i tillgänglighetsdirektivet är alltså subsidiär i förhållande till andra unionsrättsakter, då den ska tillämpas endast om inte annat anges i den andra rättsakten.

För det fall en produkt eller tjänst överensstämmer med harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer ska kraven enligt artikel 25 på motsvarande sätt presumeras vara uppfyllda.

Regeringen anser i likhet med *Funktionsrätt Sverige* och *Myndigheten för delaktighet* att artiklarna 24.2 och 25 är av stor betydelse. Det är enligt regeringens mening dock inte lämpligt att nu i den aktuella lagen ange vad som ska gälla enligt andra unionsakter som har genomförts i svensk rätt. Regeringen delar därför *Post- och telestyrelsens* bedömning att frågan behöver belysas ytterligare.

5.18 Sekretess och behandling av personuppgifter vid marknadskontroll eller tillsyn

Regeringens bedömning: Den nya lagen behöver inte innehålla bestämmelser om tystnadsplikt, sekretess eller personuppgiftsbehandling med anledning av myndigheternas marknadskontroll eller tillsyn.

Utredningen gör inte någon bedömning av sekretess eller personuppgiftsbehandling.

Remissinstanserna: *Integritetsskyddsmyndigheten* konstaterar att betänkandet inte omfattar en analys om i vad mån personuppgifter kommer att behandlas. *Integritetsskyddsmyndigheten* påminner om att EU:s dataskyddsförordning ska beaktas för det fall att utformningen och

Skälen för regeringens bedömning

Sekretess

Den nya lagen ger marknadskontrollmyndigheterna och tillsynsmyndigheterna befogenhet att från ekonomiska aktörer kräva information och dokumentation om bl.a. specifika produkter, tjänster, leveranskedjor och distributionsnäts utformning. Inom ramen för en marknadskontrollmyndighets eller tillsynsmyndighets verksamhet kan det därmed förekomma uppgifter om enskildas affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar och forskningsresultat. Det kan även förekomma uppgifter om ekonomiska eller personliga förhållanden för den som trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för kontrollen.

För marknadskontroll finns i artikel 19.3 i tillgänglighetsdirektivet en hänvisning till bestämmelser om sekretess för affärshemligheter enligt artikel 19.5 i förordning (EG) 765/2008. Denna bestämmelse har enligt bilaga III till EU:s marknadskontrollförordning ersatts av artikel 17 i samma förordning. Av artikel 17 framgår att marknadskontrollmyndigheterna ska respektera principen om konfidentialitet samt om yrkes- och affärshemligheter och ska skydda personuppgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt, dvs. en direkt tillämplig bestämmelse om tystnadsplikt i ärenden om marknadskontroll. Tillgänglighetsdirektivet innehåller inte någon motsvarande skyldighet för tillsynsmyndigheterna att beakta sekretess.

Enligt 30 kap. 23 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess, i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det, för den beskrivna typen av uppgifter i en statlig myndighets verksamhet som består i bl.a. tillsyn med avseende på produktion, handel, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt. Sekretess gäller för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat endast om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. Marknadskontroll är en form av tillsyn och 30 kap. 23 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen bör därmed vara tillämplig även på sådan verksamhet. Den svenska sekretessbestämmelsen gäller således både för marknadskontroll- och tillsynsmyndigheter. För att sekretess ska gälla krävs att regeringen meddelar föreskrifter som närmare anger vilka uppgifter som omfattas av sekretessen. Sådana föreskrifter finns i 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och i bilagan till den förordningen.

Sekretessbestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen innebär att tystnadsplikt gäller för personer som har fått kännedom om sekretesskyddade uppgifter genom att för det allmännas räkning delta i en myndighets verksamhet på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund (2 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). Tystnadsplikten kan även omfatta konsulter eller andra organ utanför den offentliga sektorn som myndigheterna anlitar för att utföra vissa kontroller eller andra uppgifter.

Regeringen bedömer att befintliga bestämmelser om sekretess för enskilda affärs- eller driftförhållanden mm uppfyller tillgänglighetsdirektivets krav på sekretess för affärshemligheter. De ovannämnda sekretessbestämmelserna är tillämpliga såväl vid marknadskontroll som vid tillsyn. Regeringen bedömer också att det inte behöver upplysas i den nya lagen om att offentlighets- och sekretesslagen är tillämplig i det allmännas verksamhet. Det allmännas verksamhet innefattar t.ex. den författningsreglerade verksamhet som en marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet bedriver.

När det gäller gränskontroll av produkter som omfattas av den nya lagen har Tullverket enligt 1 kap. 4 § tullagen en skyldighet att på begäran lämna uppgifter som rör import och export till de myndigheter som räknas upp i paragrafen. Det är en bestämmelse som kompletterar artikel 12.1 om tystnadsplikt i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen och syftar till att möjliggöra det utbyte av uppgifter mellan behöriga myndigheter och med kommissionen som avses i artikel 47.2 i kodexen. Vidare följer det av artikel 25.4 a i EU:s marknadskontrollförordning att riskrelaterad information ska utbytas mellan utsedda tull- och marknadskontrollmyndigheter i enlighet med artikel 47.2 i förordning (EU) 952/2013. Det är fråga om uppgiftsskyldighet som innebär att Tullverket får lämna även sekretessbelagda uppgifter till angivna myndigheter, vilket framgår av 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen.

Personuppgiftsbehandling

Den nya lagen innebär att marknadskontrollmyndigheterna och tillsynsmyndigheterna kommer att handlägga ärenden om marknadskontroll och tillsyn. Den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske inom ramen för denna ärendehandläggning kommer att analyseras vidare i regeringens beredning av förordning där behöriga kontrollmyndigheter utses. Det finns därför inte något behov av nya bestämmelser om personuppgiftsbehandling i den nya lagen.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den föreslagna lagen ska träda i kraft den 28 juni 2025.

Lagen ska inte tillämpas på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som avser

- förinspelade tidsberoende medier eller filformat för dokument där innehållet har offentliggjorts före ikraftträdandet,
- innehåll som kan klassificeras som arkiv och som inte har uppdaterats eller redigerats efter ikraftträdandet.

En tjänsteleverantör får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som före ikraftträdandet lagligen användes av

tjänsteleverantören för att tillhandahålla liknande tjänster, dock längst till och med den 27 juni 2030.

En tjänsteleverantör, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande tillhandahåller tjänster enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, får fortsätta att tillhandahålla tjänsterna till dess att avtalsperioden löper ut, dock längst till och med den 27 juni 2030, även om tjänsterna i fråga inte får tillhandahållas på marknaden.

Självbetjäningsterminaler som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster under en period av 20 år efter det att terminalerna togs i bruk.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock en annan författningsteknisk lösning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga synpunkter. *Svenskt Näringsliv* anför att mot bakgrund av den allvarliga situation som många företag fortfarande befinner sig i som en konsekvens av pandemin är det högst önskvärt att Sverige utnyttjar de möjligheter till avvikelser från datum för införlivande som framgår av artikel 32. *Myndigheten för press, radio och tv* anser att begreppet tidsberoende medier är svårt att förstå rent språkligt och skiljer sig åt i förhållande till de begrepp som används i yttrandefrihetsgrundlagen och radio- och tv-lagen (2010:696). Begreppet bör definieras tydligare för att det ska gå att förstå och tillämpa. *Myndigheten för tillgängliga medier* har inget att invända mot utredningens bedömning gällande redan publicerade e-böcker. Myndigheten för tillgängliga medier önskar dock ett förtydligande av vad som kommer att gälla för e-böcker som är utgivna efter 28 juni 2025 och fram till dess att kraven för e-böcker börjar gälla, för det fall det kommer att krävas grundlagsändringar för att kraven för e-böcker ska kunna gälla i Sverige. *Svenska Förläggareföreningen* delar utredningens bedömning att e-böcker som getts ut före den 28 juni 2025 inte omfattas av direktivets krav på tillgänglighet, eftersom sådana redan publicerade e-böcker träffas av undantaget för filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025. Utredningens slutsats i denna del är oerhört viktig för de svenska bokförlagen.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

Av artikel 31.1 och 31.2 i tillgänglighetsdirektivet följer att medlemsstaterna senast den 28 juni 2022 ska anta och offentliggöra författningar som är nödvändiga för direktivets genomförande, men att bestämmelserna i direktivet som huvudregel ska börja tillämpas först från och med den 28 juni 2025. Lagen föreslås därför träda i kraft den 28 juni 2025. Av 6 § den nya lagen följer att produkter inte får släppas ut på marknaden om de inte uppfyller tillgänglighetskraven vilket innebär att produkter som släppts ut på marknaden före ikraftträdandet fortsatt kan tillhandahållas på marknaden efter lagens ikraftträdande, även om de inte uppfyller tillgänglighetskraven. För tjänster gäller däremot att de ska uppfylla tillgänglighetskraven från och med lagens ikraftträdande, även om samma tjänst tillhandahållits före ikraftträdandet. Detta gäller eftersom en tjänst

tillhandahålls vid varje transaktion som sker till konsument. En del tjänster bör dock enligt tillgänglighetsdirektivet omfattas av övergångsbestämmelser vilket framgår av nedanstående.

Övergångsbestämmelser

Lagrådet ifrågasätter om det är möjligt att behandla produkter och tjänster på samma sätt som i punkt 2 i förslaget till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser i lagrådsremissen. Mot bakgrund av vad som framgår under rubriken Ikraftträdande ovan finner regeringen att det inte behövs en övergångsbestämmelse som reglerar vad som gäller för produkter som släppts ut på marknaden före ikraftträdandet respektive tjänster som tillhandahållits före ikraftträdandet.

Artikel 32 i tillgänglighetsdirektivet innehåller övergångsbestämmelser. För det första ska medlemsstaterna enligt artikel 32.1 föreskriva en övergångsperiod som upphör den 28 juni 2030, under vilken tjänsteleverantörer får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som lagligen användes av dem för att tillhandahålla liknande tjänster före detta datum. Vidare anges i artikel 32.1 att tjänsteavtal som ingås före den 28 juni 2025 ska fortsätta att gälla utan ändring till slutet av giltighetstiden men inte längre än fem år från och med det datumet. Dessutom framgår det av artikel 32.2 att medlemsstaterna får föreskriva att självbetjäningsterminaler som lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster före den 28 juni 2025 får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster fram till slutet av deras ekonomiskt bärkraftiga nyttjandeperiod men inte längre än 20 år efter det att de togs i bruk. Den första övergångsbestämmelsen, det vill säga artikel 32.1 ska gälla utan att det påverkar artikel 32.2. Det innebär att de produkter som avses inte är självbetjäningsterminaler. Tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster med hjälp av produkter behöver alltså inte omedelbart i samband med ikraftträdandet byta ut produkterna till sådana som lever upp till tillgänglighetsdirektivets krav. Det ska däremot vara gjort senast den 28 juni 2030. Den andra övergångsbestämmelsen innebär att tidigare ingångna tjänsteavtal får fortsätta att gälla utan ändring under giltighetstiden, dock längst fem år efter den 28 juni 2025.

Det är rimligt att tjänsteleverantörer ges ett skäligt rådrum för att följa direktivets krav. Därför bör denna bestämmelse införas i den svenska lagstiftningen. Regeringen föreslår dock att övergångsbestämmelsen om fortsatt leverans av tjänster enligt avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande omformuleras, eftersom bestämmelsen syftar till att reglera tillämpningen av tillgänglighetskraven och inte avtalets giltighet. Regeringen anser att det är rimligt att under den tid övergångsbestämmelsen tillämpas för tjänsteleveranser enligt avtalet i fråga, ska tjänsteleverantören inte behöva säkerställa de skyldigheter som följer av 24–26 §§. Vidare är det också rimligt att övergångsbestämmelse som motsvarar artikel 32.2 införas i svensk rätt med hänsyn till tjänsteleverantörernas investeringskostnader för sådana självbetjäningsterminaler och terminalernas förhållandevis långa ekonomiska livslängd.

Det framgår av artikel 32.2 att självbetjäningsterminaler får användas fram till slutet av deras ekonomiskt bärkraftiga nyttjandeperiod, dock längst 20 år efter att de togs i bruk. Att göra en uppskattning av självbe-

tjäningsterminalernas ekonomiskt bärkraftiga nyttjandeperiod torde vara komplicerat. Om regelverket ska kunna tillämpas rättssäkert och effektivt bör bestämmelsen formuleras på så vis att självbetjäningsterminaler får användas i 20 år från det att de togs i bruk. Därefter måste de ha bytts ut till sådana som lever upp till direktivets krav. Regeringen anser inte att tillgänglighetsdirektivet ger utrymme för att medge mer omfattande övergångsbestämmelser.

I artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet anges ett antal undantag från direktivets krav på tillgänglighet vad gäller innehåll på webbplatser och mobilapplikationer, se avsnitt 5.5. Utredningen föreslår att samtliga undantag i artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet tas in som en gemensam bestämmelse i lagen. Regeringen anser dock att undantagen som gäller förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025, filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025 och webbplatser och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv har karaktär av övergångsbestämmelser. De ska därför tas in i den nya lagen som en övergångsbestämmelse, se särskilt om dessa undantag nedan.

I skäl 46 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet) innehåller en specifik förteckning över undantag, och att liknande undantag är relevanta för tillgänglighetsdirektivet. Utredningen gjorde bedömningen att det med tanke på skrivningen i skäl 46 ligger nära till hands att undantagen ska ges samma innebörd som i webbtillgänglighetsdirektivet. Ingen remissinstans har haft något att invända mot denna bedömning och även regeringen delar denna bedömning.

Myndigheten för press, radio och tv efterfrågar ett förtydligande av vad som ska undantas från den föreslagna lagens tillämpningsområde. Regeringen kan konstatera att till exempel webbplatser och mobila applikationer tillhörande radio- och televisionsföretag i allmänhetens tjänst inte omfattas av webbtillgänglighetsdirektivet (artikel 1.3 a). Direktsändningar av tidsberoende medier på webbplatser och mobila applikationer omfattas inte heller (artikel 1.4 c). Myndigheten för press, radio och tv påpekar att dessa tjänster också har undantagits från lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig services tillämpningsområde (8 och 9 §§). Regeringen anser att eftersom audiovisuella medietjänster inte omfattas av tillgänglighetsdirektivet så saknar tillgänglighetsdirektivet motsvarande undantag som finns i webbtillgänglighetsdirektivet.

Särskilt om förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025

Tidsberoende medier definieras inte i tillgänglighetsdirektivet och därför bör webbtillgänglighetsdirektivets definition användas även i detta sammanhang. *Myndigheten för press, radio och tv* anser att begreppet bör definieras tydligare för att det ska gå att förstå och tillämpa. Regeringen har tidigare gjort överväganden avseende begreppet tidsberoende medier (prop. 2017/18:299, s. 40). Regeringen gjorde bedömningen att begreppet

tidsberoende medier är ett inarbetat begrepp i relation till den nu gällande tekniska standarden och regeringen ansåg att det inte finns några alternativa begrepp som är bättre lämpade att införa i lagen. Regeringen finner inte anledning att göra en annan bedömning nu. Tidsberoende medier definieras enligt artikel 3.6 i webbtillgänglighetsdirektivet som medier av följande typ: enbart ljud, enbart video, kombination av ljud och video, enbart ljud och/ eller video i kombination med interaktion. I förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service beskrivs att begreppet tidsberoende medier omfattar alla former av medier vars innehåll har en tidsmässig varaktighet. Enkelt uttryckt innebär det att alla medier som har en spellängd utgör tidsberoende medier. Därigenom omfattas alla olika typer av ljud- och videoinspelningar samt sådana inspelningar i kombination med interaktion. Exempel på vad som kan utgöra video och/eller ljud med interaktion är bl.a. spel och så kallade e-utbildningar som ofta kombinerar ljud och video med interaktion i form av att användare ska besvara frågor under utbildningens gång (prop. 2017/18:299 s. 40). Vidare konstaterades i samma proposition att begreppet tidsberoende medier är främmande för svenskt språkbruk och svensk rättstradition. I brist på bättre alternativ ansåg regeringen ändå att begreppet skulle användas i lagen. Begreppet definieras i 6 § lagen om tillgänglighet till digital offentlig service där det anges att med tidsberoende medier avses ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion. Regeringen anser att begreppet tidsberoende medier även bör användas i lagen om tillgänglighet till produkter och tjänster på vissa områden och att innebörden ska vara densamma som i 6 § lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Som framgår av tillgänglighetsdirektivet ställs inga tillgänglighetskrav på förinspelade tidsberoende medier som publicerats före den 28 juni 2025.

Särskilt om filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025

Inte heller filformat för dokument beskrivs i tillgänglighetsdirektivet, men väl i webbtillgänglighetsdirektivet. Av skäl 26 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet framgår att filformat för dokument bör anses utgöra dokument som inte i första hand är avsedda för användning på nätet men som ingår i webbsidor, t.ex. Adobe Portable Document Format (pdf), Microsoft Office-dokument eller format (med öppen källkod) som är likvärdiga med dessa. Definitionen bör tillämpas även i förhållande till tillgänglighetsdirektivet. I den mån dokument i nämnda eller liknande filformat offentliggjorts före den 28 juni 2025 ska de alltså inte omfattas av tillgänglighetskraven.

Utredningen bedömer att e-böcker utgivna i visst format omfattas av undantaget för filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025. Regeringen delar denna bedömning. *Myndigheten för tillgängliga medier* efterfrågar ett förtydligande av vad som kommer att gälla för redan publicerade e-böcker (det vill säga e-böcker utgivna efter 28 juni 2025 och fram till dess att kraven för e-böcker börjar gälla) för det fall det kommer att krävas grundlagsändringar för att kraven för e-böcker ska kunna gälla i Sverige. I avsnitt 5.2 behandlas frågan om behovet av grundlagsändringar

för att samtliga e-böcker ska omfattas av direktivets och lagens krav på tillgänglighet. Regeringen kan konstatera att direktivet inte gör något undantag för e-böcker publicerade före ett visst datum bortsett från att böcker som är utgivna i ett visst format omfattas av undantaget för filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025.

Särskilt om webbplatser och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv

Det sista undantaget rör webbplatser och mobila applikationer som inte uppdateras eller redigeras. Av skäl 32 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet framgår att direktivet inte bör ålägga medlemsstaterna att göra innehåll på arkiverade webbplatser eller mobila applikationer tillgängligt om det inte längre uppdateras eller redigeras eller om det inte längre behövs för att genomföra administrativa förfaranden. Vid tillämpningen av direktivet bör inte underhåll av rent teknisk karaktär anses utgöra en uppdatering eller redigering av en webbplats eller en mobil applikation. Såväl tillgänglighetsdirektivet som webbtillgänglighetsdirektivet har undantag för arkiv på webb och i applikationer. Undantaget ska alltså, med stöd av skäl 32 i webbtillgänglighetsdirektivet, endast tillämpas på innehåll på arkiverade webbplatser och mobila applikationer om innehållet inte längre uppdateras, redigeras eller om det inte behövs för att genomföra administrativa förfaranden.

7 Konsekvenser

7.1 Konsekvenser för företag

Regeringens bedömning: Den troliga investeringskostnaden för svenska företag att uppfylla kraven i tillgänglighetsdirektivet uppgår till cirka 10 miljarder kronor. De totala löpande kostnaderna uppgår till cirka 1 miljard kronor per år.

Troliga nyttor för företag är lägre kostnader om fler handlar på webben samt en ökad kundkrets om e-handelsplatser blir tillgängliga för fler.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser delar utredningens bedömning eller har inga synpunkter. *Näringslivets Regelnämnd (NNR)* anser att de kostnadsberäkningar som gjorts av konsultföretaget Analysys Mason tydligt visar att genomförandet av tillgänglighetsdirektivet kommer att medföra mycket stora kostnader för de branscher och företag som berörs. NNR bedömer att dessa kostnader sannolikt är ännu högre och träffar fler företag än de som varit utgångspunkt för beräkningarna. *Svensk Handel* anser att det borde lanseras ett anpassningsbidrag till näringslivet som måste bära hela kostnaden för att följa direktivets bestämmelser och krav, med tanke på de mycket höga kostnader som uppstår för att följa kraven. *Svenska Förläggareföreningen* framför att de löpande kostnaderna för e-böcker som anges i Analysys Masons rapport är rejält i underkant.

Filformatet epub3, som är utgångspunkten för kostnadsanalysen, innehåller möjligheten att producera tillgängliga e-böcker. Formatet i sig genererar dock inte tillgängliga e-böcker. Handpåläggning krävs för att åstadkomma ett tillgängligt resultat. *Myndigheten för tillgängliga medier* påpekar att den beräkning som är gjord av Analysys Mason avseende e-böcker baseras på att redan publicerade e-böcker (före 28 juni 2025) skulle omfattas av direktivets krav, vilket de inte gör, enligt utredningens egen bedömning. Detta uppmärksammar även utredningen. Myndigheten för tillgängliga medier är av uppfattningen att det är ett betydligt mer modest antal titlar som kommer att omfattas av kraven, när de redan publicerade e-böckerna inte längre ingår i beräkningarna. NNR anser att det är en brist att inga beräkningar gjorts av nyttorna av direktivet. I avsaknad av en sådan analys vill också NNR lyfta fram att de antaganden som görs av Analysys Mason kring ökning av kundkretsen och om att tio procentenheter fler inom respektive grupp t ex kommer att välja att e-handla mer framstår som en gissning. *Region Stockholm* påpekar att genom att tillämpa universell utformning och från början integrera tillgänglighet i produkter och tjänster innebär att organisationer slipper kostsamma och tidskrävande efterkonstruktioner. *SJ* framför att redan med de sannolikt underskattade totalkostnaderna på 10 miljarder kronor för att uppfylla kraven, och därtill 1 miljard kronor per år i löpande kostnader, står det klart att genomförandet av tillgänglighetsdirektivet kommer att vara mycket kostsamt för företagen. *SJ* välkomnar att utredningen föreslår att kostnader för marknads kontroll och tillsyn anslagsfinansieras i stället för att avgiftsfinansieras, samt att ansvariga myndigheter bör bedriva informations- och främjandearbete. Det hade också, enligt *SJ*, kunnat vara rimligt att inrätta någon form av anpassningsbidrag i syfte att underlätta företagens genomförande och möjligheten att uppnå målen med direktivet.

Skälen för regeringens bedömning

Kostnader för företag

Utredningen gav företaget Analysys Mason i uppdrag att genomföra en undersökning med fokus på kostnader och nyttor för företag med anledning av tillgänglighetsdirektivets genomförande. Analysys Mason redovisar investeringskostnaderna enligt en modell som tar hänsyn till den stora osäkerhet som ligger i att uppskatta kostnaderna. Kostnaderna redovisas som en minimikostnad och en maximikostnad.

Genomsnittskostnaden som beräknats benämns som trolig kostnad. Utredningen bedömde att den uppskattade troliga investeringskostnaden för företagen är 10 miljarder kronor och att den uppskattade årliga kostnaden är 1,1 miljarder kronor. Remissinstanserna har skilda uppfattningar om kostnaderna för företagen. Uppskattningar av kostnaderna är givetvis svåra att göra och måste bygga på en mängd antaganden, exempelvis hur den generella utvecklingen i samhället ändå kommer att påverka utvecklingen av produkter och tjänster. För företag som från början gör sina produkter tillgängliga vid utvecklingen av produkten eller tjänsten blir kostnaderna lägre än om detta görs i efterhand. Regeringen delar utredningens bedömning av de troliga investeringskostnaderna och de troliga årliga kostnaderna för företagen för att uppfylla kraven om tillgänglighet.

Även beräkningen av nyttor för företagen är svåra att göra och måste bygga på en del antaganden. Exempelvis medför det ekonomisk nytta för företagen när fler personer kan genomföra sina inköp eller ärenden på internet i stället för i en butik eller på ett bankkontor. Utifrån de beräkningsexempel som gjorts uppskattas att tio procentenheter fler kommer att e-handla. Uppskattningen är givetvis svår att göra men regeringen bedömer att troliga nyttor för företag är lägre kostnader om fler handlar på internet samt en ökad kundkrets om e-handelsplatser blir tillgängliga för fler. En annan nytta som uppstår för företag och som är ett av tillgänglighetsdirektivets syften är nämligen att undanröja handelshinder på den inre marknaden.

7.2 Konsekvenser för privatpersoner

Regeringens bedömning: Enligt SCB har uppemot 36 procent av den vuxna svenska befolkningen en eller flera funktionsnedsättningar. För den gruppen kan tillgänglighetsdirektivet leda till nyttor i form av ökad frihet och självförverkligande samt ett minskat digitalt utanförskap.

Tillgängliga produkter och tjänster kan innebära högre slutpriser, och därmed en högre kostnad för konsumenter. Mot detta ska vägas att de företag som gör sina produkter och tjänster tillgängliga från början troligen kommer att få en lägre kostnad än de företag som väljer att göra produkter och tjänster tillgängliga i efterhand, vilket kan ha en positiv påverkan på priset för konsumenter.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser delar utredningens bedömning eller har inga synpunkter. *Kungl. Biblioteket och Myndigheten för tillgängliga medier* framhåller att läsare gagnas av tillgänglighetskrav för e-böcker och ändamålsenlig programvara men påtalar att det kan finnas risk för minskad likvärdighet vad gäller utbudet av litteratur i tillgängligt format från biblioteken om det inte sker en samordning av de nationella bibliotekens utlån av e-böcker.

Skälen för regeringens bedömning

Nyttan för enskilda

I skäl 4 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges att direktivet kan gynna även andra än personer som har funktionsnedsättning, såsom t.ex. äldre personer. Dock är den huvudsakliga målgruppen i direktivet personer med funktionsnedsättning. I artikel 3.1 i tillgänglighetsdirektivet definieras personer med funktionsnedsättning som personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra. Av skäl 103 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att direktivets syfte, förutom att undanröja handelshinder, är att ”säkerställa fullständig respekt för rätten för personer med funktionsnedsättning att få del av åtgärder som

syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet”. Genomförandet av direktivet kan leda till indirekta nyttor för samhället i stort, till exempel en högre grad av digital inkludering och minskad risk för segregation och diskriminering. Andra indirekta nyttor på individnivå är ökad trygghet, mer gemenskap samt högre grad av uppskattning, självförtroende och självförverkligande. För personer med funktionsnedsättning medför en ökad digital tillgänglighet direkta nyttor genom att enskilda får ett större utbud av tillgängliga tjänster och produkter. Med ökad tillgänglighet krävs inte heller lika många extrafunktioner och hjälpmedel för att personer med funktionsnedsättning ska klara en digital vardag. En annan effekt av bättre tillgänglighet är ett minskat behov av hjälp från anhöriga eller assistenter och därmed ökad självständighet. Mer tillgängliga produkter och tjänster kan på individnivå också leda till sparad tid, bättre fritid, fler konsumtionsmöjligheter och större chanser att få ett arbete.

Kostnader för enskilda

Det finns ingen direkt kostnad för privatpersoner som orsakas av att direktivet genomförs i svensk rätt. Däremot kan det bli dyrare för privatpersoner att köpa vissa varor och tjänster beroende på hur stor tillverkarens kostnad är för att tillgängliggöra produkterna eller tjänsterna och hur mycket av kostnadsökningen som kommer att överföras till konsumenten i form av ett högre slutpris. Beroende på effekten på slutpriserna och på priselasticiteten för olika varor och tjänster hos konsumenter skulle det i vissa fall till och med kunna leda till en minskad efterfrågan och en negativ effekt på enskildas konsumtionsutrymme. En sådan effekt kan befaras särskilt för de tjänster som har en löpande månadskostnad som till exempel mobil-, internet- eller tv-abonnemang. En sådan effekt kan påverka många konsumenter men har särskild betydelse för personer med funktionsnedsättning som har låga inkomster. Det är givetvis en oönskad effekt och denna går att undvika om de företag som gör sina produkter och tjänster tillgängliga från början väljer att göra produkter och tjänster tillgängliga. Detta ligger även i företagets intresse då det ökar konkurrensförmågan.

Konsekvenser för jämställdheten

Av skäl 2 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att en miljö där produkter och tjänster är mer tillgängliga möjliggör ett mer inkluderande samhälle och underlättar självständigt boende för personer med funktionsnedsättning. I det här sammanhanget bör man ha i åtanke att funktionsnedsättning är vanligare bland kvinnor än bland män i unionen. I Sverige är det en något högre andel kvinnor än män som har en eller fler funktionsnedsättningar och möjligen kan direktivet därför ha en positiv effekt på jämställdheten.

Regeringens bedömning: Kostnaden för den myndighet som ska utföra marknadskontroll bedöms uppgå till 5 miljoner kronor. Den troliga kostnaden för myndigheternas tillsyn bedöms uppgå till 62 miljoner kronor.

Förslagen i betänkandet som innefattar en möjlighet till domstolsprövning av förelägganden och beslut samt sanktionsavgifter bedöms endast medföra en marginell ökning av domstolarnas uppgifter och bör därför kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

Kostnaderna bör täckas via ökad anslagsfinansiering. Vissa tillsynsmyndigheter kommer att kunna ta ut avgifter.

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen lämnade inget förslag om avgifter för tillsyn.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser delar utredningens bedömning eller har inga synpunkter. *Swedac* som är den myndighet som samordnar den svenska marknadskontrollen, delar utredningens bedömning att kostnaden förväntas uppgå till fem miljoner kronor årligen. *Swedac* konstaterar att det är svårt att göra en beräkning av statens kostnader för marknadskontroll. Även om det är svårt att dra några säkra slutsatser avseende resurser som tas i anspråk vill *Swedac* understryka att den gängse meningen bland de myndigheter som bedriver marknadskontroll är att resurserna är snävt tilltagna. *Swedac* instämmer i utredningens förslag om att kostnaderna bör täckas genom en ökad anslagsfinansiering, vilket får anses vara en förutsättning för att direktivet ska få önskat genomslag. *Transportstyrelsen* uttalar att utredningen inte gör någon bedömning av vad *Transportstyrelsens* kostnader kan komma att uppgå till, inte heller om de bör rymmas inom befintliga anslagsramar. *Transportstyrelsen* uppfattar att tillsynsansvaret som följer av tillgänglighetsdirektivet innebär att tillsynen ska göras systematiskt och proaktivt. Inom luftfart tillkommer ett nytt tillsynsområde. *Transportstyrelsen* uppskattar att 36 flygplatser och cirka 10 flygbolag berörs och bedömer därför att *Transportstyrelsen* kommer att behöva en årsarbetskraft för den tillsynen. Kompetens, som inte finns inom myndigheten i dag, behöver byggas upp och systematisk tillsyn genomföras. Även inom järnväg ser *Transportstyrelsen* att det krävs mer resurser och bedömer att det handlar om en årsarbetskraft. *Transportstyrelsen* utför i dag tillsyn vid anmälan av klagomål, vilket sker i begränsad utsträckning. En systematisk tillsyn kommer att kräva ökad kompetens och resursförstärkning. Sammantaget för luftfart och järnväg bedöms initialt att *Transportstyrelsen* behöver ytterligare två årsarbetskrafter, motsvarande 2 miljoner kronor, för att hantera det utökade tillsynsansvaret. Om uppgifterna ska göras inom befintliga anslagsramar, innebär det att något annat område kommer att behöva prioriteras ner för att rymma kostnaderna. När det gäller främjandeuppdraget anför *Transportstyrelsen* att det är svårt att bedöma omfattningen på grund av de stora osäkerheterna kring vad som ligger i uppdraget. Därmed går det inte att göra någon bedömning vad gäller kostnaderna. *Transportstyrelsen* konstaterar dock att det är en uppgift *Transportstyrelsen* inte har i dag och ser en risk att uppdraget kan komma att bli omfattande. *Transportstyrelsen* framför att utredningen

föreslår att statens kostnader inte ska täckas av avgifter. Transportstyrelsen ser en problematik i att tillsynen som görs enligt tillgänglighetsdirektivet ska vara skattefinansierad medan motsvarande tillsyn enligt tågpassagerarförordningen är avgiftsbelagd. Enligt de principer som råder för Transportstyrelsens finansiering, ska ärendehantering, tillsyn och registerhållning finansieras via avgifter som redovisas mot inkomsttitel på statens budget. Den tillsyn Transportstyrelsen utför enligt tågpassagerarförordningen är avgiftsbelagd. Transportstyrelsen tar ut avgiften i samband med andra årsavgifter för tillsyn. Avgiften belastar därmed inte enbart de företag som tillsynas, utan hela kollektivet.

Konsumentverket uppger att det i utredningen inte görs någon bedömning kring troliga kostnader för Konsumentverkets tillsyn. Det är svårt att förutsäga vilka ekonomiska konsekvenser förslaget kan innebära, men omständigheter av betydelse kan vara omfattningen av ett tillsynsansvar, hur en eventuell anmälningportal kommer fungera, om portalen kommer att marknadsföras och så vidare. Konsumentverkets bedömning är dock att ett tillsynsansvar i enlighet med utredningens förslag kommer att kräva ökade resurser för myndigheten.

Myndigheten för digital förvaltning bedömer att förslaget kan komma att medföra ökade kostnader för det fall myndigheten ska meddela föreskrifter som avser de webbplatser och mobilapplikationer som omfattas av den föreslagna lagen. Myndighetens nuvarande föreskrifter om tillgänglighet till digital offentlig service (MDFFS 2019:2) omfattar inte dessa webbplatser och mobilapplikationer och det kan finnas behov av utredningsinsatser inför det att ytterligare webbplatser och mobilapplikationer, som tillhandahålls av andra aktörer än offentliga aktörer, ska regleras genom föreskrifter.

Myndigheten för press, radio och tv delar bedömningen om kostnaderna för myndigheten, som myndigheten tolkar som en årlig kostnad, som får finansieras med ett ökat anslag. Bedömningen görs med reservation för de många osäkra faktorerna, bl.a. om grundlagshinder för vissa tjänster kan undanröjas.

Myndigheten för tillgängliga mediers bedömning är att den troliga kostnad på 4,3 miljoner som anges i utredningen för att kunna bedriva tillsyn för e-böcker och ändamålsenlig programvara är i underkant för att kunna garantera en effektiv och grundligt utförd tillsyn. Särskild hänsyn behöver dessutom, i Myndigheten för tillgängliga mediers fall, tas till att en tillsynsverksamhet behöver byggas upp från grunden. Myndigheten för tillgängliga medier bedömer att ett utökat uppdrag i form av tillsyn skulle kräva investeringar och ett antal nyrekryteringar med specialistkompetens inom vitt skilda områden. Utifrån de uppgifter som lyfts fram i utredningen ser Myndigheten för tillgängliga medier att myndigheten inom ramen för tillsynsverksamheten kommer att behöva förstärkning inom flera kompetensområden. Därtill kan det också finnas behov av investeringar i datorprogram samt löpande kostnader för service och underhåll. Myndigheten för tillgängliga medier kommer närmare att analysera troliga kostnader inklusive tidsåtgång för tillsyn, och löpande föra en dialog om detta med uppdragsgivaren.

Förvaltningsrätten i Stockholm anför att utredningen gör bedömningen att målinströmningen till domstol troligen blir begränsad, och att förslaget därför kommer att medföra en mycket begränsad kostnadsökning för

berörda domstolar som kan hanteras inom ramen för ordinarie budget. Förvaltningsrätten anser att det utifrån den konsekvensanalys utredningen har gjort är svårt att dra någon slutsats i denna del. Förvaltningsrätten vill dock framhålla att en ökad måltillströmning, även i mindre mängd, påverkar domstolens verksamhet. Det är därför viktigt att domstolarna tilldelas nödvändiga resurser för att målen ska kunna avgöras med hög kvalitet och effektivitet. Som utredningen anför bör förslaget följas upp och det i förekommande fall säkerställas att domstolarna får ytterligare medel.

SJ välkomnar att utredningen föreslår att kostnader för marknads kontroll och tillsyn anslagsfinansieras i stället för att avgiftsfinansieras, samt att ansvariga myndigheter bör bedriva informations- och främjande arbete.

Post- och telestyrelsen anser att utredningens konsekvensanalys är otillräcklig och behöver utvecklas i fråga om bl.a. de synergieffekter som utredningen anger kommer uppstå med PTS som ansvarig för marknads kontroll och som samordnande tillsynsmyndighet. PTS saknar också ytterligare analys kring de ekonomiska, verksamhetsmässiga och organisatoriska konsekvenser utredningens förslag får för myndigheten och dess kärnverksamhet. PTS anser det nödvändigt med en noggrann utredning av såväl tillkommande resursbehov som behov av permanent finansiering i det fall utredningens förslag realiserar.

Skälen för regeringens bedömning: Kostnaderna för marknads kontroll varierar hos de olika myndigheter som utför marknads kontroll och skillnaden mellan myndigheterna är stor. Detta beror givetvis på omfattningen av marknads kontrollen, hur många marknads kontrollobjekt myndigheten ansvarar för och hur komplicerad marknads kontrollen är. Kostnaderna för marknads kontroll varierar mellan myndigheter. År 2019 var snittkostnaden 28 000 kronor per ärende hos myndigheten med lägst kostnad medan snittkostnaden hos myndigheten med högst kostnad var 409 000 kr per ärende. Utredningen gjorde utifrån dessa kostnader bedömningen att marknads kontrollen kommer att kosta ca 5 miljoner per år. *Swedac*, som är den myndighet som samordnar den svenska marknads kontrollen, delar utredningens bedömning att kostnaden förväntas uppgå till fem miljoner årligen. Regeringen delar denna bedömning.

När det gäller kostnaderna för tillsyn har utredningen beräknat dessa med beaktande av kostnader för tillsyn hos olika myndigheter som i dag bedriver tillsyn och tagit fram en timkostnad som inkluderar både arbets- och overheadkostnader. Beräkningarna har vidare utgått från hur många aktörer det finns att tillsyna per område. Utifrån detta har utredningen tagit fram en minimi- och en maximikostnad samt en trolig kostnad. Enligt det troliga scenariot kommer tillsynskostnaderna uppgå till ca 58 miljoner kronor. Med beaktande av de svårighet det är att beräkna de framtida kostnaderna bedömer regeringen att kostnaderna för tillsyn uppgår till 62 miljoner.

Vad gäller myndigheternas kostnader för tillsyn och marknads kontroll har regeringen i budgetpropositionen för 2023 lämnat följande förslag. Anslaget 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har minskat med 4 miljoner kronor 2023 för att finansiera anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet*

under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har beräknats minska med 43 miljoner kronor från 2024 och framåt för att finansiera förslagen i denna proposition. Samtidigt har anslag 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid ökat med 3 miljoner, anslag 2:1 *Konsumentverket* under utgiftsområde 18 ökat med 2 miljoner, anslag 1:12 *Transportstyrelsen* under utgiftsområde 22 ökat med 2 miljoner samt anslag 2:1 *Post- och telestyrelsen* under utgiftsområde 22 ökat med 27 miljoner (prop. 2022/23:1).

Transportstyrelsen påpekar att enligt de principer som råder för myndighetens finansiering, ska ärendehantering, tillsyn och registerhållning finansieras via avgifter som redovisas mot inkomsttitel på statens budget. Det innebär att den som är föremål för tillsynen, ärendehandläggningen eller registerhanteringen betalar en avgift som enligt huvudregeln får uppgå till myndighetens självkostnad för arbetet. I avsnitt 5.15.2 föreslår regeringen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avgifter för marknads kontroll eller tillsyn enligt den nya lagen och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Ett sådant bemyndigande innebär att den myndighet regeringen bestämmer har möjlighet att ta ut avgifter för sin tillsyn.

Myndigheten för digital förvaltning bedömer att förslaget kan komma att medföra ökade kostnader för det fall myndigheten ska meddela föreskrifter som avser de webbplatser och mobilapplikationer som omfattas av den föreslagna lagen. Regeringen bedömer att det inte kommer att innebära ökade kostnader för myndigheten då tillgänglighetskraven för webbplatser och mobilapplikationer i den nya lagen är de samma som enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service där myndigheten redan har föreskriftsrätt.

Genomförandet av tillgänglighetsdirektivet innebär ett helt nytt regelverk att förhålla sig till för domstolar. Beslut om exempelvis vitesförelägganden och sanktioner ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det kan innebära en ökad måltillströmning. Regeringen gör dock bedömningen att denna troligen blir begränsad och att den bör kunna hanteras inom ordinarie budgetramar.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om krav på vissa produkter och tjänster i fråga om deras tillgänglighet. Lagen syftar till att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens och att främja personers jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens innehåll och syfte samt en upplysning om att den genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, förkortat tillgänglighetsdirektivet. Genom paragrafen genomförs artikel 1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Lagen gäller för de produkter och tjänster som anges i 3 och 4 §§ och som släpps ut eller tillhandahålls på unionsmarknaden. Unionsmarknaden omfattar EES-området, dvs. EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. Enligt artikel 1 i tillgänglighetsdirektivet är syftet med direktivet att bidra till en väl fungerande inre marknad genom tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster.

Innebörden av begreppen produkt, tjänst, släppa ut på marknaden och tillhandahålla på marknaden framgår av 2 §. Krav som ställs på produkters och tjänsters tillgänglighet framgår av 5 §.

Ord och uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

audiovisuella medietjänster: beställ-tv och tv-sändningar enligt 3 kap. 1 § 6 och 22 radio- och tv-lagen (2010:696),

banktjänster för konsumenter: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:

- kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846),
- tjänster som anges i 2 kap. 1 § 1, 2, 4 och 5 samt 2 § 1, 2, 4 och 5 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- betaltjänster enligt 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster,
- tjänster med anknytning till öppnande, användning och avslutande av ett betal-konto, däribland betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster samt kontokrediter och tjänster som tillåter överskridande av behållningen på ett bankkonto, och
- elektroniska pengar enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

betalningsterminal: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt 1 kap. 4 § lagen om betaltjänster vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö,

distributör: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden,

e-bok: tjänst som innefattar ett tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form,

e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal,

ekonomisk aktör: tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör,

elektroniska biljetter: system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett,

elektroniska biljettförsäljningstjänster: system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet onlineköp med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, för leverans till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet,

elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

harmoniserad standard: harmoniserad standard enligt artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG,

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden,

interaktiv datorkapacitet: funktion till stöd för interaktion mellan människa och utrustning som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav,

konsument: fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler,

mikroföretag: företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro,

operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras,

passagerartransporttjänster med buss: tjänster som anges i artikel 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004,

passagerartransporttjänster med fartyg: persontrafiktjänster enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen,

passagerartransporttjänster med luftfartyg: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag,

passagerartransporttjänster med tåg: persontrafik på järnväg enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer,

produkt: ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter eller djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter eller djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning,

regionaltransporter: regional trafik enligt artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett

gemensamt europeiskt järnvägsområde, i den ursprunglig lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

representant: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

släppa ut på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden,

stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafik enligt artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

tekniska specifikationer: tekniska specifikationer enligt artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst,

tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke,

tjänst: tjänst enligt 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden,

tjänsteleverantör: fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen,

tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via ett elektroniskt kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt använda sådana audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner (såsom undertexter för döva eller hörselskadade personer, syntolkning, talad textning eller teckenspråkstolkning) som följer av att tjänsterna tillgängliggörs i enlighet med 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen.

Paragrafen innehåller definitioner av vissa uttryck i lagen. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 3 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Med uttrycket *audiovisuella medietjänster* avses beställ-tv enligt 3 kap. 1 § 6 och tv-sändning enligt 3 kap. 1 § 22 radio- och tv-lagen (2010:696), se prop. 2009/10:115. Bestämmelsen genomför artikel 3.5 i tillgänglighetsdirektivet. Enligt 3 kap. 1 § 6 radio- och tv-lagen avses med beställ-tv en tjänst där en leverantör av medietjänster i informations-, underhållnings- eller utbildningssyfte tillhandahåller allmänheten tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät på begäran av användaren, vid en tidpunkt som användaren väljer och från en katalog med program som leverantören har valt ut. I 3 kap. 1 § 22 samma lag anges, såvitt är relevant i detta sammanhang, att tv-sändning är en sändning av tv-program med hjälp av elektroniska kommunikationsnät där sändningen tillhandahålls av en leverantör av medietjänster, är riktad till allmänheten och är avsedd att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Med uttrycket *banktjänster för konsumenter* avses tillhandahållande för konsumenter av ett antal olika banktjänster och finansiella tjänster. Bestämmelsen genomför artikel 3.28 i tillgänglighetsdirektivet. Även sådana banktjänster för konsumenter som identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster omfattas av tillgänglighetskraven, eftersom de är nödvändiga för att utföra konsumenternas banktransaktioner, se skäl 40 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet.

Det handlar till att börja med om tillhandahållande av kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846). Enligt 1 § den lagen gäller lagen dels krediter som en näringsidkare lämnar eller erbjuder en konsument, dels krediter som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren.

Banktjänster för konsumenter avser också tillhandahållande av de tjänster på värdepappersmarknaden som riktas till konsumenter och som framgår av 2 kap. 1 § 1, 2, 4 och 5 samt 2 § 1, 2, 4 och 5 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I dessa paragrafer behandlas vissa tillståndspliktiga investerartjänster för konsumenter samt vissa sidotjänster som ett värdepappersbolag kan få tillstånd att tillhandahålla, se prop. 2016/17:162 s. 655 f.

Även betaltjänster som tillhandahålls konsumenter omfattas av uttrycket banktjänster för konsumenter. Definitionen av betaltjänster finns i 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster, där det finns en uppräknning av ett antal olika betaltjänster bl.a. tjänster som gör det möjligt att sätta in och ta ut kontanter på ett betalkonto samt tjänster som syftar till att genomföra betalningstransaktioner, inklusive överföring av medel på ett betalkonto genom autogiro, kontokort eller andra betalningsinstrument och penningöverföring, se prop. 2017/18:77 s. 331 f.

I uttrycket banktjänster för konsumenter ingår också tjänster med anknytning till öppnande, användning och avslutande av ett betalkonto. I dessa tjänster ingår betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster samt kontokrediter och tjänster som tillåter överskridande av behållningen på ett bankkonto när de tillhandahålls för konsumenter. Tjänsterna regleras i lagen om betaltjänster, se prop. 2016/17:129. Hänvisningen till 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster avser bestämmelser om betalningstransaktioner som sker genom vissa pappersbaserade instrument som t.ex. checkar, växlar eller post-anvisningar, se prop. 2009/10:220 s. 326.

Slutligen ingår även elektroniska pengar enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar i uttrycket banktjänster för konsumenter när tjänsten tillhandahålls konsumenter. Av denna bestämmelse framgår att med elektroniska pengar avses ett elektroniskt förvarat penningvärde som representerar en fordran på utgivaren, ges ut i utbyte mot medel i syfte att genomföra betalningstransaktioner enligt lagen om betaltjänster och godtas som betalningsmedel av andra än utgivaren, se prop. 2010/11:124 s. 132.

Med uttrycket *betalningsterminal* avses en anordning vars huvudsakliga användningsområde är att genomföra betalningar med sådant betalningsinstrument som omfattas av 1 kap. 4 § lagen om betaltjänster, dvs. ett kontokort eller något annat personligt instrument eller en personlig rutin som enligt avtal används för att initiera en betalningsorder. Bestämmelsen genomför artikel 3.29 i tillgänglighetsdirektivet. Endast användningen av betalningsterminalen vid ett fysiskt försäljningsställe omfattas. Enligt skäl 26 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet inkluderas både maskinvara och programvara.

Med uttrycket *distributör* avses detsamma som artikel 3.20 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför denna artikel. Att produkten ska tillhandahållas på marknaden av distributören innebär leverans av en

produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt. En distributör varken tillverkar eller låter konstruera den produkt denne tillhandahåller på marknaden. Inte heller släpper en distributör ut en produkt från tredjeland på marknaden. Det innebär att en distributör tillhandahåller produkter i slutet av leveranskedjan.

En *e-bok* är en tjänst i form av en digital fil med elektronisk version av en bok, huvudsakligen i text. Bestämmelsen genomför artikel 3.41 i tillgänglighetsdirektivet. Ljudböcker omfattas inte av begreppet. Av artikel 3.41 i tillgänglighetsdirektivet framgår att tjänsten inte omfattar programvara, som ingår i utrustning som används för att läsa och använda e-bokfiler, jfr definitionen av uttrycket läsplatta. Annan ändamålsenlig programvara omfattas dock av begreppet e-bok. En sådan programvara används för att disponera, navigera i, läsa och använda de digitala filerna.

Uttrycket *e-handelstjänster* motsvarar definitionen i artikel 3.30, vilket innebär att bestämmelsen genomför nämnda artikel. Av skäl 42 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att med uttrycket ”på distans” avses en tjänst som tillhandahålls utan att parterna är närvarande samtidigt. Av samma skäl 42 uttrycks bl.a. att med uttrycket ”på elektronisk väg” avses en tjänst som sänds vid utgångspunkten och tas emot vid slutpunkten med hjälp av utrustning för elektronisk behandling (inbegripet digital signalkomprimering) och lagring av uppgifter, och som i sin helhet sänds, befordras och tas emot genom tråd eller radio. Det framgår slutligen av skäl 42 att med uttrycket ”på individuell begäran av en konsument” avses en tjänst som tillhandahålls på förfrågan från en enskild person i syfte att ingå konsumentavtal.

Uttrycket *ekonomisk aktör* motsvarar definitionen i artikel 3.21 och bestämmelsen genomför denna artikel. Av definitionen av begreppet representant framgår att det motsvarar tillgänglighetsdirektivets begrepp ”bemyndigad företrädare”. Av skäl 57 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att lagen bör tillämpas på likvärdigt sätt för offentliga och privata ekonomiska aktörer.

Uttrycket *elektroniska biljetter* motsvarar definitionen i artikel 3.43 och bestämmelsen genomför artikeln.

Uttrycket *elektroniska biljettförsäljningstjänster* motsvarar definitionen i artikel 3.44 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln.

Uttrycket *elektronisk kommunikationstjänst* motsvarar definitionen av elektronisk kommunikationstjänst i 1 kap. 7 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Bestämmelsen genomför artikel 3.8 i tillgänglighetsdirektivet. Enligt 1 kap. 7 § lagen om elektronisk kommunikation omfattar begreppet tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som är

1) en internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande den öppna internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen,

2) interpersonell kommunikationstjänst, eller

3) tjänst som utgörs helt eller huvudsakligen av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskin-tjänster eller för rundradio.

Undantag gäller för dels tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, dels tjänster som innebär utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll. Definitionen är funktionellt baserad, den omfattar såväl överföring av signaler som andra tjänster som möjliggör kommunikation, se prop. 2021/22:136 s. 122 f. Tjänsten ska tillhandahållas kommersiellt, vilket också inkluderar de fall när tillhandahållaren tjänar pengar på personuppgifter eller andra data som samlas in vid användningen av tjänsten (prop. 2021/22:136 s. 406 f.).

Med uttrycket *harmoniserad standard* avses detsamma som i artikel 3.25 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Av artikel 2.1 c i förordning (EU) 1025/2012 framgår att en harmoniserad standard är en europeisk standard som har antagits på grundval av kommissionens begäran för tillämpningen av unionens harmoniseringslagstiftning. En standard är enligt artikel 2.1 i samma förordning en frivillig teknisk specifikation som har antagits av ett erkänt standardiseringsorgan för upprepad eller fortlöpande tillämpning av typen internationell, europeisk, harmoniserad eller nationell standard. Erkända standardiseringsorgan kan vara internationella, europeiska eller nationella, artikel 2.8–2.10 i förordningen. En standard som har antagits av en europeisk standardiseringsorganisation är en europeisk standard, artikel 2.1 b i förordningen. De europeiska standardiseringsorganisationerna är enligt bilaga I till förordningen CEN (European Committee for Standardisation/Europeiska standardiseringsorganisationen), Cenelec (European Committee for Electrotechnical Standardisation/Europeiska standardiseringsorganisationen inom elområdet) och ETSI (European Telecommunications Standards Institute/Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder). En harmoniserad standard är en europeisk standard som en europeisk standardiseringsorganisation, på begäran av kommissionen, har beslutat ska vara en harmoniserad standard, artikel 2.1 c i förordningen. Det följer av artikel 15.2 i tillgänglighetsdirektivet att kommissionen ska framställa begäran om att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer ska utarbeta harmoniserade standarder för de krav på produkters tillgänglighet som följer av bilaga I till tillgänglighetsdirektivet. En nationell standard får inte strida mot en harmoniserad standard, artikel 3.6 i förordning (EU) 1025/2012 och artikel 15.1 i tillgänglighetsdirektivet. Hänvisningen till förordning (EU) 1025/2012 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Uttrycket *importör* motsvarar definitionen i artikel 3.19 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Att en produkt släpps ut på marknaden innebär det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden. Tillhandahållandet på marknaden innebär leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt. Med tredjeland avses ett land utanför EES-området.

Uttrycket *interaktiv datorkapacitet* motsvarar definitionen i artikel 3.40 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln.

Med uttrycket *konsument* avses en fysisk person som huvudsakligen handlar för ändamål som faller utanför näringsverksamhet, jfr t.ex. 1 kap. 2 § konsumentköplagen (2022:260) och 1 a § konsumenttjänstlagen (1985:716). Bestämmelsen genomför artikel 3.22 i tillgänglighetsdirektivet.

Uttrycket *läsplatta* motsvarar definitionen i artikel 3.42 och bestämmelsen genomför artikeln. Med e-bokfiler avses digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form.

Uttrycket *mikroföretag* motsvarar definitionen i artikel 3.23 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför denna artikel. Motsvarande definition finns i kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, 2003/361/EG. Av artikel 5 i bilagan till rekommendationen framgår att begreppet ”anställda” avser antalet årsarbetskrafter, dvs. antalet personer som på heltid arbetat i företaget eller för företagets räkning under hela det aktuella året. Av rekommendationen framgår också att det arbete som utförs av personer som inte har arbetat hela året, dvs. någon form av deltidsarbete eller som utfört säsongarbete, ska beräknas som delar av årsarbetskrafter.

Uttrycket *operativsystem* motsvarar definitionen i artikel 3.38 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför denna artikel.

Med uttrycket *passagerartransporttjänster med buss* avses detsamma som i artikel 3.32 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Av artikel 2.1 och 2.2 i förordning (EU) 181/2011 framgår att förordningen gäller för transporttjänster till passagerare som reser med linjetrafik för icke specificerade passagerarkategorier när passagerarens påstigningsplats eller avstigningsplats är belägen inom en medlemsstats territorium. Med linjetrafik avses persontransport med buss vid regelbundna tider längs bestämda färdvägar, varvid passagerarna får stiga på och av vid i förväg bestämda hållplatser, artikel 3 a) i förordningen. Hänvisningen till förordning (EU) 181/2011 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Med uttrycket *passagerartransporttjänster med fartyg* avses detsamma som i artikel 3.34 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Enligt artikel 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 gäller förordningen för passagerare som reser med en passagerartransport där ombordstigning sker i en medlemsstat, förutsatt att det inte är fråga om ett mindre fartyg med en liten besättning eller en kort transportsträcka, utflykts- och sightseeingturer som inte är en kryssning eller ett fartyg som inte drivs mekaniskt eller är ett äldre fartyg som inte tar fler än 36 passagerare. Även passagerartransporter där ilandstigning sker i en medlemsstat omfattas, om transporten genomförs av en transportör som är etablerad i en medlemsstat eller erbjuder transport för passagerare till eller från en medlemsstat, jfr artikel 2.1 b) och 3 e) i förordning 1177/2010. Slutligen omfattas även kryssningar av begreppet om ombordstigning sker i en medlemsstat, artikel 2.1 c). Med fartyg avses enligt artikel 3 l) i förordning 1177/2010 en farkost som används för trafik till sjöss eller på inre vattenvägar. Med passagerar-

transport avses enligt artikel 3 f) i förordningen kommersiell passagerartrafik till sjöss eller på inre vattenvägar enligt en offentliggjord tidtabell. Med kryssning avses enligt artikel 3 t) en transport till sjöss eller på inre vattenvägar som bedrivs enbart i nöjes- eller rekreationssyfte, kompletterad med inkvartering och andra tjänster och som varar mer än två övernattnings ombord. Hänvisningen till förordning (EU) 1177/2010 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Med uttrycket *passagerartransporttjänster med luftfartyg* avses detsamma som i artikel 3.31 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Av artikel 2 l) i förordning (EG) 1107/2006 framgår att kommersiella luftfartstjänster för passagerare är flygtransport av passagerare som utförs av ett lufttrafikföretag genom en reguljär eller icke-reguljär flygförbindelse och som erbjuds allmänheten mot ersättning, antingen separat eller som del av ett paket. Hänvisningen till förordning (EG) 1107/2006 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Med uttrycket *passagerartransporttjänster med tåg* avses detsamma som i artikel 3.33 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Av artikel 2.1 i förordning (EU) 2021/782 följer att begreppet avser internationella och inrikes tågresor och andra tjänster som tillhandahålls via järnväg (s.k. järnvägstjänster) i hela unionen som tillhandahålls av järnvägsföretag med tillstånd. Hänvisningen till förordning (EU) 2021/782 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Uttrycket *produkt* motsvarar definitionen i artikel 3.2 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför denna artikel.

Med uttrycket *regionaltransporter* avses detsamma som i artikel 3.36 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Av artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde framgår att begreppet regional trafik avser transporter som har som huvudsyfte att tillgodose transportbehoven i en region, inklusive regioner som sträcker över två eller flera medlemsstater eller mellan medlemsstater och tredjeländer, s.k. gränsöverskridande regioner, jfr artikel 3.13 i direktiv 2012/34/EU. Denna definition gäller således för begreppet regionaltransporter som avser järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss. Hänvisningen är utformad så att den avser direktiv 2012/34/EU i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Uttrycket *representant* motsvarar definitionen av bemyndigad företrädare i artikel 3.18 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför denna artikel. Tillverkaren måste utse sin representant genom skriftlig fullmakt, 14 §.

Uttrycket *släppa ut på marknaden* motsvarar definitionen av utsläppande på marknaden i artikel 3.16 och bestämmelsen genomför artikeln. Med tillhandahållande på marknaden avses leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt. En produkt släpps ut på marknaden när den för första gången levereras, förbrukas eller används på unionsmarknaden. Med unionsmarknaden avses EES-området.

Med uttrycket *stads- och förortstransporter* avses detsamma som i artikel 3.35 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. I artikel 3.6 i direktiv 2012/34/EU definieras begreppet stads- och förortstrafik som transporter vars huvudsyfte är att tillgodose transportbehoven inom en stadskärna eller en storstadsregion, inklusive gränsöverskridande storstadsregioner, samt transportbehov mellan en sådan stadskärna eller storstadsregion och omgivande områden. En storstadsregion är gränsöverskridande när den sträcker över två eller flera medlemsstater eller mellan medlemsstater och tredjeländer, jfr artikel 3.13 i nyss nämnda direktiv. Enligt artikel 3.35 i tillgänglighetsdirektivet gäller denna definition för begreppet stads- och förortstransporter som avser järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss. Hänvisningen är utformad så att den avser direktiv 2012/34/EU i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Med uttrycket *tekniska specifikationer* avses detsamma som i artikel 3.26 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. I artikel 2.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1025/2012 anges att en teknisk specifikation huvudsakligen är krav på en produkts eller tjänsts kvalitetsnivåer, prestanda, interoperabilitet eller säkerhet och omfattar krav på t.ex. varubeteckning, märkning samt förfaranden för bedömning av överensstämmelse. Även produktionsmetoder och processer omfattas av definitionen av tekniska specifikationer i artikel 2.4 i förordning (EU) 1025/2012. En teknisk specifikation som har antagits av ett erkänt standardiseringsorgan är en standard. Hänvisningen till förordning (EU) 1025/2012 är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Uttrycket *tillhandahållande på marknaden* motsvarar definitionen i artikel 3.15 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Importören eller distributören tillhandahåller produkter på marknaden. Med unionsmarknaden avses EES-området.

Uttrycket *tillverkare* motsvarar definitionen i artikel 3.17 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln.

Med uttrycket *tjänst* avses en prestation som utförs mot ekonomisk ersättning och som inte utgör vara, kapital eller person, se 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. Bestämmelsen genomför artikel 3.3 i tillgänglighetsdirektivet. Begreppet följer definitionen i artikel 57 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt och den tolkning den har fått av EU-domstolen. Se även prop. 2008/09:187.

Uttrycket *tjänsteleverantör* motsvarar definitionen i artikel 3.4 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Begreppen unionsmarknaden och unionen omfattar EES-området.

Med uttrycket *tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster* avses detsamma som i artikel 3.6 i tillgänglighetsdirektivet och bestämmelsen genomför artikeln. Att tjänsterna ska göras tillgängliga i enlighet med 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen innebär att tjänsteleverantören ska utforma sin medietjänst på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Uttrycket omfattar även elektroniska programguider, ofta förkortat EPG.

Lagens tillämpningsområde

3 § Följande produkter omfattas av denna lag:

1. datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter och operativsystem till dessa maskinvarusystem,
 2. betalningsterminaler,
 3. kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
 4. interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, med undantag för terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
 5. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster,
 6. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster, och
 7. läsplattor.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka produkter som avses i första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde. Genom paragrafen genomförs artikel 2.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

De produkter som omfattas av lagen räknas upp i *första stycket*. I 2 § definieras uttrycket produkt liksom de uttryck som anges i första stycket *punkt 2* och *7*.

Enligt *punkt 1* omfattas datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter av lagens tillämpningsområde. Av definitionen i artikel 3.39 i tillgänglighetsdirektivet framgår att uttrycket avser maskinvarukombinationer som utgör en komplett dator och som kännetecknas av att den har många olika funktioner, har förmågan att med lämplig programvara utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedd att användas av konsumenter. Enligt artikel 3.39 inkluderas persondatorer, i synnerhet stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor. Av skäl 25 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att operativsystem till datormaskinvarusystemen också bör vara tillgängliga för att systemen ska fungera på ett tillgängligt sätt. Av samma skälstext framgår vidare att specialiserade datorer som är inbyggda i elektroniska konsumentprodukter inte bör omfattas av begreppet och inte heller enskilda komponenter med särskilda funktioner i sig, såsom moderkort eller minneskort som används eller kan användas i ett datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter.

I *punkt 3* anges att kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster omfattas av lagens tillämpningsområde. Punkten motsvarar delvis artikel 2.1 b ii) första – tredje strecksatsen i tillgänglighetsdirektivet. I direktivet används begreppet bankomater i stället för begreppet kontantautomater. Enligt Svenska Akademiens Ordlista, SAOL, är en bankomat en bankautomat för uttag och insättning av pengar, dvs. kontanter. Bankomat är ett skyddat varumärke, varför begreppet kontantautomat används i lagen.

Med begreppet kontantautomater avses den generiska beteckningen av självbetjäningsterminaler med funktion för uttag och insättning av pengar.

Enligt *punkt 4* omfattar lagen interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av lagen. Punkten motsvarar artikel 2.1 b ii) fjärde strecksatsen i tillgänglighetsdirektivet. Av skäl 26 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att både maskin- och programvara omfattas av begreppet självbetjäningsterminal. En självbetjäningsterminal är interaktiv när den har funktioner som ger stöd för interaktion mellan den mänskliga användaren och självbetjäningsterminalen, vilket möjliggör behandling och överföring av information om den tjänst som förmedlas via terminalen. Är en sådan självbetjäningsterminal inbyggd i ett fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel är det dock inte en produkt som omfattas av lagen, jfr 4 § första stycket 3 e och 4.

Enligt *punkt 5* omfattas terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster av lagens tillämpningsområde. Det är fråga om utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till sådana elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av lagen. Enligt skäl 30 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet bör sådan utrustning omfatta utrustning som används som en del av systemet för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis en router eller ett modem.

Enligt *punkt 6* omfattas terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet, som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster av lagens tillämpningsområde. Uttrycket omfattar sådan utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster, se definitionen i artikel 3.7 i tillgänglighetsdirektivet. Exempel på sådan utrustning är digitalboxar, så kallade set-top-boxar och smart-tv-apparater. Uttrycket audiovisuella medietjänster definieras i 2 §.

I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka produkter som avses i första stycket. I förordning eller myndighetsföreskrift kan det därmed tydliggöras vilka produkter som omfattas av lagen.

4 § Följande tjänster omfattas av denna lag när de är avsedda för konsumenter:

1. elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskintjänster,
2. tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster,
3. inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg eller tåg, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter, som avser:
 - a) webbplatser,
 - b) tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer,
 - c) tillhandahållande av elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster,
 - d) förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid; när det gäller tjänster som förmedlas via interaktiva informationsskärmar gäller lagen endast för skärmar som är belägna inom unionens territorium, och
 - e) tjänster som förmedlas via interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafiktjänster,

4. inslag i passagerartransporttjänster med buss, fartyg, luftfartyg eller tåg i stads-, förorts- och regionaltransport där tjänsterna förmedlas via interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafik-tjänster,

5. banktjänster för konsumenter,

6. tillhandahållande av e-böcker, och

7. e-handelstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka tjänster som avses i första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka tjänster som omfattas av lagens tillämpningsområde. Genom paragrafen genomförs artikel 2.2 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

De tjänster som omfattas av lagen räknas upp i *första stycket*. Uttrycket tjänst definieras i 2 §. För att tjänsterna ska omfattas av lagen ska de vara avsedda för konsumenter. I 10 § finns undantag för tjänster som tillhandahålls av ett mikroföretag.

Av *punkt 1* framgår att elektroniska kommunikationstjänster omfattas av lagens krav på tillgänglighet. Uttrycket definieras i 2 §. Det finns krav på tillgänglighet även i 7 kap. 37 § lagen om elektronisk kommunikation avseende tillgänglighet till tillhörande avtalsinformation, se prop. 2021/22:136 s. 308.

När det gäller *punkt 2* framgår det av skäl 31 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet att med åtkomst till audiovisuella medietjänster avses att tillgång till audiovisuellt innehåll tillhandahålls liksom mekanismer som gör det möjligt för användare med funktionsnedsättning att använda tekniska hjälpmedel. I skäl 31 anges vidare att dessa tjänster kan inbegripa webbplatser, webbaserade applikationer, digitalboxbaserade applikationer, nedladdningsbara applikationer, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare samt internetanslutna televisionstjänster.

Punkt 3 och *4* behandlar vissa tjänster för biljett- och informationsförmedling för transporttjänster för passagerare via buss, fartyg, luftfartyg eller tåg. De nämnda transporttjänsterna har sin grund i sektorslagstiftning om passagerares rättigheter i form av EU-förordningar, se hänvisningar till respektive sektorslagstiftning i 2 §.

Punkt 3 gäller för passagerartransporter via buss, fartyg, luftfartyg, eller tåg avseende tjänsterna webbplatser, tjänster för mobila enheter, elektroniska biljetter och elektronisk biljettförsäljning, förmedling av reseinformation samt interaktiva självbetjäningsterminaler som inte är integrerade i det fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som används för att tillhandahålla transporttjänsten i fråga. Stads-, förorts- eller regionaltransporter är undantagna. Med rullande materiel avses järnvägsfordon som kan framföras på järnvägsspår, jfr 1 kap. 3 § lagen (2011:725) om behörighet för lokförare.

För passagerartransporter som är stads-, förorts- eller regionaltransporter gäller enligt *punkt 4* tillgänglighetskraven endast för tjänsten interaktiva självbetjäningsterminaler som inte är integrerade i det fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som används för att tillhandahålla transporttjänsten i fråga. Uttrycken stads- och förortstransporter samt

regionaltransporter definieras i 2 §. För offentliga aktörer som via webbplatser och mobila applikationer tillhandahåller biljett- och informationstjänster online för transporttjänster, inklusive stads-, förorts- och regionaltransporter, finns krav på tillgänglighet i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Det finns krav på tillgänglighet även i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91, i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet, i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer, i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 samt i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004. Av skäl 36 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att tillgänglighetskraven i dessa förordningar bör fortsätta att tillämpas som förut. Detsamma gäller tillgänglighetskrav i järnvägstekniklagen (2022:366) och järnvägs-säkerhetslagen (2022:367) som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/797 av den 11 maj 2016 om driftkompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/798 av den 11 maj 2016 om järnvägssäkerhet. Utgångspunkten för lagens krav på tillgänglighet avseende transporttjänster för passagerare är att endast sådana transporttjänster som tillhandahålls inom unionsmarknaden omfattas av lagens bestämmelser. För lufttransporttjänster gäller dock lagen för flygningar med start från en flygplats i ett tredjeland med destination till en flygplats inom EU. Med tredjeland avses ett land utanför EES-området.

Enligt *punkt 5* omfattas banktjänster för konsumenter av lagen. Uttrycket definieras i 2 §.

Av *punkt 6* framgår att tjänsten tillhandahållande av e-böcker omfattas av lagen. Uttrycket e-bok definieras i 2 §.

Enligt *punkt 7* omfattas även e-handelstjänster av lagen. Uttrycket definieras i 2 §. Tillgänglighetskraven avseende e-handelstjänster gäller för internetförsäljning av alla produkter och tjänster, se skäl 43 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet. Av skäl 46 i ingressen framgår att tillgänglighetskraven för internetförsäljning av produkter och tjänster bör gälla oavsett om säljaren är en offentlig eller privat ekonomisk aktör.

Av *andra stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar vilka tjänster som avses i första stycket. I förordning eller myndighetsföreskrift kan det därmed tydliggöras vilka tjänster som omfattas av lagen.

5 § Denna lag är inte tillämplig på innehåll på sådana webbplatser och mobila applikationer som utgörs av

1. kartor som inte är avsedda för navigering, eller
2. kartor som är avsedda för navigering, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Lagen är inte heller tillämplig på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som kommer från tredje part och som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag för innehåll på vissa webbplatser och mobila applikationer. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 2.4 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning den lydelse som följer av 9 § lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (webbtillgänglighetsdirektivet), se prop. 2017/18:299. I skäl 46 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet finns en direkt hänvisning till webbtillgänglighetsdirektivet när det gäller undantag för webbplatser och mobila applikationer.

Av *första stycket punkt 1* framgår att kartor som inte är avsedda för navigering undantas från lagens tillämpningsområde. Begreppet kartor som är avsedda för navigering ska bedömas utifrån kartans utformning och det sammanhang i vilken den förekommer. Om kartan kan användas för navigering, men det inte är syftet med den, bör det inte finnas någon skyldighet att tillhandahålla informationen på ett tillgängligt digitalt sätt (prop. 2017/18:299 s. 90 f).

Enligt *första stycket punkt 2* är lagen inte heller tillämplig på kartor avsedda för navigering, om väsentlig information om innehållet i dessa tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt. Vad som avses med att en karta är avsedd för navigering framgår av ovan. Vad som i sammanhanget utgör väsentlig information måste avgöras utifrån t.ex. vad den aktuella kartan avbildar och vilka karttecken den innehåller. Väsentlig information kan enligt förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service vara postadresser och närliggande hållplatser för kollektivtrafik eller namn på orter eller regioner (prop. 2017/18:299 s. 92).

I likhet med hur lagen om tillgänglighet till digital offentlig service är utformad innefattas i begreppet karta i första stycket punkt 1 och 2 även kartjänster.

I *andra stycket* framgår att innehåll på webbplatser och mobila applikationer som kommer från tredje part och som varken finansieras eller tas fram av den berörda ekonomiska aktören eller står under dennes kontroll undantas från lagen. I skäl 30 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet framgår att det kan vara fråga om ytterligare innehåll som senare läggs till på en webbplats eller i en mobil applikation, t.ex. ett e-postprogram, en blogg, en artikel med möjlighet för användare att lägga till kommentarer, eller applikationer som stöder innehåll som användare bidrar till. Ett annat exempel kan vara en sida, t.ex. en portal eller nyhetswebbplats som består av innehåll som sammanfogas från flera

bidragslämnare, eller webbplatser som automatiskt för in innehåll från andra källor i efterhand, t.ex. när reklamannonser genereras dynamiskt. Av samma skäl i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet framgår att en förutsättning för att undantaget ska vara tillämpligt är att det varken har finansierats eller tagits fram av den berörda aktören eller är innehåll som står under dennes kontroll. Därmed undantas inte innehåll som den ekonomiska aktören beställer av tredje part och som står under den ekonomiska aktörens kontroll, t.ex. en underleverantör. På motsvarande sätt som gäller enligt förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service (prop. 2017/18:299 s. 91) ska begreppet ”står under dennes kontroll” bedömas utifrån den kontroll som den ekonomiska aktören har över materialet vid publiceringstillfället. Uttrycket ekonomisk aktör definieras i 2 §.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Tillgänglighetskrav

6 § Produkter och tjänster som omfattas av denna lag får släppas ut på marknaden respektive tillhandahållas endast om de uppfyller

1. krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning (tillgänglighetskrav),
2. krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882, och
3. krav enligt 11–13, 15, 16 eller 25 §§ och de föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillgänglighetskraven enligt första stycket 1.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningar för att produkter och tjänster som omfattas av lagen ska få släppas ut på marknaden respektive tillhandahållas. Paragrafen genomför artiklarna 4.1–3 samt 7.1, 9.1 och 13.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

I *första stycket* anges förutsättningarna för att produkter som omfattas av lagen ska få släppas ut på marknaden respektive när tjänster som omfattas av lagen får tillhandahållas. Vilka produkter och tjänster som omfattas anges i 3 och 4 §§. Betydelsen av uttrycket släppa ut på marknaden framgår av 2 §. Åsidosättande av bestämmelsen kan leda till sanktionsavgift, 37 §.

Av *punkt 1* framgår att produkter och tjänster måste uppfylla ställda tillgänglighetskrav avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning. Exakt vilka dessa tillgänglighetskrav är kommer med stöd av bemyndigandet i andra stycket att meddelas i förordning eller myndighetsföreskrift.

Av *punkt 2* framgår att även krav som framgår av direkt tillämpliga rättsakter måste vara uppfyllda, dvs. sådana delegerade akter som kommissionen med stöd av artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet beslutar utfärda i form av förordningar, jfr artiklarna 288 och 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Av *punkt 3* framgår att produkterna och tjänsterna även måste uppfylla vissa formella krav. I 11–13 §§ finns krav på tillverkare avseende dokumentation, märkning och informationstexter, i 15 § finns krav på importörer avseende kontroll och informationstexter, i 16 § finns krav på

distributörer avseende kontroll och i 25 § finns krav på tjänsteleverantörer avseende information. Kraven är obligatoriska och efterlevnaden kommer att kontrolleras av marknadskontrollmyndigheter och tillsynsmyndigheter, 28 och 30 §§.

Andra stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning av de produkter eller tjänster som omfattas av lagen. De förordningar och myndighetsföreskrifter som beslutas med stöd av bemyndigandet är tillgänglighetskrav i lagens mening. Krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning framgår av bilaga I till tillgänglighetsdirektivet. Bilagan innehåller detaljerade krav på bl.a. utformning och placering av information på en produkt, produkters egenskaper och funktion samt hur information om tjänster ska presenteras. Kraven på tillgänglighet i bilaga I är obligatoriska och omfattas av bemyndigandet. Tillgänglighetskraven i bilaga I kan komma att förtydligas och preciseras genom delegerade rättsakter från kommissionen, se artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet.

7 § Ett tillgänglighetskrav gäller inte om kravet

1. innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär, eller

2. medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören.

Trots första stycket 2 ska ett tillgänglighetskrav tillämpas om den ekonomiska aktören har tagit emot externa medel i syfte att göra den berörda produkten eller tjänsten mer tillgänglig och ett undantag från tillgänglighetskravet därför skäligen inte bör gälla.

Paragrafen innehåller undantag från de tillgänglighetskrav som meddelas med stöd av 6 §. Genom paragrafen genomförs artikel 14.1 och 14.6 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.10.

Av *första stycket* framgår att ett tillgänglighetskrav inte behöver vara uppfyllt om någon av de situationer som beskrivs i paragrafen föreligger. Det är en ekonomisk aktör som kan åberopa undantag, dvs. en tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör, se 2 §. Undantaget ger en möjlighet till en proportionalitetsbedömning av tillgänglighetskraven i det enskilda fallet. Av skäl 65 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att syftet med undantagsmöjligheten är att kunna ta hänsyn till små och medelstora företags förutsättningar. Kontrollmyndigheterna bör enligt skäl 65 agera på ett proportionerligt sätt i förhållande till små och medelstora företags storlek och deras småskaliga produktion och inte skapa onödiga hinder för dessa företag.

Enligt *punkt 1* gäller inte ett tillgänglighetskrav, om det för den ekonomiska aktören innebär en större förändring av en produkts eller tjänsts grundläggande karaktär. Vad som är en större förändring av en produkts eller tjänsts grundläggande karaktär måste bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är den enskilda överensstämelsen som är avgörande för om undantaget ska vara tillämpligt. Det innebär att om en överensstämmelse med kraven skulle innebära en ändring av produktens eller tjänstens grundläggande karaktär, ska kraven inte gälla. Med grundläggande karaktär avses produktens eller tjänstens

grundläggande egenskaper, t.ex. att en betalningsterminal ska vara konstruerad så att den kan genomföra en betalning på ett säkert sätt.

Ett tillgänglighetskrav ska enligt *punkt 2* inte heller gälla om det medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören. Åtgärder som medför en oproportionerligt stor börda kan vara när åtgärder för att uppfylla tillgänglighetskraven medför en alltför stor organisatorisk eller ekonomisk börda för den ekonomiska aktören. Av skäl 66 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att en avvägning måste göras i det enskilda fallet mellan å ena sidan den ekonomiska aktörens börda att uppfylla kravet och å andra sidan de sannolika fördelarna personer med funktionsnedsättning skulle ha av att tillgänglighetskravet efterlevs. Undantaget bör enligt skäl 66 tillämpas på sådant sätt att det inte går utöver vad som är absolut nödvändigt för att begränsa den ekonomiska aktörens börda i förhållande till aktuell produkt eller tjänst i varje enskilt fall. Vidare anges det att endast berättigade skäl bör beaktas när det bedöms i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte behöver uppfyllas och att avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper inte bör anses vara berättigade skäl. I bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet anges närmare vilka kriterier som gäller för bedömning och dokumentering av en oproportionerligt stor börda.

Av skäl 68 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att en ekonomisk aktör kan åberopa antingen att det föreligger en större förändring av den grundläggande karaktären eller en oproportionerligt stor börda, eller både och. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 8 § tredje stycket 1 meddela föreskrifter om de kriterier som ska gälla vid den ekonomiska aktörens bedömning av om det finns förutsättningar för undantag från kravet på tillgänglighet.

Av *andra stycket* framgår att undantag för oproportionerligt stor börda inte får åberopas när en ekonomisk aktör har tagit emot externa medel i syfte att göra den aktuella produkten eller tjänsten mer tillgänglig och det inte är skäligt att ett undantag därför ska gälla. Det gäller oavsett om det är medel från offentliga eller privata finansärer. Vid bedömningen av om det är skäligt att ett undantag inte bör gälla ska det vägas in hur mycket medel som den ekonomiska aktören har fått och om detta är tillräckligt för att göra produkten eller tjänsten mer tillgänglig än innan. Produkten eller tjänsten ska inte endast marginellt kunna göras mer tillgänglig med de medel som tilldelats och syftet med medelstildelningen ska vara att just öka produkten eller tjänstens tillgänglighet.

Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

8 § Om en ekonomisk aktör bedömer att ett tillgänglighetskrav inte gäller enligt 7 §, ska aktören på ett lämpligt sätt dokumentera och spara sin bedömning tillsammans med en motivering av sitt ställningstagande.

Den ekonomiska aktören ska underrätta marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten om att undantag med stöd 7 § åberopas. Om myndigheten begär det, ska den ekonomiska aktören lämna en kopia av den bedömning som avses i första stycket till myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kriterier för den ekonomiska aktörens bedömning,
2. hur länge underlaget för bedömningen ska sparas, och
3. när en bedömning om undantag behöver förnyas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om den ekonomiska aktörens skyldigheter vid tillämpning av undantagen från ett tillgänglighetskrav enligt 7 §. Genom paragrafen genomförs artikel 14.2, 14.3, 14.5 och 14.8 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.10.

Första stycket innebär att den ekonomiska aktören ska dokumentera, motivera och spara sin bedömning av om det finns förutsättningar för undantag enligt 7 §, dvs. varför åtgärderna för att uppfylla tillgänglighetskraven innebär en större förändring av en produkts eller tjänsts grundläggande karaktär eller medför en oproportionerligt stor börda. I skäl 68 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet anges att det är den ekonomiska aktören som ska tillhandahålla underlag för bedömningen av att det föreligger en större förändring av produkten eller tjänstens grundläggande karaktär eller en oproportionerligt stor börda för den ekonomiska aktören, eller både och. En ekonomisk aktör är enligt 2 § en tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör.

Av *andra stycket* följer att den ekonomiska aktören ska underrätta berörd kontrollmyndighet om att undantag från ett tillgänglighetskrav åberopas. Endast om myndigheten begär det behöver underlag för bedömningen av undantag lämnas in till myndigheten. Underrättelse ska göras till behörig kontrollmyndighet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med stöd av bemyndigandet i *tredje stycket* meddela föreskrifter med mer detaljerade bestämmelser om vad som gäller när undantag åberopas. *Punkt 1* avser de kriterier som ska gälla vid den ekonomiska aktörens bedömning av om undantag enligt 7 § är tillämpligt. När det gäller punkten 1 finns det i bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet kriterier för dokumentering av bedömningen av en oproportionerligt stor börda. Kommissionen kan vidare med stöd av artikel 14.7 anta delegerade akter som ytterligare specificerar de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen av undantag. *Punkt 2* avser den skyldighet som följer av artikel 14.3 att en ekonomisk aktör ska spara sin bedömning av undantag i fem år, räknat från det att produkten eller tjänsten senast tillhandahållits på marknaden. *Punkt 3* syftar på skyldigheten för en tjänsteleverantör enligt artikel 14.5 att förnya sin bedömning av undantag om tjänsten ändras, en tillsynsmyndighet begär det eller under alla omständigheter senast vart femte år. Dessa krav är sådana som kommer att kunna regleras i förordning eller myndighetsföreskrift.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Presumtion om överensstämmelse med tillgänglighetskraven

9 § Produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med en harmoniserad standard, till vilken hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller med en teknisk specifikation, ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i den utsträckning kraven följer av standarden eller specifikationen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om presumtion om överensstämmelse. Genom paragrafen genomförs artikel 15.1 och 15.4 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Paragrafen innebär att produkter och tjänster som uppfyller hela eller delar av harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer presumeras överensstämma med tillgänglighetskraven, när dessa krav har utformats enligt standarden eller den tekniska specifikationen. Harmoniserad standard respektive tekniska specifikationer definieras i 2 §. Tillgänglighetskraven anges i 6 §.

Undantag för mikroföretag

10 § Tjänster som tillhandahålls av mikroföretag behöver inte uppfylla tillgänglighetskraven.

Ett mikroföretag som hanterar produkter behöver inte dokumentera sin bedömning av om förutsättningarna för undantag enligt 7 § är uppfyllda. Inte heller behöver företaget underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om marknadskontrollmyndigheten begär det, ska företaget dock till myndigheten lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av om det finns förutsättningar för undantag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag för mikroföretag. Genom paragrafen genomförs artiklarna 4.5 och 14.4 samt delvis artikel 14.8 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.11.

Första stycket innebär att tjänster som tillhandahålls av mikroföretag inte behöver uppfylla lagens tillgänglighetskrav. En definition av mikroföretag finns i 2 §.

I *andra stycket* finns ett undantag för mikroföretag som hanterar produkter från att dokumentera sin bedömning av undantag enligt 7 § och att underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att företaget åberopar undantag med stöd av 7 §. Företaget ska lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av undantaget till myndigheten om myndigheten begär det.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Tillverkarens skyldigheter

11 § Innan en produkt släpps ut på marknaden ska tillverkaren utföra eller låta utföra en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven och, i förekommande fall, förutsättningarna för undantag enligt 7 §. Tillverkaren ska i samband med det utarbeta och spara teknisk dokumentation till grund för bedömningen.

Tillverkaren ska se till att det finns rutiner som säkerställer att alla tillverkade produkter överensstämmer med tillgänglighetskraven och med krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förfarandet enligt första stycket samt om rutiner enligt andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens skyldigheter att göra en bedömning av om det föreligger en överensstämmelse med tillgänglighetskraven innan en produkt släpps ut på marknaden. Genom

paragrafen genomförs artikel 7.4 samt delvis artikel 7.2 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

Av *första stycket* följer att tillverkaren ska utföra eller låta utföra en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven och av förutsättningarna för undantag, i de fall undantag åberopas enligt 7 §, innan produkten släpps ut på marknaden. I samband med detta ska tillverkare också utarbeta teknisk dokumentation till grund för sin bedömning. I fråga om bedömningen av överensstämmelse ska det av den tekniska dokumentationen framgå att produkten överensstämmer med de relevanta tillgänglighetskrav som har meddelats med stöd av bemyndigandet i 6 §, jfr bilaga VI till tillgänglighetsdirektivet. Åberopar tillverkaren undantag enligt 7 §, ska det av den tekniska dokumentationen också framgå att de berörda tillgänglighetskraven skulle innebära en större förändring av den grundläggande karaktären av produkten eller en oproportionerligt stor börda, jfr bilaga VI. Tillverkaren får inte delegera denna uppgift till sin representant, jfr 14 §. Tillverkaren ska spara den tekniska dokumentationen en viss period från det att produkten släpptes ut på marknaden, jfr 22 §. Uttrycken tillverkare, produkt och släppa ut på marknaden definieras i 2 §.

Av *andra stycket* följer att tillverkaren ska se till att det finns rutiner som säkerställer att tillämpliga tillgänglighetskrav uppfylls även vid serietillverkning. Tillverkarens skyldigheter innebär att alla produkter som tillverkas ska överensstämma med de tillgänglighetskrav som följer av 6 § eller av direkt tillämpliga rättsakter som kommissionen beslutar i form av förordning med stöd av artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet. Tillgänglighetsdirektivet ställer inte några krav på själva tillverkningen.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förfarandet för bedömning av produkters överensstämmelse med relevanta tillgänglighetskrav samt om rutiner för säkerställande av alla produkters överensstämmelse med kraven, jfr artikel 7.4 andra meningen samt bilaga IV till tillgänglighetsdirektivet.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

12 § Om en sådan bedömning av överensstämmelse som avses i 11 § innebär att produkten uppfyller tillgänglighetskraven, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och förse produkten eller dess märkskylt med CE-märkning innan den släpps ut på marknaden. Om tillverkaren har åberopat undantag enligt 7 §, ska det framgå av EU-försäkran vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

För CE-märkning gäller de allmänna principer som finns i artikel 30 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillverkarens skyldigheter och ansvar i samband med att EU-försäkran om överensstämmelse upprättas och CE-märkning av produkter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens skyldighet att upprätta en försäkran avseende överensstämmelse, en s.k. EU-försäkran

om överensstämmelse. Tillverkaren ska även förse produkten med CE-märkning innan den släpps ut på marknaden. Genom paragrafen genomförs artiklarna 16, 17, 18.1, 18.2, bilaga IV samt delvis artikel 7.2 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

I *första stycket* regleras tillverkarens skyldighet att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och att förse produkten med ett CE-märke innan den släpps ut på marknaden. EU-försäkran om överensstämmelse baseras på den tekniska dokumentationen som tas fram till grund för bedömningen om överensstämmelse, jfr 11 §. En EU-försäkran om överensstämmelse innebär att tillverkaren ansvarar för att produkten i fråga överensstämmer med lagens krav på tillgänglighet. En EU-försäkran om överensstämmelse ska sparas en viss period från det att produkten släpptes ut på marknaden, jfr 22 §. Begreppen tillverkare, produkt och släppa ut på marknaden definieras i 2 §.

Av *andra stycket* följer att för CE-märkning gäller de allmänna principer som finns i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93. Hänvisningen till förordningen är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om tillverkarens skyldigheter och ansvar i samband med EU-försäkran. Sådana föreskrifter kan t.ex. avse utformningen av och innehållet i EU-försäkran, jfr bilaga IV till tillgänglighetsdirektivet och bilaga III till Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG. Av förordning eller myndighetsföreskrift kan det vidare framgå att det räcker med att endast en EU-försäkran om överensstämmelse behöver upprättas i de fall en produkt omfattas av fler än en unionsrättsakt med krav på EU-försäkran om överensstämmelse.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

13 § Tillverkaren ska säkerställa att produkten förses med informationstext om

1. produktens spårbarhet,
2. tillverkarens kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och
3. hur konsumenten ska använda produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om innehållet i den informationstext som tillverkaren ska förse produkten med samt om placeringen och utformningen i övrigt av informationstexten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens informationsskyldighet. Genom paragrafen genomförs artiklarna 7.5, 7.6 och 7.7 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

I *första stycket* listas tillverkarens informationsskyldighet avseende produktens spårbarhet (*punkt 1*), kontaktuppgifter (*punkt 2*) och hur konsumenten ska använda produkten (*punkt 3*). Uttrycken tillverkare, konsument och produkt definieras i 2 §. Uppgifter om produktens spårbarhet är typnummer, partinummer, serienummer eller annan identifieringsmärkning, artikel 7.5 i tillgänglighetsdirektivet.

I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i informationstexten, såsom identifieringsmärkning, tillverkarens kontaktuppgifter, firmanamn och varumärke samt bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter, samt om placering och utformning i övrigt av informationstexterna. Med utformningen i övrigt avses bl.a. på vilket språk bruksanvisning och säkerhetsföreskrifter ska upprättas.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

14 § En tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på fullmaktens innehåll.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att en tillverkare får utse en representant. Genom paragrafen genomförs artikel 8.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

Av *första stycket* framgår att en tillverkare genom skriftlig fullmakt får utse en representant som i tillverkarens ställe ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten. Tillverkaren får utse en importör eller distributör att vara representant, men i sådant fall gäller lagens krav på importören eller distributören alltjämt. Uttrycket representant definieras i 2 §.

Bemyndigandet i *andra stycket* innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på fullmaktens innehåll. Innehållet i sådana föreskrifter kan t.ex. vara att fullmakten bör ge representanten rätt att ha tillgång till EU-försäkran om överensstämmelse, den tekniska dokumentationen och annan nödvändig information som på begäran av en marknadskontrollmyndighet ska kunna visas upp, 22 § första stycket. Vidare bör representanten ha befogenhet att samarbeta med marknadskontrollmyndigheten, 22 § andra stycket. Tillverkaren bör också genom fullmakten ge representanten rätt att upprätta och underteckna EU-försäkran om överensstämmelse och att förse produkten med CE-märkning, jfr 12 §. Av artikel 8.1 i tillgänglighetsdirektivet följer att uppdraget till representanten inte får omfatta åtgärder som krävs för att se till att tillverkningsprocessen garanterar produkternas överensstämmelse med tillämpliga tillgänglighetskrav eller utarbetandet av den tekniska dokumentationen. En sådan begränsning av fullmaktens innehåll, liksom vad fullmakten ska innehålla, kan regleras på förordnings- eller föreskriftsnivå.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Importörens och distributörens skyldigheter

15 § Importören ska säkerställa att tillverkaren har utfört de åtgärder som avses i 11 och 12 §§ samt i 13 § första stycket 1 och 2 innan en produkt släpps ut på marknaden.

Importören ska förse produkten med informationstext om sina kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och om hur konsumenten ska använda produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om importörens skyldigheter enligt första och andra styckena.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en importör är skyldig att göra innan en produkt släpps ut på marknaden. Genom paragrafen genomförs artikel 9.2–9.7 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

I *första stycket* ställs krav på att importören ska kontrollera att tillverkaren har upprättat teknisk dokumentation för produkten i fråga och genomfört bedömning av överensstämmelse enligt kraven i 11 §, utfärdat en EU-försäkran om överensstämmelse och försett produkten med CE-märkning enligt 12 § samt har försett produkten med informationstext om produktens spårbarhet och tillverkarens kontaktuppgifter enligt 13 §. Importörens ansvar inkluderar att under viss tid kunna uppvisa EU-försäkran om överensstämmelse för marknadskontrollmyndigheten och tillhandahålla myndigheten en kopia av den tekniska dokumentationen.

I *andra stycket* finns bestämmelser om att importören ska lägga till information om sina kontaktuppgifter, inklusive sitt firmanamn eller varumärke, och om användningen av produkten. Det innebär att produkten ska förses med uppgifter dels om tillverkaren, dels om importören innan produkten släpps ut på marknaden.

Bemyndigandet i *tredje stycket* innebär att det i förordning eller myndighetsföreskrift närmare kan anges de krav som finns i tillgänglighetsdirektivet på importören att kontrollera tillverkarens dokumentation av och information om produkten, att informera om bl.a. sitt eget namn, adress och varumärke samt att säkerställa att bruksanvisning för konsumenten finns för produkten.

Begreppen tillverkare, importör, konsument, produkt och släppa ut på marknaden definieras i 2 §.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

16 § Distributören ska, innan produkten tillhandahålls på marknaden, kontrollera att produkten har försetts med CE-märkning enligt 12 § och informationstext enligt 13 § och 15 § andra stycket och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omfattningen av distributörens ansvar att kontrollera produkter enligt första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en distributör är skyldig att göra innan en produkt tillhandahålls på marknaden. Genom paragrafen genomförs artikel 10.1 och 10.2 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

Första stycket reglerar distributörens skyldighet att kontrollera att tillverkaren eller importören har försett produkten med den dokumentation och den informationstext som krävs enligt 12 och 13 §§ samt 15 § andra stycket. Distributören ska också kontrollera att tillverkaren eller importören har uppfyllt de skyldigheter som följer av förordning eller myndighetsföreskrift, t.ex. att informationstexten är utfärdade på ett språk som lätt kan förstås av konsumenten. Begreppet distributör definieras i 2 §.

Bemyndigandet i *andra stycket* möjliggör att de krav som ställs i artikel 10.1 i tillgänglighetsdirektivet på att distributören ska iaktta vederbörlig omsorg i förhållande till tillgänglighetskraven kan anges i förordning eller myndighetsföreskrift.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

17 § En importör och en distributör ska, så länge denne har ansvar för en produkt, säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven.

Paragrafen innehåller bestämmelser om importörens och distributörens ansvar vid lagring och transport av produkter. Genom paragrafen genomförs artiklarna 9.6 och 10.4 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

Av paragrafen följer att en importör och en distributör ska ha rutiner som gör att produkten och dess egenskaper inte förändras när de ansvarar för lagring eller transport av produkten. Bestämmelsen innebär att en importör eller en distributör som ingår i ett senare led i leveranskedjan har ett ansvar för att de hanterar produkter som de tillhandahåller marknaden på ett sätt som inte äventyrar den överensstämmelse med gällande tillgänglighetskrav som tillverkaren har försäkrat. Det kan exempelvis ske genom att det tas fram rutiner eller på annat sätt säkerställs att produkten och dess egenskaper inte förändras under lagring eller transport.

Åsidosättande av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

18 § Om en importör eller en distributör släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med tillgänglighetskraven kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882.

Paragrafen innehåller bestämmelser om övertagande av tillverkarens skyldigheter. Genom paragrafen genomförs artikel 11 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.

Paragrafen innebär att en importör eller distributör i vissa fall övertar tillverkarens skyldigheter. Det blir aktuellt när importören eller distributören släpper ut en produkt på marknaden under eget namn eller varumärke, i stället för tillverkarens, eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sätt som kan påverka hur produkten uppfyller kraven på tillgänglighet. Även de krav som framgår av sådana delegerade akter som kommissionen antar ska i dessa fall följas av importören eller distributören.

Begreppen importör, distributör och släppa ut på marknaden definieras i 2 §.

Skyldigheter vid misstanke om produkters bristande överensstämmelse

19 § Om en tillverkare eller importör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med

tillgänglighetskraven, ska tillverkaren eller importören omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

Tillverkare och importörer ska föra ett register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över klagomål som tillverkaren eller importören har mottagit och som har gjorts med återopande av sådan bristande överensstämmelse.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkares och importörers skyldigheter vid produkters bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7.8 och 9.8 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att en tillverkare eller en importör som anser eller har anledning att anta att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med de krav som föreskrivs i lagen eller i de föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen omedelbart måste vidta åtgärder för att produkten ska överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka den från marknaden. Med ”har anledning att anta” avses detsamma som i 21 § lagen (2011:579) om leksakers säkerhet, dvs. att tillverkaren eller importören har fått tydliga signaler om en produkts bristande överensstämmelse genom t.ex. konsumentklagomål eller myndighetskontakter (prop. 2010/11:65 s. 109). De åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven kan exempelvis vara att ändra produktens konstruktion eller funktion eller att förse produkten med kompletterande produkter eller stöd tjänster som innebär att tillgänglighetskravet uppfylls. Kan den bristande överensstämmelsen inte åtgärdas, ska produkten dras tillbaka.

Det har inte ansetts nödvändigt att i lagen närmare reglera hur ett tillbakadragande ska genomföras, eftersom sådan reglering saknas i tillgänglighetsdirektivet. Enligt 28 § andra stycket 1 gäller dock artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 (EU:s marknadskontrollförordning) även vid marknadskontroll avseende tillgänglighetskraven. Bestämmelsen innebär att en marknadskontrollmyndighet vid marknadskontroll får vidta mer specifika åtgärder som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet (produktsäkerhetsdirektivet). Det borde innebära att även en tillverkare eller importör kan tillämpa produktsäkerhetsdirektivets bestämmelser om denne upptäcker en bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Produktsäkerhetsdirektivet har genomförts genom produktsäkerhetslagen (2004:451).

Enligt *andra stycket* ska tillverkare och importörer föra ett register över produkter som inte uppfyller tillgänglighetskraven. Registret ska också innehålla uppgifter om klagomål som har gjorts med återopande av sådana brister. Det kan röra sig om brister som tillverkaren eller importören får kännedom om vid slumpmässiga kontroller eller till följd av konsumenters klagomål. Vidare rör det sig om sådana klagomål som tillverkaren eller importören har mottagit, och inte klagomål som har nått någon annan.

Åsidosättande av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Begreppen tillverkare, importör, produkt och släppa ut på marknaden definieras i 2 §. Prop. 2022/23:42

Paragrafen utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag.

20 § Om en distributör anser, eller har anledning att anta, att en produkt inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, får distributören inte tillhandahålla produkten förrän denne har försäkrat sig om att åtgärder har vidtagits för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om distributörers skyldigheter vid produkters bristande överensstämmelse. Genom paragrafen genomförs artikel 10.3 och delvis artikel 10.5 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Bestämmelsen innebär att om en distributör anser, eller har anledning anta, att en produkt inte överensstämmer med tillgänglighetskraven så måste denne försäkra sig om att tillverkaren eller importören fullgör sina skyldigheter enligt 19 §. Det kan åstadkommas genom att distributören inhämtar en försäkran från den berörda ekonomiska aktören om att skyldigheterna har fullgjorts.

För innebörden av uttrycket ”har anledning att anta”, se författningskommentaren till 19 §.

Åsidosättande av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Uttrycken distributör, produkt och tillhandahålla på marknaden definieras i 2 §.

21 § Om en tillverkare, importör eller distributör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut eller tillhandahållit på marknaden inte uppfyller tillgänglighetskraven, ska marknadskontrollmyndigheterna i de medlemsstater där produkten har tillhandahållits omedelbart underrättas. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens, importörens och distributörens underrättelseskyldighet när de har anledning anta att en produkt som de har tillhandahållit brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 7.8, 9.8 och 10.5 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Underrättelseskyldigheten i bestämmelsen gäller gentemot alla behöriga myndigheter i de medlemsstater där aktören har släppt ut eller tillhandahållit produkten. För innebörden av uttrycket ”har anledning att anta”, se författningskommentaren till 19 §. Uttrycken tillverkare, importör, distributör, produkt och tillhandahålla på marknaden definieras i 2 §.

Åsidosättande av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Paragrafen utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag.

Information, dokumentation och uppgifter som ska lämnas på begäran

22 § Tillverkare, representanter, importörer och distributörer ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna all information som den berörda ekonomiska aktören har och som behövs för bedömningen av om en produkt

uppfyller tillgänglighetskraven. Tillverkaren och importören ska lämna sådan information på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten.

Tillverkaren, representanten, importören och distributören ska samarbeta med marknadskontrollmyndigheten om de åtgärder som ska vidtas för att en produkt ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den period under vilken handlingar enligt första stycket ska sparas och på vilket språk som information enligt första stycket ska lämnas till marknadskontrollmyndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens, representantens importörens och distributörens uppgiftsskyldighet gentemot en marknadskontrollmyndighet. Genom paragrafen genomförs artiklarna 7.3, 7.9, 8.2, 9.7, 9.9 och 10.6 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

I *första stycket* föreskrivs att tillverkaren, representanten, importören och distributören på begäran av en marknadskontrollmyndighet ska lämna all tillgänglig information som denne har tillgång till som stöd för att en produkt uppfyller tillgänglighetskraven. Den information det kan vara fråga om är såväl muntlig som skriftlig information, annan dokumentation eller andra uppgifter som finns tillgängligt. Informationen ska lämnas på ett språk som den begärande myndigheten lätt kan förstå. Bestämmelser om vilket språk som ska användas regleras i förordning eller myndighetsföreskrift med stöd av bemyndigandet i tredje stycket. Uttrycken tillverkare, representant, importör, distributör och produkt definieras i 2 §. En marknadskontrollmyndighet utses av regeringen, 28 §. Myndigheten får förelägga tillverkaren, representanten, importören eller distributören att tillhandahålla uppgifterna, 34 §. Föreläggandet får förenas med vite, 35 §. Om ett beslut överklagas till domstol, kan även frågor om edition aktualiseras, se 20 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och 38 kap. 2–5 §§ rättegångsbalken. En skillnad i förhållande till den uppgiftsskyldighet som regleras i förevarande paragraf är att det då är domstolen och inte marknadskontrollmyndigheten som beslutar om ett eventuellt föreläggande (38 kap. 4 § rättegångsbalken).

Av *andra stycket* följer att tillverkaren, representanten, importören och distributören ska samarbeta med en marknadskontrollmyndighet om alla åtgärder som ska vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse hos de produkter som aktören har släppt ut eller tillhandahållit marknaden. Ett sådant samarbete kan bli aktuellt om en marknadskontrollmyndighet vid en utvärdering av en produkt konstaterar att den inte uppfyller tillgänglighetskraven.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur länge den tekniska dokumentationen och EU-försäkran om överensstämmelse ska sparas eller kunna visas upp. Föreskrifter får även meddelas om på vilket språk som informationen ska lämnas till marknadskontrollmyndigheten. Sådana föreskrifter kan återspegla de bestämmelser i tillgänglighetsdirektivet som ålägger tillverkaren att bevara den tekniska dokumentationen och EU-försäkran om överensstämmelse i fem år efter det att produkten har släppts ut på marknaden, samt de bestämmelser som ålägger representanten respektive importören att kunna uppvisa EU-försäkran om överens-

stämme under en period om fem år. Det finns även bestämmelser i tillgänglighetsdirektivet om att importören på marknadskontrollmyndighetens begäran ska kunna ge myndigheten tillgång till den tekniska dokumentationen.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

23 § En tillverkare, representant, importör eller distributör som har levererat en produkt till eller tagit emot en produkt från en annan tillverkare, representant, importör eller distributör, ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna uppgift om detta.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur länge uppgiftsskyldigheten enligt första stycket ska gälla.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillverkarens, representantens, importörens och distributörens skyldigheter att lämna uppgifter om leveranskedjan. Genom paragrafen genomförs artikel 12 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Första stycket innebär att en ekonomisk aktör som hanterar produkter på begäran av en marknadskontrollmyndighet ska kunna redogöra för leveranskedjan avseende den produkt som den tillhandahåller. Skyldigheten gäller alla ekonomiska aktörer som hanterar produkter, dvs. tillverkaren, dennes representant, importören och distributören. En marknadskontrollmyndighet utses av regeringen, 28 §. Uttrycken tillverkare, representant, importör, distributör och produkt definieras i 2 §.

Andra stycket innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de ekonomiska aktörernas uppgiftsskyldighet avseende leveranskedjan. En sådan föreskrift kan avse under hur lång tid en ekonomisk aktör som hanterar produkter ska kunna lämna uppgifter enligt första stycket, jfr artikel 12.2 och 12.3 i tillgänglighetsdirektivet.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Tjänsteleverantörens skyldigheter

24 § En tjänsteleverantör som tillhandahåller en tjänst till en konsument ska fortlöpande säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

Om en tjänst inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska leverantören vidta de åtgärder som krävs för att få tjänsten att överensstämma med kraven samt omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater där tjänsten tillhandahålls om bristen. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att tjänsteleverantören ska säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven under den tid som tjänsten tillhandahålls. Paragrafen genomför artikel 13.3 och 13.4 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

Av *första stycket* följer att det är den tjänsteleverantör som tillhandahåller tjänsten som ska säkerställa att tillgänglighetskraven som har meddelats med stöd av bemyndigandet i 6 § är uppfyllda under den tid

tjänsten tillhandahålls. Uttrycken tjänst och tjänsteleverantör definieras i 2 §. Den som driver en e-handelsplats riktad till konsumenter är alltid tjänsteleverantör. Den som driver e-handelsplatsen och den som levererar den tillhandahållna tjänsten till konsumenten kan vara samma aktör, men det kan också vara olika aktörer. Tjänsteleverantören behöver säkerställa att tillhandahållandet av tjänsten kontinuerligt överensstämmer med tillgänglighetskraven. I detta ingår att ta hänsyn till ändringar och uppdateringar av tjänster, tillgänglighetskrav, harmoniserade standarder och tekniska specifikationer.

Av *andra stycket* följer att tjänsteleverantören ska vidta åtgärder för att få tjänsten att överensstämma med tillgänglighetskraven. En tjänsteleverantör som driver en e-handelsplats och enbart tillhandahåller andra aktörers tjänster kan inte korrigera tjänstens bristande överensstämmelse. Däremot kan tjänsteleverantören upphöra med att tillhandahålla tjänsten på e-handelsplatsen så länge tjänsten inte är förenlig med tillgänglighetskraven. I andra stycket finns även en underrättelseskyldighet som gäller gentemot alla behöriga myndigheter i de medlemsstater där tjänsten tillhandahålls. Tillsynsmyndigheten utses av regeringen, 30 §.

Åsidosättande av denna paragraf kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

25 § Tjänsteleverantören ska ta fram nödvändig information om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Om tjänsteleverantören har åberopat undantag enligt 7 §, ska det av informationen även framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

Tjänsteleverantören ska säkerställa att de tjänster som denne utformar och tillhandahåller marknaden åtföljs av sådan information som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i den information som tjänsteleverantören enligt denna paragraf ska ta fram, på vilket sätt informationen ska lämnas och hur länge den ska sparas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tjänsteleverantörens informationskyldighet. Genom paragrafen genomförs artikel 13.2 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

Första stycket innebär att tjänsteleverantören ska informera om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Kravet på information för tjänster har en liknande utformning som kravet på EU-försäkran för produkter, 12 §. Det finns inget uttryckligt krav i direktivet på att informationen också ska innehålla uppgifter om vilka tillgänglighetskrav som inte tillämpas pga att undantag enligt 7 § åberopas. Enligt direktivets artikel 23.1 a ska medlemsstaterna se till att det finns förfaranden för att kontrollera att tjänster överensstämmer med kraven på tillgänglighet. Det inbegriper även kontroll av den bedömning som tjänsteleverantören ska göra när undantag för större förändring av tjänstens grundläggande karaktär eller en oproportionerligt stor börda åberopas. Enligt artikel 23.1 a ska vad som föreskrivs om motsvarande kontroll för produkter i artikel 19.2 också gälla vid kontroll av åberopande av undantag för tjänster. Tillsynsmyndighetens kontroll regleras i 30 §.

Enligt *andra stycket* är det den som tillhandahåller och utformar en tjänst som är skyldig att förse denna med den information som avses i första stycket.

Bemyndigandet i *tredje stycket* innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i den information som tjänsteleverantören ska ta fram, på vilket sätt informationen ska lämnas och hur länge den ska sparas. I bilaga V i tillgänglighetsdirektivet anges vilken information som ska dokumenteras.

Åsidosättande av denna paragraf eller av föreskrifter som har meddelats med stöd av paragrafen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

26 § Tjänsteleverantören ska på begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för bedömningen av om en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven.

Tjänsteleverantören ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tjänsteleverantörens uppgiftsskyldighet. Genom paragrafen genomförs artikel 13.5 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

I *första stycket* föreskrivs att tjänsteleverantören på begäran av en tillsynsmyndighet ska lämna all information som behövs för att bedöma om en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven. Informationen som tjänsteleverantören tar fram ska visa att tjänsten överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven. En tillsynsmyndighet får förelägga tjänsteleverantören att tillhandahålla uppgifterna, 34 §. Föreläggandet får förenas med vite, 35 §.

Av *andra stycket* följer att tjänsteleverantören ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse hos tjänster som leverantören tillhandahåller. Det kan bli aktuellt om en tillsynsmyndighet vid en utvärdering av en tjänst konstaterar att den inte uppfyller tillgänglighetskraven. Skyldigheten gäller även gentemot behöriga tillsynsmyndigheter i andra medlemsstater.

Åsidosättande av denna paragraf kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Tillhandahållande av e-böcker

27 § Den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om denne inte är en tjänsteleverantör.

Bestämmelser i denna lag som gäller för en tjänsteleverantör, med undantag för bestämmelserna om sanktionsavgift, är tillämpliga även i fråga om ansvar enligt första stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheter vid tillgängliggörande av e-böcker. Paragrafen saknar motsvarighet i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

Bestämmelsen i *första stycket* reglerar de situationer när det är en annan som ansvarar för innehållet i en e-bok än den som är tjänsteleverantör av e-boken. I dessa situationer har den som bär ansvaret för innehållet i e-boken också ansvar för att säkerställa att tjänsten lever upp till de krav som ställs i lagen. Ifall den tjänsteleverantör som distribuerar e-böckerna genom avtal får rätt att upphovsrättsligt förfoga över dem även vad avser de gränssnitt och andra tekniska funktioner som krävs för en tillgänglig utgivning av tjänsten e-bok, är det tjänsteleverantören som är ansvarig för att uppfylla lagens krav.

E-böcker omfattas av regelverk såsom lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen), tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Upphovsrättslagen innebär att en tjänsteleverantör som distribuerar en e-handelstjänst som ger tillgång till e-böcker kan ha begränsad möjlighet att förfoga över e-böckerna. Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen pekar i första hand ut författaren eller utgivaren som ansvarig för innehållet. Beroende på hur verksamheten bedrivs och vilka regler som blir tillämpliga, kan skillnader finnas i fråga om hur omfattande krav som i praktiken kan ställas på verksamhetsutövaren (jfr avsnitt 5.2). Om en e-bok tillhandahålls via en e-handelsplats är det en annan tjänst som omfattas av lagens bestämmelser som i sin tur måste uppfylla tillgänglighetskraven, 4 § första stycket 7. Den som ansvarar för e-handelsplatsen tillhandahåller en e-handelstjänst och är tjänsteleverantör avseende tillgängligheten av e-handelstjänsten som sådan. Begreppen e-böcker och tjänsteleverantör definieras i 2 §. Upphovsrätten är inte ett hinder för en tjänsteleverantör som distribuerar en e-bok att anpassa den till tillgänglighetskraven, se avsnitt 5.6.

I *andra stycket* anges att lagens bestämmelser som gäller för en tjänsteleverantör också är tillämpliga i fråga om ansvar vid tillgängliggörande av e-böcker, med undantag för bestämmelserna i 37 § om sanktionsavgifter. Den som ansvarar för innehållet i en e-bok kan alltså åberopa undantag från tillgänglighetskraven, exempelvis om tillgänglighetskravet innebär en större förändring av e-bokens grundläggande karaktär alternativt medför en oproportionerligt stor börda, 7 §. Den som ansvarar för innehållet i en e-bok kan också i förekommande fall åberopa undantaget i 10 § om mikroföretag som tillhandahåller tjänster. Av bestämmelsen i andra stycket framgår det att den som ansvarar för innehållet i en e-bok, såsom en författare som inte även är en tjänsteleverantör, inte kan bli skyldig att betala en sanktionsavgift enligt lagen.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Marknadskontroll av produkter

28 § Den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Vid marknadskontroll av produkter som omfattas av denna lag tillämpas följande bestämmelser om marknadskontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011:

1. artikel 2.3 om tillämpningsområde vid marknadskontrollmyndighetens åtgärder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet,

2. artikel 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6 om utseende av marknadskontrollmyndigheter och det centrala samordningskontoret,

3. artikel 11.2, 11.3, 11.5 och 11.7 om marknadskontrollmyndigheternas verksamhet,

4. artikel 13 om nationella strategier för marknadskontroll,

5. artikel 14.1 och 14.2 om marknadskontrollmyndigheternas befogenheter,

6. artikel 16.3 g och 16.5 om åtgärder för marknadskontroll,

7. artikel 17 om användning av information samt yrkes- och affärshemligheter,

8. artikel 18 om processuella rättigheter för ekonomiska aktörer,

9. artikel 22 om ömsesidig assistans,

- 10. artikel 25.2–25.4 om kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden,
- 11. artikel 26.1 och 26.2 om uppskjutande av övergång till fri omsättning,
- 12. artikel 27 om övergång till fri omsättning,
- 13. artikel 28.2 och 28.3 om vägrad övergång till fri omsättning,
- 14. artikel 31.2 f, 31.2 g, 31.2 m och 31.2 o om unionsnätverkets roll och uppgifter, samt
- 15. artikel 34.3 a och 34.4 om informations- och kommunikationssystemet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om utseende av marknadskontrollmyndighet och vilka bestämmelser om marknadskontroll som ska tillämpas i marknadskontrollverksamheten. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 19.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.15.1.

Artikel 19.1 i tillgänglighetsdirektivet hänvisar till att artiklar i kapitel III om marknadskontroll och kontroll av produkter som förs in på gemenskapsmarknaden i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på produkter. Detta kapitel har upphävts och har enligt artikel 39.2 i EU:s marknadskontrollförordning ersatts av bestämmelser i nämnda förordning utifrån jämförelsetabellen i bilaga III till samma förordning. Hänvisningen till EU:s marknadskontrollförordning och förordning (EG) 765/2008 är dynamisk och avser alltså förordningarna i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Första stycket upplyser om att regeringen bestämmer vilken eller vilka myndigheter som ska vara marknadskontrollmyndighet och således utöva marknadskontrollen av de produkter som omfattas av lagen. Marknadskontrollmyndigheterna och deras uppdrag och befogenheter avseende kontroll av de produkter som omfattas av lagen kommer således att framgå av bestämmelser på förordningsnivå. Att marknadskontrollmyndigheter ska utses följer av artiklarna 10.1 och 10.2 i EU:s marknadskontrollförordning, där det framgår att medlemsstaterna ska organisera och genomföra marknadskontroll i enlighet med förordningen och även utse en kontrollmyndighet. Marknadskontrollmyndighet definieras i artikel 3.4 i EU:s marknadskontrollförordning som en myndighet som av en medlemsstat enligt artikel 10 utses som ansvarig för att utföra marknadskontroll inom den medlemsstatens territorium.

I *andra stycket* hänvisas till vilka artiklar i EU:s marknadskontrollförordning, vilka enligt jämförelsetabellen motsvarar uppräkningsen i artikel 19.1 i tillgänglighetsdirektivet, som ska tillämpas vid marknadskontroll av produkter som omfattas av lagen. Endast de artiklar som riktar sig till medlemsstaterna eller till nationella behöriga kontrollmyndigheter har tagits med i bestämmelsen. Marknadskontroll definieras i artikel 3.3 i EU:s marknadskontrollförordning som den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av marknadskontrollmyndigheterna för att säkerställa att produkterna överensstämmer med de krav som fastställs i relevant harmoniserad unionslagstiftning samt för att säkerställa skydd av det allmänintresse som omfattas av den lagstiftningen.

Hänvisningen i *punkt 1* till artikel 2.3 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att tillämpningen av förordningen inte får hindra marknadskontrollmyndigheterna från att vidta mer specifika åtgärder som föreskrivs i produktsäkerhetsdirektivet. Det innebär att marknadskontrollmyndigheterna har möjlighet att vidta mer specifika åtgärder som kan

vidtas av dem genom produktsäkerhetslagen (2004:541), som genomför produktsäkerhetsdirektivet.

Hänvisningen i *punkt 2* till artikel 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att medlemsstaterna ska organisera och genomföra marknadskontroll i enlighet med förordningen, utse marknadskontrollmyndigheter och tydligt ange deras uppdrag samt slutligen underrätta kommissionen och övriga medlemsstater om myndigheternas behörighetsområde. Marknadskontrollmyndigheten ska tillförsäkras de resurser som krävs för att den ska kunna utföra sina uppgifter.

Hänvisningen i *punkt 3* till artikel 11.2, 11.3, 11.5 och 11.7 innebär att det ställs vissa krav på marknadskontrollmyndighetens verksamhet. Av artikel 11.2 följer att en marknadskontrollmyndighet ska utöva sina uppgifter oberoende, objektivt och opartiskt. Myndigheten ska vidare enligt artikel 11.3 utföra lämpliga kontroller av produkternas egenskaper genom bl.a. dokumentkontroll och fysiska kontroller utifrån en riskbaserad metod. Myndigheten kan således vara proaktiv och själv initiera ärenden om marknadskontroll, utan att det utesluter att ärenden kan initieras även efter anmälan, se prop. 2021/22:238 s. 150 f. Om den ekonomiska aktören lämnar in rapporter eller intyg om produkters överensstämmelse med harmoniserade tillgänglighetskrav som har utfärdats av organ som är ackrediterade i enlighet med förordning (EG) 756/2008, ska myndigheten enligt artikel 11.5 och inom ramen för sitt utredningsansvar ta vederbörlig hänsyn till dem. Slutligen följer det av hänvisningen till artikel 11.7 att en marknadskontrollmyndighet ska inrätta förfaranden för uppföljning av klagomål eller rapporter om risker eller bristande överensstämmelse samt kontrollera att en ekonomisk aktör vidtar korrigerande åtgärder.

Hänvisningen i *punkt 4* till artikel 13 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att Sverige ska upprätta en övergripande nationell strategi för marknadskontroll. I artikel 13 anges även vad en sådan strategi ska omfatta. Swedac lämnar ett förslag till den nationella strategin till regeringen, 4 b § förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Strategin beslutas av regeringen.

Hänvisningen i *punkt 5* till artikel 14.1 och 14.2 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att marknadskontrollmyndigheterna ska tilldelas vissa befogenheter, se även 29 §. Det följer av artikel 14.2 att befogenheterna ska utövas i enlighet med unionsrätten och svensk rätt på ett effektivt och ändamålsenligt sätt i enlighet med proportionalitetsprincipen. Således ska myndigheternas verksamhet med marknadskontroll utövas i enlighet med tillämpliga bestämmelser i bl.a. tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förvaltningslagen (2017:900) samt arkivlagen (1990:782). Även EU-förordningar som EU:s allmänna dataskyddsförordning, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, ska tillämpas i myndigheternas verksamhet för marknadskontroll. Kraven på att befogenheterna ska utövas med beaktande av proportionalitetsprincipen följer även av 5 § tredje stycket förvaltningslagen.

Hänvisningen i *punkt 6* till artikel 16.3 g och 16.5 i EU:s marknadskontrollförordning innebär en exemplifiering av de åtgärder som en marknadskontrollmyndighet kan vidta gentemot en ekonomisk aktör för att varna slutanvändare som är utsatta för risk bl.a. genom offentliggörande av särskilda varningar. De åtgärder som myndigheten ålägger en ekonomisk aktör att vidta ska enligt artikel 16.2 i EU:s marknadskontrollförordning vara lämpliga och proportionella korrigerande åtgärder som syftar till att korrigera en bristande överensstämmelsen eller att undanröja en identifierad risk. Denna bestämmelse motsvarar 5 § förvaltningslagen. Åsidosättande av bestämmelsen kan medföra sanktionsavgift, 37 §.

Hänvisningen i *punkt 7* till artikel 17 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att marknadskontrollmyndighetens verksamhet ska präglas av en hög grad av öppenhet där information är tillgänglig samtidigt som principen om konfidentialitet och yrkes- och affärshemligheter ska respekteras liksom skyddet för personuppgifter.

Hänvisningen i *punkt 8* till artikel 18 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att marknadskontrollmyndigheten ska tillförsäkra den ekonomiska aktören vissa processuella rättigheter. I den utsträckning som artikel 18 avviker från förvaltningslagens bestämmelser har hänvisningen till artikeln företrädde framför förvaltningslagen, se 4 § förvaltningslagen.

Hänvisningen i *punkt 9* till artikel 22 i EU:s marknadskontrollförordning beskriver samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaternas kontrollmyndigheter och med kommissionen. Artikeln föreskriver också ett förfarande för ömsesidig assistans, som innebär att en marknadskontrollmyndighet på begäran av en marknadskontrollmyndighet i en annan medlemsstat ska bistå med att inhämta information eller göra utredningar.

Hänvisningen i *punkt 10* till artikel 25.2–25.4 i EU:s marknadskontrollförordning innebär att Tullverket tilldelas vissa befogenheter för gränskontroll av de produkter som omfattas av lagens bestämmelser. Tullverkets uppgifter och befogenheter avseende gränskontroll framgår av förordningen (2016:1332) med instruktion för Tullverket samt av tullagen (2016:253) och tullförordningen (2016:287).

Hänvisningen i *punkt 11* till artikel 26.1 och 26.2 i EU:s marknadskontrollförordning innehåller bestämmelser om Tullverkets befogenheter att skjuta upp övergången till fri omsättning om det konstateras att produkten inte åtföljs av korrekt dokumentation, märkning eller kontaktuppgifter till relevanta ekonomiska aktörer, eller om det av andra skäl finns anledning att tro att produkten inte överensstämmer med den tillämpliga unionsrätten. Tullverket ska omedelbart underrätta berörd marknadskontrollmyndighet om att övergången till fri omsättning har skjutits upp. Tullverket tillämpar sina befogenheter på eget initiativ i samband med gränskontroll i enlighet med 4 kap. 19 § tullförordningen.

Hänvisningen i *punkt 12* till artikel 27 i EU:s marknadskontrollförordning beskriver villkoren för att Tullverket ska låta en produkt övergå till fri omsättning.

Hänvisningen i *punkt 13* till artikel 28.2 och 28.3 i EU:s marknadskontrollförordning reglerar åtgärder som en marknadskontrollmyndighet respektive Tullverket får vidta när en produkt inte får släppas ut på marknaden.

Hänvisningen i *punkt 14* till artikel 31.2 f, g, m och o i EU:s marknadskontrollförordning rör vissa uppgifter för nätverket för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaternas myndigheter och kommissionen som syftar till att få marknadskontrollrutinerna inom EU enhetliga. Nätverket består av representanter från varje medlemsstat och representanter från kommissionen, artikel 30.1. Nätverket sammanträder regelbundet eller vid behov och dess beslut är inte rättsligt bindande, artikel 30.4 och 30.7.

Hänvisningen i *punkt 15* till artikel 34.3 a och 34.4 i EU:s marknadskontrollförordning gäller kommissionens ansvar för ett informationssystem för frågor som rör tillsyn av harmoniserad unionslagstiftning i syfte att förbättra utbyte av uppgifter mellan medlemsstaterna. I detta system ska marknadskontrollmyndigheterna föra in uppgifter om bl.a. åtgärder som vidtagits vid bristande överensstämmelse, rapporter om provtagningar och korrigerande åtgärder som ekonomiska aktörer har vidtagit. Det centrala samordningskontoret för in uppgifter i systemet om namn på landets marknadskontrollmyndigheter och deras behörighetsområden. Swedac har utsetts till centralt samordningskontor i Sverige och administrerar informations- och kommunikationssystemet, se 4 a och 4 d §§ förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Begreppen marknadskontroll och marknadskontrollmyndighet definieras i artikel 3.3 och 3.4 i EU:s marknadskontrollförordning.

29 § Vid marknadskontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 har marknadskontrollmyndigheten befogenhet att

1. enligt artikel 14.4 a och 14.4 b kräva att ekonomiska aktörer som hanterar produkter ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. enligt artikel 14.4 e få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel, och
3. enligt artikel 14.4 j införskaffa, inspektera och demontera varuprover.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka befogenheter marknadskontrollmyndigheten har. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 19.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.15.1.

I paragrafen regleras vilka befogenheter en marknadskontrollmyndighet har för att kunna utföra kontroll av produkter enligt 28 § andra stycket 5. Bestämmelsen har utformats i enlighet med bestämmelser om befogenhetstilldelning för marknadskontrollmyndigheter till följd av anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning, se prop. 2021/22:238. Hänvisningen till EU:s marknadskontrollförordning är dynamisk och avser alltså förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

I *punkt 1* hänvisas till artikel 14.4 a och b i EU:s marknadskontrollförordning. Artikel 14.4 a omfattar befogenhet att kräva att ekonomiska aktörer tillhandahåller handlingar, tekniska specifikationer, data eller uppgifter om överensstämmelse och produktens tekniska aspekter om sådan tillgång är nödvändig i syfte att bedöma produktens överensstämmelse med den tillämpliga harmoniserade unionslagstiftningen. Artikel 14.4 b omfattar befogenhet att kräva att ekonomiska aktörer tillhandahåller relevanta uppgifter om leveranskedjan, om distributionsnätets utformning, om antalet produkter på marknaden och om andra produktmodeller som har samma tekniska egenskaper som den berörda

produkten, om detta är relevant för bedömning av överensstämmelse med de gällande kraven enligt harmoniserad unionslagstiftning. Vad som avses med ekonomisk aktör anges i 2 §. Tillgänglighetsdirektivet är enligt artikel 6 i det direktivet harmoniserad unionslagstiftning.

I *punkt 2* hänvisas till artikel 14.4 e i EU:s marknadskontrollförordning. Artikeln innebär att en marknadskontrollmyndighet har befogenhet att få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel som den berörda ekonomiska aktören använder för ändamål som har samband med den ekonomiska aktörens näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke. Enligt artikeln är en förutsättning för tillträde att utrymmet har samband med en ekonomisk aktörs verksamhet. Det kan t.ex. handla om en butik, en kontorslokal eller ett lager. Ytterligare en förutsättning för tillträdesrätten är att tillträdet sker i syfte att identifiera bristande överensstämmelse och att erhålla bevis. Med bristande överensstämmelse avses enligt artikel 3.7 i EU:s marknadskontrollförordning en brist i överensstämmelsen med kraven i harmoniserad unionslagstiftning eller med kraven i EU:s marknadskontrollförordning.

I *punkt 3* hänvisas till artikel 14.4 j i EU:s marknadskontrollförordning. Av den artikeln framgår att en marknadskontrollmyndighet kan ha befogenhet att under dold identitet införskaffa varuprover, att inspektera varuproverna och att demontera dem i syfte att identifiera bristande överensstämmelse och erhålla bevis. Begreppet dold identitet är ett begrepp som används i sektorslagar om marknadskontroll, då det används i flera lagar på konsumentskyddsområdet och livsmedelsområdet och är etablerat i svensk rätt, se prop. 2021/22:238 s. 152.

Tillsyn av tjänster

30 § Den myndighet som regeringen bestämmer är tillsynsmyndighet i fråga om tjänster som omfattas av denna lag och utövar tillsyn över att lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighet och tillsyn. Paragrafen genomför artikel 23 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.15.2.

I *första stycket* ges en upplysning om att det är regeringen som utser tillsynsmyndighet i fråga om de tjänster som omfattas av lagen. I lagen används begreppet tillsyn i fråga om kontroll av tjänsters överensstämmelse med kraven på tillgänglighet, medan det närliggande begreppet marknadskontroll används för kontroll av produkters överensstämmelse med kraven på tillgänglighet. Begreppet tillsyn används inte i tillgänglighetsdirektivet, utan i stället används uttrycket kontroll av tjänster. Av artikel 23 följer att tillsynen omfattar kontroll av att tjänsterna överensstämmer med direktivets krav på tillgänglighet, inklusive eventuell bedömning av undantag för större förändring av tjänstens grundläggande karaktär eller oproportionerligt stor börda, att klagomål eller rapporter om att tjänster inte uppfyller tillgänglighetskraven följs upp samt att den ekonomiska aktören vidtar nödvändiga korrigerande åtgärder. I paragrafen

anges att tillsynen ska omfatta kontroll av efterlevnad av krav på tillgänglighet och av att lagen samt de förordningar och föreskrifter som meddelas med stöd av lagen följs. Tillsynen omfattar därmed även kontroll av information och dokumentation samt av att en ekonomisk aktör som tillämpat undantagen i 7 § har gjort de bedömningar som föreskrivs i 8 § första stycket.

Av bemyndigandet i *andra stycket* följer att bestämmelser om tillsynsmyndighetens verksamhet avseende tillsynen av de tjänster som omfattas av lagen får regleras i förordning eller myndighetsföreskrift.

31 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 5.15.2.

Bemyndigandet ger förutsättningar att ta ut avgifter för kontrollen av samtliga tjänster som omfattas av lagen. Med begreppet tillsyn avses kontroll av tjänster i enlighet med 30 § och den verksamhet som bedrivs och de åtgärder som vidtas av tillsynsmyndigheterna för att säkerställa att tjänsterna överensstämmer med kraven på tillgänglighet. Tillsyn avser således kontroll av att de materiella tillgänglighetskraven enligt de föreskrifter som meddelas med stöd av 6 § följs, inklusive att kriterier för att undantag med hänsyn till större förändring av tjänstens grundläggande karaktär eller oproportionerligt stor börda enligt föreskrifter som meddelas med stöd av 8 §, tillämpas på korrekt sätt, samt att formella krav avseende dokumentation och information i 25 § efterlevs. Tillsyn sker på den ansvariga myndighetens eget initiativ utifrån myndighetens planerade tillsyn eller utifrån information som myndigheten får del av via t.ex. media eller kontakter med allmänheten.

Gemensamma bestämmelser för marknadskontroll och tillsyn

32 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner att en produkt eller tjänst inte uppfyller krav enligt denna lag, enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882, ska myndigheten uppmana den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att inom en viss tid åtgärda bristen.

Om den ansvariga ekonomiska aktören inte har åtgärdat bristen inom föreskriven tid, får myndigheten besluta de förelägganden som behövs för att bristen ska avhjälpas.

Beslut som en marknadskontrollmyndighet fattar med stöd av *andra stycket* ska omprövas efter tre månader.

Paragrafen innehåller bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens eller tillsynsmyndighetens möjligheter att vidta åtgärder när en produkt eller tjänst brister i överensstämmelse. Genom paragrafen genomförs artiklarna 18.3, 20.1–20.4, 20.7 och 22 samt delvis 23.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.1.

Den bristande överensstämmelsen ska vara i förhållande till lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av tillgänglighetsdirektivet. Det kan exempelvis vara föreskrifter som har beslutats med stöd av bemyndigande i 6, 11–13 eller 25 § eller kommissionens delegerade akter som har beslutats med stöd av artikel 4.9 i tillgänglighetsdirektivet.

Det första steget vid en konstaterad bristande överensstämmelse är enligt *första stycket* att myndigheten uppmanar den ekonomiska aktören att vidta korrigerande åtgärder. En sådan uppmaning är inte rättsligt bindande och därmed inte heller ett överklagbart beslut, 41 §.

Om den ekonomiska aktören inte vidtar de av myndigheten angivna åtgärderna får myndigheten enligt *andra stycket* besluta om de förelägganden som är nödvändiga för att få den bristande överensstämmelsen att upphöra. Föreläggandet får förenas med vite, 35 §. Ett föreläggande kan innefatta ett förbud. Med förbud avses t.ex. möjligheten att förbjuda en viss produkt från att släppas ut eller tillhandahållas på den svenska marknaden eller att dra tillbaka produkten från den svenska marknaden. Det kan i fråga om tjänster handla om att förbjuda en viss verksamhet, tillhandahållandet av en tjänst eller att en tjänst inte får tillhandahållas efter ett visst datum. Det kan också vara ett partiellt förbud som avser endast viss del av produkten eller tjänsten eller ett förbud som är förenat med vissa villkor om exempelvis att viss information ska ges i samband med att produkten eller tjänsten tillhandahålls. Av 5 § förvaltningslagen följer att de vidtagna åtgärderna ska vara förenliga med proportionalitetsprincipen, vilket för marknadskontrollmyndigheter också följer av 28 § andra stycket 5 genom hänvisningen till artikel 14.2 i EU:s marknadskontrollförordning. Vidare följer det av 28 § andra stycket 8 att när en marknadskontrollmyndighet använder sina befogenheter enligt 29 § ska den säkerställa den ekonomiska aktörens processuella rättigheter enligt artikel 18 i EU:s marknadskontrollförordning.

Utöver de befogenheter som anges i paragrafen finns även möjlighet att med stöd av 37 § besluta om sanktionsavgift.

I *trede stycket* regleras marknadskontrollmyndighetens skyldighet att ompröva sitt beslut om föreläggande inom tre månader. Om beslutet vid omprövning inte längre anses vara berättigat, ska myndigheten upphäva det.

Av skäl 97 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG redan föreskriver en befintlig rättslig ram rörande rättsmedel inom de områden som omfattas av direktiven. Lagens bestämmelser om efterlevnadsåtgärder avseende tjänster gäller därför inte de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i lagen gäller, jfr artikel 29.3 i tillgänglighetsdirektivet.

33 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner brister i en bedömning av undantag enligt 7 §, ska myndigheten uppmana den ekonomiska aktören att inom viss tid åtgärda bristerna.

Om inte den ekonomiska aktören avhjälpes bristerna, får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom en viss angiven tid göra en ny bedömning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens eller tillsynsmyndighetens möjligheter att vidta åtgärder vid bristande tillämpning av undantag. Genom paragrafen genomförs artikel 19.2, 20.1 och 20.4 samt delvis artikel 23 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.2.

Paragrafen beskriver vad som ska gälla om en myndighet vid marknadskontroll eller tillsyn konstaterar brister i den bedömning som ska göras när en ekonomisk aktör åberopar undantag enligt 7 §.

Enligt 8 § första stycket är den ekonomiske aktören skyldig att underätta berörda marknadskontroll- eller tillsynsmyndigheter om att den använt sig av något av undantagen i 7 §. Det krävs däremot inte något aktivt godkännande från myndigheten i fråga och en granskning av tillämpningen av 7 § blir därmed aktuell först i samband med tillsyn eller marknadskontroll.

Av *första stycket* framgår att myndigheten i första hand ska uppmana aktören att inom en viss tid åtgärda identifierade brister i bedömningen om undantag. En sådan uppmaning är inte rättsligt bindande och därmed inte heller ett överklagbart beslut, 41 §.

Om den ekonomiska aktören inte följer myndighetens uppmaning, kan marknadskontroll- eller tillsynsmyndigheten enligt *andra stycket* gå vidare och förelägga den ekonomiska aktören att inom en angiven tid göra en ny bedömning av åberopat undantag enligt 7 §. Föreläggandet får enligt 35 § förenas med vite.

34 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att krav enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 ska följas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om en marknadskontrollmyndighets och tillsynsmyndighets möjlighet att även i andra fall än de som anges i 32 och 33 §§ meddela förelägganden för att säkerställa efterlevnaden av lagen. Genom paragrafen genomförs artiklarna 22 och 23.1 a i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.3.

Paragrafen kompletterar övriga bestämmelser om marknadskontroll och tillsyn och innebär att en myndighet även i övriga fall än vad som anges i 32 och 33 §§ har befogenhet att meddela de förelägganden som är nödvändiga för en effektiv marknadskontroll eller tillsynsverksamhet. Ett föreläggande kan innefatta ett förbud. Bestämmelsen är tillämplig när en myndighet t.ex. har begärt uppgifter om överensstämmelse enligt 22 § eller uppgift om leveranskedjan enligt 23 §. En myndighet kan rikta ett föreläggande mot flera aktörer i en distributionskedja samtidigt, men det bör riktas mot den eller de aktörer som kan antas ha bäst förutsättningar att vidta åtgärden och där föreläggandet kan väntas ge störst effekt. Bestämmelsen innehåller till skillnad från t.ex. 31 § inte ett krav på att myndigheten först ska uppmana den ekonomiska aktören att vidta korrigerande åtgärder innan ett föreläggande utfärdas. Myndigheten bör

sannolikt redan ha framställt sin begäran, t.ex. om uppgifter enligt 22 eller 23 §. Också i övriga fall ska myndigheten beakta proportionalitetsprincipen och i första hand uppmana den ekonomiska aktören att vidta åtgärder innan ett föreläggande utfärdas.

35 § Ett beslut om föreläggande enligt 32–34 §§ får förenas med vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att förena ett föreläggande med vite. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 29.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.3.

De föreläggen som beslutas enligt 32 § andra stycket, 33 § andra stycket och 34 § får förenas med vite. Myndigheten i fråga avgör själv om ett föreläggande ska förenas med vite. För viten i allmänhet gäller lagen (1985:206) om viten.

36 § Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten lämna den hjälp som behövs för att myndigheten ska kunna vidta åtgärder enligt 29 eller 30 §.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Paragrafen innehåller bestämmelser om marknadskontrollmyndighetens eller tillsynsmyndighetens möjligheter att begära polisassistans för att säkerställa efterlevnaden av lagen. Paragrafen genomför delvis artikel 29.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.3.

Av *första stycket* följer att Polismyndigheten på begäran av marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att myndigheten ska kunna vidta åtgärder enligt 29 eller 30 §. För att hjälp ska kunna begäras måste någon av förutsättningarna som anges i *andra stycket* vara uppfyllda.

Enligt *andra stycket punkt 1* får hjälp begäras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas. Så kan exempelvis vara fallet om en ekonomisk aktör vägrar att släppa in myndigheten i fråga i sina lokaler eller på annat sätt aktivt motsätter sig ett beslut om marknadskontroll- eller tillsynsåtgärder.

Enligt *andra stycket punkt 2* får hjälp också begäras om det finns synnerliga skäl. Exempel på synnerliga skäl kan vara att det finns en överhängande risk för att utrustning eller handlingar kommer att förstöras och att det därför inte går att invänta att verkställigheten löses på annat sätt.

Sanktionsavgifter

37 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om den ekonomiska aktören har åsidosatt någon av 6, 8, 11–13, 15–17, 19–26 §§ eller 28 § andra stycket 6, eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa paragrafer.

I ringa fall ska någon sanktionsavgift inte beslutas.

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från den tidpunkt då åsidosättandet upphörde.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sanktionsavgifter. Genom paragrafen genomförs artikel 30.1 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.4.

Enligt artikel 30.2 i tillgänglighetsdirektivet ska sanktionerna vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. I relation till vitesförelägganden, som kan beslutas enligt 35 §, är sanktioner bakåtblickande och avser ett otillåtet handlande som har skett. Vid valet av om ett åsidosättande ska medföra en sanktion eller föreläggande med vite behöver myndigheten således överväga om en framtida förändring av ett handlade eftersträvas eller om det är ett förflutet handlande som behöver åtföljas av en sanktion. Det framgår av 38 § att s.k. dubbelprövning inte får ske, dvs. att en sanktionsavgift inte får avse en överträdelse som redan omfattas av ett föreläggande om vite och där ansökan om utdömande har gjorts.

Av *första stycket* framgår att en marknadskontroll- eller tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör en sanktionsavgift om denne har åsidosatt de krav eller skyldigheter som räknas upp i paragrafen. Aktören ansvarar också för åsidosättande av den som handlar på aktörens vägnar. Det handlar inledningsvis om att produkter eller tjänster har släppts ut respektive tillhandahållits utan att uppfylla de tillgänglighetskrav som följer av 6 §. Om en ekonomisk aktör åberopar ett undantag från tillgänglighetskraven men ett sådant undantag inte är giltigt, agerar aktören i strid med 6 §. Vidare kan sanktionsavgift påföras vid bristande dokumentation eller underrättelse av undantag enligt 8 §. Tillverkarens skyldigheter att dokumentera och märka produkter enligt 11–13 §§, importörens skyldigheter att kontrollera och märka produkter enligt 15 §, distributörens skyldighet att kontrollera en produkt som denne tillhandahåller på marknaden enligt 16 § samt tjänsteleverantörens skyldighet att förse sina tjänster med information enligt 25 § är också sådana situationer som kan innebära att sanktionsavgift kan påföras. Även importörens eller distributörens bristande skyldighet att säkerställa lagrings- eller transportförhållanden enligt 17 § och tillverkarens, importörens och distributörens bristande skyldigheter när de har anledning att anta bristande överensstämmelse med tillgänglighetskraven enligt 19–21 §§ omfattas. Den ekonomiska aktörens bristande samarbete med kontrollmyndigheten enligt 22, 24 eller 26 § kan också leda till sanktionsavgift, liksom de fall när en ekonomisk aktör inte vidtar åtgärder för att omedelbart och på lämpligt sätt varna berörda konsumenter enligt 28 § andra stycket 6 jämförd med artikel 16.3 g i EU:s marknadskontrollförordning.

Sanktionsavgift kan också beslutas vid åsidosättande av föreskrifter som har meddelats med stöd av de uppräknade paragraferna. Exempelvis sådana föreskrifter som har meddelats om hur länge ekonomiska aktörer ska spara vissa handlingar och på vilket språk information till en marknadskontrollmyndighet ska ges har sanktionsavgift som möjlig påföljd vid ett åsidosättande. Även åsidosättande av föreskrifter som har meddelats med stöd av 23 § om hur länge en ekonomisk aktör ska spara uppgifter om leveranskedjan kan leda till sanktioner. I 39 § finns bestämmelser om hur avgiften ska bestämmas.

Sanktionsavgift kan beslutas i kombination med ett föreläggande men myndigheten kan också välja att bara besluta om en sanktionsavgift. Det senare är fallet om rättelse redan har skett. Sanktionsavgiften ska avse en bestämd överträdelse. Om den ekonomiska aktören efter ett beslut om sanktionsavgift fortsätter med överträdelsen, kan en ny sanktionsavgift tas ut för de överträdelser som inträffar efter den tidigare överträdelsen. Innan en ny sanktionsavgift beslutas behöver den ekonomiska aktören få skälig tid på sig att vidta rättelse.

Sanktionsavgift får beslutas även om åsidosättandet varken har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet. Vid fråga om en avgift ska påföras räcker det med att konstatera att regleringen inte har följts. Enligt artikel 30.4 i tillgänglighetsdirektivet måste emellertid myndigheten avväga omfattningen av den bristande överensställningen, hur allvarlig den är, hur många enheter av de berörda produkterna eller tjänsterna som inte uppfyller kraven samt hur många personer som har påverkats, jfr 39 § första stycket. Enligt artikel 30.2 i tillgänglighetsdirektivet måste valet av åtgärd vara proportionerligt, dvs. valet av åtgärd ska stå i rimlig relation till det intresse som åtgärden är avsedd att tillgodose, något som också framgår av 5 § förvaltningslagen.

Det följer av förvaltningslagen att kommunikation ska ha skett med den ekonomiska aktören innan beslut fattas, dvs. aktören ska ha beretts tillfälle att yttra sig. Det ankommer på myndigheten att visa att kommunikation har skett. Gäller sanktionsbeslutet marknadskontroll av produkter, får tiden för yttrandet som regel inte vara kortare än tio arbetsdagar, 28 § andra stycket 8 jämförd med artikel 18.3 i EU:s marknadskontrollförordning.

Den ekonomiska aktören ska underrättas om ett beslut om sanktionsavgift så snart som möjligt och ska samtidigt få besked om hur beslutet kan överklagas, 28 § andra stycket 8 jämförd med artikel 18.2 i EU:s marknadskontrollförordning och 33 § förvaltningslagen.

Av *andra stycket* framgår det att sanktionsavgift inte ska tas ut i ringa fall. Särskilt det förhållande att den produkt eller tjänst som brister i överensställning med materiella tillgänglighetskrav endast har haft en begränsad spridning på marknaden bör kunna medföra att ett åsidosättande ska anses som ringa. Motsvarande gäller även mindre allvarliga åsidosättanden av formella krav som följer av lagen, t.ex. tillverkarens och importörens skyldighet att granska och föra register över klagomål, 19 § andra stycket.

I *tredje stycket* finns en regel om preskriptionstid för beslut om sanktionsavgift.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

38 § En sanktionsavgift får inte beslutas om åsidosättandet omfattas av ett föreläggande om vite och åsidosättandet ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om förbud mot dubbelprövning. Paragrafen saknar motsvarighet i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.4.

Förbudet mot dubbelprövning innebär att sanktionsavgift inte får påföras en ekonomisk aktör om åsidosättandet av de bestämmelser som

räknas upp i 37 § omfattas av ett föreläggande med vite enligt 35 § och samma åsidosättande ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet. I artikel 4 i Europakonventionens 7:e tilläggsprotokoll föreskrivs att ingen får lagföras eller straffas på nytt för ett brott för vilket han redan har blivit slutligt frikänd eller dömd. Även EU:s rättighetsstadga innehåller en liknande bestämmelse (artikel 50). Denna rätt att inte bli lagförd eller straffad två gånger brukar benämnas dubbelprövningsförbudet. Förbudet kan vara tillämpligt även när något av de två förfarandena, eller båda, avser åtgärder eller sanktioner som inte betecknas som straff enligt den nationella rätten, till exempel administrativa sanktioner. Att pröva både ett vite och en sanktionsavgift för samma överträdelse kan alltså strida mot dubbelprövningsförbudet.

Vid åsidosättanden av produktrelaterade krav bör varje åsidosättande som självständigt kan leda till en sanktion anses utgöra en enskild överträdelse. En ekonomisk aktör som hanterar en produkt som brister i överensstämmelse i förhållande till flera produktrelaterade krav kan alltså begå flera olika överträdelser. Att då ålägga den ekonomiska aktören en sanktionsavgift för varje överträdelse kan inte anses innebära dubbelprövning. Avgörande för om två brister utgör samma överträdelse är alltså om bristerna var för sig skulle kunna leda till en sanktion. Det är de tillämpande myndigheterna som i slutändan har att beakta dubbelprövningsförbudet och inte på nytt pröva en överträdelse eller ett åsidosättande som redan har blivit prövad.

39 § Sanktionsavgiften får tas ut med ett belopp som bestäms med hänsyn till allvaret och omfattningen av åsidosättandet samt till omständigheterna i övrigt. Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

Om det finns särskilda skäl eller om det annars är påkallat med hänsyn till omständigheterna får sanktionsavgiften sättas ned helt eller delvis.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sanktionsavgiftens storlek. Genom paragrafen genomförs artikel 30.2 och 30.4 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.4.

Paragrafens *första stycke* genomför artikel 30.4. Bestämmelsen innebär att när sanktionsavgift beslutas ska hänsyn tas till hur allvarlig åsidosättandet är i det enskilda fallet samt till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Vid bedömningen kan hänsyn bl.a. tas till hur många personer som påverkas av den bristande överensstämmelsen och hur många produkter eller tjänsteleveranser som inte lever upp till kraven. Även den ekonomiska aktörens omsättning och vinst påverkar betydelsen av åsidosättandet och ska därför vägas in i bedömningen av sanktionsavgiftens storlek. Vid bedömningen av avgiftens storlek bör även kunna beaktas bl.a. om den ekonomiska aktören har vidtagit åtgärder för att lindra eller avhjälpa den skada som konsumenterna har drabbats av. I gränsöverskridande situationer bör kunna beaktas sanktioner som den ekonomiska aktören har ålagts i något annat land. Av bestämmelsen framgår vidare att sanktionsavgiften ska fastställas till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

Paragrafens *andra stycke* saknar motsvarighet i direktivet. Bestämmelsen ger uttryck för proportionalitetsprincipen. Att det ska finnas särskilda skäl för en nedsättning av avgiften markerar bestämmelsens karaktär av undantag. Både objektiva och subjektiva omständigheter ska beaktas. Det är en skälighetsbedömning som ska göras. En nedsättning av avgiften kan vara aktuell t.ex. om den ekonomiska aktören har åsidosatt en bestämmelse på grund av sjukdom som medfört att han eller hon inte på egen hand har förmått att göra det som han eller hon varit skyldig att göra och inte heller förmått att uppdra åt någon annan att göra det, eller att åsidosättandet annars berott på en omständighet som den ekonomiska aktören varken förutsett eller borde ha förutsett och inte heller kunnat påverka. Även vad den ekonomiska aktören har gjort för att undvika överträdelsen bör beaktas i bedömningen. Bristande betalningsförmåga, att verksamheten är nystartad, okunskap om gällande regler, glömska, tidsbrist och dåliga rutiner är sådana omständigheter som inte bör medföra befrielse från avgiften. Enligt 37 § andra stycket ska i ringa fall någon sanktionsavgift inte beslutas.

I *tredje stycket* föreskrivs att sanktionsavgiften tillfaller staten.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

40 § Sanktionsavgiften ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas inom denna tid, ska beslutande myndighet lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Avgiften faller bort i den utsträckning som verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när sanktionsavgiften ska betalas, om indrivning när avgiften inte betalas i rätt tid och om preskription av avgiften. Paragrafen saknar motsvarighet i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.4.

I *första stycket* anges att sanktionsavgiften som utgångspunkt ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft. En längre betalningstid kan dock fastställas i beslutet.

I *andra stycket* stadgas att myndigheten ska lämna avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. om den inte betalas inom angiven tid. Om avgiften inte betalas i tid får myndighetens beslut om sanktionsavgift verkställas, 3 kap. 20 § utskönningsbalken. Det innebär att den kan drivas in utan att det krävs något domstolsavgörande.

Enligt *tredje stycket* preskriberas sanktionsavgiften i den utsträckning som verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft. Det följer av förvaltningslagen att ett beslut får laga kraft tre veckor från den dag den ekonomiska aktören fick del av beslutet genom den beslutande marknadskontroll- eller tillsynsmyndigheten. Med verkställighet avses faktiska verkställighetsåtgärder, dvs. att avgiften betalats. Att fordran preskriberas innebär att fullgörande inte kan krävas efter det att fem år har gått sedan beslutet fick laga kraft, även om verkställighet har skett under femårsperioden avseende en del av

sanktionsavgiften. Det som preskriberas är den del av avgiften som ännu inte har drivits in.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Överklagande

41 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 32 § första stycket och 33 § första stycket får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande. Genom paragrafen genomförs artikel 29 i tillgänglighetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.16.5.

Paragrafens *första stycke* anger vilka beslut som får överklagas. Av bestämmelsen framgår att det är de allmänna förvaltningsdomstolarna som är behöriga domstolar. En uppmaning enligt 32 § första stycket eller 33 § första stycket är inte rättsligt bindande och därmed inte ett överklagbart beslut.

Av *andra stycket* framgår att vid överklagande av förvaltningsrättens dom krävs prövningstillstånd för att målet ska tas upp till prövning i kammarrätten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

2. Lagen tillämpas inte på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som avser:

- förinspelade tidsberoende medier som har offentliggjorts före ikraftträdandet,
- filformat för dokument som har offentliggjorts före ikraftträdandet, eller
- innehåll som kan klassificeras som arkiv och som inte har uppdaterats eller redigerats efter ikraftträdandet.

3. En tjänsteleverantör får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantören för att tillhandahålla liknande tjänster, dock längst till och med den 27 juni 2030.

4. En tjänsteleverantör, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande tillhandahåller tjänster enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, får fortsätta att tillhandahålla tjänsterna till dess att avtalstiden löper ut, dock längst till och med den 27 juni 2030, även om tjänsterna i fråga inte får tillhandahållas enligt 6 §.

5. Självbetjäningsterminaler som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster under en period av 20 år efter det att terminalerna togs i bruk.

Övervägandena till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna finns i avsnitt 6.

Punkt 1 reglerar lagens ikraftträdande. Bestämmelsen genomför artikel 31 i tillgänglighetsdirektivet. Av ikraftträdandebestämmelsen och 6 § framgår att lagen gäller för produkter som släpps ut på marknaden efter den 28 juni 2025 respektive tjänster som tillhandahålls efter samma datum. En produkt släpps ut på marknaden när den för första gången levereras, förbrukas eller används på unionsmarknaden. Det innebär att tillgänglighetskraven som anges i lagen inte gäller de produkter som har släppts ut på marknaden före lagens ikraftträdande. Eftersom en tjänst

tillhandahålls vid varje transaktion som sker till konsument kommer tjänster som erbjuds efter lagens ikraftträdande som huvudregel att omfattas av lagens tillgänglighetskrav. För vissa tjänster gäller övergångsbestämmelser, vilket framgår av punkterna 2–5.

Punkt 2 undantar visst innehåll på webbplatser och mobila applikationer. Bestämmelsen genomför delvis undantagen i artikel 2.4 a), b) och e) i tillgänglighetsdirektivet. Begreppen för dessa undantag definieras varken i lagen eller i tillgänglighetsdirektivet. I skäl 46 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet finns en direkt hänvisning till webbtillgänglighetsdirektivet när det gäller dessa undantag.

När det gäller undantaget från tillämpningen av tillgänglighetskraven i *första strecksatsen* finns ett liknande undantag i 2 § 2 förordningen (2018:1938) om tillgänglighet till digital offentlig service. I 6 § lagen om tillgänglighet till digital offentlig service definieras tidsberoende medier som ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion. Exempel på vad som kan utgöra video eller ljud med interaktion är bl.a. spel och så kallade e-utbildningar som ofta kombinerar ljud och video med interaktion i form av att användare ska besvara frågor under utbildningens gång (prop. 2017/18:299 s. 40). I förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service bedömdes det lämpligt att kraven avseende digital service som tillhandahålls genom en teknisk lösning som kontrolleras av tredje part ska börja gälla för innehåll som publiceras fr.o.m. samma datum och inte gälla retroaktivt för digital service som tillhandahållits före denna tidpunkt (prop. 2017/18:299 s. 72).

När det gäller filformat för dokument som undantas från tillämpningen av tillgänglighetskraven enligt den *andra strecksatsen* finns en liknande bestämmelse i 2 § 1 förordningen om tillgänglighet till digital offentlig service. För innebörden av begreppet filformat för dokument finns en hänvisning i förarbetena till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service till skäl 26 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet (prop. 2017/18:299 s. 49). Där förklaras att begreppet bör anses utgöra dokument som inte i första hand är avsedda för användning på nätet men som ingår i webbsidor, t.ex. Adobe Portable Document Format (PDF), Microsoft Office-dokument eller format (med öppen källkod) som är likvärdiga med dessa. Det innebär bl.a. att tillgänglighetskraven i den nya lagen inte tillämpas för e-böcker som före den 28 juni 2025 är utgivna i ett av de nyss nämnda filformaten för dokument.

Beträffande undantaget från tillämpningen av tillgänglighetskraven i *tredje strecksatsen* framgår det av skäl 32 i ingressen till webbtillgänglighetsdirektivet att innehåll på arkiverade webbplatser eller mobila applikationer inte behöver göras tillgängligt, om det inte längre uppdateras eller redigeras eller om det inte längre behövs för att genomföra administrativa förfaranden. Av skäl 32 framgår också att underhåll av rent teknisk karaktär inte bör anses utgöra en uppdatering eller redigering av en webbplats eller en mobil applikation.

Punkterna 3–5 reglerar ytterligare övergångsbestämmelser. Bestämmelserna genomför artikel 32 i tillgänglighetsdirektivet.

Punkt 3 innebär att en tjänsteleverantör får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantören för att tillhandahålla liknande tjänster

utan att tillgänglighetskraven behöver tillämpas för dessa produkter. Sådana produkter får dock användas av tjänsteleverantören som längst till och med den 27 juni 2030. När det gäller självbetjäningsterminaler följer det av punkt 5 i övergångsbestämmelserna att tillgänglighetskraven inte tillämpas för sådana produkter under en tid om 20 år från det att terminalen i fråga togs i bruk.

Punkt 4 innebär att en tjänsteleverantör inte behöver tillämpa tillgänglighetskraven för tjänster, som levereras enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, dock längst till och med den 27 juni 2030. Eventuell förlängning av avtalet under denna tid inkluderas i avtalets löptid, förutsatt att förlängningen inte överskrider angivet slutdatum för övergångsbestämmelsen.

Punkt 5 innebär att tillgänglighetskraven inte tillämpas för en självbetjäningsterminal som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantörer för att tillhandahålla tjänster under en period om 20 år efter det att terminalen togs i bruk. Tjänsteleverantören får fortsätta att använda sådan självbetjäningsterminal endast för att tillhandahålla liknande tjänster. Av skäl 26 i ingressen till tillgänglighetsdirektivet framgår att såväl maskinvara som programvara för självbetjäningsterminalerna omfattas.

Bestämmelsen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,
med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet², och
av följande skäl:

1. Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att tillnära medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster och särskilt genom att undanröja och förebygga hinder för den fria rörligheten för vissa tillgängliga produkter och tjänster som uppstår på grund av olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna. Detta skulle öka tillgången på tillgängliga produkter och tjänster på den inre marknaden och göra relevant information mer tillgänglig.
2. Efterfrågan på tillgängliga produkter och tjänster är stor och antalet personer med funktionsnedsättning förväntas öka avsevärt. En miljö där produkter och tjänster är mer tillgängliga möjliggör ett mer inkluderande samhälle och underlättar självständigt boende för personer med funktionsnedsättning. I det här sammanhanget bör man ha i åtanke att funktionsnedsättning är vanligare bland kvinnor än bland män i unionen.
3. I detta direktiv definieras personer med funktionsnedsättning i linje med Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som antogs den 13 december 2006 (nedan kallad konventionen), i vilken unionen är part sedan den 21 januari 2011 och vilken alla medlemsstater har ratificerat. Enligt konventionen innefattar personer med funktionsnedsättning ”personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra”. Detta direktiv främjar ett fullt och effektivt deltagande på lika villkor genom att förbättra tillgången till konventionella produkter och tjänster som

¹ EUT C 303, 19.8.2016, s. 103.

² Europaparlamentets ståndpunkt av den 13 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 9 april 2019.

genom sin ursprungliga utformning eller senare anpassning tillgodoser de särskilda behoven hos personer med funktionsnedsättning.

4. Detta direktiv skulle gynna även andra personer som har funktionsbegränsningar, såsom äldre personer, gravida kvinnor och personer som reser med bagage. Med begreppet personer med funktionsbegränsning avses i detta direktiv personer som har någon varaktig eller tillfällig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning, åldersrelaterad funktionsnedsättning eller annan nedsättning på grund av kroppens funktion som i samspel med olika hinder leder till begränsad tillgång till produkter och tjänster för dessa personer och skapar en situation som kräver att dessa produkter och tjänster anpassas efter personernas särskilda behov.
5. Skillnaderna mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar med avseende på produkters och tjänsters tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning skapar hinder för den fria rörligheten för produkter och tjänster och snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. För vissa produkter och tjänster kommer dessa skillnader sannolikt att öka i unionen efter konventionens ikraftträdande. Ekonomiska aktörer, särskilt små och medelstora företag, drabbas särskilt mycket av sådana hinder.
6. På grund av skillnader i de nationella tillgänglighetskraven hindras särskilt enskilda företagare, små och medelstora företag och mikroföretag från att delta i affärsprojekt utanför den inhemska marknaden. De nationella, eller till och med regionala eller lokala, tillgänglighetskrav som medlemsstaterna har infört skiljer sig för närvarande åt både vad gäller täckning och detaljnivå. Dessa skillnader har negativ inverkan på konkurrenskraften och tillväxten, på grund av de extrakostnader som uppstår i samband med utveckling och marknadsföring av tillgängliga produkter och tjänster för varje nationell marknad.
7. Konsumenter som köper tillgängliga produkter och tjänster och tekniska hjälpmedel får betala höga priser på grund av den begränsade konkurrensen bland leverantörerna. De potentiella fördelarna som kommer av att utbyta erfarenheter med nationella och internationella kollegor vad gäller anpassning till den samhälleliga och tekniska utvecklingen minskar på grund av de splittrade nationella reglerna.
8. För att den inre marknaden ska fungera väl måste man tillnärma de nationella åtgärderna på unionsnivå för att sätta stopp för splittringen på marknaden för tillgängliga produkter och tjänster, för att skapa stordriftsfördelar, för att underlätta gränsöverskridande handel och rörlighet och för att hjälpa de ekonomiska aktörerna att koncentrera resurser på innovation i stället för att använda dem till att täcka kostnader som uppstår på grund av splittrad lagstiftning inom unionen.
9. Fördelarna med harmonisering av tillgänglighetskraven för den inre marknaden har visats genom tillämpningen av Europaparlamentets och

10. I förklaring nr 22, vad gäller personer med funktionsnedsättning, till Amsterdamfördraget enades konferensen mellan företrädarna för medlemsstaternas regeringar om att unionens institutioner, när de utarbetar åtgärder enligt artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), ska beakta funktionshindrade personers behov.
11. Det övergripande målet med kommissionens meddelande av den 6 maj 2015 med titeln En strategi för en digital inre marknad i Europa är att uppnå hållbara ekonomiska och sociala fördelar från en sammankopplad digital inre marknad som därigenom underlättar handeln och ökar sysselsättningen inom unionen. Eftersom den gränsöverskridande näthandeln fortfarande är mycket begränsad har konsumenterna i unionen ännu inte tillgång till alla fördelar vad gäller priser och urval som den inre marknaden kan ge. Splittringen begränsar också efterfrågan på gränsöverskridande e-handelstransaktioner. Det behövs även samordnade åtgärder för att säkerställa att elektroniskt innehåll, elektroniska kommunikationstjänster och åtkomst till audiovisuella medietjänster, är helt tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Därför är det nödvändigt att harmonisera tillgänglighetskraven inom hela den digitala inre marknaden och säkerställa att alla invånare i EU kan dra fördel av den, oavsett förmåga.
12. Efter det att unionen blev part i konventionen har konventionens bestämmelser blivit en integrerad del av unionsrätten och är bindande för unionens institutioner och medlemsstaterna.
13. Parterna åläggs enligt konventionen att vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång, på lika villkor som andra, till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IKT) och IKT-system, samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Förenta nationernas kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har fastställt att det finns ett behov av att skapa ett regelverk med konkreta, verkställbara och tidsbundna riktmärken för övervakning av det successiva genomförandet av tillgängligheten.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar (EUT L96, 29.3.2014, S. 251).

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 661/2009 av den 13 juli 2009 om krav för typgodkännande av allmän säkerhet hos motorfordon och deras släpvagnar samt de system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för dem (EUT L 200, 31.7.2009, s. 1).

14. I konventionen uppmanas dess parter att genomföra eller främja forskning om och utveckling av och främja tillgång till och användning av ny teknik, innefattande informations- och kommunikationsteknik, samt hjälpmedel som är lämpliga för personer med funktionsnedsättning. I konventionen uppmanas även till prioritering av teknik till överkomligt pris.
15. När konventionen träder i kraft i medlemsstaternas nationella rättsordningar innebär det att kompletterande nationella bestämmelser om tillgänglighet för produkter och tjänster måste antas. Utan unionsåtgärder skulle de bestämmelserna öka skillnaderna ytterligare mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar.
16. Det är därför nödvändigt att underlätta genomförandet av konventionen i EU genom att tillhandahålla gemensamma unionsregler. Detta direktiv hjälper också medlemsstaterna i deras ansträngningar att på ett harmoniserat sätt uppfylla såväl sina nationella åtaganden som sina skyldigheter enligt konventionen när det gäller tillgänglighet.
17. I kommissionens meddelande av den 15 november 2010 med titeln EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU anges, i linje med konventionen, tillgänglighet, en grundläggande förutsättning för delaktighet i samhället, som ett av åtta åtgärdsområden, och målet är att säkerställa tillgänglighet för produkter och tjänster.
18. Fastställandet av de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv baseras på en undersökning som genomfördes samtidigt som konsekvensbedömningen utarbetades och där man fastställde vilka produkter och tjänster som är relevanta för personer med funktionsnedsättning och för vilka medlemsstaterna har antagit eller sannolikt kommer att anta olika nationella tillgänglighetskrav som stör den inre marknads funktion.
19. För att säkerställa tillgänglighet för de tjänster som omfattas av detta direktiv bör även produkter som används vid tillhandahållandet av de tjänster med vilka konsumenterna interagerar omfattas av skyldigheten att uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv.
20. Även om en tjänst eller en del av en tjänst lagts ut på underentreprenad till tredje part bör inte den tjänstens tillgänglighet äventyras, och tjänsteleverantörerna bör uppfylla skyldigheterna i detta direktiv. Tjänsteleverantörerna bör även säkerställa lämplig utbildning och fortbildning av sin personal så att den har kunskaper i hur man använder tillgängliga produkter och tjänster. Denna utbildning bör omfatta frågor som tillhandahållande av information, rådgivning och reklam.
21. Tillgänglighetskraven bör införas på det sätt som är minst betungande för de ekonomiska aktörerna och medlemsstaterna.

22. Det är nödvändigt att ange tillgänglighetskrav för produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv och som släpps ut på marknaden, så att deras fria rörlighet på den inre marknaden kan säkerställas.
23. Detta direktiv bör göra funktionella tillgänglighetskrav obligatoriska och de bör utformas som allmänna mål. Dessa krav bör vara tillräckligt exakta för att skapa rättsligt bindande skyldigheter och tillräckligt detaljerade för att det ska gå att bedöma överensstämmelsen i syfte att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv, samt lämna viss flexibilitet för att möjliggöra innovation.
24. Detta direktiv innehåller ett antal kriterier för funktionsprestanda som rör produkters och tjänsters driftslägen. Dessa kriterier är inte avsedda som ett allmänt alternativ till tillgänglighetskraven i detta direktiv utan bör endast användas under mycket specifika omständigheter. Dessa kriterier bör gälla särskilda funktioner eller egenskaper hos produkterna eller tjänsterna, i syfte att göra dem tillgängliga, om tillgänglighetskraven i detta direktiv inte rör en eller flera av dessa särskilda funktioner eller egenskaper. Om ett tillgänglighetskrav omfattar särskilda tekniska krav, och en alternativ teknisk lösning för dessa tekniska krav ges i produkten eller tjänsten, bör denna alternativa tekniska lösning dessutom fortfarande uppfylla de berörda tillgänglighetskraven, och bör resultera i likvärdig eller ökad tillgänglighet, genom tillämpning av relevanta kriterier för funktionsprestanda.
25. Detta direktiv bör omfatta datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter. För att dessa system ska fungera på ett tillgängligt sätt bör deras operativsystem också vara tillgängliga. Sådana datormaskinvarusystem kännetecknas av att de har många olika funktioner och förmåga att, med lämplig programvara, utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedda att användas av konsumenter. Persondatorer, bland annat stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor är exempel på sådana datormaskinvarusystem. Specialiserade datorer som är inbyggda i elektroniska konsumentprodukter utgör inte datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter. Detta direktiv bör inte omfatta enskilda komponenter med särskilda funktioner i sig, till exempel moderkort eller minneskort, som används eller kan användas i ett sådant system.
26. Detta direktiv bör också omfatta betalningsterminaler, inklusive både deras maskinvara och deras programvara, samt vissa interaktiva självbetjäningsterminaler, inklusive både deras maskinvara och deras programvara, som är avsedda att användas för tillhandahållande av tjänster som omfattas av detta direktiv, exempelvis bankomater, biljettförsäljningsautomater som utfärdar fysiska biljetter som ger

tillgång till tjänster, såsom resebiljettautomater och könummerautomater på bankkontor, incheckningsautomater och interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, inbegripet interaktiva informationsskärmar.

27. Vissa interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information som är monterade som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel bör dock undantas från detta direktivs tillämpningsområde eftersom de utgör en del av dessa fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som inte omfattas av detta direktiv.
28. Det ta direktiv bör också omfatta elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet nödkommunikation, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972⁵. För närvarande varierar de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att skapa tillgång för personer med funktionsnedsättning och de är inte harmoniserade inom hela den inre marknaden. Genom att säkerställa att samma tillgänglighetskrav gäller i hela unionen skapar man stordriftsfördelar för ekonomiska aktörer som har verksamhet i mer än en medlemsstat och underlättar effektiv tillgång för personer med funktionsnedsättning både i deras egen medlemsstat och när de reser mellan medlemsstaterna. För att elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet nödkommunikation, ska vara tillgängliga bör leverantörerna, utöver tal, tillhandahålla realtidstext, och totalkonversationstjänst där video tillhandahålls av dem, och därmed säkerställa synkronisering av alla dessa kommunikationsmedel. Utöver kraven i det här direktivet bör medlemsstaterna, i enlighet med direktiv (EU) 2018/1972, kunna fastställa en leverantör av samtalsförmedlande tjänster som kan användas av personer med funktionsnedsättning.
29. Detta direktiv harmoniserar tillgänglighetskraven för elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande produkter samt kompletterar direktiv (EU) 2018/1972 som fastställer krav på likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning. Direktiv (EU) 2018/1972 fastställer också, inom ramen för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, krav på överkomliga priser för tillgång till internet och talkommunikation och på överkomliga priser och tillgång med avseende på tillhörande terminalutrustning samt särskild utrustning och särskilda tjänster för konsumenter med funktionsnedsättning.
30. Detta direktiv bör också omfatta terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som primärt är tänkt att användas för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster. Vid tillämpning av detta direktiv bör den utrustningen anses innefatta utrustning som

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

används som en del av systemet för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis en router eller ett modem.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

31. I detta direktiv bör med åtkomst till audiovisuella medietjänster avses att tillgång till audiovisuellt innehåll tillhandahålls liksom mekanismer som gör det möjligt för användare med funktionsnedsättning att använda tekniska hjälpmedel. Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster skulle kunna inbegripa webbplatser, webbaserade applikationer, digitalboxbaserade applikationer, nedladdningsbara applikationer, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare samt internetanslutna televisionstjänster. Tillgängligheten för audiovisuella medietjänster regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU⁶, med undantag för tillgång till elektroniska programguider (EPG) som ingår i definitionen av tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster på vilka detta direktiv är tillämpligt.
32. I samband med luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare bör detta direktiv omfatta bland annat tillhandahållande av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid, via webbplatser, tjänster för mobila enheter, interaktiva informations-skärmar och interaktiva självbetjäningsterminaler som passagerare med funktionsnedsättning behöver för att kunna resa. Detta skulle kunna innefatta information om tjänsteleverantörens persontrafikprodukter och persontrafiktjänster, information före resan, information under resan och information om resan ställs in eller blir försenad. Andra uppgifter kan även omfatta information om priser och erbjudanden.
33. Detta direktiv bör även omfatta webbplatser, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, som utvecklas eller tillhandahålls av persontrafikoperatörer inom detta direktivs tillämpningsområde, elektroniska biljettförsäljningstjänster, elektroniska biljetter och interaktiva självbetjäningsterminaler.
34. Fastställandet av detta direktivs tillämpningsområde vad gäller luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare bör grundas på befintlig sektorslagstiftning om passagerares rättigheter. Om detta direktiv inte tillämpas på vissa typer av transporttjänster bör medlemsstaterna uppmuntra tjänsteleverantörerna att tillämpa de relevanta tillgänglighetskrav i detta direktiv.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

35. I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102⁷ föreskrivs redan skyldigheter för offentliga myndigheter som tillhandahåller transporttjänster, inklusive stads-, förorts- och regionaltransporter, att göra sina webbplatser tillgängliga. Det här direktivet innehåller undantag för mikroföretag som tillhandahåller tjänster, däribland stads-, förorts- och regionaltransporter. Dessutom omfattar det här direktivet skyldigheter för att säkerställa att e-handelswebbplatser är tillgängliga. Eftersom det här direktivet innehåller skyldigheter för en stor majoritet av de privata leverantörerna av transporttjänster att göra sina webbplatser tillgängliga när de säljer biljetter online är det inte nödvändigt att i det här direktivet införa ytterligare krav för webbplatser för leverantörer av stads-, förorts- och regionaltransporter.
36. Vissa aspekter av tillgänglighetskraven, särskilt när det gäller bestämmelsen om information enligt detta direktiv, omfattas redan av befintlig unionslagstiftning på området för persontransporter. Detta inbegriper delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004⁸, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006⁹, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007¹⁰, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010¹¹ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011¹². Detta inbegriper även relevanta akter som antagits på grundval av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/57/EG¹³. För att säkerställa rättslig samstämdhet bör tillgänglighetskraven i dessa förordningar och dessa akter fortsätta att tillämpas som förut. Ytterligare krav det här direktivet skulle dock komplettera befintliga krav och förbättra den inre marknads funktion på transportområdet och gynna personer med funktionsnedsättning.
37. Vissa aspekter av transporttjänster bör inte omfattas av detta direktiv när de tillhandahålls utanför medlemsstaternas territorium, även om tjänsten har inriktats på unionsmarknaden. Med avseende på dessa

⁷ Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (EUT L 327, 2.12.2016, s.1).

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekas ombordstigning och inställda och kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 17.2.2004, S.1).

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet (EUT L 2004,26.7.2006, s. 1).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (EUT L 315, 3.12.2007, s. 14).

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 334, 17.12.2010, s. 1).

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 55, 28.2.2011, s.1).

¹³ Europaparlaments och rådets direktiv 2008/57/EG av den 17 juni 2008 om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom gemenskapen (EUT L 191, 18.7.2008, s.1).

aspekter bör en persontrafikoperatör enbart vara skyldig att säkerställa att kraven i detta direktiv uppfylls vad gäller den del av tjänsten som erbjuds inom unionens territorium. När det gäller lufttransporter bör emellertid unionslufttrafikföretag säkerställa att de tillämpliga kraven i detta direktiv uppfylls även på flygningar från en flygplats i ett tredjeland till en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium. Dessutom bör alla lufttrafikföretag, inbegripet de som inte är auktoriserade i unionen, säkerställa att de tillämpliga kraven i detta direktiv uppfylls i de fall då flygningar avgår från unionens territorium till ett tredjelandets territorium.

38. Städernas myndigheter bör uppmuntras att integrera obehindrad tillgänglighet till stadstransporttjänster i sina planer för hållbar rörlighet i städer och att regelbundet offentliggöra förteckningar över bästa praxis för obehindrad tillgänglighet till kollektivtrafik och rörlighet i städer.
39. Unionsrätten om banktjänster och finansiella tjänster syftar till att skydda och ge information till konsumenterna av dessa tjänster i hela unionen, men omfattar inte tillgänglighetskrav. I syfte att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att använda dessa tjänster i hela unionen, inklusive sådana som tillhandahålls på webbplatser och via tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, att fatta välinformerade beslut, och att känna att de åtnjuter ett tillräckligt skydd på samma villkor som andra konsumenter samt säkerställa lika villkor för tjänsteleverantörer bör man i detta direktiv fastställa gemensamma tillgänglighetskrav för vissa banktjänster och finansiella tjänster som tillhandahålls konsumenterna.
40. Lämpliga tillgänglighetskrav bör också gälla för identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster, eftersom de är nödvändiga för att utföra konsumenternas banktransaktioner.
41. E-bokfiler bygger på en elektronisk datorkodning som möjliggör spridning av och sökning i ett intellektuellt verk som mestadels föreligger som text eller i grafisk form. Kodningens precisionsgrad bestämmer e-bokfilernas tillgänglighet, i synnerhet när det gäller klassificeringen av olika grundläggande beståndsdelar i verket och den standardiserade beskrivningen av dess struktur. Interoperabilitet i fråga om tillgänglighet bör maximera dessa filers kompatibilitet med olika användarprogram och med befintliga och framtida tekniska hjälpmedel. Särdragen när det gäller speciella volymer såsom serier, barnböcker och konstböcker bör beaktas när det gäller alla tillämpliga tillgänglighetskrav. Olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna skulle göra det svårt för utgivare och andra ekonomiska aktörer att dra nytta av fördelarna med den inre marknaden, skulle kunna skapa interoperabilitetsproblem med läsplattor och skulle begränsa tillgången för konsumenterna med funktionsnedsättning. När det gäller e-böcker skulle begreppet tjänsteleverantör kunna inbegripa utgivare och andra ekonomiska aktörer som distribuerar dessa.

Det är ett känt faktum att personer med funktionsnedsättning fortsätter att stå inför hinder när det gäller att få tillgång till innehåll som är skyddat av upphovsrätt och närstående rättigheter och att vissa åtgärder för att ta itu med denna situation redan har vidtagits till exempel genom antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564¹⁴ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563¹⁵, och att ytterligare unionsåtgärder i detta syfte skulle kunna vidtas i framtiden.

42. I detta direktiv definieras e-handelstjänster som en tjänst som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal. Med avseende på den definitionen avses med på distans en tjänst som tillhandahålls utan att parterna är närvarande samtidigt, på elektronisk väg en tjänst som sänds vid utgångspunkten och tas emot vid slutpunkten med hjälp av utrustning för elektronisk behandling (inbegripet digital signalkomprimering) och lagring av uppgifter, och som i sin helhet sänds, befordras och tas emot genom tråd, radio, optiska medel eller andra elektromagnetiska medel, och på individuell begäran av en konsument en tjänst som tillhandahålls på individuell begäran. Med tanke på e-handelstjänsternas ökade relevans och deras starkt tekniska karaktär är det viktigt med harmoniserade krav för deras tillgänglighet.
43. Skyldigheterna i detta direktiv beträffande e-handelstjänsternas tillgänglighet bör gälla internetförsäljning av alla produkter och tjänster och bör därför även gälla försäljning av en produkt eller tjänst som i sig omfattas av detta direktiv.
44. De åtgärder som avser tillgängligheten för mottagandet av nödkommunikation bör antas utan att det påverkar organisationen av alarmeringstjänsterna, vilket fortsatt omfattas av medlemsstaternas exklusiva befogenhets.
45. I enlighet med direktiv (EU) 2018/1972 ska medlemsstaterna säkerställa att tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning till alarmeringstjänster är tillgängligt via nödkommunikation och är likvärdigt med det tillträde som åtnjuts av andra slutanvändare, i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Kommissionen och de nationella reglerings-

¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 av den 13 september 2017 om viss tillåten användning av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EUT L 242, 20.9.2017, s. 6).

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563 av den 13 september 2017 om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning (EUT L 242, 20.9.2017, s. 1).

myndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning som reser i en annan medlemsstat har tillträde till alarmeringstjänster på likvärdiga villkor som andra slutanvändare, om detta är möjligt, utan förhandsregistrering. Dessa åtgärder syftar till att säkerställa interoperabilitet mellan medlemsstater och ska i största möjliga utsträckning bygga på europeiska standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39 i direktiv (EU) 2018/1972. Sådana åtgärder hindrar inte medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att nå de mål som fastställs i det direktivet. Som ett alternativ till att uppfylla tillgänglighetskraven vad gäller mottagandet av nödkommunikation för användare med funktionsnedsättning i enlighet med detta direktiv, bör medlemsstaterna kunna fastställa en tredje-partsleverantör av samtalsförmedlande tjänster som kan användas av personer med funktionsnedsättning för kommunikation med alarmeringscentralen, till dess att dessa alarmeringscentraler kan använda elektroniska kommunikationstjänster genom internetprotokoll för att säkerställa tillgänglighet för att ta emot nödkommunikation. De skyldigheter som anges i det här direktivet bör inte i något fall tolkas som att de begränsar eller minskar någon skyldighet till förmån för slutanvändare med funktionsnedsättning, inklusive likvärdig tillgång till elektroniska kommunikationstjänster och alarmeringstjänster samt tillgänglighetsskyldigheter som anges i direktiv (EU) 2018/1972.

46. I direktiv (EU) 2016/2102 fastställs tillgänglighetskrav för offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, samt andra tillhörande aspekter, i synnerhet krav som rör de berörda webbplatsernas och mobila applikationernas överensstämmelse. Det direktivet innehåller dock en specifik förteckning över undantag. Liknande undantag är relevanta för det här direktivet. Viss verksamhet som äger rum via den offentliga sektorns webbplatser och mobila applikationer, såsom persontrafiktjänster eller e-handelstjänster som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde, bör dessutom uppfylla de tillämpliga tillgänglighetskraven i det här direktivet i syfte att säkerställa att internetförsäljningen av produkter och tjänster är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, oavsett om säljaren är en offentlig eller privat ekonomisk aktör. Tillgänglighetskraven i det här direktivet bör anpassas till kraven i direktiv (EU) 2016/2102, trots skillnader i exempelvis övervakning, rapportering och efterlevnadsåtgärder.
47. De fyra principerna för tillgänglighet i fråga om webbplatser och mobila applikationer, som används i direktiv (EU) 2016/2102, är följande: möjlighet att uppfatta, vilket innebär att information och komponenter i ett användargränssnitt måste presenteras för användare på sätt som de kan uppfatta; hanterbarhet, vilket innebär att komponenter i ett användargränssnitt och navigering måste vara hanterbara; begriplighet, vilket innebär att information och hantering av användargränssnittet måste vara begriplig; robust karaktär, vilket innebär att innehållet måste vara robust nog för att kunna tolkas på ett

tillförlitligt sätt av ett brett spektrum av användarprogram, inklusive hjälpmedel. Dessa principer är även relevanta för det här direktivet.

48. Medlemsstaterna bör vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att den fria rörligheten inom unionen för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv och som uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven inte hindras av skäl som har att göra med tillgänglighetskraven.
49. I vissa situationer skulle gemensamma tillgänglighetskrav för den bebyggda miljön underlätta den fria rörligheten för de berörda tjänsterna och för personer med funktionsnedsättning. För att säkerställa överensstämmelse med de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga III bör detta direktiv göra det möjligt för medlemsstaterna att inkludera den bebyggda miljö som används vid tillhandahållandet av de tjänster som omfattas av direktivets tillämpningsområde.
50. Tillgänglighet bör uppnås genom systematiskt undanröjande och förebyggande av hinder, främst genom universell utformning eller design för alla, vilket bidrar till att säkerställa tillgång för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra. Enligt konventionen innebär det synsättet ”sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning”. I linje med konventionen ska begreppet ”design för alla inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs”. Dessutom bör tillgänglighet inte utesluta skälig anpassning när så krävs i unionsrätten eller i nationell rätt. Tillgänglighet och design för alla bör tolkas i enlighet med den allmänna kommentar nr 2 (2014) om artikel 9: tillgänglighet som kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har utarbetat.
51. Produkter eller tjänster som omfattas av detta direktiv omfattas inte automatiskt av rådets direktiv 93/42/EEG¹⁶. Vissa tekniska hjälpmedel som är medicintekniska produkter kan dock omfattas av det direktivet.
52. De flesta jobb i unionen tillhandahålls av små och medelstora företag och mikroföretag. De är oerhört viktiga för den framtida tillväxten men ställs ofta inför hinder i utvecklingen av sina produkter och tjänster, framför allt i ett gränsöverskridande sammanhang. Därför är det nödvändigt att underlätta arbetet för små och medelstora företag och mikroföretag genom att harmonisera de nationella bestämmelserna om tillgänglighet, samtidigt som de nödvändiga skyddsåtgärderna bibehålls.

¹⁶ Rådets direktiv 93/42/EEG av den 14 juni 1993 om medicintekniska produkter (EGT L 169, 12.7.1993, s. 1).

53. För att mikroföretag och små och medelstora företag ska kunna gynnas av detta direktiv måste de verkligen uppfylla kraven i kommissionens rekommendation 2003/361/EG¹⁷, och den relevanta rättspraxisen, som syftar till att förhindra kringgående av dess regler.
54. I syfte att säkerställa enhetlighet i unionsrätten och samtidigt erkänna särdragen hos tillgänglighetskraven i detta direktiv bör detta direktiv grundas på Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG¹⁸, eftersom det rör produkter som redan omfattas av andra unionsakter.
55. Alla ekonomiska aktörer som omfattas av detta direktiv och som ingår i leverans- och distributionskedjan bör säkerställa att de endast tillhandahåller sådana produkter på marknaden som överensstämmer med detta direktiv. Detsamma bör gälla ekonomiska aktörer som tillhandahåller tjänster. Det är nödvändigt att göra en tydlig och proportionell fördelning av skyldigheterna i enlighet med varje ekonomisk aktörs roll i leverans- och distributionsprocessen.
56. De ekonomiska aktörerna bör, i förhållande till den roll de har i leveranskedjan, ansvara för att produkter och tjänster överensstämmer med erforderliga krav, för att säkerställa en hög nivå när det gäller skydd av tillgängligheten och för att garantera rättvis konkurrens på unionsmarknaden.
57. Skyldigheterna i detta direktiv bör tillämpas likvärdigt på ekonomiska aktörer i den offentliga sektorn och i den privata sektorn.
58. Tillverkaren, som besitter detaljkunskap om konstruktions- och tillverkningsprocessen, är den som bäst kan genomföra hela bedömningen av överensstämmelse. Samtidigt som ansvaret för produkters överensstämmelse ligger kvar hos tillverkaren bör marknadskontrollmyndigheterna spela en viktig roll i kontrollen av huruvida produkter som tillhandahålls i unionen är tillverkade i enlighet med unionsrätten.
59. Importörerna och distributörerna bör medverka i de nationella myndigheternas marknadskontroll och delta aktivt genom att förse de behöriga myndigheterna med alla nödvändiga uppgifter om den berörda produkten.
60. Importörerna bör säkerställa att de produkter från tredjeländer som förs in på unionsmarknaden överensstämmer med detta direktiv, och framför allt att tillverkarna har genomfört lämpliga förfaranden för bedömning av överensstämmelse avseende dessa produkter.

¹⁷ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

¹⁸ Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG (EUT L 218, 13.8.2008, s. 82).

61. När en produkt släpps ut på marknaden bör importörerna på produkten ange sitt namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och kontaktadress.
62. Distributörerna bör säkerställa att deras hantering av produkten inte inverkar negativt på produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven i detta direktiv.
63. Alla ekonomiska aktörer som släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att det kan påverka överensstämmelsen med de tillämpliga kraven, bör anses vara tillverkare och bör därför överta tillverkarens skyldigheter.
64. Av proportionalitetsskäl bör tillgänglighetskraven endast gälla så länge de inte ålägger den berörda ekonomiska aktören en oproportionerligt stor börda eller kräver en ändring av produkterna och tjänsterna som skulle innebära en grundläggande ändring av dem mot bakgrund av detta direktiv. Det bör dock finnas mekanismer för att kontrollera berättigande till undantag från tillgänglighetskravens tillämplighet.
65. I detta direktiv bör principen att först tänka småskaligt följas och hänsyn tas till de administrativa bördor som små och medelstora företag ställs inför. Här bör mjuka regler fastställas när det gäller bedömning av överensstämmelse och även skyddsklausuler för ekonomiska aktörer, i stället för allmänna undantag och avvikelser för dessa företag. Följaktligen bör hänsyn tas till små och medelstora företags situation när man fastställer regler för urval och genomförande av de lämpligaste förfarandena för bedömning av överensstämmelse, och skyldigheten att bedöma överensstämmelse med tillgänglighetskrav bör begränsas så att den inte innebär en oproportionerligt stor börda för de små och medelstora företagen. Dessutom bör marknadskontrollmyndigheterna agera på ett proportionerligt sätt i förhållande till företagens storlek och den berörda tillverkningens inriktning på små serier eller på produkter som inte tillverkas seriemässigt, utan att skapa onödiga hinder för små och medelstora företag och utan att det urholkar skyddet av allmänintresset.
66. I undantagsfall bör de ekonomiska aktörerna – om tillgänglighetskraven i detta direktiv skulle ålägga de ekonomiska aktörerna en oproportionerligt stor börda – endast vara skyldiga att uppfylla kraven i den mån de inte medför en oproportionerligt stor börda. I sådana vederbörligen motiverade fall skulle det inte finnas någon rimlig möjlighet för en ekonomisk aktör att fullständigt tillämpa ett eller flera av de tillgänglighetskraven i detta direktiv. Den ekonomiska aktören bör emellertid göra en tjänst eller en produkt som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde så tillgänglig som möjligt genom att tillämpa dessa krav i den mån de inte medför en oproportionerligt stor börda. Dessa tillgänglighetskrav, som av den ekonomiska aktören inte

ansågs medföra en oproportionerligt stor börda, bör vara fullständigt tillämpliga. Undantag från uppfyllandet av ett eller flera tillgänglighetskrav på grund av en oproportionerligt stor börda bör inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att begränsa denna börda i förhållande till den berörda särskilda produkten eller tjänsten i varje enskilt fall. Åtgärder som skulle medföra en oproportionerligt stor börda bör tolkas som åtgärder som skulle medföra en alltför stor organisatorisk eller ekonomisk börda för den ekonomiska aktören, samtidigt som man tar hänsyn till de sannolika fördelarna för personer med funktionsnedsättning i enlighet med de kriterier som fastställs i detta direktiv. Kriterier som grundas på dessa överväganden bör fastställas för att göra det möjligt för både ekonomiska aktörer och berörda myndigheter att jämföra olika situationer och på ett systematiskt sätt bedöma om en oproportionerligt stor börda förekommer. Endast berättigade skäl bör beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas eftersom de skulle leda till en oproportionerligt stor börda. Avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper bör inte anses vara berättigade skäl.

67. Vid den övergripande bedömningen av om en oproportionerligt stor börda föreligger bör de kriterier som anges i bilaga VI användas. Bedömningen av om en oproportionerligt stor börda föreligger bör dokumenteras av den ekonomiska aktören med beaktande av de relevanta kriterierna. Tjänsteleverantörer bör göra en ny bedömning av en oproportionerligt stor börda minst vart femte år.
68. Den ekonomiska aktören bör underrätta de behöriga myndigheterna om att den har stött sig på bestämmelserna i detta direktiv om grundläggande ändring och/eller oproportionerligt stor börda. Endast på begäran av de behöriga myndigheterna bör den ekonomiska aktören tillhandahålla en kopia av bedömningen och förklara varför produkten eller tjänsten inte är fullt tillgänglig och tillhandahålla bevis på att det föreligger en oproportionerligt stor börda eller en grundläggande ändring, eller både och.
69. Om en tjänsteleverantör på grundval av den erforderliga bedömningen konstaterar att det skulle utgöra en oproportionerligt stor börda om det krävdes att alla självbetjäningsterminaler som används för tillhandahållandet av tjänster som omfattas av detta direktiv skulle uppfylla tillgänglighetskraven enligt detta direktiv, bör tjänsteleverantören fortfarande tillämpa dessa krav i den mån dessa krav inte medför en sådan oproportionerligt stor börda för den. Följaktligen bör tjänsteleverantören bedöma i vilken utsträckning en begränsad tillgänglighet i alla självbetjäningsterminaler eller ett begränsat antal fullt tillgängliga självbetjäningsterminaler skulle möjliggöra för dem att undvika en oproportionerligt stor börda som annars skulle läggas på dem, och de bör vara skyldiga att efterleva tillgänglighetskraven i detta direktiv endast i den utsträckningen.

70. Mikroföretag särskiljs från alla andra företag genom sin begränsade personal och årliga omsättning eller årliga balansomslutning. Den börda som det innebär för mikroföretag att uppfylla tillgänglighetskraven tar därför i allmänhet en större del av deras finansiella resurser och personalresurser i anspråk jämfört med andra företag och kommer med större sannolikhet att utgöra en oproportionerligt stor andel av kostnaderna. En betydande andel av kostnaden för mikroföretag härrör från pappersarbete och dokumentation som visar överensstämmelse med de olika krav som fastställs i unionsrätten. Alla ekonomiska aktörer som omfattas av detta direktiv bör kunna bedöma proportionaliteten vad gäller att uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv och bör uppfylla dem enbart i den utsträckning de inte är oproportionerliga, men att kräva en sådan bedömning från mikroföretag som tillhandahåller tjänster skulle i sig utgöra en oproportionerligt stor börda. Därför bör krav och skyldigheter i detta direktiv inte gälla mikroföretag som tillhandahåller tjänster inom ramen för detta direktivs tillämpningsområde.
71. För att minska den administrativa bördan bör man i direktivet föreskriva mindre betungande krav och skyldigheter för mikroföretag som hanterar produkter som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde.
72. Även om vissa mikroföretag är undantagna från skyldigheterna i detta direktiv, bör alla mikroföretag uppmanas att tillverka, importera eller distribuera produkter och tillhandahålla tjänster som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv så att deras konkurrenskraft och tillväxtpotential på den inre marknaden ökar. Medlemsstaterna bör därför tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas.
73. Alla ekonomiska aktörer bör agera ansvarsfullt och uppfylla alla tillämpliga rättsliga krav när de släpper ut eller tillhandahåller produkter eller tillhandahåller tjänster på marknaden.
74. För att underlätta bedömningen av överensstämmelse med tillämpliga tillgänglighetskrav är det nödvändigt att föreskriva presumtion om överensstämmelse för produkter och tjänster som överensstämmer med frivilliga harmoniserade standarder som har antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012¹⁹ i syfte att utarbeta detaljerade tekniska specifikationer av dessa krav. Kommissionen har redan utfärdat ett antal standardiseringsbegäranden om tillgänglighet till de europeiska standardiseringsorganisationerna,

¹⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG (EUT L 316, 14.11.2012, s. 12).

såsom standardiseringsuppdragen M/376, M/473 och M/420, vilka skulle vara relevanta för utarbetandet av harmoniserade standarder.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

75. I förordning (EU) nr 1025/2012 fastställs ett förfarande för formella invändningar mot harmoniserade standarder som inte anses uppfylla kraven i detta direktiv.
76. Europeiska standarder bör vara marknadsdrivna, ta hänsyn till allmänintresset och de politiska mål som tydligt uttalats i kommissionens begäran till en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer om utarbetande av harmoniserade standarder och grundas på samförstånd. Om det saknas harmoniserade standarder och om de behövs för harmoniseringen av den inre marknaden bör kommissionen i vissa fall kunna anta genomförandeakter med tekniska specifikationer för tillgänglighetskraven i detta direktiv. Tekniska specifikationer bör endast användas i sådana fall. Kommissionen bör till exempel kunna anta tekniska specifikationer särskilt när standardiseringsprocessen blockeras av att de berörda parterna inte kan nå samförstånd eller när det förekommer otillbörliga dröjsmål vid fastställandet av en harmoniserad standard, till exempel på grund av att den kvalitet som krävs inte uppnåtts. Kommissionen bör låta det gå tillräckligt lång tid efter sin begäran till en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer om utarbetande av harmoniserade standarder innan den antar en teknisk specifikation avseende samma tillgänglighetskrav. Kommissionen bör inte tillåtas anta en teknisk specifikation utan att först ha försökt se till att tillgänglighetskraven täcks av det europeiska standardiseringssystemet, med undantag för om kommissionen kan visa att de tekniska specifikationerna uppfyller de krav som fastställs i bilaga II till förordning (EU) nr 1025/2012.
77. I syfte att på effektivast möjliga sätt fastställa harmoniserade standarder och tekniska specifikationer som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv för produkter och tjänster bör kommissionen, när så är genomförbart, involvera europeiska paraplyorganisationer för personer med funktionsnedsättning och alla andra berörda parter i processen.
78. För att säkerställa effektiv tillgång till information för marknadskontrolländamål bör den information som krävs för att förklara överensstämmelse med alla tillämpliga unionsakter tillgängliggöras i en enda EU-försäkran om överensstämmelse. I syfte att minska den administrativa bördan för de ekonomiska aktörerna bör de kunna inkludera alla relevanta enskilda försäkringar om överensstämmelse i den enda EU-försäkran om överensstämmelse.
79. När det gäller bedömningen av överensstämmelse för produkter bör detta direktiv följa förfarandet Intern tillverkningskontroll i Modul A, som anges i bilaga II till beslut nr 768/2008/EG, eftersom det gör det möjligt för ekonomiska aktörer att visa, och för behöriga myndigheter att säkerställa, att produkter som tillhandahålls på marknaden uppfyller tillgänglighetskraven och inte medför någon orimlig börda.

80. När myndigheter utför marknadskontroll av produkter och kontrollerar tjänsters överensstämmelse bör de även kontrollera bedömningarna av överensstämmelse, inklusive huruvida den relevanta bedömningen av grundläggande ändring eller oproportionerligt stor börda genomfördes på ett korrekt sätt. Myndigheterna bör utföra sina uppgifter i samarbete med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem och deras intressen.
81. När det gäller tjänster bör den information som behövs för att bedöma överensstämmelsen med tillgänglighetskraven i det här direktivet ges i de allmänna villkoren eller likvärdigt dokument utan att detta påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU²⁰.
82. CE-märkningen, som visar att en produkt överensstämmer med tillgänglighetskraven i detta direktiv, är det synliga resultatet av en hel process av bedömning av överensstämmelse i vid bemärkelse. Detta direktiv bör följa de allmänna principer för CE-märkning som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008²¹ om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter. Utöver att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse bör tillverkaren på ett kostnadseffektivt sätt informera konsumenterna om sina produkters tillgänglighet.
83. Genom att anbringa CE-märkningen på en produkt försäkrar tillverkaren, i enlighet med förordning (EG) nr 765/2008, att produkten överensstämmer med alla tillämpliga tillgänglighetskrav och att tillverkaren tar på sig det fulla ansvaret för detta.
84. I enlighet med beslut nr 768/2008/EG ankommer det på medlemsstaterna att säkerställa att marknadskontrollen av produkter inom deras territorium är stark och effektiv, och att förse sina marknadskontrollmyndigheter med tillräckliga befogenheter och resurser.
85. Medlemsstaterna bör kontrollera att tjänster överensstämmer med skyldigheterna i detta direktiv och bör följa upp klagomål och rapporter om bristande överensstämmelse för att säkerställa att korrigerande åtgärder har vidtagits.
86. Kommissionen kan där så är lämpligt, i samråd med de berörda parterna, anta icke-bindande riktlinjer för att stödja samordningen

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (EUT L 218, 13.8.2008, s. 30).

mellan marknadskontrollmyndigheterna och myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse. Kommissionen och medlemsstaterna bör ha möjlighet att inrätta initiativ i syfte att dela de resurser och den expertis som finns hos myndigheterna.

87. Medlemsstaterna bör säkerställa att marknadskontrollmyndigheterna och myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse kontrollerar att de ekonomiska aktörerna uppfyller de kriterier som anges i bilaga VI i enlighet med kapitlen VIII och IX. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse ett specialiserat organ för utförandet av marknadskontrollmyndigheternas skyldigheter eller skyldigheterna för myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse i enlighet med detta direktiv. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att besluta att ett sådant specialiserat organs befogenheter begränsas till tillämpningsområdet för detta direktiv eller vissa delar därav utan att detta påverkar medlemsstaternas skyldigheter enligt förordning (EG) nr 765/2008.
88. Ett förfarande för skyddsåtgärder bör upprättas, vilket bör gälla om medlemsstaterna är oeniga om åtgärder som en medlemsstat vidtagit. Enligt detta skyddsåtgärderförfarande underrättas berörda parter om planerade åtgärder när det gäller produkter som inte uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv. Förfarandet för skyddsåtgärder bör ge marknadskontrollmyndigheterna möjlighet att, i samarbete med de berörda ekonomiska aktörerna, agera i ett tidigare skede när det gäller sådana produkter.
89. Om medlemsstaterna och kommissionen är överens om att en medlemsstats åtgärd är berättigad, bör kommissionen inte involveras ytterligare, utom i de fall då den bristande överensstämmelsen kan anses bero på brister i en harmoniserad standard.
90. I enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU²² och 2014/25/EU²³ om offentlig upphandling, där förfaranden fastställs för offentlig upphandling av offentliga kontrakt och projekttävlingar för vissa varor (produkter), tjänster och byggentreprenader, ska de tekniska specifikationerna, utom i vederbörligen motiverade fall, vid alla upphandlingar där kontraktsföremålet ska användas av fysiska personer, oavsett om det rör sig om allmänheten eller personal vid den upphandlande myndigheten eller enheten, fastställas med hänsyn till kriterier avseende tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning eller formgivning med tanke på samtliga användares behov. Vidare kräver dessa direktiv att om obligatoriska tillgänglighetskrav har antagits genom en unionsrättsakt ska de tekniska specifikationerna avseende tillgänglighet för personer med

²² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

funktionsnedsättning eller formgivning med tanke på samtliga användares behov utformas med hänvisning till den rättsakten. Det här direktivet bör fastställa obligatoriska tillgänglighetskrav för de produkter och tjänster som omfattas av det. För de produkter och tjänster som inte omfattas av det här direktivets tillämpningsområde är tillgänglighetskraven i det inte bindande. Användning av dessa tillgänglighetskrav för att uppfylla relevanta skyldigheter enligt andra unionsakter än det här direktivet skulle dock underlätta genomförandet av tillgängligheten och bidra till rättssäkerhet och tillnärmning av tillgänglighetskraven i hela unionen. Myndigheterna bör inte hindras från att fastställa mer långtgående tillgänglighetskrav än de som anges i bilaga I till det här direktivet.

91. Detta direktiv bör inte ändra den obligatoriska eller frivilliga karaktären hos de bestämmelser som rör tillgängligheten i andra unionsakter.
92. Detta direktiv bör endast gälla upphandlingsförfaranden för vilka en anbudsinfordran redan har skickats ut eller, i de fall en anbudsinfordran inte krävs, om den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten har påbörjat upphandlingsförfarandet efter den dag då detta direktiv börjar tillämpas.
93. I syfte att säkerställa att detta direktiv tillämpas på rätt sätt bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på följande: ytterligare specificering av de tillgänglighetskrav som genom själva sin beskaffenhet inte kan ge den avsedda effekten såvida de inte närmare specificeras i bindande unionsrättsakter; ändring av den period under vilken ekonomiska aktörer måste kunna identifiera en ekonomisk aktör som har levererat en produkt till dem eller till vilken de har levererat en produkt; ytterligare specificering av de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen av huruvida överensstämmelsen med tillgänglighetskraven skulle medföra en oproportionerligt stor börda. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning²⁴. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
94. För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter med avseende på de tekniska specifikationerna. Dessa befogenheter bör

95. Medlemsstaterna bör säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv och bör därför således upprätta lämpliga kontrollmekanismer, såsom efterhandskontroll av marknadskontrollmyndigheterna, för att kontrollera att ett undantag från tillgänglighetskraven är berättigat. Vid behandling av klagomål avseende tillgänglighet bör medlemsstaterna iakttä den allmänna principen om god förvaltning och i synnerhet tjänstemännens skyldighet att säkerställa att ett beslut om varje klagomål fattas inom rimlig tid.
96. I syfte att främja ett enhetligt genomförande av detta direktiv bör kommissionen, för att underlätta utbytet av information och bästa praxis och för att tillhandahålla råd, inrätta en arbetsgrupp som består av berörda myndigheter och parter. Samarbete bör främjas mellan myndigheterna och de berörda parterna, inklusive personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem, bland annat i syfte att förbättra samstämmigheten vid tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv gällande tillgänglighetskrav och att övervaka genomförandet av dess bestämmelser om grundläggande ändring och oproportionerligt stor börda.
97. Med hänsyn till den befintliga rättsliga ramen rörande rättsmedel inom de områden som omfattas av direktiven 2014/24/EU och 2014/25/EU, bör bestämmelserna om efterlevnadsåtgärder och sanktioner i det här direktivet inte gälla de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i detta direktiv gäller. Ett sådant undantagande påverkar inte medlemsstaternas fördragsenliga skyldigheter att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa unionsrättens tillämpning och effektivitet.
98. Sanktionerna bör vara adekvata i förhållande till överträdelsernas art och omständigheterna så att de inte fungerar som ett alternativ till att de ekonomiska aktörerna fullgör sin skyldighet att göra sina produkter eller tjänster tillgängliga.
99. Medlemsstaterna bör, i enlighet med gällande unionsrätt, säkerställa att det finns alternativa tvistlösningsmekanismer som gör det möjligt att åtgärda påstådda fall av bristande efterlevnad av detta direktiv innan talan väcks vid domstol eller hos behöriga förvaltningsmyndigheter.
100. I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument²⁶, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

²⁶ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.

101. I syfte att ge tjänsteleverantörerna tillräckligt med tid för att anpassa sig till kraven i detta direktiv är det nödvändigt att införa en övergångsperiod på fem år efter tillämpningsdagen för detta direktiv, under vilken produkter som används vid tillhandahållandet av en tjänst och som släppts ut på marknaden före den dagen inte måste uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv såvida de inte ersätts av tjänsteleverantörerna under övergångsperioden. Med tanke på kostnaderna och den långa livslängden för självbetjäningsterminaler, är det lämpligt att föreskriva att sådana terminaler, när de används vid tillhandahållandet av tjänster, får fortsätta att användas till slutet av deras ekonomiska livslängd, förutsatt att de inte ersätts under denna period, dock inte längre än 20 år.
102. Tillgänglighetskraven i detta direktiv bör gälla för produkter som släpps ut på marknaden och tjänster som tillhandahålls efter den dag då de nationella åtgärder som införlivar detta direktiv börjar tillämpas, inbegripet redan använda och begagnade produkter som importeras från ett tredjeland och som släpps ut på marknaden efter den dagen.
103. Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan). Syftet med direktivet är i synnerhet att säkerställa fullständig respekt för rätten för personer med funktionsnedsättning att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet samt främja tillämpningen av artiklarna 21, 25 och 26 i stadgan.
104. Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att undanröja hinder för fri rörlighet för vissa tillgängliga produkter och tjänster i syfte att bidra till en väl fungerande inre marknad, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna eftersom det kräver harmonisering av de olika regler som för närvarande finns i deras respektive rättssystem utan snarare, på grund av att det fastställs gemensamma tillgänglighetskrav och regler för den inre marknadens funktion, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

KAPITEL 1
Allmänna bestämmelser
Artikel 1
Syfte

Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster, särskilt genom att undanröja och förebygga de hinder för den fria rörligheten för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv som uppstår på grund av de olika tillgänglighetskraven i medlemsstaterna.

Artikel 2
Tillämpningsområde

1. Detta direktiv gäller för följande produkter som släpps ut på marknaden efter den 28 juni 2025:

a) Datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter och operativsystem till dessa maskinvarusystem.

b) Följande självbetjäningsterminaler:

i) Betalningsterminaler.

ii) Följande självbetjäningsterminaler som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av detta direktiv:

– Bankomater.

– Biljettförsäljningsautomater.

– Incheckningsautomater.

– Interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, förutom terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel.

c) Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster.

d) Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet, som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster.

e) Läsplattor.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 32, gäller detta direktiv för följande tjänster som tillhandahålls konsumenterna efter den 28 juni 2025:

a) Elektroniska kommunikationstjänster med undantag av överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

b) Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster.

c) Följande inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter vilka endast omfattas av led v:

i) Webbplatser.

ii) Tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer.

iii) Elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster.

iv) Förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid; när det gäller informationsskärmar ska detta begränsas till interaktiva skärmar som är belägna inom unionens territorium.

v) Interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafiktjänster.

d) Banktjänster för konsumenterna.

e) E-böcker och ändamålsenlig programvara.

f) E-handelstjänster.

3. Detta direktiv gäller mottagande av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112.

4. När det gäller webbplatser och mobila applikationer gäller detta direktiv inte följande innehåll:

a) Förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025.

b) Filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025.

c) Kartor och karttjänster på nätet, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering.

d) Innehåll från tredje part som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

e) Webbplatsers och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv, det vill säga endast innehåller innehåll som inte uppdaterats eller redigerats efter den 28 juni 2025

5. Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av direktiv (EU) 2017/1564 och förordning (EU) 2017/1563.

Artikel 3 Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *personer med funktionsnedsättning*: personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra.
2. *produkt*: ett ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter och djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter och djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning.
3. *tjänst*: tjänst enligt definitionen i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG27.
4. *tjänsteleverantör*: en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen.
5. *audiovisuella medietjänster*: tjänster enligt definitionen i artikel 1.1 a i direktiv 2010/13/EU.
6. *tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster*: tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt konsultera audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner, såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning, som resulterar av genomförandet av åtgärder för att göra tjänsterna tillgängliga i enlighet med vad som avses i artikel 7 i direktiv 2010/13/EU; och omfattar även elektroniska programguider (EPG).

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

7. *terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet, som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster*: all utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster.
8. *elektronisk kommunikationstjänst*: elektronisk kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2018/1972.
9. *totaltalskonversationstjänst*: totaltalskonversationstjänst enligt definitionen i artikel 2.35 i direktiv (EU) 2018/1972.
10. *alarmeringscentral*: alarmeringscentral enligt definitionen i artikel 2.36 i direktiv (EU) 2018/1972.
11. *den lämpligaste alarmeringscentralen*: den lämpligaste alarmeringscentralen enligt definitionen i artikel 2.37 i direktiv (EU) 2018/1972.
12. *nödkommunikation*: nödkommunikation enligt definitionen i artikel 2.38 i direktiv (EU) 2018/1972.
13. *alarmeringstjänst*: alarmeringstjänst enligt definitionen i artikel 2.39 i direktiv (EU) 2018/1972.
14. *realtidstext*: en typ av textbaserad konversation i punkt-till-punkt-situationer eller vid flerpunktskonferenser där text som matas in överförs på ett sådant sätt att användaren uppfattar kommunikationen som kontinuerlig, dvs. att den sker tecken för tecken.
15. *tillhandahållande på marknaden*: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt.
16. *utsläppande på marknaden*: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden.
17. *tillverkare*: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke.
18. *bemyndigad företrädare*: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter.
19. *importör*: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeländ på unionsmarknaden.
20. *distributör*: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden.

21. *ekonomisk aktör*: tillverkaren, den bemyndigade företrädaren, importören, distributören eller tjänsteleverantören.
22. *konsument*: fysisk person som köper produkten i fråga eller är mottagare av tjänsten i fråga för ändamål som ligger utanför dennes handel, företag, hantverksverksamhet eller yrke.
23. *mikroföretag*: ett företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner EUR eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner EUR.
24. *små och medelstora företag*: företag som sysselsätter färre än 250 personer och som har en årsomsättning som inte överstiger 50 miljoner EUR eller en balansomslutning som inte överstiger 43 miljoner EUR per år, men som inte omfattar mikroföretag.
25. *harmoniserad standard*: en harmoniserad standard enligt definitionen i artikel 2.1 c i förordning (EU) nr 1025/2012.
26. *tekniska specifikationer*: en teknisk specifikation enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst.
27. *tillbakadragande*: åtgärd för att förhindra att en produkt i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden.
28. *banktjänster för konsumenter*: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:
- kreditavtal som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG²⁸ eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU²⁹,
 - tjänsterna i avsnitt A punkterna 1, 2, 4 och 5 och avsnitt B punkterna 1, 2, 4 och 5 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU³⁰,
 - betaltjänster enligt definitionen i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366³¹,

²⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s. 66).

²⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 60, 28.2.2014, s. 34).

³⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

³¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG, 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

- d) tjänster som är knutna till betalkontot enligt definitionen i artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU, 32 och
 - e) elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG 33.
29. *betalningsterminal*: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 4.14 i direktiv (EU) 2015/2366, vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö.
30. *e-handelstjänster*: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal.
31. *lufttransporttjänster för passagerare*: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt definitionen i artikel 2 i i förordning (EG) nr 1107/2006 i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag.
32. *busstransporttjänster för passagerare*: de tjänster som omfattas av artikel 2.1. och 2.2 i förordning (EU) nr 181/2011.
33. *järnvägstransporttjänster för passagerare*: all persontrafik på järnväg som avses i artikel 2.1 i förordning (EG) nr 1371/2007, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.
34. *vattentransporttjänster för passagerare*: de persontrafiktjänster som omfattas av artikel 2.1 i förordning (EU) nr 1177/2010, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.
35. *stads- och förortstransporter*: stads- och förortstrafiken enligt definitionen i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU 34, men vad gäller det här direktivet inkluderar det endast följande transportsätt: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss.
36. *regionaltransporter*: regional trafik enligt definitionen i artikel 3.7 i direktiv 2012/34/EU, men vad gäller det här direktivet inkluderar det

³² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

³³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7).

³⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (EUT L 343, 14.12.2012, s. 32).

endast följande transportsätt: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

37. *tekniska hjälpmedel*: varje föremål, del av utrustning, tjänst eller produktsystem, inbegripet programvara, som används för att öka, upprätthålla, ersätta eller förbättra funktionsförmågan för personer med funktionsnedsättning eller för att lindra och kompensera för funktionsnedsättningar, aktivitetsbegränsningar eller delaktighetsinskränkningar.
38. *operativsystem*: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring, och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive en operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras.
39. *datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsett för konsumenter*: en maskinvarukombination som utgör en komplett dator och som kännetecknas av att den har många olika funktioner, har förmågan att med lämplig programvara utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedd att användas av konsumenter, detta inkluderar persondatorer, i synnerhet stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor.
40. *interaktiv datorkapacitet*: funktion till stöd för interaktion mellan människa och enhet som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav.
41. *e-bok och ändamålsenlig programvara*: en tjänst som inbegriper tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som en person kan disponera, navigera i, läsa och använda, samt den särskilda programvaran, inklusive tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, för att disponera, navigera i, läsa och använda dessa digitala filer, och det omfattar inte programvara som omfattas av definitionen i led 42.
42. *läsplatta*: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler.
43. *elektroniska biljetter*: alla system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett.

44. *elektroniska biljettförsäljningstjänster*: alla system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet online med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, och levereras till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet under resan.

KAPITEL II

Tillgänglighetskrav och fri rörlighet

Artikel 4

Tillgänglighetskrav

1. Medlemsstaterna ska säkerställa, i enlighet med punkterna 2, 3 och 5 i denna artikel och med förbehåll för artikel 14 i detta direktiv, att de ekonomiska aktörerna endast släpper ut produkter på marknaden och endast tillhandahåller tjänster som uppfyller tillgänglighetskraven i bilaga I.
2. Alla produkter ska uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I avsnitt I.

Alla produkter, med undantag för självbetjäningsterminaler, ska uppfylla de krav som fastställs i bilaga I avsnitt II.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 5 i denna artikel ska alla tjänster, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter, uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I avsnitt III.
Utan att det påverkar punkt 5 i denna artikel ska alla tjänster uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I avsnitt IV.
4. Medlemsstaterna får, mot bakgrund av nationella förhållanden, besluta att den bebyggda miljö som används av kunder till tjänster som omfattas av detta direktiv ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga III, för att de i högsta möjliga grad ska kunna användas av personer med funktionsnedsättning.
5. Mikroföretag som tillhandahåller tjänster ska undantas från skyldigheten att uppfylla de tillgänglighetskrav som avses i punkt 3 i denna artikel och eventuella skyldigheter som rör uppfyllandet av de kraven.
6. Medlemsstaterna ska tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas. Medlemsstaterna ska utveckla dessa verktyg i samråd med berörda parter.
7. Medlemsstaterna får upplysa de ekonomiska aktörerna om vägledande exempel i bilaga II på möjliga lösningar som bidrar till att uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga I.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att mottagandet av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112, genom den lämpligaste alarmeringscentralen, ska uppfylla de särskilda tillgänglighetskraven i avsnitt V i bilaga I på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem.
9. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att komplettera bilaga I genom att ytterligare specificera de tillgänglighetskrav som genom själva sin beskaffenhet inte kan ge den avsedda effekten såvida de inte närmare specificeras i bindande unionsrättsakter, till exempel krav som rör interoperabilitet.

Artikel 5

Gällande unionslagstiftning på området för persontransporter

Tjänster som uppfyller kraven avseende tillhandahållande av tillgänglig information och tillhandahållande av information om tillgänglighet enligt förordningarna (EG) nr 261/2004, (EG) nr 1107/2006, (EG) nr 1371/2007, (EU) nr 1177/2010 och (EU) nr 181/2011 och relevanta akter som antagits på grundval av direktiv 2008/57/EG ska anses uppfylla motsvarande krav i det här direktivet. Om det här direktivet föreskriver ytterligare krav, utöver dem som föreskrivs i dessa förordningar och dessa akter, ska de ytterligare kraven vara tillämpliga fullt ut.

Artikel 6

Fri rörlighet

Medlemsstaterna får inte, av skäl som har att göra med tillgänglighetskraven, förhindra att produkter eller tjänster som överensstämmer med detta direktiv tillhandahålls på marknaden inom deras territorium.

KAPITEL III

Skyldigheter för ekonomiska aktörer som hanterar produkter

Artikel 7

Tillverkarnas skyldigheter

1. När tillverkarna släpper ut sina produkter på marknaden ska de se till att dessa har konstruerats och tillverkats i enlighet med de tillämpliga tillgänglighetskraven i detta direktiv.
2. Tillverkarna ska utarbeta den tekniska dokumentationen i enlighet med bilaga IV och utföra eller låta utföra den bedömning av överensstämmelse som anges i den bilagan.

Om bedömningen har visat att produkten uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven ska tillverkarna upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och anbringa CE-märkningen.

3. Tillverkarna ska bevara den tekniska dokumentationen och EU-försäkran om överensstämmelse i fem år efter det att produkten har släppts ut på marknaden.

4. Tillverkarna ska säkerställa att det finns rutiner som säkerställer att kraven i detta direktiv kommer att uppfyllas även vid serietillverkning. Hänsyn ska också tas till ändringar som görs i produktens konstruktion eller egenskaper, och ändringar i de harmoniserade standarderna eller i tekniska specifikationer som det hänvisas till vid försäkran om överensstämmelse för en produkt.
5. Tillverkarna ska säkerställa att deras produkter är försedda med typnummer, partinummer, serienummer eller annan identifieringsmärkning eller, om detta inte är möjligt på grund av produktens storlek eller art, säkerställa att den erforderliga informationen anbringas på förpackningen eller på ett medföljande dokument.
6. Tillverkarna ska ange namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och kontaktadress på produkten eller, om detta inte är möjligt, på förpackningen eller på ett dokument som medföljer produkten. Den angivna adressen ska ange en enda kontaktpunkt där tillverkaren kan kontaktas. Kontaktuppgifterna ska anges på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter.
7. Tillverkarna ska säkerställa att produkten åtföljs av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenter och andra slutanvändare och som bestämts av den berörda medlemsstaten. Sådana bruksanvisningar och sådana föreskrifter liksom all märkning ska vara tydliga och lättbegripliga.
8. Tillverkare som anser eller har skäl att tro att en produkt som de har släppt ut på marknaden inte är förenlig med detta direktiv ska omedelbart vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven eller om lämpligt dra tillbaka produkten. Om produkten inte överensstämmer med tillgänglighetskraven i detta direktiv ska tillverkarna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits. I sådana fall ska tillverkarna föra ett register över produkter som inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven och över tillhörande klagomål.
9. Tillverkarna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten är förenlig med kraven, på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten. Tillverkarna ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven hos de produkter som de har släppt ut på marknaden, och framför allt för att få produkterna att överensstämma med de tillämpliga tillgänglighetskraven.

Artikel 8
Bemyndigad företrädare

1. Tillverkarna får genom skriftlig fullmakt utse en företrädare.

Skyldigheterna enligt artikel 7.1 samt upprättandet av teknisk dokumentation får inte delegeras till den bemyndigade företrädaren.

2. Den bemyndigade företrädaren ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten från tillverkaren. Fullmakten ska ge den bemyndigade företrädaren rätt att bl.a.

a) kunna uppvisa EU-försäkran om överensstämmelse och den tekniska dokumentationen för de nationella marknadskontrollmyndigheterna under en period på fem år,

b) på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet ge den myndigheten all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten överensstämmer med kraven,

c) på de behöriga nationella myndigheternas begäran samarbeta med dem om alla åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven hos de produkter som omfattas av fullmakten.

Artikel 9
Importörernas skyldigheter

1. Importörerna får endast släppa ut produkter på marknaden som överensstämmer med kraven.
2. Innan importörerna släpper ut en produkt på marknaden ska de säkerställa att tillverkaren har utfört den bedömning av överensstämmelse som anges i bilaga IV. De ska säkerställa att tillverkaren har upprättat den tekniska dokumentation som krävs i den bilagan, att produkten är försedd med CE-märkning och åtföljs av de dokument som krävs samt att tillverkaren har uppfyllt kraven i artikel 7.5 och 7.6.
3. Om en importör anser eller har skäl att tro att en produkt inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven i detta direktiv, får importören inte släppa ut produkten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om produkten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska importören informera tillverkaren och marknadskontrollmyndigheterna om detta.
4. Importörerna ska ange namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och en kontaktadress på produkten eller, om detta inte är möjligt, på förpackningen eller på ett dokument som medföljer produkten. Kontaktuppgifterna ska anges på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter.

5. Importörerna ska säkerställa att produkten åtföljs av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenterna och andra slutanvändare och som bestämts av den berörda medlemsstaten.
6. Så länge importörerna har ansvar för en produkt ska de säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven.
7. Under en period på fem år ska importörerna kunna uppvisa EU-försäkran om överensstämmelse för marknadskontrollmyndigheterna och säkerställa att dessa myndigheter på begäran kan få tillgång till den tekniska dokumentationen.
8. Importörer som anser eller har skäl att tro att en produkt som de har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med detta direktiv, ska omedelbart vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att produkten ska överensstämma med kraven eller om lämpligt dra tillbaka produkten. Om produkten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska importörerna dessutom omedelbart underätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits. I sådana fall ska importörerna föra ett register över produkter som inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven och över tillhörande klagomål.
9. Importörerna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all den information och dokumentation som behövs för att visa att en produkt överensstämmer med kraven, på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten. De ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven hos de produkter som de har släppt ut på marknaden.

Artikel 10

Distributörernas skyldigheter

1. När distributörerna tillhandahåller en produkt på marknaden ska de iaktta vederbörlig omsorg i förhållande till kraven i detta direktiv.
2. Innan distributörerna tillhandahåller en produkt på marknaden ska de kontrollera att produkten är försedd med CE-märkning och åtföljs av erforderliga dokument och av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenterna och andra slutanvändare i den medlemsstat där produkten tillhandahålls på marknaden samt att tillverkaren och importören har uppfyllt kraven i artikel 7.5 och 7.6 respektive artikel 9.4.

3. Om en distributör anser eller har skäl att tro att en produkt inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven i detta direktiv får distributören inte tillhandahålla produkten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om produkten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska distributören dessutom informera tillverkaren eller importören och marknadskontrollmyndigheterna om detta.
4. Så länge distributörerna har ansvar för en produkt ska de säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven.
5. Distributörer som anser eller har skäl att tro att en produkt som de tillhandahållit på marknaden inte överensstämmer med detta direktiv, ska försäkra sig om att de korrigerande åtgärder som krävs för att produkten ska överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten, vidtas. Om produkten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska distributörerna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits.
6. Distributörerna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all den information och dokumentation som behövs för att visa att produkten överensstämmer med kraven. De ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven hos de produkter som de tillhandahållit på marknaden.

Artikel 11

Fall där importörer och distributörer ska ha samma skyldigheter som tillverkaren

En importör eller en distributör ska anses vara en tillverkare enligt detta direktiv och ska ha samma skyldigheter som tillverkaren har i enlighet med artikel 7, om denne släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med kraven i detta direktiv kan påverkas.

Artikel 12

Identifiering av de ekonomiska aktörer som hanterar produkter

1. De ekonomiska aktörer som avses i artiklarna 7–10 ska på begäran lämna följande information till marknadskontrollmyndigheterna:
 - a) Andra ekonomiska aktörer som har levererat en produkt till dem.
 - b) Andra ekonomiska aktörer som de har levererat en produkt till.

2. De ekonomiska aktörer som avses i artiklarna 7–10 ska kunna lämna den information som avses i punkt 1 i den här artikeln under fem år efter det att de har fått produkten levererad respektive under fem år efter det att de har levererat produkten.
3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att ändra detta direktiv i syfte att ändra den period som avses i punkt 2 i den här artikeln för särskilda produkter. Denna ändrade period ska vara längre än fem år och ska stå i proportion till den berörda produktens ekonomiska livslängd.

KAPITEL IV

Skyldigheter för tjänsteleverantörer

Artikel 13

Tjänsteleverantörernas skyldigheter

1. Tjänsteleverantörerna ska säkerställa att de utformar och tillhandahåller tjänster i enlighet med tillgänglighetskraven i detta direktiv.
2. Tjänsteleverantörerna ska ta fram all nödvändig information i enlighet med bilaga V och ska förklara hur tjänsterna uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven. Allmänheten ska ges tillgång till informationen i skriftlig och muntlig form och på ett sätt som är tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Tjänsteleverantörerna ska spara den informationen så länge tjänsten tillhandahålls.
3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 32 ska tjänsteleverantörerna säkerställa att det finns förfaranden så att tillhandahållandet av tjänster hela tiden överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven. Vid en ändring av tillhandahållandet av tjänsterna, de tillämpliga tillgänglighetskraven eller de harmoniserade standarder eller de tekniska specifikationer med hänvisning till vilka en tjänst kan förklaras uppfylla tillgänglighetskraven ska tjänsteleverantörerna ta vederbörlig hänsyn till denna ändring.
4. Om kraven inte uppfylls ska tjänsteleverantörerna vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att tjänsten ska uppfylla de tillämpliga tillgänglighetskraven. Om tjänsten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska tjänsteleverantörerna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit tjänsten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits.
5. Tjänsteleverantörerna ska på motiverad begäran av en behörig myndighet lämna all information som behövs för att visa att tjänsten överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven. De ska, på begäran av den myndigheten, samarbeta med den myndigheten om de åtgärder som vidtas för att tjänsten ska uppfylla dessa krav.

KAPITEL V
**Grundläggande ändringar av produkter eller tjänster och
oproportionerligt stor börda för ekonomiska aktörer**
Artikel 14

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

Grundläggande ändringar och oproportionerligt stor börda

1. De tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 ska endast gälla i den mån överensstämmelsen
 - a) inte kräver någon större förändring av produkten eller tjänsten, vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, och
 - b) inte leder till en oproportionerligt stor börda för de berörda ekonomiska aktörerna.
2. De ekonomiska aktörerna ska utföra en bedömning av huruvida de tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 skulle leda till en grundläggande ändring eller, på grundval av relevanta kriterier som fastställs i bilaga VI, innebära en oproportionerligt stor börda enligt punkt 1 i den här artikeln.
3. De ekonomiska aktörerna ska dokumentera den bedömning som avses i punkt 2. De ekonomiska aktörerna ska bevara alla relevanta resultat under en period på fem år, räknat från det att en produkt senast tillhandahållits på marknaden eller efter det att en tjänst senast tillhandahållits, beroende på vad som är tillämpligt. På begäran, i förekommande fall, av marknadskontrollmyndigheterna eller av myndigheterna för kontroll av tjänsters överensstämmelse, ska de ekonomiska aktörerna tillhandahålla myndigheterna en kopia av den bedömning som avses i punkt 2.
4. Genom undantag från punkt 3 ska mikroföretag som hanterar produkter vara undantagna från kravet på att dokumentera sin bedömning. Om en marknadskontrollmyndighet begär det ska mikroföretag som hanterar produkter och som har valt att återropa punkt 1, dock förse myndigheten med de uppgifter som är relevanta för den bedömning som avses i punkt 2.
5. Tjänsteleverantörer som återoppar punkt 1 b ska, för varje kategori eller typ av tjänst, minst vart femte år göra en ny bedömning av huruvida bördan är oproportionerligt stor
 - a) när den berörda tjänsten ändras, eller
 - b) när myndigheterna för kontroll av tjänsters överensstämmelse begär detta, och
 - c) i vart fall senast vart femte år.
6. Om de ekonomiska aktörerna erhåller medel från andra källor, oavsett om de är offentliga eller privata, än de ekonomiska aktörernas egna resurser, som tillhandahålls för att förbättra tillgängligheten, ska de inte ha rätt att återropa punkt 1 b.

7. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att komplettera bilaga VI genom att ytterligare specificera de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen enligt punkt 2 i denna artikel. När kommissionen ytterligare specificerar kriterierna ska den inte bara ta hänsyn till de potentiella fördelarna för personer med funktionsnedsättning utan också de potentiella fördelarna för personer med funktionsbegränsning.

Kommissionen ska vid behov anta den första delegerade akten senast den 28 juni 2020. En sådan akt ska börja tillämpas tidigast den 28 juni 2025.

8. Om de ekonomiska aktörerna åberopar punkt 1 för en särskild produkt eller tjänst ska de sända information om detta till medlemsstaternas relevanta marknadskontrollmyndigheter eller myndigheterna för kontroll av tjänsters överensstämmelse, i den medlemsstat där den särskilda produkten släpps ut på marknaden eller den särskilda tjänsten tillhandahålls.

Bestämmelsen i första stycket ska inte tillämpas på mikroföretag.

KAPITEL VI

Harmoniserade standarder och tekniska specifikationer för produkter och tjänster

Artikel 15

Presumtion om överensstämmelse

1. Produkter och tjänster som uppfyller harmoniserade standarder eller delar av dem, till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i detta direktiv i den utsträckning dessa standarder eller delar av dem omfattar dessa krav.
2. Kommissionen ska, i enlighet med artikel 10 i förordning (EU) nr 1025/2012, begära att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer utarbetar harmoniserade standarder för de produkt-tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I. Kommissionen ska lämna det första sådana utkastet till begäran till den berörda kommittén senast den 28 juni 2021.
3. Kommissionen får anta genomförandeakter om fastställande av tekniska specifikationer som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv under förutsättning att

a) ingen hänvisning till harmoniserade standarder har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning i enlighet med förordning (EU) nr 1025/2012, och att

b) antingen

i) kommissionen har begärt att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer ska utarbeta en harmoniserad standard och det förekommer otillbörliga dröjsmål i standardiseringsförfarandet eller begäran inte har beviljats av någon europeisk standardiseringsorganisation, eller

ii) kommissionen kan styrka att en teknisk specifikation uppfyller de krav som fastställs i bilaga II till förordning (EU) nr 1025/2012, med undantag för kravet på att tekniska specifikationer ska utarbetas av en icke-vinstdrivande organisation.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 27.2.

4. Produkter och tjänster som överensstämmer med de tekniska specifikationerna eller delar av dem ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i detta direktiv, i den utsträckning dessa tekniska specifikationer eller delar av dem omfattar dessa krav.

KAPITEL VII

Produkters överensstämmelse och CE-märkning

Artikel 16

EU-försäkran om överensstämmelse för produkter

1. I en EU-försäkran om överensstämmelse ska det framgå att de tillämpliga tillgänglighetskraven har visat sig uppfyllda. Om, som ett undantag, artikel 14 har använts, ska EU-försäkran om överensstämmelse ange vilka tillgänglighetskrav som omfattas av detta undantag.
2. EU-försäkran om överensstämmelse ska utformas enligt förlagan i bilaga III till beslut nr 768/2008/EG. Den ska innehålla de delar som anges i bilaga IV till detta direktiv och ska fortlöpande uppdateras. Kraven rörande den tekniska dokumentationen får inte medföra någon orimlig börda för mikroföretag samt små och medelstora företag. Den ska översättas till det eller de språk som krävs av den medlemsstat i vilken produkten släpps ut eller tillhandahålls på marknaden.
3. Om en produkt omfattas av mer än en unionsakt där det ställs krav på EU-försäkran om överensstämmelse ska en enda EU-försäkran om överensstämmelse upprättas med avseende på alla dessa unionsakter. I denna försäkran ska det anges vilka unionsakter som berörs, och det ska lämnas en publikationshänvisning.
4. Genom att EU-försäkran om överensstämmelse upprättas ska tillverkaren ta ansvar för att produkten överensstämmer med kraven i detta direktiv.

Artikel 17

Allmänna principer för CE-märkning av produkter

CE-märkningen ska omfattas av de allmänna principer som fastställs i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008.

Artikel 18

Regler och villkor för anbringande av CE-märkning

1. CE-märkningen ska anbringas på produkten eller dess märkskylt så att den är synlig, läsbar och outplånlig. Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av produktens art ska märket anbringas på förpackningen och i de medföljande dokumenten.
2. CE-märkningen ska anbringas innan produkten släpps ut på marknaden.
3. Medlemsstaterna ska utgå från befintliga mekanismer för att säkerställa att bestämmelserna om CE-märkning tillämpas korrekt och vidta lämpliga åtgärder i händelse av otillbörlig användning av den märkningen.

KAPITEL VIII

Marknadskontroll av produkter och unionsförfarande i fråga om skyddsåtgärder

Artikel 19

Marknadskontroll av produkter

1. Artiklarna 15.3, 16–19, 21, 23–28, 29.2 och 29.3 i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på produkter.
2. När de berörda marknadskontrollmyndigheterna utför marknadskontroll av produkter ska de, om den ekonomiska aktören har stött sig på artikel 14 i detta direktiv,
 - a) kontrollera att den bedömning som avses i artikel 14 har genomförts av den ekonomiska aktören,
 - b) granska denna bedömning och dess resultat, inbegripet att användningen av de kriterier som anges bilaga VI är korrekt, och
 - c) kontrollera uppfyllandet av de tillämpliga tillgänglighetskraven.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den information som marknadskontrollmyndigheterna har om de ekonomiska aktörernas efterlevnad av de tillämpliga tillgänglighetskraven i detta direktiv och den bedömning som anges i artikel 14 på begäran tillhandahålls konsumenterna i ett tillgängligt format, med undantag för om informationen av konfidentialitetsskäl inte kan lämnas ut i enlighet med artikel 19.5 i förordning (EG) nr 765/2008.

Förfaranden på nationell nivå för att hantera produkter som inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven

1. Om en medlemsstats marknadskontrollmyndigheter har tillräckliga skäl att anta att en produkt som omfattas av detta direktiv inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven ska de göra en utvärdering av produkten, omfattande alla de krav som fastställs i detta direktiv. De berörda ekonomiska aktörerna ska samarbeta till fullo med marknadskontrollmyndigheterna för detta ändamål.

Om marknadskontrollmyndigheterna vid den utvärdering som avses i första stycket konstaterar att produkten inte uppfyller de krav som fastställs i detta direktiv ska de utan dröjsmål ålägga den berörda ekonomiska aktören att vidta alla lämpliga korrigerande åtgärder för att produkten ska uppfylla dessa krav inom en rimlig tidsperiod som de fastställer i förhållande till typen av bristande överensstämmelse.

Marknadskontrollmyndigheterna ska kräva att den berörda ekonomiska aktören drar tillbaka produkten från marknaden inom en förlängd rimlig tidsperiod endast om den berörda ekonomiska aktören inte har vidtagit lämpliga korrigerande åtgärder inom den tidsperiod som avses i andra stycket.

Artikel 21 i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på de åtgärder som avses i andra och tredje styckena i denna punkt.

2. Om marknadskontrollmyndigheterna anser att den bristande överensstämmelsen inte bara gäller det nationella territoriet, ska de informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om utvärderingsresultaten och om de åtgärder som de har ålagt den ekonomiska aktören att vidta.
3. Den ekonomiska aktören ska säkerställa att alla lämpliga korrigerande åtgärder vidtas i fråga om alla berörda produkter som den har tillhandahållit på unionsmarknaden.
4. Om den berörda ekonomiska aktören inte vidtar lämpliga korrigerande åtgärder inom den tidsperiod som avses i punkt 1 tredje stycket, ska marknadskontrollmyndigheterna vidta alla lämpliga tillfälliga åtgärder för att förbjuda eller begränsa tillhandahållandet av produkterna på den nationella marknaden eller dra tillbaka produkterna från den marknaden.

Marknadskontrollmyndigheterna ska utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om dessa åtgärder.

5. I den information som avses i punkt 4 i andra stycket ska alla tillgängliga detaljer ingå, särskilt de uppgifter som krävs för att kunna identifiera den produkt som inte uppfyller kraven, produktens ursprung, vilken typ av bristande överensstämmelse som görs gällande

och vilka tillgänglighetskrav produkten inte överensstämmer med, vilken typ av nationell åtgärd som vidtagits och dess varaktighet samt den berörda ekonomiska aktörens synpunkter. Marknadskontrollmyndigheterna ska särskilt ange om den bristande överensstämmelsen beror på antingen

a) att produkten inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven, eller

b) att de harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 15 och utgör underlag för presumtion om överensstämmelse är bristfälliga.

6. Andra medlemsstater än den som inledde förfarandet enligt denna artikel ska utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om alla vidtagna åtgärder och om eventuella kompletterande uppgifter som de har tillgång till när det gäller den berörda produktens bristande överensstämmelse samt eventuella invändningar mot den anmälda nationella åtgärden.
7. Om ingen medlemsstat eller kommissionen inom tre månader efter mottagandet av den information som avses i punkt 4 andra stycket har gjort invändningar mot en provisorisk åtgärd som har vidtagits av en medlemsstat ska denna åtgärd anses vara berättigad.
8. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga begränsande åtgärder, till exempel att produkten dras tillbaka från marknaden, utan dröjsmål vidtas i fråga om den berörda produkten.

Artikel 21

Unionsförfarande i fråga om skyddsåtgärder

1. Om det, efter det att förfarandet i artikel 20.3 och 20.4 slutförts, har gjorts invändningar mot en åtgärd som en medlemsstat vidtagit, eller om kommissionen har rimliga bevis för att en nationell åtgärd strider mot unionsrätten, ska kommissionen utan dröjsmål inleda samråd med medlemsstaterna och de berörda ekonomiska aktörerna och utvärdera den nationella åtgärden. På grundval av resultaten av denna utvärdering ska kommissionen besluta om den nationella åtgärden är berättigad eller inte.

Kommissionen ska rikta beslutet till alla medlemsstater och omedelbart delge dem och de berörda ekonomiska aktörerna beslutet.

2. Om den nationella åtgärd som avses i punkt 1 anses berättigad ska alla medlemsstater vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att den produkt som inte uppfyller kraven dras tillbaka från deras marknad och underrätta kommissionen om detta. Om den nationella åtgärden inte anses vara berättigad ska den berörda medlemsstaten upphäva åtgärden.

3. Om den nationella åtgärd som avses i punkt 1 i den här artikeln anses berättigad och produktens bristande överensstämmelse kan tillskrivas en brist i de harmoniserade standarder som avses i artikel 20.5 b, ska kommissionen tillämpa det förfarande som föreskrivs i artikel 11 i förordning (EU) nr 1025/2012.
4. Om den nationella åtgärd som avses i punkt 1 i den här artikeln anses berättigad och produktens bristande överensstämmelse kan tillskrivas en brist i de tekniska specifikationer som avses i artikel 20.5 b ska kommissionen utan dröjsmål anta genomförandeakter om ändring eller upphävande av den tekniska specifikationen i fråga. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 27.2.

Artikel 22

Formell bristande överensstämmelse

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 20 ska en medlemsstat, om den konstaterar något av följande, ålägga den berörda ekonomiska aktören att åtgärda den bristande överensstämmelsen:
 - a) CE-märkningen har anbringats i strid med artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 eller artikel 18 i detta direktiv.
 - b) CE-märkningen har inte anbringats.
 - c) Det har inte upprättats någon EU-försäkran om överensstämmelse.
 - d) EU-försäkran om överensstämmelse har inte upprättats på ett korrekt sätt.
 - e) Den tekniska dokumentationen är antingen inte tillgänglig eller inte komplett.
 - f) Den information som avses i artikel 7.6 eller artikel 9.4 saknas eller är felaktig eller ofullständig.
 - g) Något annat av de administrativa krav som fastställs i artikel 7 eller artikel 9 är inte uppfyllt.
2. Om sådan bristande överensstämmelse som avses i punkt 1 kvarstår ska den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder för att begränsa eller förbjuda tillhandahållandet av produkten på marknaden eller säkerställa att den dras tillbaka från marknaden.

KAPITEL IX
Tjänsters överensstämmelse
Artikel 23
Tjänsters överensstämmelse

1. Medlemsstaterna ska inrätta, genomföra och regelbundet uppdatera lämpliga förfaranden för att
 - a) kontrollera att de tjänster överensstämmer med kraven i detta direktiv, inbegripet den bedömning som avses i artikel 14, för vilken artikel 19.2 ska gälla i tillämpliga delar,
 - b) följa upp klagomål eller rapporter om tjänster som inte uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv,
 - c) kontrollera att den ekonomiska aktören har vidtagit nödvändiga korrigerande åtgärder.
2. Medlemsstaterna ska utse de myndigheter som ska ansvara för genomförandet av de förfaranden som avses i punkt 1 med avseende på kontroll av tjänsters överensstämmelse.

Medlemsstaterna ska säkerställa att allmänheten är informerad om förekomsten av de nationella myndigheter som avses i första stycket, om deras ansvarsområden, arbete och beslut och om vilka de är. Dessa myndigheter ska på begäran tillhandahålla den informationen i lättillgängliga format.

KAPITEL X
Tillgänglighetskrav i andra unionsakter
Artikel 24
Tillgänglighet enligt andra unionsakter

1. För de produkter och tjänster som avses i artikel 2 i det här direktivet ska tillgänglighetskraven i bilaga I till detta utgöra obligatoriska tillgänglighetskrav i den mening som avses i artikel 42.1 i direktiv 2014/24/EU och artikel 60.1 i direktiv 2014/25/EU.
2. Alla produkter eller tjänster vars egenskaper, delar och funktioner uppfyller de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I till detta direktiv i enlighet med avsnitt VI i den bilagan ska anses fullgöra de relevanta skyldigheter, vad gäller tillgängligheten, för dessa egenskaper, delar och funktioner som anges i andra unionsakter än detta direktiv, om inte annat föreskrivs i dessa andra akter.

Artikel 25
Harmoniserade standarder och tekniska specifikationer för andra unionsakter

Överensstämmelse med harmoniserade standarder och tekniska specifikationer eller delar av dem, som har antagits i enlighet med artikel

15, ska innebära att överensstämmelse med artikel 24 förutsätts i den utsträckning dessa standarder och tekniska specifikationer eller delar av dem uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

KAPITEL XI

Delegerade akter, genomförandebefogenheter och slutbestämmelser

Artikel 26

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 4.9 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 27 juni 2019.

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 12.3 och 14.7 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 27 juni 2019. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 4.9, 12.3 och 14.7 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 4.9, 12.3 och 14.7 ska endast träda i kraft om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 27
Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 28
Arbetsgrupp

Kommissionen ska inrätta en arbetsgrupp som består av företrädare för marknadskontrollmyndigheter, myndigheter för kontroll av tjänsters överensstämmelse och berörda parter, inklusive företrädare för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Arbetsgruppen ska göra följande:

- a) Underlätta utbyte av information och bästa praxis mellan myndigheterna och berörda parter.
- b) Främja samarbete mellan myndigheterna och berörda parter i frågor som rör detta direktivs genomförande för att förbättra samstämmigheten i tillämpningen av tillgänglighetskraven i detta direktiv och för att noga övervaka genomförandet av artikel 14.
- c) Tillhandahålla råd, i synnerhet till kommissionen och framför allt om genomförandet av artiklarna 4 och 14.

Artikel 29
Efterlevnadsåtgärder

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnad av bestämmelserna i detta direktiv.
2. De medel som avses i punkt 1 ska omfatta följande:
 - a) Bestämmelser varigenom en konsument enligt nationell rätt kan vidta åtgärder i domstol eller hos behöriga förvaltningsmyndigheter för att säkerställa att de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv efterlevs.
 - b) Bestämmelser varigenom offentliga organ eller privata sammanlutningar, organisationer eller andra rättsliga enheter, som har ett legitimt intresse av att säkerställa att detta direktiv följs, enligt nationell rätt kan delta vid domstolarna eller de behöriga förvaltningsmyndigheterna, antingen till stöd för eller på klagandens vägnar och med hans eller hennes tillstånd, i alla de rättsliga eller administrativa förfaranden som föreskrivs för att säkerställa att skyldigheterna i detta direktiv efterlevs.

3. Denna artikel ska inte tillämpas på upphandlingsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.

Artikel 30
Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de genomförs.
2. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Dessa sanktioner ska också åtföljas av effektiva korrigerande åtgärder vid fall av bristande efterlevnad från den ekonomiska aktörens sida.
3. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder samt eventuella ändringar som berör dem.
4. Sanktionerna ska ta hänsyn till omfattningen av den bristande efterlevnaden, inbegripet hur allvarlig den är, och hur många enheter av de berörda produkterna eller tjänsterna som inte uppfyller kraven samt hur många personer som påverkats.
5. Denna artikel ska inte tillämpas på upphandlingsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.

Artikel 31
Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 28 juni 2022 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.
2. De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 28 juni 2025.
3. Med avvikelse från punkt 2 i den här artikeln får medlemsstaterna besluta att tillämpa bestämmelserna om de skyldigheter som fastställs i artikel 4.4 senast från och med den 28 juni 2027.
4. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
5. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.
6. Medlemsstater som utnyttjar möjligheten enligt artikel 4.4 ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i

Artikel 32

Övergångsbestämmelser

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 i denna artikel ska medlemsstaterna föreskriva en övergångsperiod som upphör den 28 juni 2030, under vilken tjänsteleverantörer får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som lagligen användes av dem för att tillhandahålla liknande tjänster före detta datum.

Tjänsteavtal som ingås före den 28 juni 2025 får fortsätta att gälla utan ändring till slutet av giltighetstiden men inte längre än fem år från och med det datumet.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att självbetjäningsterminaler som lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster före den 28 juni 2025 får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster fram till slutet av deras ekonomiskt bärkraftiga nyttjandeperiod men inte längre än 20 år efter det att de togs i bruk.

Artikel 33

Rapport och översyn

1. Senast den 28 juni 2030 och därefter vart femte år, ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om tillämpningen av detta direktiv.
2. Rapporten ska bland annat, mot bakgrund av sociala, ekonomiska och tekniska framsteg, behandla utvecklingen av produkters och tjänsters tillgänglighet, möjlig teknologisk inlåsning i eller möjliga hinder för innovation samt effekterna av detta direktiv för ekonomiska aktörer och för personer med funktionsnedsättning. Rapporten ska även bedöma om tillämpningen av artikel 4.4, där så är möjligt, har bidragit till tillnärmningen av olika nationella tillgänglighetskrav för den bebyggda miljö som avser passagerartransportertjänster, banktjänster för konsumenter och kundtjänstcenter i butiker tillhörande leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster, i syfte att möjliggöra deras progressiva anpassning av de tillgänglighetskrav som anges i bilaga III.

Rapporten ska även bedöma om tillämpningen av detta direktiv, i synnerhet de frivilliga bestämmelserna, har bidragit till tillnärmningen av tillgänglighetskrav för den bebyggda miljö som utgörs av bygg-

entreprenader som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU³⁵, direktiv 2014/24/EU och direktiv 2014/25/EU.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

Rapporten ska också behandla hur tillämpningen av artikel 14 i detta direktiv – inklusive på grundval av information som mottagits i enlighet med artikel 14.8 om sådan information är tillgänglig – och undantaget för mikroföretag påverkar den inre marknadens funktion. Av rapporten ska det framgå om detta direktivs mål har uppnåtts och huruvida det skulle vara lämpligt att inkludera nya produkter och tjänster eller att undanta vissa produkter eller tjänster från detta direktivs tillämpningsområde, och den ska om möjligt fastställa områden där bördan kan minskas med sikte på en eventuell översyn av detta direktiv.

Vid behov ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som kan omfatta lagstiftningsåtgärder.

3. Medlemsstaterna ska i god tid till kommissionen lämna all information som behövs för att kommissionen ska kunna utarbeta sådana rapporter.
4. Kommissionens rapport ska ta hänsyn till synpunkter från ekonomiska intressenter och berörda icke-statliga organisationer, inbegripet organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Artikel 34

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Artikel 35

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 17 april 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI
Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA
Ordförande

³⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1).

TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Avsnitt I

Allmänna tillgänglighetskrav rörande alla produkter som omfattas av detta direktiv i enlighet med artikel 2.1

Produkter måste utformas och tillverkas på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning och ska åtföljas, om möjligt i eller på produkterna, av lättillgänglig information om deras funktion och tillgänglighetsfunktioner.

1. Krav på tillhandahållande av information:

- a) Den information om användningen av produkten som tillhandahålls på själva produkten (märkning, bruksanvisning och varning) ska
 - i) kunna uppfattas med mer än ett sinne,
 - ii) presenteras på ett begripligt sätt,
 - iii) presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,
 - iv) presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken.

- b) Produktbruksanvisningar som inte tillhandahålls på själva produkten utan som görs tillgängliga genom användning av produkten eller på annat sätt, till exempel på en webbplats, inklusive information om produktens tillgänglighetsfunktioner samt hur de aktiveras och deras interoperabilitet med hjälpåtgångar, ska vara offentligt tillgängliga när produkten släpps ut på marknaden och ska
 - i) kunna uppfattas med mer än ett sinne,
 - ii) presenteras på ett begripligt sätt,
 - iii) presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,
 - iv) presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken,
 - v) när det gäller innehåll, göras tillgängliga i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som kan presenteras på olika sätt och kunna uppfattas med mer än ett sinne,
 - vi) åtföljas av en alternativ presentation av eventuella delar som inte består av text,
 - vii) inbegripa den beskrivning av produktens användargränssnitt (hantering, kontroll och återkoppling, input och output) som tillhandahålls i enlighet med punkt 2; i beskrivningen ska man för vart och ett av leden i punkt 2 ange om produkten har dessa egenskaper,

- viii) inbegripa en beskrivning av produktens funktionalitet, som tillhandahålls genom funktioner som syftar till att tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning, i enlighet med punkt 2; i beskrivningen ska man för vart och ett av leden i punkt 2 ange om produkten har dessa egenskaper,
- ix) inbegripa en beskrivning av produktens programvaru- och maskinvarugränssnitt med hjälpmedel; beskrivningen ska innehålla en förteckning över de hjälpmedel som har testats tillsammans med produkten.

2. Användargränssnitt och funktionell utformning:

Produkten, inklusive dess användargränssnitt, ska ha egenskaper, delar och funktioner som gör att personer med funktionsnedsättning kan få tillgång till, uppfatta, hantera, begripa och kontrollera produkten genom att man säkerställer följande:

a) Att när produkten tillhandahåller kommunikation, däribland interpersonell kommunikation, hantering, information, kontroll och orientering, gör den det via mer än ett sinne; detta ska inbegripa tillhandahållande av alternativ till syn, hörsel, tal och känsel.

b) Att när produkten använder tal ger den alternativ till tal och talkommandon för kommunikation, hantering, kontroll och orientering.

c) Att när produkten använder visuella element tillhandahåller den flexibel förstoring, ljusstyrka och kontrast för kommunikation, information och hantering samt säkerställer interoperabilitet med programvara och hjälpmedel för navigering i gränssnittet.

d) Att när produkten använder färg för att förmedla information, ange en åtgärd, kräva ett svar eller identifiera delar tillhandahåller den ett alternativ till färger.

e) Att när produkten använder ljudsignaler för att förmedla information, ange en åtgärd, kräva ett svar eller identifiera delar tillhandahåller den ett alternativ till ljudsignaler.

f) Att när produkten använder visuella element sörjer den för flexibla sätt att förbättra synskärpan.

g) Att när produkten använder ljud ser den till att användaren kan ställa in volymen och hastigheten och att det finns en funktion för förstärkt ljud, däribland för minskning av störningar från ljudsignaler från produkter i omgivningen och ljudskärpa.

h) Att när produkten kräver manuell hantering och kontroll sörjer den för sekventiell styrning och ger alternativ till finmotorisk styrning, så att det inte krävs samtidiga kontroller för manipulering, och använder delar som kan förnimmas med känseln.

i) Att produkten undviker driftslägen som kräver betydande räckvidd och styrka.

j) Att produkten inte utlöser anfall på grund av ljuskänslighet.

k) Att produkten skyddar användarens privatliv när han eller hon använder tillgänglighetsfunktionerna.

l) Att produkten tillhandahåller ett alternativ till biometrisk identifiering och kontroll.

m) Att produkten säkerställer konsekvent funktionalitet och ger tillräcklig och flexibel tidsperiod för interaktion.

n) Att produkten tillhandahåller programvaru- och maskinvarugränssnitt för tekniska hjälpmedel.

o) Att produkten överensstämmer med följande sektorsspecifika krav:

i) Självbetjäningsterminaler ska

- ha text-till-tal-teknik,
- möjliggöra användning av personliga hörlurar,
- varna användaren via mer än ett sinne om respons krävs inom en viss tid,
- ge möjlighet att förlänga responstiden,
- ha en lämplig kontrast samt nycklar och kontroller som kan förnimmas med känsel när nycklar och kontroller är tillgängliga,
- inte kräva att en tillgänglighetsfunktion aktiveras för att en användare som behöver funktionen ska kunna starta den,
- om produkten använder ljud eller ljudsignaler – vara kompatibla med hjälpmedel och hjälptekniker som finns tillgängliga på unionsnivå, bland annat hörselteknik såsom hörapparater, telespoler, hörselimplantat och hörselhjälpmedel.

ii) Läsplattor ska ha text-till-tal-teknik.

iii) Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster ska

- medge hantering av realtidstext när sådana produkter utöver talkapacitet har textkapacitet och stödja hifi-ljud,
- medge hantering av totalkonversation, inklusive synkroniserat tal, realtidstext och video med en upplösning som möjliggör kommunikation via teckenspråk, när de utöver eller i kombination med text- och talkapacitet har videokapacitet,
- säkerställa effektiv trådlös koppling till hörselteknik,
- undvika interferens med hjälpmedel.

iv) Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster ska göra de tillgänglighetskomponenter som leverantören av audiovisuella medietjänster tillhandahåller tillgängliga för personer med funktionsnedsättning med avseende på användaråtkomst, urval, kontroll, individanpassning och överföring till hjälpmedel.

3. Stödtjänster

Om stödtjänster (hjälp-deskar, teletjänstcentraler, teknisk support, samtalsförmedlande tjänster och utbildningstjänster) finns att tillgå ska de, via tillgängliga kommunikationssätt, tillhandahålla information om produktens tillgänglighet och dess kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.

Avsnitt II

Tillgänglighetskrav rörande produkter i artikel 2.1, med undantag för de självbetjäningsterminaler som avses i artikel 2.1 b

I syfte att i största möjliga utsträckning möjliggöra förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning ska, utöver de krav som anges i avsnitt I, förpackningar och anvisningar för de produkter som omfattas av detta avsnitt göras lättillgängliga. Detta innebär följande:

a) Produktens förpackning och den information som ges på den (t.ex. om hur den ska öppnas, tillslutas, användas och bortscaffas), inklusive, i förekommande fall, information om produktens egenskaper när det gäller tillgänglighet, ska göras tillgänglig och, om så är möjligt, ska den lättillgängliga informationen tillhandahållas på förpackningen.

b) Anvisningar för installation, underhåll, förvaring och bortscaffande av produkten som inte tillhandahålls på själva produkten men som görs tillgängliga på annat sätt, till exempel genom en webbplats, ska vara offentligt tillgängliga när produkten släpps ut på marknaden och ska uppfylla följande krav:

- i) De ska kunna uppfattas med mer än ett sinne.
- ii) De ska presenteras på ett begripligt sätt.
- iii) De ska presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta.
- iv) De ska presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken.
- v) Innehållet i anvisningarna ska göras tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som kan presenteras på olika sätt och uppfattas med mer än ett sinne.
- vi) Anvisningar som innehåller eventuella delar som inte består av text ska åtföljas av en alternativ presentation av detta innehåll.

Allmänna tillgänglighetskrav rörande alla tjänster som omfattas av detta direktiv i enlighet med artikel 2.2

Följande åtgärder ska vidtas för att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning:

a) Tillgängligheten för de produkter som används vid tillhandahållandet av tjänsten ska säkerställas, i enlighet med avsnitt I och, i tillämpliga fall, avsnitt II i denna bilaga.

b) Information ska tillhandahållas om hur tjänsten fungerar och, om produkter används vid tillhandahållandet av tjänsten, om dess koppling till dessa produkter samt om deras egenskaper när det gäller tillgänglighet och interoperabilitet med hjälpmedel; denna information ska

i) kunna uppfattas med mer än ett sinne,

ii) presenteras på ett begripligt sätt;

iii) presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,

iv) göra informationsinnehållet tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som användarna ska kunna presentera på olika sätt och uppfatta med mer än ett sinne,

v) presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken,

vi) komplettera eventuella delar som inte består av text med en alternativ presentation av detta innehåll,

vii) ge den elektroniska information som krävs vid tillhandahållandet av tjänsten, på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att göra den uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust.

c) Webbplatser, inklusive tillhörande nätapplikationer, och tjänster för mobila enheter, inklusive mobilappar, ska göras tillgängliga på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att de görs uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.

d) Om stödtjänster (hjälp-deskar, teletjänstcentraler, teknisk support, samtalsförmedlande tjänster och utbildningstjänster) finns att tillgå ska de, via tillgängliga kommunikationssätt, tillhandahålla information om tjänstens tillgänglighet och kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.

Kompletterande tillgänglighetskrav rörande specifika tjänster

För att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning ska följande åtgärder vidtas för att inkludera

funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden, liksom ändringar av utförandet av de berörda tjänsterna, som tillgodoser behoven hos personer med funktionsnedsättning och säkerställer interoperabilitet med tekniska hjälpmedel:

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

- a) Elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet den nödkommunikation som avses i artikel 109.2 i direktiv (EU) 2018/1972:
 - i) Realtidstext utöver talkommunikation ska tillhandahållas.
 - ii) Totalkommunikation där video tillhandahålls utöver talkommunikation ska tillhandahållas.
 - iii) Säkerställa att nödkommunikation som använder talkommunikation och text (inbegripet realtidstext) synkroniseras och video, i förekommande fall, också synkroniseras i en totalkonversation och överförs till den lämpligaste alarmeringscentralen av leverantörerna av elektroniska kommunikationstjänster.

- b) Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster
 - i) Elektroniska programguider (EPG) som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta och tillhandahåller information om tillgänglighetsmöjligheterna ska tillhandahållas.
 - ii) Säkerställa att tillgänglighetskomponenterna (tillgänglighetstjänster) hos de audiovisuella medietjänsterna såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning överförs fullt ut med adekvat kvalitet för en korrekt visning som är synkroniserad med ljud och video, och göra det möjligt för användaren att kontrollera visningen och användningen av dem.

- c) Lufttransport-, busstransport-, järnvägstransport- och vatten-transporttjänster för passagerare, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter
 - i) Säkerställa att information om tillgängligheten hos fordon, den omgivande infrastrukturen och den bebyggda miljön samt om assistans till personer med funktionsnedsättning tillhandahålls.
 - ii) Säkerställa att information om smart biljettförsäljning (elektronisk reservation, biljettbokning etc.), realtidsinformation för passagerarna (tidtabeller, information om trafikstörningar, anslutningar, vidareförbindelser med andra transportmedel etc.) och ytterligare tjänsteinformation (om bemanning på stationer, trasiga hissar eller tjänster som är otillgängliga för tillfället etc.) tillhandahålls.

- d) Stads-, förorts- och regionaltransporter Säkerställa tillgängligheten för de självbetjäningsterminaler som används vid tillhandahållandet av tjänsten, i enlighet med avsnitt I denna bilaga.

- e) Banktjänster för konsumenter
 - i) Tillhandahålla identifieringsmetoder, elektroniska signaturer, säkerhetsfunktioner och betaltjänster som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.

ii) Säkerställa att informationen är begriplig utan att ligga på en komplexitetsnivå som överstiger nivå B2 (övre medelnivå) enligt Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk

f) E-böcker

- i) Säkerställa att e-böcker som utöver text även innehåller ljud tillhandahåller text och ljud synkroniserat.
- ii) Säkerställa att e-bokens digitala filer inte hindrar tekniska hjälpmedel från att fungera korrekt.
- iii) Säkerställa tillgång till innehållet, navigering i filens innehåll och layout, inbegripet dynamisk layout, tillhandahållandet av struktur, flexibilitet och valmöjligheter vid presentationen av innehållet.
- iv) Möjliggöra alternativ återgivning av innehållet och driftskompatibilitet med olika tekniska hjälpmedel på ett sådant sätt att detta är uppfattningsbart, hanterbart, begripligt och robust.
- v) E-böcker ska göras upptäckbara genom tillhandahållande av information om e-bokens tillgänglighetsfunktioner via metadata.
- vi) Säkerställa att åtgärder avseende förvaltning av digitala rättigheter inte blockerar tillgänglighetsfunktionerna.

g) E-handelstjänster

- i) Tillhandahålla information om tillgängligheten för de produkter och tjänster som säljs när informationen tillhandahålls av ansvariga ekonomiska aktörer.
- ii) Säkerställa identifierings-, säkerhets- och betalningsfunktionernas tillgänglighet när de levereras som en del av en tjänst (och inte av en produkt) genom att göra den uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust.
- iii) Tillhandahålla identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.

Avsnitt V

**Särskilda tillgänglighetskrav rörande mottagandet av
nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret
112 genom den lämpligaste alarmeringscentralen**

I syfte att i största möjliga utsträckning möjliggöra tjänstens förutsebara användning bland personer med funktionsnedsättning ska mottagandet av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112 genom den lämpligaste alarmeringscentralen inkludera funktioner, metoder, riktlinjer, förfaranden och ändringar som tillgodoser behoven hos personer med funktionsnedsättning enligt följande:

Nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112 ska besvaras korrekt på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem, genom den lämpligaste alarmeringscentralen och med samma kommunikationsmedel som den mottagits genom, nämligen med användning av synkroniserad talkommunikation och text (inbegripet

realtidstext) eller, om video tillhandahålls, talkommunikation, text (inbegripet realtidstext) och video som synkroniseras i en totalkonversation.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

Avsnitt VI

Tillgänglighetskrav för produkters och tjänsters egenskaper, delar eller funktioner i enlighet med artikel 24.2

Följande krävs för den presumtion om uppfyllande av relevanta skyldigheter som fastställs i andra unionsakter avseende egenskaper, delar eller funktioner hos produkter och tjänster:

3. Produkter

a) Att tillgängligheten av information avseende produkters funktion och tillgänglighetsfunktioner överensstämmer med de motsvarande delarna i avsnitt I punkt 1 i denna bilaga, nämligen information om användningen av produkten som tillhandahålls på själva produkten samt produktbruksanvisningar som inte tillhandahålls på själva produkten utan som görs tillgängliga genom användning av produkten eller på annat sätt, till exempel på en webbplats.

b) Att tillgängligheten av egenskaper, delar och funktioner hos produkters användargränssnitt och funktionella utformning uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav för sådana användargränssnitt och sådan funktionell utformning i enlighet med avsnitt I punkt 2 i denna bilaga.

c) Att förpackningarnas tillgänglighet, inklusive den information som ges på dem och anvisningar för installation, underhåll, förvaring och bortskaffande av produkten som inte tillhandahålls på själva produkten men som görs tillgängliga på annat sätt till exempel genom en webbplats, med undantag av självbetjäningsterminaler, uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav i avsnitt II i denna bilaga.

4. Tjänster

Att tillgängligheten hos tjänsters egenskaper, delar och funktioner uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav för dessa egenskaper, delar och funktioner i de avsnitt i denna bilaga som rör tjänster.

Avsnitt VII

Kriterier för funktionsprestanda

I syfte att maximera den förutsebara användningen bland personer med funktionsnedsättning, om de tillgänglighetskrav som anges i avsnitten I–VI i denna bilaga inte rör en eller flera funktioner avseende utformningen och tillverkningen av produkter eller tillhandahållandet av tjänster, ska dessa funktioner eller medel vara tillgängliga, genom att de dithörande kriterierna för funktionsprestanda uppfylls.

Dessa kriterier för funktionsprestanda får endast användas som ett alternativ till ett eller flera särskilda tekniska krav när det hänvisas till dem i tillgänglighetskraven, om och endast om tillämpningen av de relevanta kriterierna för funktionsprestanda uppfyller tillgänglighetskraven och det fastställs att utformningen och tillverkningen av produkterna och tillhandahållandet av tjänsterna resulterar i likvärdig eller ökad tillgänglighet för den förutsebara användningen bland personer med funktionsnedsättning.

a) Användning utan syn

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver syn.

b) Användning med begränsad syn

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten med begränsad syn.

c) Användning utan färguppfattning

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver att användaren kan uppfatta färger.

d) Användning utan hörsel

Om produkten eller tjänsten har auditiva driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver hörsel.

e) Användning med begränsad hörsel

Om produkten eller tjänsten har auditiva driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten med begränsad hörsel.

f) Användning utan talförmåga

Om produkten eller tjänsten kräver talkommandon från användaren ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver talkommandon. Talkommandon inbegriper alla muntliga ljud som tal, visslingar eller klickljud.

g) Användning med begränsad manipuleringsförmåga eller styrka

Om produkten eller tjänsten kräver manuella åtgärder ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten genom alternativa åtgärder som inte kräver finmotorisk styrning, manipulering eller handstyrka och inte heller kräver att fler än en styrning används samtidigt.

h) Användning med begränsad räckvidd

Produktens driftsfunktioner måste finnas inom räckhåll för alla användare. Om produkten eller tjänsten har manuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge med begränsad räckvidd och styrka.

i) Minimering av risken för anfall på grund av ljuskänslighet

Om produkten har visuella driftslägen ska den undvika driftslägen som utlöser anfall på grund av ljuskänslighet.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 1

j) Användning med begränsad kognitiv förmåga

Produkten eller tjänsten ska ha minst ett driftsläge som omfattar funktioner som gör den enklare och lättare att använda.

k) Privatliv

Om produkten eller tjänsten innehåller funktioner som tillhandahålls för tillgänglighet, ska den ha minst ett driftsläge som skyddar användarens privatliv vid användning av de funktioner som tillhandahåller tillgänglighet.

BILAGA II

VÄGLEDANDE ICKE-BINDANDE EXEMPEL PÅ MÖJLIGA LÖSNINGAR SOM BIDRAR TILL ATT UPPFYLLA TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN I BILAGA I

AVSNITT I:

EXEMPEL RÖRANDE ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV
FÖR ALLA PRODUKTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV
I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.1

KRAV I BILAGA I AVSNITT I	EXEMPEL
1. Tillhandahållande av information	
a)	
i)	Tillhandahålla visuell och taktil information eller visuell och auditiv information om var kortet förs in på en självbetjäningsterminal, så att blinda och döva personer kan använda terminalen.
ii)	Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.
iii)	Tillhandahålla information i taktil relief eller ljud utöver varningar i textformat, så att blinda personer kan uppfatta dem.
iv)	Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.
b)	

i)	Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda informationen.
ii)	Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå dem.
iii)	Tillhandahålla undertexter till videoinstruktioner.
iv)	Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.
v)	Skriva ut texten i punktskrift så att blinda personer kan använda informationen.
vi)	Se till att ett diagram åtföljs av en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.
vii)	inga exempel
viii)	inga exempel
ix)	Förse bankomater med uttag och programvara som gör det möjligt att ansluta hörlurar i vilka texten på skärmen återges i ljudform.
2. Användargränssnitt och funktionell utformning	
a)	Tillhandahålla anvisningar i ljud- och textform eller förse en knappsats med taktila tecken, så att blinda eller hörselskadade personer kan interagera med produkten.
b)	Utöver talande anvisningar i en självbetjäningsterminal, erbjuda exempelvis anvisningar i form av text eller bilder, så att även döva personer kan utföra de åtgärder som krävs.
c)	Göra det möjligt för användare att förstora en text, zooma in på ett visst piktogram eller öka kontrasten, så att personer med nedsatt syn kan uppfatta informationen.
d)	Även förse de gröna och röda knappar som används för att välja alternativ med text som anger vilka alternativen är, så att färgblinda personer kan göra valet.
e)	När en dator använder en ljudsignal för att indikera ett fel, även tillhandahålla en text eller bild som anger felet, så att döva personer kan uppfatta att ett fel har uppstått.
f)	Möjliggöra ytterligare kontrast för förgrundsbilder så att personer med nedsatt syn kan se dem.
g)	Göra det möjligt för användaren av en telefon att ställa in ljudvolymen och minska störningar från hörapparater så att hörselskadade personer kan använda telefonen.
h)	Göra knapparna på en pekskärm större och väl åtskilda så att personer med tremor kan trycka på dem.

i)	Säkerställa att det inte krävs mycket kraft för att trycka på knappar, så att personer med motoriska funktionsnedsättningar kan använda dem.
j)	Undvika flimrande bilder, så att personer som kan drabbas av anfall inte utsätts för denna risk.
k)	Göra det möjligt att använda hörlurar när talad information tillhandahålls i bankomater.
l)	Ge användare som inte kan använda händerna möjlighet att välja ett lösenord för läsning och uppläsning av en telefon i stället för att använda sig av igenkänning av fingeravtryck.
m)	Säkerställa att programvaran reagerar på ett förutsägbart sätt när en viss åtgärd utförs och ge tillräckligt med tid för inmatning av lösenord så att användningen förenklas för personer med intellektuell funktionsnedsättning.
n)	Erbjuda en anslutning till en uppdateringsbar brailleskärm så att blinda personer kan använda datorn.
o)	Exempel på sektorsspecifika krav
i)	inga exempel
ii)	inga exempel
iii) Första strecksatsen	Se till att en mobiltelefon bör kunna hantera realtidstextkonversationer så att hörselskadade personer kan utbyta information på ett interaktivt sätt.
iii) Fjärde strecksatsen	Möjliggöra samtidig användning av video för att visa teckenspråk och text för att skriva meddelanden, så att två döva personer kan kommunicera med varandra eller med en hörande person.
iv)	Säkerställa att undertexterna överförs genom digitalboxen så att de kan användas av döva personer.
3. Stödtjänster: inga exempel	
AVSNITT II: EXEMPEL RÖRANDE TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR PRODUKTER I ARTIKEL 2.1, MED UNDANTAG FÖR DE SJÄLBETJÄNINGSTERMINALER SOM AVSES I ARTIKEL 2.1 b	
KRAV I BILAGA I AVSNITT II	EXEMPEL
Förpackningar och bruksanvisningar	
a)	Ange på förpackningen att telefonen är försedd med tillgänglighetsfunktioner för personer med funktionsnedsättning.
i)	Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda informationen.
ii)	Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.

iii)	Se till att varningar i textformat tillhandahålls tillsammans med information i taktill relief eller ljud, så att blinda personer kan uppfatta dem.
iv)	Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.
v)	Skriva ut dem i punktskrift så att blinda personer kan använda dem.
vi)	Komplettera ett diagram med en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.
AVSNITT III: EXEMPEL RÖRANDE ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR ALLA TJÄNSTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.2	
KRAV I BILAGA I AVSNITT III	EXEMPEL
Tillhandahållande av tjänster	
a)	inga exempel
b)	
i)	Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda informationen.
ii)	Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.
iii)	Tillhandahålla undertexter till videoinstruktioner.
iv)	Se till att blinda personer kan använda filen genom att skriva ut den i punktskrift.
v)	Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.
vi)	Komplettera ett diagram med en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.
vii)	Se till att informationen i fråga är tillgänglig när en tjänsteleverantör erbjuder ett usb-minne som innehåller information om tjänsten.
c)	Tillhandahålla textbeskrivningar av bilder, göra alla funktioner tillgängliga via ett tangentbord, ge användarna tillräcklig tid för att läsa innehåll, se till så att innehållet visas och fungerar på ett förutsägbart sätt och tillhandahålla kompatibilitet med tekniska hjälpmedel, så att personer med olika funktionsnedsättningar kan läsa och interagera med en webbplats.
d)	inga exempel
AVSNITT IV: EXEMPEL RÖRANDE KOMPLETTERANDE TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR SPECIFIKA TJÄNSTER:	
KRAV I BILAGA I AVSNITT IV	EXEMPEL

Särskilda tjänster	
a)	
i)	Se till att hörselskadade personer kan skriva och ta emot texter på ett interaktivt sätt och i realtid.
ii)	Se till att döva personer kan använda teckenspråk för att kommunicera med varandra.
iii)	Se till att personer med nedsatt hörsel och nedsatt talförmåga som väljer att använda en kombination av text, tal och video vet att kommunikationen överförs genom nätverket till en alarmeringstjänst.
b)	
i)	Se till att en blind person kan välja program på televisionen.
ii)	Stödja möjligheten att välja, personanpassa och visa tillgänglighetstjänster såsom undertexter för döva personer och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning genom att erbjuda effektiv trådlös koppling till hörselteknik eller genom att tillhandahålla användarkontroller för att aktivera tillgänglighetstjänster för audiovisuella medietjänster med samma framskjutna plats som de primära mediekontrollerna.
c)	
i)	inga exempel
ii)	inga exempel
d)	inga exempel
e)	
i)	Göra dialogrutor för identitetsverifiering som visas på skärmen läsbara för skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda dem.
ii)	inga exempel
f)	
i)	Se till att personer med dyslexi kan läsa och lyssna till texten samtidigt.
ii)	Möjliggöra text och ljud synkroniserat eller möjliggöra uppdateringsbar punktskrift.
iii)	Se till att blinda personer kan komma åt registret eller byta kapitel.
iv)	inga exempel
v)	Säkerställa att information om tillgänglighetsfunktioner finns tillgänglig i den elektroniska filen, så att personer med funktionsnedsättning kan ta del av informationen.
vi)	Säkerställa att det inte finns någon blockering, till exempel att tekniska skyddsåtgärder, information om förvaltning av rättigheter eller operabilitetsproblem inte hindrar uppläsning av texten med hjälpmedel, så att blinda användare kan läsa boken.
g)	

i)	Säkerställa att tillgänglig information om en produkts tillgänglighetsfunktioner inte raderas.
ii)	Göra betaltjänstens användargränssnitt tillgängligt via talkommunikation, så att blinda personer på egen hand kan göra inköp via internet.
iii)	Göra dialogrutor för identitetsverifiering som visas på skärmen läsbara för skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda dem.

BILAGA III

TILLGÄNGLIGHETSKRAV VID TILLÄMPNINGEN AV ARTIKEL 4.4 OM DEN BEBYGGDA MILJÖ DÄR DE TJÄNSTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV TILLHANDAHÅLLS

I syfte att maximera den förutsebara självständiga användningen bland personer med funktionsnedsättning i den bebyggda miljö där en tjänst tillhandahålls och som tjänsteleverantören ansvarar för, som avses i artikel 4.4, ska tillgängligheten på områden dit allmänheten har tillträde inkludera följande aspekter:

- a) Användning av tillhörande utomhusutrymmen och faciliteter.
- b) Tillfartsvägar till byggnader.
- c) Användning av ingångar.
- d) Framkomlighet vid förflyttning i horisontell riktning.
- e) Framkomlighet vid förflyttning i vertikal riktning.
- f) Allmänhetens användning av lokaler.
- g) Användning av utrustning och faciliteter vid tillhandahållandet av tjänsten.
- h) Användning av toaletter och sanitetsutrymmen.
- i) Användning av utgångar, evakueringsvägar och principer för beredskapsplanering.
- j) Kommunikation och orientering som kan uppfattas med mer än ett sinne.
- k) Användning av faciliteter och byggnader för deras förutsebara ändamål.
- l) Skydd mot faror i både inomhus- och utomhusmiljön.

FÖRFARANDE FÖR BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE – PRODUKTER

1. Intern tillverkningskontroll

Intern tillverkningskontroll är det förfarande för bedömning av överensstämmelse genom vilket tillverkaren fullgör skyldigheterna i punkterna 2, 3 och 4 i denna bilaga och säkerställer och försäkrar på eget ansvar att de berörda produkterna uppfyller tillämpliga krav i detta direktiv.

2. Teknisk dokumentation

Tillverkaren ska utarbeta den tekniska dokumentationen. Den tekniska dokumentationen ska göra det möjligt att bedöma om produkten överensstämmer med de relevanta tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 och, om tillverkaren har stött sig på artikel 14, visa att de berörda tillgänglighetskraven skulle innebära en grundläggande förändring eller ålägga en oproportionerligt stor börda. Den tekniska dokumentationen ska det endast innehålla de tillämpliga kraven och, i den mån det krävs för bedömningen, även en beskrivning av produktens utformning, tillverkning och funktion.

Den tekniska dokumentationen ska i tillämpliga fall innehålla minst följande delar:

a) En allmän beskrivning av produkten.

b) En förteckning över de harmoniserade standarder och tekniska specifikationer till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning och som följts helt eller delvis samt beskrivningar av de lösningar som har valts för att uppfylla de relevanta tillgänglighetskrav som avses i artikel 4, när de harmoniserade standarderna eller tekniska specifikationerna inte har följts; om harmoniserade standarder eller tekniska specifikationer har använts delvis, ska det anges i den tekniska dokumentationen vilka delar som har tillämpats.

3. Tillverkning

Tillverkaren ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att tillverkningen och övervakningen av den säkerställer att produkterna överensstämmer med den tekniska dokumentation som avses i punkt 2 i denna bilaga och med tillgänglighetskraven i detta direktiv.

4. CE-märkning och EU-försäkran om överensstämmelse

4.1 Tillverkaren ska anbringa den CE-märkning som avses i detta direktiv på varje enskild produkt som uppfyller de tillämpliga kraven i detta direktiv.

4.2 Tillverkaren ska upprätta en skriftlig EU-försäkran om överensstämmelse för en produktmodell. I EU-försäkran om överensstämmelse ska det anges för vilken produktmodell den har upprättats. En kopia av EU-försäkran om överensstämmelse ska på begäran göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna.

5. Bemyndigad företrädare

Tillverkarens skyldigheter enligt punkt 4 får fullgöras, för dennes räkning och på dennes ansvar, av den bemyndigade företrädaren, förutsatt att dessa skyldigheter specificeras i fullmakten.

BILAGA V

INFORMATION OM TJÄNSTER SOM UPPFYLLER TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN

1. Tjänsteleverantören ska inkludera den information som ligger till grund för bedömningen av hur tjänsten uppfyller de tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 i de allmänna villkoren, eller motsvarande dokument. Informationen ska innehålla de tillämpliga kraven och, i den mån det krävs för bedömningen, även en beskrivning av tjänstens utformning och funktion. Förutom konsumentinformationskraven i direktiv 2011/83/EU, ska informationen i tillämpliga fall innehålla följande delar:
 - a) En allmän beskrivning av tjänsten i tillgängliga format.
 - b) Beskrivningar och förklaringar som behövs för att förstå hur tjänsten fungerar.
 - c) En beskrivning av hur de relevanta tillgänglighetskraven som fastställs i bilaga I uppfylls av tjänsten.
2. För att uppfylla kraven i punkt 1 i denna bilaga får tjänsteleverantören helt eller delvis tillämpa de harmoniserade standarder och tekniska specifikationer till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.
3. Tjänsteleverantören ska tillhandahålla information som visar att tjänsteleveransprocessen och kontrollen av den säkerställer att tjänsten överensstämmer med punkt 1 i denna bilaga och med tillämpliga tillgänglighetskrav i detta direktiv.

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV EN OPROPORTIONERLIGT STOR BÖRDA

Kriterier för genomförande och dokumentering av bedömningen:

1. Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och de ekonomiska aktörernas totala kostnader (driftsutgifter och kapitalutgifter) för tillverkning, distribution eller import av produkten eller tillhandahållandet av tjänsten.

Faktorer för att bedöma nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven:

- a) Kriterier med anknytning till de organisatoriska engångskostnader som ska beaktas vid bedömningen:
 - i) Kostnader med anknytning till ytterligare personalresurser med tillgänglighetsexpertis.
 - ii) Kostnader med anknytning till utbildning av personal och förvärvande av kompetens rörande tillgänglighet.
 - iii) Kostnader för utarbetandet av en ny process för att inkludera tillgänglighet i produktutvecklingen eller tillhandahållandet av tjänster.
 - iv) Kostnader med anknytning till utarbetandet av vägledande material om tillgänglighet.
 - v) Engångskostnader för att förstå lagstiftningen om tillgänglighet.
 - b) Kriterier med anknytning till kostnader för pågående tillverkning och utveckling som ska beaktas vid bedömningen:
 - i) Kostnader med anknytning till utformningen av tillgänglighetsfunktioner för produkten eller tjänsten.
 - ii) Kostnader som uppkommer inom ramen för tillverkningsprocesser.
 - iii) Kostnader för provning av produkten eller tjänsten med avseende på tillgänglighet
 - iv) Kostnader med anknytning till dokumentation.
2. Uppskattade kostnader och fördelar för de ekonomiska aktörerna, inklusive tillverkningsprocesser och investeringar, i förhållande till den uppskattade fördelen för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till antalet specifika produkter eller tjänster och hur ofta de används.
 3. Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och den ekonomiska aktörens nettoomsättning. Faktorer för att bedöma nettokostnaden för efterlevnad av tillgänglighetskraven:

- a) Kriterier med anknytning till de organisatoriska engångskostnader som ska beaktas vid bedömningen:

- i) Kostnader med anknytning till ytterligare personalresurser med tillgänglighetsexpertis.
 - ii) Kostnader med anknytning till utbildning av personal och förvärvande av kompetens rörande tillgänglighet.
 - iii) Kostnader för utarbetandet av en ny process för att inkludera tillgänglighet i produktutvecklingen eller tillhandahållandet av tjänster.
 - iv) Kostnader med anknytning till utarbetandet av vägledande material om tillgänglighet.
 - v) Engångskostnader för att förstå lagstiftningen om tillgänglighet.
- b) Kriterier med anknytning till kostnader för pågående tillverkning och utveckling som ska beaktas vid bedömningen:
- i) Kostnader med anknytning till utformningen av tillgänglighetsfunktioner för produkten eller tjänsten.
 - ii) Kostnader som uppkommer inom ramen för tillverkningsprocesser.
 - iii) Kostnader för provning av produkten eller tjänsten med avseende på tillgänglighet
- iv) Kostnader med anknytning till dokumentation.

Sammanfattning av betänkandet Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44)

Prop. 2022/23:42
Bilaga 2

Inledning

I betänkandet lämnas förslag på hur Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet) bör genomföras i Sverige.

Syftet med tillgänglighetsdirektivet, vilket är ett fullharmoniseringsdirektiv, är att skapa en europeisk standard för tillgänglighet och därigenom undanröja hinder på den inre marknaden. Direktivet innebär en mer enhetlig tillämpning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enhetliga regler och större utbud av tillgängliga produkter och tjänster på den inre marknaden förväntas i sin tur även leda till bättre förutsättningar för personer med någon form av funktionsbegränsning att vara delaktiga på lika villkor inom hela EU.

Produkter och tjänster som omfattas av direktivet

De produkter som omfattas av direktivet är datormaskinvarusystem med allmänna användningsområden avsedda för konsument, operativsystem till dessa maskinvarusystem och betalningsterminaler samt bankomater, biljettförsäljningsautomater, incheckningsautomater och interaktiva självbetjäningsterminaler som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av direktivet. Vidare omfattas terminalutrustning som används för elektroniska kommunikationstjänster och terminalutrustning som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster samt läsplattor.

De tjänster som omfattas är elektroniska kommunikationstjänster, tjänster som ger åtkomst åt audiovisuella medietjänster, vissa inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster, e-böcker, ändamålsenlig programvara för e-böcker, banktjänster samt e-handelstjänster. Även tjänster ska vara avsedda för konsument.

Produkter och tjänster som omfattas av direktivet ska uppfylla de krav som anges i bilaga I till direktivet.

Tillgänglighetskrav för produkter

Det framgår av artikel 4.2 i tillgänglighetsdirektivet att alla produkter som omfattas av direktivet ska uppfylla de krav som fastställs i direktivets bilaga I avsnitt I. Det är för det första fråga om krav på tillhandahållande av information i eller på produkterna. Eftersom det inte alltid är möjligt att ge informationen på det sättet kan den även ges på annat sätt, till exempel i samband med att produkterna används eller på en webbplats. Därutöver finns krav på vilka egenskaper, delar och funktioner som ska finnas för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till att uppfatta, hantera, begripa och kontrollera produkten.

Alla produkter med undantag för självbetjäningautomater ska även omfattas av kraven i bilaga I avsnitt II. Syftet med denna reglering är att i största möjliga utsträckning möjliggöra förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning avseende förpackningar och anvisningar för de produkter som omfattas av detta avsnitt.

Utöver de allmänna kraven ställs sektorsspecifika krav på en del produkters användargränssnitt och funktionella utformning. De sektorsvisa produkter som avses är självbetjäningsterminaler och läsplattor, samt vidare terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster (smartphones) och sådan utrustning som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster (smart-tv-apparater).

Tillgänglighetskrav för tjänster

De krav som gäller alla tjänster som omfattas av tillgänglighetsdirektivets krav framgår av artikel 4.3 med hänvisning till bilaga I avsnitt III.

Följande åtgärder ska vidtas för att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning, genom att till exempel kunna uppfattas med olika sinnen:

Tillgängligheten för de produkter som används vid tillhandahållandet av tjänsten ska säkerställas.

Information ska tillhandahållas om hur tjänsten fungerar och, om produkter används vid tillhandahållandet av tjänsten, om dess koppling till dessa produkter samt om deras egenskaper när det gäller tillgänglighet och interoperabilitet med hjälpmedel.

Webbplatser, inklusive tillhörande nätapplikationer, och tjänster för mobila enheter, inklusive mobilappar, ska göras tillgängliga på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att de görs uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.

Om stödtjänster (hjälp-deskar, teletjänstcentraler, teknisk support, samtalsförmedlande tjänster och utbildningstjänster) finns att tillgå ska de, via tillgängliga kommunikationssätt, tillhandahålla information om tjänstens tillgänglighet och kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.

Det finns även för tjänster sektorsspecifika krav. Dessa innebär att tjänsteleverantören ska vidta vissa angivna åtgärder för att inkludera funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden som ska tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning och säkerställa interoperabilitet med tekniska hjälpmedel, det vill säga att tjänsten ska fungera tillsammans med tekniska hjälpmedel.

Harmoniserade standarder

I artikel 15 i tillgänglighetsdirektivet föreskrivs att produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med harmoniserade standarder till vilka hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning ska förutsättas överensstämma med de väsentliga kraven i den utsträckning kraven omfattas av standarderna.

Undantag från tillgänglighetskraven

Tillgänglighetsdirektivet föreskriver att det finns tre situationer när tillgänglighetskraven inte behöver efterlevas. Således ska enligt artikel 4.5 mikroföretag undantas från kraven på tjänster. En annan sådan situation är om ett tillgänglighetskrav kräver en större förändring av en produkt eller tjänst vilket innebär en grundläggande förändring av dess grundläggande karaktär (artikel 14.1 a).

Den tredje situationen är när ett krav på tillgänglighet skulle leda till en oproportionerligt stor börda för en berörd ekonomisk aktör (artikel 14.1 b). I en sådan situation ska emellertid de krav som inte leder till en sådan börda fortfarande tillämpas för den aktuella produkten och tjänsten.

Till grund för bedömningen om det föreligger en oproportionerligt stor börda ska på grundval av relevanta kriterier i bilaga VI avseende den ekonomiske aktörens ekonomiska förhållanden såsom kostnader och intäkter för denne beaktas. Dessa förhållanden ska vägas mot uppskattade fördelar för personer med funktionsnedsättning.

Ansvar för att en produkt uppfyller tillgänglighetskraven

Det är de ekonomiska aktörerna, tillverkaren, importören och distributören, som har ansvar för att produkter som omfattas av tillgänglighetsdirektivet uppfyller tillgänglighetskraven.

Om en importör eller en distributör släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke, eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med föreskrivna krav kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter.

Det finns krav på att produkter som lever upp till tillgänglighetskraven ska CE-märkas. För CE-märkning av produkter ska gälla de allmänna principer som finns angivna i artikel 30 i förordning (EG) nr. 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr. 339/93. CE-märkningen ska anbringas på produkten eller dess märkskylt så att den är synlig, läsbar och outplånlig. Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av produktens art ska märket anbringas på förpackningen och i de medföljande dokumenten. CE-märkningen ska anbringas innan produkten släpps ut på marknaden.

Till CE-märkningen ska det medfölja en EU-försäkran. I en EU-försäkran om överensstämmelse ska framgå att tillämpliga tillgänglighetskrav är uppfyllda. Om en ekonomisk aktör har åberopat undantaget gällande oproportionerligt stor börda ska denne i sin försäkran ange vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

Ansvar för att en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven

Det är tjänsteleverantören som förmedlar eller distribuerar en tjänst som ska kontrollera att tjänsten lever upp till kraven på tillgänglighet.

En tjänsteleverantör som bedriver e-handel riktad till konsumenter är ansvarig tjänsteleverantör av e-handelstjänsten. I övrigt är ansvarig tjänsteleverantör den som sluter avtal med en konsument om en tjänst som omfattas av direktivet.

Den som tillhandahåller webbplatsen där ett konsumentköp genomförs ansvarar för tillgängligheten för hela köpprocessen.

Utgivaren ansvarar för att en e-bok uppfyller kraven på tillgänglighet. En distributör som inte är utgivare är dock fortfarande skyldig att säkerställa att den programvara som används för att tillhandahålla e-boken uppfyller relevanta krav på tillgänglighet.

Undantaget för mikroföretag ska inte tillämpas så att större företag kan kringgå kraven på tillgänglighet genom att hänvisa till att en tjänsteleverantör i produktions- eller distributionskedjan är ett mikroföretag.

Marknadskontroll av produkter

Produkter som omfattas av tillgänglighetsdirektivets krav på tillgänglighet ska vara föremål för marknadskontroll. Marknadskontrollen avseende tillgänglighetskraven regleras till stor del genom hänvisning till relevanta bestämmelser i EU:s marknadskontrollförordning.

Ett kontrollärende bör kunna inledas dels som egeninitierad kontroll, dels genom externa propåer, genom till exempel klagomål från konsumenter och information från andra myndigheter eller ekonomiska aktörer.

Marknadskontrollen syftar till att kontrollera att en produkt uppfyller krav på tillgänglighet samt författningsstadgade krav på dokumentation och information.

Om en ekonomisk aktör har åberopat att ett krav skulle innebära en större förändring av en produkt vilket innebär en grundläggande förändring av dess grundläggande karaktär eller att ett krav på tillgänglighet skulle leda till en oproportionerligt stor börda för en berörd ekonomisk aktör ska även den bedömning som ligger till grund för ställningstagandet kontrolleras.

Om en marknadskontrollmyndighet konstaterar brister i en bedömning avseende börda eller grundläggande förändring bör den ekonomiske aktören i första hand ges möjlighet att läka bristen inom rimlig tid. Om den ekonomiske aktören inte vidtar anvisade åtgärder ska marknadskontrollmyndigheten förelägga den ekonomiske aktören att göra en ny bedömning.

Om en marknadskontrollmyndighet konstaterar brister hos en produkt som även tillhandahålls i andra medlemsstater ska myndigheten informera kommissionen och behöriga myndigheter i de berörda medlemsstaterna om detta. Myndigheten ska även informera om vilka åtgärder som den har vidtagit med anledning av den konstaterade bristen.

Marknadskontrollmyndigheten ska få meddela de förelägganden och förbud som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna utöva sin verksamhet. Ett sådant föreläggande eller förbud får riktas mot en eller flera berörda aktörer. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite. Marknadskontrollmyndigheten ska kunna begära hjälp från Polismyndigheten om detta är nödvändigt för att kunna genomföra ett kontrollärende. Om en ekonomisk aktör inte har vidtagit beslutade åtgärder inom föreskriven tid ska myndigheten vidta lämpliga åtgärder för att få en bristande överensstämmelse att upphöra. De beslutade åtgärderna ska vara proportionerliga.

Post- och telestyrelsen bör vara den myndighet som bäst lämpar sig att utöva marknadskontroll. Det finns inte behov av att dela upp ansvaret mellan flera marknadskontrollmyndigheter.

Tillsyn av tjänster

Det finns inte på samma sett som för marknadskontroll ett enhetligt system inom EU för tillsyn av tjänster. En tjänsteleverantör är enligt direktivet skyldig att på en motiverad begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för att visa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. En tjänsteleverantör ska i övrigt vara skyldig att samarbeta med

berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla föreskrivna krav.

Vid tillsyn ska tillsynsmyndigheten granska att de tjänster som granskas överensstämmer med kraven på tillgänglighet samt att den dokumentation som krävs finns och är korrekt utformad.

I tillsynsuppdraget ska det även ingå att följa upp klagomål eller rapporter om bristande tillgänglighet för tjänster. Det är därför nödvändigt att tillsynsmyndigheten har en funktion som gör det möjligt att ta emot klagomål från enskilda.

Om en tjänst inte uppfyller ett eller flera krav på tillgänglighet ska tillsynsmyndigheten ålägga den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att rätta till identifierade brister. Tillsynsmyndigheten ska ange en tidsram inom vilken sådana åtgärder ska ha vidtagits. Tillsynsmyndigheten ska även kontrollera att den ekonomiska aktören som åberopar oproportionerligt stor börda som skäl för att inte genomföra ett krav på tillgänglighet hos en tjänst har dokumenterat sin bedömning.

En tillsynsmyndighet ska få meddela de förelägganden och förbud som är nödvändiga för att dessa ska kunna utöva sin verksamhet. Ett sådant föreläggande eller förbud får riktas mot en eller flera berörda aktörer. Ett föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten ska kunna begära hjälp från Polismyndigheten om detta är nödvändigt för att kunna genomföra ett tillsynsärende.

Tillsynsmyndigheter

Uppdraget att utöva tillsyn över tillgänglighetskraven bör fördelas mellan ett fåtal myndigheter. Möjligheten att göra tydliga avgränsningar är en förutsättning för att fördela ett tillsynsuppdrag till en specifik myndighet. Det är även viktigt att uppdelningen mellan myndigheter inte leder till orimliga kostnader varken för de ekonomiska aktörerna eller för myndigheten i fråga. De myndigheter som blir aktuella som tillsynsmyndigheter bör även ha en redan uppbyggd kompetens och kunskap avseende frågor om tillgänglighet.

Post- och telestyrelsen ska utöva tillsyn över samtliga områden där det inte finns någon annan utpekad tillsynsmyndighet. Post- och telestyrelsen ska även vara samordnande tillsynsmyndighet. Post- och telestyrelsen ska även ha det huvudsakliga tillsynsansvaret avseende de områden som inte låter sig avgränsas eller hanteras av en särskild myndighet med specialistkompetens.

Myndigheten för press, radio och tv ska utöva tillsyn över krav på tillgänglighet avseende tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster. Myndigheten för tillgängliga medier ska utöva tillsyn över krav på tillgänglighet för e-böcker och ändamålsenlig programvara. Konsumentverket och Transportstyrelsen ska ha tillsynsansvar över den information som ska ges om tillgängligheten hos fordon, den omgivande infrastrukturen och den bebyggda miljön samt om assistans till personer med funktionsnedsättning tillhandahålls. Konsumentverket och Transportstyrelsen ska vidare ha tillsynsansvar över information om smart biljettförsäljning, realtidsinformation för passagerarna och ytterligare tjänste-

information. Tillsynsansvaret ska följa den uppdelning som finns i dag gällande tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningarna.

Enligt utredningen finns det starka skäl som talar för att tillsynsmyndigheterna även tilldelas främjandeuppgifter. Myndigheterna som har främjandeansvar bör även ha ett ansvar för att sprida information om universell utformning som ett sätt att möta kraven i direktivet och om vikten av att göra rätt från början i arbetet med tillgänglighet.

Föreskriftsrätt för tillsynsmyndigheterna

Myndigheten för digital förvaltning ska ha föreskriftsrätt för tillgänglighetskrav på webbsidor och mobilapplikationer. I övrigt ska de myndigheter som har tillsynsansvar för ett sakområde även ha föreskriftsrätt på det området. Föreskrifterna får beslutas först efter att Post- och telestyrelsen beretts tillfälle att yttra sig.

Post- och telestyrelsen ska ha föreskriftsrätt inom övriga områden som inte omfattas av någon av de andra myndigheternas bemyndigande.

Post- och telestyrelsen ska ha föreskriftsrätt avseende verkställighet av den föreslagna lagen.

Efterlevnad av tillgänglighetskraven

De medel som ska finnas för att säkerställa efterlevnad av föreskrivna krav ska ligga inom ramen för den ordinarie svenska förvaltningsmodellen. Detta innebär att det i första hand är behörig förvaltningsmyndighet som säkerställer att de nationella bestämmelser som införlivar direktivet efterlevs. Förvaltningsmyndighetens beslut kan därefter överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen ska därmed ligga till grund för ärendehandläggningen och eventuella domstolsförfaranden.

Regeringen bör följa upp effektiviteten i tillsynsärendena, i synnerhet vad gäller anmälningar som gjorts av konsumenter och utfallet av den granskning som genomförts till följd av dessa.

Sanktioner

Det är nödvändigt att koppla sanktioner till de skyldigheter som ekonomiska aktörer har att samarbeta med myndigheter som bedriver kontroll och tillsyn. Förelägganden och förbud ska kunna förenas med vite.

Det ska finnas en möjlighet för myndigheter som bedriver marknads kontroll och tillsyn att ingripa med sanktionsavgift mot redan begångna överträdelse av produkt- eller tjänsterelaterade krav. Det föreligger strikt ansvar för en ekonomisk aktör och en tjänsteleverantör.

Sanktionsavgiftens storlek bör bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet och uppgå till mellan 10 000 och 10 000 000 kronor. Det ska finnas möjlighet att sätta ned sanktionsavgiften. I ringa fall ska ingen avgift tas ut.

När vite eller sanktionsavgift beslutas ska hänsyn tas till förbudet mot dubbelbestraffning. Ett förbud mot dubbelbestraffning bör utformas på så sätt att sanktionsavgift inte ska kunna påföras en ekonomisk aktör, om överträdelsen har föranlett straff eller om överträdelsen omfattas av ett föreläggande eller förbud med vite och samma överträdelse ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Grundlagsfrågor

E-böcker kan komma att omfattas av antingen tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Det spelar ingen roll om den som tillhandahåller boken från en databas eller förvarar den i en databas är en annan än utgivaren. Att ställa krav på tillgänglighet på e-böcker kan strida mot etableringsfriheten i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Tjänster som ger tillgång till audiovisuella medietjänster kommer i stor utsträckning att omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen. Att ställa tillgänglighetskrav på dessa kan innebära en konflikt med den grundlagsfästa etableringsfriheten

Genomförandets rättsliga utformning

Utredningen bedömer att tillgänglighetsdirektivet bäst genomförs genom en ny samlad lag om tillgänglighet för produkter och tjänster.

Reglering bör ske på så låg nivå som möjligt. Den övergripande lagen bör enbart innehålla allmängiltiga bestämmelser och bestämmelser som ålägger de ekonomiska aktörerna skyldigheter. Regeringen kan i förordningar reglera diverse förfaranden som ska genomföras på myndighetsnivå. Detaljerade redogörelser för exakt vilka produkter och tjänster som ska omfattas och vilka krav som ska gälla bör överlåtas åt berörda myndigheter att närmare föreskriva.

Konsekvenser

De uppskattade kostnaderna för de ekonomiska aktörerna består av både investeringskostnader och löpande årliga kostnader. Investeringskostnaderna beräknas till cirka tio miljarder kronor och de löpande kostnaderna till en miljard kronor.

En ekonomisk nytta som bedöms inträffa på alla områden som omfattas av direktivet är den minskade kostnaden när fler sköter ärenden på webben. Vidare kommer den större tillgängligheten till handel på nätet innebära en totalt ökad e-handel. Ett annat slags nytta omfattar bl.a. ökad grad av digital inkludering men också ökad kundnöjdhet och ökad grad av självförverkligande.

I avsaknad av beräkning av monetära nyttor för personer med funktionsnedsättning presenteras i betänkandet statistik över den gruppen, vilken kan också ses som en bedömning av vilken potentiell marknad som finns för kommersiella aktörer på området.

Staten får ökade kostnader genom marknads kontroll och tillsyn av tjänster. Den förstnämnda kostnaden beräknas till cirka fem miljoner kronor. När det gäller tillsynsmyndigheternas ökade kostnader är dessa svåra att beräkna. Närmast som ett av flera räkneexempel har utredningen stannat vid en trolig kostnad om cirka 60 miljoner kronor. De ökade kostnaderna bör anslagsfinansieras.

Tidpunkt för ikraftträdande

Kraven ska gälla produkter som släpps ut på marknaden efter den 28 juni 2025 respektive tjänster som tillhandahållas på marknaden efter denna tidpunkt.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 2

För tjänster gäller i vissa fall ett senare ikraftträdande dock senast den 28 juni 2030. Självbetjäningsterminaler får under vissa förutsättningar fortsätta att användas under en period av 20 år efter det att de togs i bruk.

Förslag till lag (2022:000) om digital tillgänglighet till produkter och tjänster

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Lagen har till ändamål att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om de produkter och tjänster som omfattas av lagen och att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

2 § Följande produkter omfattas av denna lag;

1. datormaskinvarusystem med allmänna användningsområden avsedda för konsument samt operativsystem till dessa maskinvarusystem,

2. betalningsterminaler,

3. bankomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,

4. interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, förutom terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av detta direktiv,

5. terminalutrustning för konsumentbruk som används för elektroniska kommunikationstjänster,

6. terminalutrustning för konsumentbruk som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster, och

7. läsplattor.

3 § Följande tjänster som är avsedda för konsument omfattas av denna lag;

1. elektroniska kommunikationstjänster, undantaget maskin- till maskintjänster,

2. tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster,

3. vissa inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster,

4. banktjänster

5. e-böcker,

6. ändamålsenlig programvara för e-böcker, och

7. e-handelstjänster.

Denna lag omfattar inte följande innehåll på webbplatser och mobila applikationer;

1. förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den 28 juni 2025,

2. filformat för dokument som offentliggjorts före den 28 juni 2025,

3. kartor och karttjänster på nätet, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering,

4. innehåll från tredje part som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören, och

5. webbplatsers och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv, det vill säga endast innehåller innehåll som inte uppdaterats eller redigerats efter den 28 juni 2025.

Definitioner

4 § I denna lag betyder

audiovisuella medietjänster: tjänster enligt definitionen i artikel 1.1 a i direktiv 2010/13/EU;

banktjänster: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster;

1. kreditavtal som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU,

2. tjänsterna i avsnitt A punkterna 1, 2, 4 och 5 och avsnitt B punkterna 1, 2, 4 och 5 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU,

3. betaltjänster enligt definitionen i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366,

4. tjänster som är knutna till betalkontot enligt definitionen i artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU, och

5. elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG;

betalningsterminal: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 4.14 i direktiv (EU) 2015/2366, vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö;

busstransporttjänster för passagerare: de tjänster som omfattas av artikel 2.1. och 2.2 i förordning (EU) nr 181/2011;

datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsett för konsumenter: en maskinvarukombination som utgör en komplett dator och som kännetecknas av att den har många olika funktioner, har förmågan att med lämplig programvara utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedd att användas av konsumenter, detta inkluderar persondatorer, i synnerhet stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor;

distributör: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden;

e-bok: en tjänst som inbegriper tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels föreligger som text eller i grafisk form;

e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal;

ekonomisk aktör: tillverkaren, representanten, importören, distributören eller tjänsteleverantören;

elektronisk kommunikationstjänst: elektronisk kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2018/1972;

harmoniserad standard: en harmoniserad standard enligt definitionen i artikel 2.1 c i förordning (EU) nr 1025/2012;

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden;

järnvägstransporttjänster för passagerare: all persontrafik på järnväg som avses i artikel 2.1 i förordning (EG) nr 1371/2007, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen;

konsument: fysisk person som köper produkten i fråga eller är mottagare av tjänsten i fråga för ändamål som ligger utanför dennes handel, företag, hantverksverksamhet eller yrke;

lufttransporttjänster för passagerare: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt definitionen i artikel 2.1 i förordning (EG) nr 1107/2006 i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag;

läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler;

mikroföretag: ett företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro;

operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring, och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive en operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras;

produkt: ett ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter och djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter och djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning;

regionaltransporter: regional trafik enligt definitionen i artikel 3.7 i direktiv 2012/34/EU, dock endast avseende: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss;

representant: en fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter;

släppa ut på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden;

stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafiken enligt definitionen i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU (34), dock endast avseende: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss;

tekniska specifikationer: en teknisk specifikation enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst;

terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet, som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster: all utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster;

tidsberoende medier: ljud eller video, en kombination av ljud och video, eller något av de föregående i kombination med möjligheter till interaktion;

tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt;

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke.

tjänst: tjänst enligt definitionen i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG (27);

tjänsteleverantör: en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenterna i unionen;

tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt konsultera audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner, såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning, som resultat av genomförandet av åtgärder för att göra tjänsterna tillgängliga i enlighet med vad som avses i artikel 7 i direktiv 2010/13/EU, och omfattar även elektroniska programguider (EPG);

vattentransporttjänster för passagerare: de persontrafiktjänster som omfattas av artikel 2.1 i förordning (EU) nr 1177/2010, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.

Tillgänglighetskrav

5 § Produkter och tjänster som omfattas av denna lag ska vara utformade så att de uppfyller föreskrivna krav på tillgänglighet. En ekonomisk aktör får endast släppa ut produkter på marknaden och endast tillhandahålla tjänster om dessa uppfyller sådana krav.

Vad som sägs i första stycket gäller inte mikroföretag som tillhandahåller tjänster.

6 § Ett tillgänglighetskrav som föreskrivs med stöd av 5 § första stycket gäller inte om

a) kravet innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär, eller

b) kravet är oskäligt betungande för den berörde ekonomiska aktören.

Första stycket b) får inte åberopas om den ekonomiska aktören har erhållit externa medel för att förbättra tillgängligheten av den aktuella produkten eller tjänsten.

7 § Den ekonomiska aktör som åberopar 6 § första stycket ska informera den myndighet som bedriver marknads kontroll eller tillsyn om detta, samt göra en bedömning där den ekonomiska aktören tydligt redogör för och motiverar sitt ställningstagande.

Ett mikroföretag som hanterar produkter och som har åberopat 6 § första stycket, ska på begäran förse marknads kontrollmyndigheten med de uppgifter som är relevanta för bedömningen enligt första stycket.

8 § Produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med en harmoniserad standard till vilken hänvisningar har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven som föreskrivs i 5 § första stycket i den utsträckning kraven omfattas av standarden.

EU-försäkran och CE-märkning

9 § I en EU-försäkran om överensstämmelse ska det framgå att tillämpliga tillgänglighetskrav är uppfyllda.

Om en ekonomisk aktör har åberopat 6 § ska denne i sin försäkran ange vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

10 § För CE-märkning av produkter ska gälla de allmänna principer som finns angivna i artikel 30 i förordningen (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

11 § CE-märkningen ska anbringas på produkten eller dess märkskylt så att den är synlig, läsbar och outplånlig. Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av produktens art ska märket anbringas på förpackningen och i de medföljande dokumenten.

CE-märkningen ska anbringas innan produkten släpps ut på marknaden.

Krav på dokumentation av tjänsters överensstämmelse

12 § Tjänster som omfattas av denna lag ska förse med information om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Om en tjänsteleverantör har åberopat något av undantagen i 6 § ska det av denna information även framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

Skyldigheter för ekonomiska aktörer som hanterar produkter

13 § En distributör ska iakttä vederbörlig omsorg i förhållande till tillgänglighetskraven.

14 § Om en importör eller en distributör släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke, eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen

med föreskrivna krav kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har antagits med stöd av direktiv (EU) nr 2019/882.

15 § Tillverkare, importörer och distributörer ska på begäran av behörig marknadskontrollmyndighet lämna uppgift om de levererat eller mottagit produkter från någon annan ekonomisk aktör.

16 § En tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten.

Skyldigheter för tjänsteleverantörer

17 § En tjänsteleverantör ska säkerställa att de tjänster som denne utformar och tillhandahåller är försedda med sådan information som avses i 12 § samt redogöra för hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

En tjänsteleverantör som tillhandahåller en tjänst till en konsument ska säkerställa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

En utgivare av e-böcker ska uppfylla tillgänglighetskraven även om den inte är tjänsteleverantör.

18 § En tjänsteleverantör ska på motiverad begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för att visa att tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven.

En tjänsteleverantör ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla föreskrivna krav.

Marknadskontroll av produkter

19 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar marknadskontroll över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

20 § Marknadskontroll ska utövas i enlighet med artiklarna 2.3, 4.3 b och d, 10.2, 11.3, 11.5, 11.7, 14.1, 14.2, 14.4 a, b, e och j, 15, 16.1–5, 17, 18, 22, 34.1, 34.3 a, samt 34.4 i förordning (EU) 2019/1020.

21 § Marknadskontrollmyndigheten får återkräva alla kostnader för marknadskontroll från en ekonomisk aktör om det vid kontrollen visar sig att produkten inte överensstämmer med tillgänglighetskraven.

Tillsyn av tjänster

22 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

23 § Om en myndighet som utövar tillsyn finner att en tjänst inte uppfyller kraven enligt denna lag, får myndigheten ålägga den eller de

ansvariga ekonomiska aktörerna att vidta korrigerande åtgärder. Myndigheten ska ange den tidsram inom vilken sådana åtgärder ska ha vidtagits.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 3

Om en ekonomisk aktör inte har vidtagit korrigerande åtgärder inom föreskriven tid får myndigheten besluta om förelägganden och förbud som är nödvändiga för att få den bristande överensstämmelsen att upphöra.

24 § De av tillsynsmyndigheten vidtagna åtgärderna får inte ha en längre varaktighet än vad som är nödvändigt för att uppfylla åtgärdens syfte. Åtgärden får inte vara mer långtgående än vad som behövs och får endast vidtas om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till det ingrepp som åtgärden avser.

Gemensamma bestämmelser för marknads kontroll och tillsyn

25 § Om en myndighet som utövar marknads kontroll eller tillsyn finner felaktigheter i en bedömning som gjorts med stöd av 6 § får myndigheten förelägga den ekonomiske aktören att åtgärda de identifierade bristerna. Myndigheten ska ange den tidsram inom vilken sådana åtgärder ska ha vidtagits.

Om den ekonomiske aktören inte vidtar de angivna åtgärderna får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom en viss angiven tid göra en ny bedömning.

26 § En marknads kontrollmyndighet eller en tillsyns myndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska efterlevas.

Ett föreläggande eller förbud enligt denna lag får förenas med vite.

27 § På begäran av en marknads kontrollmyndighet eller en tillsyns myndighet ska Polismyndigheten lämna den hjälp som behövs när myndigheten vidtar åtgärder i sin marknads kontroll- eller tillsyns verksamhet om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Sanktionsavgifter

28 § En myndighet som utövar marknads kontroll eller tillsyn får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om den ekonomiske aktören har överträtt en bestämmelse enligt denna lag som ställer krav på den produkt eller tjänst som aktören tillhandahåller eller som medför skyldigheter för den ekonomiske aktören.

Sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet.

I ringa fall ska någon sanktionsavgift inte beslutas.

Innan en myndighet beslutar om sanktionsavgift ska den som anspråket riktar sig mot ges tillfälle att yttra sig.

29 § Sanktionsavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När sanktionsavgiftens storlek bestäms ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är samt betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.

Sanktionsavgiften får sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

30 § Tillsynsmyndigheten eller marknadskontrollmyndigheten prövar frågor om sanktionsavgifter.

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från den tidpunkt då överträdelsen upphörde.

31 § Sanktionsavgiften ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om avgiften inte betalas inom denna tid, ska beslutande myndighet lämna den obetalda avgiften för indrivning.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Avgiften faller bort i den utsträckning som verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

32 § En myndighet får inte besluta om sanktionsavgift för en överträdelse som har föranlett straff eller som omfattas av ett föreläggande eller förbud vid vite och samma överträdelse ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Överklagande

33 § Ett beslut som fattas med stöd av denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Bemyndiganden

34 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om;

1. vad som avses med produkter och tjänster enligt 2 och 3 §§,
2. krav på tillgänglighet enligt 5 §,
3. vad som avses med större förändring av grundläggande karaktär och oskäligt betungande enligt 6 §,
4. den bedömning som den som den ekonomiske aktören ska göra enligt 7 §,
5. EU-försäkran och CE-märkning enligt 9–11 §§,

6. information om hur en tjänst uppfyller kraven på tillgänglighet och om vilka tillgänglighetskrav som undantas från tillgänglighetskraven enligt 12 §, Prop. 2022/23:42
Bilaga 3

7. skyldigheter för en ekonomisk aktör i fråga om produkter avseende märkning av utrustning, tillhandahållande av bruksanvisningar, säkerhetsinformation och annan dokumentation eller information enligt 13–15 §§,

8. fullmakt enligt 16 §,

9. skyldigheter för en tjänsteleverantör enligt 17 och 18 §§, och

10 hur kontroll och tillsyn ska genomföras enligt 23–27 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

2. Tjänsteleverantörer får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som lagligen, före ikraftträdandet av denna lag, användes av dem för att tillhandahålla liknande tjänster, dock längst till den 28 juni 2030.

3. Tjänsteavtal som ingås före ikraftträdandet av denna lag får fortsätta att gälla utan ändring till slutet av giltighetstiden, men inte längre än till den 28 juni 2030.

4. Självbetjäningsterminaler som lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster före ikraftträdandet av denna lag får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster under en period av 20 år efter det att de togs i bruk.

Förslag till lag (2022:000) om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster¹ att det ska införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

I lagen (2022:000) om digital tillgänglighet till produkter och tjänster finns bestämmelser om tillgänglighetskrav

Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

Förslag till lag (2022:000) om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Prop. 2022/23:42
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om marknadsföringslagen¹ (2008:486) att 22 a § ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 a §²

Vid andra avtal än distansavtal och avtal utanför affärslokaler enligt 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler ska näringsidkaren innan avtalet ingås ge konsumenten klar och begriplig information om

1. sitt namn och telefonnummer samt sin gatuadress och e-postadress,
2. produktens huvudsakliga egenskaper i den omfattning som är lämplig med hänsyn till produkten och till hur informationen ges,
3. produktens pris, inbegripet skatter och avgifter, eller, om priset inte kan anges i förväg, hur priset beräknas,
4. kostnader för leverans eller porto och andra tillkommande kostnader,
5. villkoren för betalning samt för leverans eller fullgörande på något annat sätt och tidpunkt för leverans eller fullgörande,
6. den rätt som konsumenten har att reklamera enligt lag och hur reklamation kan göras,
7. åtaganden från näringsidkaren eller tillverkaren om att, utöver vad som följer av lag, betala tillbaka det som betalats för produkten, byta ut eller reparera den eller utföra någon form av service på den, ifall produkten inte överensstämmer med uppgifter som lämnats i utfästelser eller marknadsföring eller om det finns andra avvikelser från uppgifter som lämnats på ett sådant sätt,
8. den assistans och service som gäller efter försäljningen,
9. avtalets löptid,
10. villkoren för att säga upp avtalet, om det gäller tills vidare eller förnyas automatiskt, och
11. funktionen hos digitalt innehåll, inbegripet tekniska skyddsåtgärder, och, i den utsträckning näringsidkaren känner till eller rimligen kan förväntas känna till det, vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet.

Informationsskyldigheten enligt första stycket gäller inte, om informationen framgår av sammanhanget. Informationsskyldigheten gäller inte heller i fråga om

1. vardagliga avtal som fullgörs omedelbart,
2. andra avtal om fast egendom än sådana som avser uthyrning av fast egendom, eller
3. avtal som anges i 2 kap. 1 § andra stycket 1, 2 och 6–8 samt fjärde stycket och i 3 kap. lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

*I lagen (2022:000) om digital
tillgänglighet till produkter och tjäns-*

¹ Senaste lydelse 2020:338.

² Senaste lydelse 2020:170.

Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025

Förslag till lag (2022:000) om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler¹ att det ska införas en ny paragraf, 1 kap. 5 §, och närmast före 1 kap. 5 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

5 §

Tillgänglighet

I lagen (2022:000) om digital tillgänglighet till produkter och tjänster finns bestämmelser om tillgänglighetskrav.

Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

¹ Senaste lydelse 2020:169.

Förslag till lag (2022:000) om ändring i den i promemorian Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation föreslagna lagen om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om den i promemorian ”Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation föreslagna lagen om elektronisk kommunikation” att det ska införas en ny paragraf, 7 kap. 37 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

37 a §

I lagen (2022:000) om digital tillgänglighet till produkter och tjänster finns bestämmelser om tillgänglighetskrav.

Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

Förslag till lag (2022:000) om ändring i radioutrustningslagen (2016:392)

Prop. 2022/23:42
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om radioutrustningslagen ((2016:392) att 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG.

Lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om användning av radiosändare.

I lagen (2022:000) om digital tillgänglighet till produkter och tjänster finns bestämmelser om tillgänglighetskrav.

Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.

Förteckning över remissinstanserna

Remissinstanser som inkommit med yttrande

Bankomat AB, Boverket, Diskrimineringsombudsmannen, Finansinspektionen, Funktionsrätt Sverige, Företagarna, Förvaltningsrätten i Karlstad, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hörselskadades Riksförbund, Internetstiftelsen, Integritetsskyddsmyndigheten, IT- och telekomföretagen, Justitiekanslern, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Luftfartsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för tillgängliga medier, Myndigheten för press-, radio och tv, Näringslivets regelnämnd, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Region Blekinge, Region Jämtland Härjedalen, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg, Region Stockholm, Region Sörmland, Region Värmland, Region Västerbotten, Region Västernorrland, Region Örebro, Sjöfartsverket, Sparbankernas Riksförbund, Statens Kulturråd, Statens medieråd, Statskontoret, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Svenska Bankföreningen, Svenska Förläggareföreningen, Svensk biblioteks-förening, Svensk Handel, Svensk kollektivtrafik, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges Konsumenter, Swedish Standards Institute, Sveriges Dövas Riksförbund, Synskadades Riksförbund, Trafikanalys, Transportstyrelsen, Transportföretagen, Tåg företagen, Upphandlingsmyndigheten.

Remissinstanser som inte inkommit med yttrande

Finansbolagens förening, Förbundet Sveriges dövblinda, Konsumenternas Bank och finansbyrå, Region Dalarna, Region Gotland, Region Gävleborg, Region Halland, Region Norrbotten, Region Skåne, Region Uppsala, Region Västmanland, Region Östergötland, SOS Alarm, Sveriges författarförbund, Sveriges Standardiseringsförbund (SSF), Teknikföretagen, Tillväxtverket, Västra Götalandsregionen.

Instanser utöver remisslistan som inkommit med yttrande

Afasiförbundet, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Svenska informations- och telekommunikationsstandardiseringen, SJ AB, Kungliga biblioteket, Bank ID Finansiell ID-Teknik AB, Föreningen Svensk sjöfart, Riksföreningen JAG, Dyslexiförbundet, Svensk digital handel, Elöverkänsligas riksförbund, TV4 media, DHR.

Förslag till lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om krav på tillgänglighet till vissa produkter och tjänster. Lagen syftar till att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens och att främja personers jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet.

Genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Ord och uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

audiovisuella medietjänster: beställ-tv och tv-sändningar enligt 3 kap. 1 § 6 och 22 radio- och tv-lagen (2010:696),

banktjänster för konsumenter: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:

1. kreditavtal som omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846),

2. tjänster som anges i 2 kap. 1 § 1, 2, 4 och 5 samt 2 § 1, 2, 4 och 5 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

3. betaltjänster enligt 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster,

4. tjänster med anknytning till öppnandet, användandet och avslutandet av ett betalkonto, däribland betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av 1 kap. 7 § 1 lagen om betaltjänster samt kontokrediter och överskridande, och

5. elektroniska pengar enligt 1 kap. 2 § 2 lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

betalningsterminal: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt 1 kap. 4 § lagen om betaltjänster vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö,

busstransporttjänster för passagerare: tjänster som anges i artikel 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004,

distributör: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden,

e-bok: tjänst som innebär tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som mestadels finns som text eller i grafisk form,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, i den ursprungliga lydelsen.

e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal,

ekonomisk aktör: tillverkare, representant, importör, distributör eller tjänsteleverantör,

elektroniska biljetter: system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett,

elektroniska biljettförsäljningstjänster: system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet online med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, och levereras till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet under resan,

elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

harmoniserad standard: harmoniserad standard enligt artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG,

importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden,

interaktiv datorkapacitet: funktion till stöd för interaktion mellan människa och enhet som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav,

järnvägstransporttjänster för passagerare: persontrafik på järnväg enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/782 av den 29 april 2021 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer,

konsument: fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

lufttransporttjänster för passagerare: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt artikel 2 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag,

läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler,

mikroföretag: företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner euro eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner euro,

operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive en operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras,

produkt: ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter och djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter och djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning,

regionaltransporter: regional trafik enligt artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

representant: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,

släppa ut på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden,

stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafik enligt artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU, i den ursprungliga lydelsen, dock endast avseende järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss,

tekniska specifikationer: tekniska specifikationer enligt artikel 2.4 i förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst,

tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke,

tjänst: tjänst enligt 4 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden,

tjänsteleverantör: fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen,

tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt använda sådana audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner (såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning) som följer av att tjänsterna tillgängliggörs i enlighet med 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen,

vattentransporttjänster för passagerare: persontrafiktjänster enligt artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010

av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.

Lagens tillämpningsområde

3 § Följande produkter omfattas av denna lag:

1. datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter och operativsystem till dessa maskinvarusystem,
2. betalningsterminaler,
3. kontantautomater, biljettförsäljningsautomater och incheckningsautomater som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
4. interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, förutom terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, och som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av denna lag,
5. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster,
6. terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster, och
7. läsplattor.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar de produkter som anges i första stycket.

4 § Följande tjänster som är avsedda för konsumenter omfattas av denna lag:

1. elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för överförings-tjänster som används för tillhandahållande av maskin-till-maskintjänster,
2. tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster,
3. följande inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter:
 - a) webbplatser,
 - b) tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer,
 - c) elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster,
 - d) förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid; när det gäller interaktiva informationsskärmar gäller lagen endast för skärmar som är belägna inom unionens territorium, och
 - e) interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafiktjänster,
4. de inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare som är stads-, förorts- och regionaltransporter som avser interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel, som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafiktjänster,
5. banktjänster för konsumenter,
6. e-böcker, och

7. e-handelstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som preciserar eller avgränsar de tjänster som anges i första stycket.

5 § Följande innehåll på webbplatser och mobila applikationer omfattas inte av denna lag:

1. kartor och karttjänster, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering, och

2. innehåll från tredje part som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

Tillgänglighetskrav

6 § Produkter och tjänster som omfattas av denna lag får släppas ut eller tillhandahållas på marknaden endast om de uppfyller

1. krav på tillgänglighet avseende information, användargränssnitt eller funktionell utformning (tillgänglighetskrav),

2. krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU, och

3. krav enligt 11–13, 15, 16 eller 25 § och de föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillgänglighetskraven.

7 § Ett tillgänglighetskrav gäller inte om kravet

1. innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär, eller

2. medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören.

Första stycket 2 gäller inte om den ekonomiska aktören har fått externa medel för att förbättra den berörda produktens eller tjänstens tillgänglighet.

8 § Om en ekonomisk aktör bedömer att ett tillgänglighetskrav inte gäller enligt 7 §, ska aktören dokumentera sin bedömning tillsammans med en motivering av sitt ställningstagande.

Den ekonomiska aktören ska underrätta marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om myndigheten begär det, ska den ekonomiska aktören lämna en kopia av den bedömning som avses i första stycket till myndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kriterier för den ekonomiska aktörens bedömning,

2. hur länge underlaget för bedömningen ska bevaras, och

3. när en bedömning om undantag behöver förnyas.

Presumtion om överensstämmelse med tillgänglighetskraven

9 § Produkter och tjänster som helt eller delvis överensstämmer med en harmoniserad standard, till vilken hänvisningar har offentliggjorts i

Europeiska unionens officiella tidning, eller med en teknisk specifikation ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i den utsträckning kraven omfattas av standarden eller specifikationen.

Undantag för mikroföretag

10 § Ett mikroföretag som tillhandahåller tjänster behöver inte uppfylla tillgänglighetskraven.

Ett mikroföretag som hanterar produkter behöver inte dokumentera sin bedömning av undantag enligt 7 §.

Ett mikroföretag som hanterar produkter behöver inte underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om marknadskontrollmyndigheten begär det, ska företaget dock lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av undantaget till myndigheten.

Tillverkarens skyldigheter

11 § Innan en produkt släpps ut på marknaden ska tillverkaren utföra eller låta utföra en bedömning av om produkten överensstämmer med tillgänglighetskraven och, i förekommande fall, förutsättningarna för undantag enligt 7 §. Tillverkaren ska i samband med det utarbeta teknisk dokumentation till grund för bedömningen.

Tillverkaren ska se till att det finns rutiner som säkerställer att alla tillverkade produkter överensstämmer med tillgänglighetskraven och med krav på tillgänglighet enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förfarandet för bedömning av produkters överensstämmelse med tillgänglighetskraven enligt första stycket samt rutiner enligt andra stycket.

12 § Om en sådan bedömning av överensstämmelse som avses i 11 § innebär att produkten uppfyller tillgänglighetskraven, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och förse produkten eller dess märkskylt med CE-märkning innan den släpps ut på marknaden. Om tillverkaren har åberopat undantag enligt 7 §, ska det framgå av EU-försäkran vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

För CE-märkning gäller de allmänna principer som finns i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillverkarens skyldigheter och ansvar i samband med att EU-försäkran om överensstämmelse upprättas och CE-märkning av produkter.

13 § Tillverkaren ska säkerställa att produkten förses med informationstexter om

1. produktens spårbarhet,
2. tillverkarens kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och

3. konsumentens användning av produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i den informationstext tillverkaren ska förse produkten med samt om placeringen och utformningen i övrigt av informationstexterna.

14 § En tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en representant som ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en fullmakts innehåll enligt första stycket.

Importörens och distributörens skyldigheter

15 § Importören ska säkerställa att tillverkaren har utfört de åtgärder som avses i 11 och 12 §§ samt 13 § första stycket 1 och 2 innan en produkt släpps ut på marknaden.

Importören ska förse produkten med informationstexter om sina kontaktuppgifter, inklusive firmanamn eller varumärke, och konsumentens användning av produkten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om importörens skyldigheter enligt första och andra styckena.

16 § Distributören ska kontrollera att produkten har försetts med CE-märkning enligt 12 § och informationstexter enligt 13 § och 15 § andra stycket och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser innan produkten släpps ut på marknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omfattningen av distributörens ansvar att kontrollera produkter enligt första stycket.

17 § En importör eller en distributör ska, så länge denne har ansvar för en produkt, säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven.

18 § Om en importör eller en distributör släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med tillgänglighetskraven kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU.

Skyldigheter vid produkters bristande överensstämmelse

19 § Om en tillverkare eller importör anser, eller har anledning att anta, att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska tillverkaren eller importören omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

20 § Om en distributör anser, eller har anledning att anta, att en produkt inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, får distributören inte tillhandahålla produkten förrän denne har försäkrat sig om att åtgärder har vidtagits för att få produkten att överensstämma med kraven eller, om så är lämpligt, för att dra tillbaka produkten.

21 § Om en tillverkare, importör eller distributör har anledning att anta att en produkt som denne har släppt ut eller tillhandahållit på marknaden inte uppfyller tillgänglighetskraven, ska marknadskontrollmyndigheterna i de medlemsstater där produkten har tillhandahållits omedelbart underrättas. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

Tillverkare och importörer ska föra ett register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över klagomål som har gjorts med anledning av sådan bristande överensstämmelse.

Information, dokumentation och uppgifter som ska lämnas på begäran

22 § Tillverkare, representanter, importörer och distributörer ska på motiverad begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna all den information och dokumentation som behövs för att visa att en produkt uppfyller tillgänglighetskraven. Tillverkaren och importören ska lämna sådan information och dokumentation på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten.

Tillverkaren, representanten, importören och distributören ska samarbeta med marknadskontrollmyndigheten om de åtgärder som ska vidtas för att en produkt ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den period under vilken handlingar enligt första stycket ska bevaras och kunna visas upp samt även om på vilket språk som information och dokumentation enligt första stycket ska lämnas.

23 § Tillverkare, representanter, importörer och distributörer ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten lämna uppgift om huruvida de har levererat en produkt till eller tagit emot en produkt från andra tillverkare, representanter, importörer eller distributörer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur länge uppgiftsskyldigheten enligt första stycket ska gälla.

Tjänsteleverantörens skyldigheter

24 § En tjänsteleverantör som tillhandahåller en tjänst till en konsument ska säkerställa att tjänsten hela tiden uppfyller tillgänglighetskraven.

Om en tjänst inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, ska tjänsteleverantören vidta de åtgärder som krävs för att få tjänsten att överensstämma med kraven samt omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater där tjänsten har tillhandahållits om bristen. Underrättelsen ska innehålla detaljerade uppgifter om den bristande överensstämmelsen och vilka åtgärder som har vidtagits.

25 § Tjänsteleverantören ska ta fram nödvändig information om hur tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. Om tjänsteleverantören har åberopat undantag enligt 7 §, ska det av informationen även framgå vilka tillgänglighetskrav som omfattas av undantaget.

Tjänsteleverantören ska säkerställa att de tjänster som denne utformar och tillhandahåller marknaden åtföljs av sådan information som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i den information som tjänsteleverantören enligt denna paragraf ska ta fram, på vilket sätt informationen ska lämnas och hur länge den ska bevaras.

26 § Tjänsteleverantören ska på motiverad begäran av en tillsynsmyndighet lämna all den information som behövs för att visa att en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven.

Tjänsteleverantören ska samarbeta med berörda tillsynsmyndigheter om de åtgärder som ska vidtas för att tjänsten ska uppfylla tillgänglighetskraven.

Tillhandahållande av e-böcker

27 § Den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om denne inte är en tjänsteleverantör.

Bestämmelser i denna lag som gäller för en tjänsteleverantör är tillämpliga även i fråga om ansvar enligt första stycket.

Marknadskontroll av produkter

28 § Den myndighet som regeringen bestämmer är marknadskontrollmyndighet.

Vid marknadskontroll av produkter som omfattas av denna lag tillämpas följande bestämmelser om marknadskontroll i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011:

1. artikel 2.3: tillämpningsområde vid marknadskontrollmyndighetens åtgärder enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet,

2. artikel 10.1, 10.2, 10.5 och 10.6: utseende av marknadskontrollmyndigheter och det centrala samordningskontoret,

3. artikel 11.2, 11.3, 11.5 och 11.7: marknadskontrollmyndigheternas verksamhet,

4. artikel 13: nationella strategier för marknadskontroll,

5. artikel 14.1 och 14.2: marknadskontrollmyndigheternas befogenheter,

6. artikel 16.3 g och 16.5: åtgärder för marknadskontroll,

7. artikel 17: användning av information samt yrkes- och affärshemligheter,

8. artikel 18: processuella rättigheter för ekonomiska aktörer,

9. artikel 22: ömsesidig assistans,

10. artikel 25.2–25.4: kontroll av produkter som förs in på unionsmarknaden,
11. artikel 26.1 och 26.2: uppskjutande av övergång till fri omsättning,
12. artikel 27: övergång till fri omsättning,
13. artikel 28.2 och 28.3: vägrad övergång till fri omsättning,
14. artikel 31.2 f, 31.2 g, 31.2 m och 31.2 o: unionsnätverkets roll och uppgifter, samt
15. artikel 34.3 a och 34.4: informations- och kommunikationssystemet.

29 § Vid marknadskontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 har marknadskontrollmyndigheten befogenhet att

1. enligt artikel 14.4 a och 14.4 b kräva att ekonomiska aktörer som hanterar produkter ska tillhandahålla handlingar, specifikationer, data eller uppgifter,
2. enligt artikel 14.4 e få tillträde till lokaler, mark eller transportmedel, och
3. enligt artikel 14.4 j införskaffa, inspektera och demontera varuprover.

Tillsyn av tjänster

30 § Den myndighet som regeringen bestämmer är tillsynsmyndighet i fråga om tjänster som omfattas av denna lag och utövar tillsyn över att denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

31 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Gemensamma bestämmelser för marknadskontroll och tillsyn

32 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner att en produkt eller tjänst inte uppfyller kraven enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU, ska myndigheten uppmana den eller de ansvariga ekonomiska aktörerna att inom en viss tid åtgärda bristen.

Om den ansvariga ekonomiska aktören inte har åtgärdat bristen inom föreskriven tid, får myndigheten besluta de förelägganden som behövs för att få den bristande överensställelsen att upphöra.

Beslut som en marknadskontrollmyndighet fattar med stöd av andra stycket ska omprövas efter tre månader.

33 § Om marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten finner felaktigheter i en bedömning av undantag enligt 7 §, ska myndigheten uppmana den ekonomiska aktören att inom viss tid åtgärda de identifierade bristerna.

Om den ekonomiska aktören inte vidtar de angivna åtgärderna, får myndigheten förelägga den ekonomiska aktören att inom en viss angiven tid göra en ny bedömning.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 5

34 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får besluta de förelägganden som behövs för att krav enligt denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt direkt tillämpliga rättsakter som har meddelats med stöd av direktiv 2019/882/EU ska följas.

35 § Ett beslut om föreläggande enligt 32–34 §§ får förenas med vite.

36 § Polismyndigheten ska på begäran av marknadskontrollmyndigheten eller tillsynsmyndigheten lämna den hjälp som behövs för att myndigheten ska kunna vidta åtgärder enligt 29 eller 30 §.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Sanktionsavgifter

37 § En marknadskontrollmyndighet eller tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift om den ekonomiska aktören har överträtt 6 § andra stycket, 7 § andra stycket, 8, 17 eller 19–21 §, 22 § andra stycket, 24 § andra stycket, 26 § andra stycket eller 28 § andra stycket 6 eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 8, 22 eller 23 §.

I ringa fall ska någon sanktionsavgift inte beslutas.

En sanktionsavgift får inte beslutas senare än fem år från den tidpunkt då överträdelsen upphörde.

38 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande om vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

39 § Sanktionsavgiften får tas ut med ett belopp som bestäms med hänsyn till överträdelsens allvar och omfattning samt till omständigheterna i övrigt. Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

Sanktionsavgiften får sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

40 § Sanktionsavgiften ska betalas inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas inom denna tid, ska beslutande myndighet lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

Avgiften faller bort i den utsträckning som verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Överklagande

41 § Beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 32 § första stycket och 33 § första stycket får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 28 juni 2025.
2. Lagen tillämpas inte för produkter och tjänster som släpps ut eller tillhandahålls på marknaden före ikraftträdandet.
3. Lagen tillämpas inte på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som avser:
 - förinspelade tidsberoende medier som har offentliggjorts före ikraftträdandet,
 - filformat för dokument som har offentliggjorts före ikraftträdandet, eller
 - innehåll som kan klassificeras som arkiv och som inte har uppdaterats eller redigerats efter ikraftträdandet.
4. En tjänsteleverantör får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantören för att tillhandahålla liknande tjänster, dock längst till och med den 27 juni 2030.
5. En tjänsteleverantör, som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande tillhandahåller tjänster enligt ett avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, får fortsätta att tillhandahålla tjänsterna till dess att avtalstiden löper ut, dock längst till och med den 27 juni 2030, även om tjänsterna i fråga inte får tillhandahållas på marknaden enligt 6 §. Under denna tid tillämpas inte bestämmelserna i 24–26 §§ för tjänsteleverantören i fråga.
6. Självbetjäningsterminaler som före ikraftträdandet lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster under en period av 20 år efter det att terminalerna togs i bruk.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-10-05

Närvarande: F.d. justitierådet Martin Borgeke samt justitieråden Leif Gäverth och Eric M. Runesson

Genomförande av tillgänglighetsdirektivet

Enligt en lagrådsremiss den 25 augusti 2022 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Anna Renman, biträdd av Karin Bergh som är handläggare med särskilda arbetsuppgifter.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Förslagets innebörd

I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet).

Lagen innebär att vissa produkter och tjänster – exempelvis läsplattor, självbetjäningautomater, banktjänster och e-böcker – ska uppfylla krav på tillgänglighet. Lagen innehåller också bestämmelser om CE-märkning, marknads kontroll och tillsyn.

Förslagen i remissen grundar sig på direktivet och på ett betänkande av Utredningen om genomförandet av tillgänglighetsdirektivet (se SOU 2021:44). Det syftar främst till att undanröja hinder på den inre marknaden genom att öka produkters och tjänsters tillgänglighet framför allt visavi personer med funktionsnedsättning. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 28 juni 2025.

Allmänt om förslaget

Som angivits innebär förslaget ett genomförande av ett EU-direktiv, tillgänglighetsdirektivet. Utrymmet för egna svenska lösningar på det problem som lagförslaget behandlar är därför begränsade. Det hindrar emellertid inte att den nya lagstiftningen så långt möjligt anpassas till svensk lagstiftningstradition. Förslagen i remissen skulle också vinna på en bearbetning i begriplighetsfrämjande syfte.

Förhållandet till grundlag

I remissen föreslås regler som innebär att den som tillhandahåller vissa produkter och tjänster riktade till konsumenter ska se till att produkterna och tjänsterna uppfyller kraven enligt tillgänglighetsdirektivet. När det gäller krav på vissa av tjänsterna uppkommer frågor om förslagets

grundlagsenlighet. Detta gäller tjänster som avser tillhandahållande av e-böcker (4 § första stycket 6 och 27 §), tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster, dvs. företrädesvis tv-sändningar och beställ-tv (4 § första stycket 2), och e-handelstjänster bl.a. på webbplatser och i mobilappar (4 § första stycket 7).

I yttrandefrihetsgrundlagen regleras bl.a. rätten att sprida information m.m. i form av vissa sändningar och andra tillhandahållanden till allmänheten som görs genom radio, tv och olika slag av andra överföringar som sker över t.ex. internet, samt genom filmer, videogram och andra tekniska upptagningar. Enligt 3 kap. 1 § har varje svensk medborgare och svensk juridisk person rätt att sända program genom tråd (s.k. etableringsfrihet). Detta innebär bl.a. en rätt att utan krav på särskilt tillstånd sända program genom t.ex. det fasta nätet för telefoni, eller genom nät för kabel-tv eller ip-telefoni. Det finns dock inskränkningar i etableringsfriheten för bl.a. den som sänder tv-program. Dessa innebär att den som sänder tv-program ska se till att programmen görs tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Detta ska ske genom textning, tolkning, uppläsning av text eller med hjälp av liknande teknik (3 kap. 2 § 4). Någon sådan inskränkning i etableringsfriheten finns däremot inte för den som tillhandahåller e-böcker.

I 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen finns den s.k. databasregeln. Den innebär att yttrandefrihetsgrundlagens föreskrifter om sändning av program under vissa angivna förutsättningar ska tillämpas också när information ur databaser tillhandahålls allmänheten med hjälp av elektromagnetiska vågor (dvs. i förekommande fall radiovågor). En förutsättning för att databasregeln ska vara tillämplig är att innehållet i databasen kan ändras endast av den som bedriver verksamheten. Databasregeln tillämpas bland annat på databaser med s.k. frivilligt grundlagsskydd. Med detta avses databaser för vilka utgivningsbevis har meddelats efter ansökan. Beställ-tv och beställradio, s.k. play-tjänster, omfattas också av regeln. Databasregeln är i allmänhet tillämplig även i de fall e-böcker (och ljudböcker) tillhandahålls från en databas som tillhör ett bokförlag eller ett massmedieföretag. En e-bok beskrivs i lagrådsremissen som en samling av information som är lagrad för automatisk behandling.

I 1 kap. 6 § tryckfrihetsförordningen anges att en digital publikation som tillhandahålls med samma innehåll som en tryckt förlaga under vissa förutsättningar ska ses som en bilaga till den tryckta skriften. Detta har till följd att den omfattas av bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen. Av det anförda följer att en e-bok kan omfattas av yttrandefrihetsgrundlagens databasregel om den tillhandahålls av ett traditionellt massmedieföretag eller om frivilligt grundlagsskydd har erhållits. I de fall e-boken har en tryckt förlaga kan den i stället komma att omfattas av tryckfrihetsförordningen.

De krav som föreslås i lagrådsremissen på den som tillhandahåller tjänsten e-bok (enligt texten i föreslagna 27 § på den som ansvarar för innehållet i en e-bok; se mera om detta i det följande) är att denne ska säkerställa att e-boken under hela den tid som tjänsten tillhandahålls uppfyller de krav

på tillgänglighet som följer av direktivet. En brist i fråga om uppfyllande av tillgänglighetskraven kan medföra en sanktionsavgift.

Prop. 2022/23:42
Bilaga 6

Liknande krav föreslås gälla för den som tillhandahåller audiovisuella medietjänster. Sådana tjänster kan tillhandahållas via webbplatser, webbaserade applikationer, digitalboxar, nedladdningsbara applikationer eller tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare, samt internetanslutna televisionstjänster. När det gäller anpassning av e-handelstjänster som riktar sig till konsumenter bl.a. på webbplatser och i mobilappar ställs också krav på tillgänglighet. Även beträffande bristande tillgänglighet till audiovisuella medietjänster och e-handelstjänster kan sanktionsavgifter påföras.

Enligt Lagrådet kan de föreslagna kraven på de som tillhandahåller de nämnda tjänsterna utgöra en begränsning i den grundlagsfästa tryck- och yttrandefriheten. Problematiken har även lyfts fram i utredningens betänkande och av regeringen i lagrådsremissen. Flera remissinstanser, bl.a. Justitiekanslern och Statskontoret, har framfört att det innan lagstiftningen träder i kraft bör utredas i vilken mån grundlagsändringar erfordras. Regeringen har emellertid inte velat ta ställning till om det finns ett sådant utredningsbehov utan nöjer sig med att konstatera, att för de tjänster som omfattas av grundlags-skydd enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska den nya lagen inte tillämpas.

En domstol eller en myndighet får enligt 11 kap. 14 § respektive 12 kap. 10 § regeringsformen inte tillämpa en föreskrift som strider mot grundlag.

Eftersom ett genomförande av de nämnda delarna av direktivet synes strida mot nuvarande grundlagsreglering, innebär förslaget närmast en underförstådd uppmaning till domstolar och myndigheter att utföra normprövning vid tillämpning av den nya lagen. En sådan lagstiftningsmetod är inte lämplig. Det är sin sak att det vid rätts-tillämpningen ibland kan uppkomma ett behov av normprövning. Men det är en helt annan sak att lagstiftaren genom utformningen av en ny lag med öppna ögon bygger in ett behov av en sådan prövning. Lagrådet kan inte tillstyrka att lagen utformas på detta sätt.

En lösning skulle kunna vara att genomföra direktivet även i nu aktuella delar, men att undanta tillämpningen av de ifrågasatta bestämmelserna i avvaktan på en översyn av grundlags-bestämmelserna. Detta skulle i så fall kunna ske genom en reglering i form av ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Med detta sagt övergår Lagrådet till att lämna synpunkter på vad som föreslås konkret.

Lagförslaget

Inledningsvis sätter Lagrådet ett frågetecken för den föreslagna lagens rubrik. Språkligt sett skulle det vara bättre att kalla lagen för "lag om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet".

5 §

Paragrafen har fått en svårtillgänglig språklig utformning. Det som är avsett att komma till uttryck kan formuleras tydligare. Lagrådet noterar att en liknande bestämmelse finns i 9 § lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service (9 § första stycket 2 och 3 samt andra stycket). Det är förstås en fördel om man här skriver lagtexten på ett sätt som, så långt möjligt, motsvarar den text som finns i den lagen. Följande utformning kan vara ett alternativ.

Denna lag är inte tillämplig på innehåll på sådana webbplatser och mobila applikationer som utgörs av

1. kartor som inte är avsedda för navigering, eller
2. kartor som är avsedda för navigering, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt.

Lagen är inte heller tillämplig på innehåll på webbplatser och mobila applikationer som kommer från tredje part och som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.

Lagrådet noterar att i 9 § lagen om tillgänglighet till digital offentlig service talas det endast om kartor, men att avsikten är att detta ska omfatta även ”karttjänster” (jfr DS 2017:60 s. 77 f.).

7 §

I paragrafen anges i första stycket att ett tillgänglighetskrav inte gäller om kravet innebär en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär (punkt 1) eller om det medför en oproportionerligt stor börda för den berörda ekonomiska aktören (punkt 2). Dock avser, enligt andra stycket, undantaget i fråga om ”oproportionerligt stor börda” inte det fallet att den ekonomiska aktören har fått externa medel för att förbättra den berörda produktens eller tjänstens tillgänglighet. Det rör sig här alltså om ett undantag från undantaget.

Bestämmelsen väcker flera frågor.

En är hur kriteriet ”grundläggande karaktär” ska uppfattas. I författningskommentaren lämnas ingen förklaring alls. Eftersom den föreslagna lagen grundar sig på ett EU-direktiv är väl tanken att vad som utgör ”grundläggande karaktär” får utvecklas i rätts-tillämpningen. Det vore dock en fördel om det i kommentaren kunde lämnas åtminstone någon ledtråd för bedömningen.

Det som nu har sagts gäller på motsvarande sätt i fråga om kriteriet ”oproportionerligt stor börda”.

Undantaget från undantaget enligt första stycket punkt 2, som anges i andra stycket, aktualiserar spørgsmålet om en aktör som erbjudits sådana medel kan neka (eller välja att låta bli att ansöka om medel som anslagits, t.ex. allmänna medel) och därmed fortsatt kan åberopa undantag enligt första stycket. En annan fråga är om det för tillämpning av andra stycket

räcker med att aktören har fått externa medel även om dessa inte räcker för en tillräcklig förbättring av tillgängligheten. Och uttrycket ”förbättra tillgängligheten” blir också svårförståeligt; det kan väl inte räkna med även en ganska obetydlig ”förbättring”? Ytterligare en fråga är om syftet med medels-tilldelningen (det skrivs i förslaget till lagtext ”för att”) ska tillmätas någon betydelse.

Som framgått är paragrafen krångligt skriven och skulle vinna på en översyn i syfte att öka dess begriplighet. Det bör då, som Lagrådet ser det, framgå att tillämpningen av andra stycket måste bygga på en i förslaget uttalad skälighetsbedömning. Detta bör alltså tas med i lagtexten.

Beträffande utformningen av andra stycket föreslår Lagrådet följande.

Trots första stycket 2 ska ett tillgänglighetskrav tillämpas om den ekonomiska aktören har tagit emot externa medel för att förbättra den berörda produktens eller tjänstens tillgänglighet och ett undantag från tillgänglighetskravet därför skäligen inte bör gälla.

Att Lagrådet här använder samma uttryckssätt som i förslaget ska inte uppfattas så, att Lagrådet släpper den kritik mot lagtexten som i flera hänseenden har uttalats i det föregående.

8 §

Det bör i lagtexten anges inte bara att aktören ska dokumentera sin bedömning, utan också att den dokumenterade bedömningen ska bevaras.

10 §

I förslaget anges inledningsvis att ett mikroföretag som tillhandahåller tjänster inte behöver uppfylla tillgänglighetskraven. Det är emellertid knappast det som avses, dvs. att mikroföretaget inte behöver uppfylla krav. En formulering som träffar mera rätt och som är bättre även i övrigt är denna:

Tjänster som tillhandahålls av mikroföretag behöver inte uppfylla tillgänglighetskraven.

Ett mikroföretag som hanterar produkter behöver inte dokumentera sin bedömning av om förutsättningarna för undantag enligt 7 § är uppfyllda. Inte heller behöver företaget underrätta behörig marknadskontrollmyndighet om att undantag med stöd av 7 § åberopas. Om marknadskontrollmyndigheten begär det, ska företaget dock lämna de uppgifter som är relevanta för bedömningen av om det finns förutsättningar för undantag.

11 §

Även här bör det, i lagtextens första stycke, sägas att dokumentationen ska bevaras (jfr 8 §). Vidare bör tredje stycket ges följande utformning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förfarandet enligt första stycket samt om rutiner enligt andra stycket.

14 §

Paragrafen innehåller en upplysning om att en tillverkare genom skriftlig fullmakt får utse en representant att utföra de uppgifter som anges i fullmakten. Av författningskommentaren framgår emellertid att det finns en inskränkning i vilken behörighet som representanten kan ges. Till henne eller honom får varken delegeras skyldigheten enligt 11 § att kontrollera produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven eller att utarbeta teknisk dokumentation. Denna inskränkning bör framgå direkt av lagtexten.

De tre sista orden i andra stycket kan med fördel strykas eftersom de rimligen inte fyller någon funktion; det är uppenbart att bestämmelsen avser just sådana fullmakter som paragrafen handlar om.

19 §

I paragrafen anges att om en tillverkare eller importör anser eller har anledning att anta att en produkt som denne har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med tillgänglighetskraven, så ska denne omedelbart vidta åtgärder av närmare angivet slag. Som Lagrådet uppfattar det är det underförstått att det också rent faktiskt måste vara fråga om bristande överensstämmelse. Lagtexten bör omformuleras så att detta framgår. Även i övrigt föreslår Lagrådet en justering av texten. Paragrafen kan inledas på följande vis.

Om det föreligger bristande överensstämmelse och en tillverkare eller en importör antar eller har skälig anledning att anta att ...

Att ordet ”antar” används i stället för ”anser” har bl.a. den fördelen, att de båda subjektiva kraven i bestämmelsen beskrivs på ett mer ensartat sätt.

20 §

Förslaget till 20 § har samma svagheter som 19 §. Lagtexten bör omformuleras så att den blir kongruent med det som Lagrådet föreslår för 19 §.

21 §

Även förslaget till 21 § bör justeras enligt vad som sägs vid 19 §.

Paragrafens andra stycke innehåller en föreskrift om att tillverkare och importörer ska föra ett register över produkter som brister i överensstämmelse med tillgänglighetskraven och över klagomål som har gjorts med anledning av sådan bristande överensstämmelse. Som texten är skriven förutsätts det att klagomålen avser sådant som faktiskt utgör en ”bristande överensstämmelse”. Någon skyldighet att föra register över alla klagomål mot en produkt skulle därmed inte finnas. I direktivtexten anges i detta avseende ”tillhörande klagomål”.

För Lagrådet står det inte klart att ”tillhörande klagomål” ska ges en på detta vis inskränkt betydelse. Ett inte ovanligt fall kan för övrigt bli att klagomål framförs innan det är klarlagt att produkten inte överensstämmer med kraven. Det vore därför bättre att ange att register ska föras över klagomål som har gjorts med åberopande av bristande överensstämmelse; dvs. där bristande överensstämmelse påstås och läggs till grund för klagomålet. Det bör också anges att det ska vara fråga om klagomål som har mottagits av tillverkaren eller importören.

Slutligen ifrågasätter Lagrådet om inte föreskriften i andra stycket bör utgöra en egen paragraf, alternativt flyttas till 19 §.

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheter för tillverkare, representanter, importörer och distributörer att samarbeta med marknadskontrollmyndigheter.

Enligt Lagrådets uppfattning kan paragrafens första stycke lämpligen inledas så här:

Tillverkare, representanter, importörer och distributörer ska på begäran av en marknadskontrollmyndighet lämna all information som den berörda ekonomiska aktören har och som behövs för bedömningen av om en produkt uppfyller tillgänglighetskraven.

Det bör också i tredje stycket göras ett förtydligande genom att lagtexten avslutas med orden ... ”lämnas till den svenska kontrollmyndigheten”. I författningskommentaren bör lämpligen beröras hur paragrafen förhåller sig till reglerna om edition i 38 kap. rättegångsbalken.

26 §

Lagtexten i första stycket kan hellre lyda:

Tjänsteleverantören ska på begäran av en tillsynsmyndighet lämna all information som behövs för bedömningen av om en tjänst uppfyller tillgänglighetskraven.

27 §

I bestämmelsens första stycke anges att den som ansvarar för innehållet i en e-bok ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls även om denne inte är tjänsteleverantör. I författningskommentaren anges att e-böcker omfattas av bl.a. tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen och att dessa regelverk pekar ut författaren eller utgivaren som i första hand ansvarig för innehållet i böckerna. Detta skulle alltså innebära att en författare ska säkerställa att tillgänglighetskraven uppfylls.

I skäl 41 i direktivet talas det emellertid i detta sammanhang inte om författare utan om ”utgivare och andra ekonomiska aktörer”. Enligt Lagrådet, som här vill hänvisa till det som Lagrådet tidigare har uttalat under rubriken Förhållandet till grundlag, kan inte gärna kravet på tillgänglighet rikta sig mot författaren utan bör i stället ta sikte på den som

tillhandahåller innehållet i en e-bok. Lagtexten bör omformuleras i enlighet med detta och motsvarande ändringar göras i författningskommentaren.

37 §

Bestämmelsen handlar om i vilka fall en marknadskontrollmyndighet och en tillsynsmyndighet får ålägga en ekonomisk aktör att betala sanktionsavgift. Det är när aktören har ”överträtt” vissa närmare angivna bestämmelser i lagen, bl.a. 6 § andra stycket. Det stycket innehåller emellertid ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vissa tillgänglighetskrav. Det är alltså inte möjligt för en ekonomisk aktör att ”överträda” den bestämmelsen. Inte heller hänvisningen i paragrafen till 7 § andra stycket förefaller träffa rätt. Det stycket beskriver ju ett fall där ett undantag från ett undantag från tillgänglighetskrav inte gäller. Också hänvisningen till 28 § andra stycket 6 kan ifrågasättas, eftersom de bestämmelser som avses primärt ger handlingsregler för marknadskontrollmyndigheten och bara indirekt för den ekonomiska aktören.

I övrigt kan här sägas att det genomgående rör sig om underlåtenheter att uppfylla vad som föreskrivs i lagen. Ett bättre uttryck än ”överträdelse” är därför ”åsidosättande”.

39 §

Som andra stycket är formulerat kan det ifrågasättas om det inte blir möjligt att sätta ned avgiften bara delvis fastän det skulle vara oskäligt att ta ut en avgift. En bättre formulering är därför:

Om det finns särskilda skäl eller om det annars är påkallat med hänsyn till omständigheterna får sanktionsavgiften sättas ned helt eller delvis.

I författningskommentaren kan det lämpligen förtydligas att det är en skälighetsbedömning som ska göras.

40 §

Sedan den 1 september 2022 gäller nya regler för verkställigheten av förvaltningsmyndigheters beslut om betalningsskyldighet (se prop. 2021/22:206). Detta kräver överväganden rörande behovet av att den föreslagna lagen innehåller särskilda bestämmelser på området.

Övergångsbestämmelser m.m.

Lagrådet ifrågasätter om det är möjligt att i p. 2 behandla produkter och tjänster på samma sätt. Till skillnad från produkter tillhandahålls tjänster löpande och kan därmed knappast sägas ha släppts ut på marknaden vid en viss tidpunkt, underförstått att de även efter den tidpunkten finns kvar på marknaden.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 2022

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Roswall, Forssmed, Forssell, Slottner, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet Waltersson Grönvall

Regeringen beslutar proposition Genomförande av tillgänglighetsdirektivet